ADMODVM REVERENDO ET
AMPLISSIMO VIRO

D. IOACHIMO ARSENIO
SCAYCK

NOBILISSIMI IN MONTE
BLANDINIO MONASTERII

Sanctissimis Ecclesiæ Catholicæ Patriarchis,
Petro Apostolorum Principi, ac Paulo
Doctori Gentium olim dedicati,

Abbati dignissimo, Harnæ Comiti, Flandriæ Primati,
Patrono suo plurimum obseruando,

Hoc breue rerum Blandiniensium compendium
ipso eorundem Apostolorum Festo
ANNI M. DC. XXIV.

ANTONIVS SANDERVS
PRESBYTER
CONSECRABAT.

CAPVT I.

Monasterium BLANDINIENSE, Abbatia Ordinis S. Benedicti.

NOn modò, inter ea quæ nunc Gandaui sunt, amplissimum nobilissimumq́ iure merito censeatur Cœnobium hoc, quod in monte Blandinio, olim vrbi vicino, nunc intra mœnia situm, vulgò S. Petri dicitur; sed si antiquitatem spectes, aliaque illustrioris famæ argumenta, inter omnia etiam totius Belgij Monasteria, primas non iniuriâ obtineat. De eius igitur origine, ac incremento hæc è monumentis eiusdem, ac alijs fide dignis auctoribus habe.

Ex archiuis Monasterij Blandiniensis.

BEATISSIMVS Amandus ex Aquitaniæ Ducibus oriundus (Traiectensis ad Mosam & Argentoratensis ad Rhenum Episcopus) tempore, quo sceptra regni Francorum honestissimè gubernabat Rex fortissimus Dagobertus, prædicationis gratia adijt Gandensis Castri territoria, cuius tunc incolæ relicto ac deserto factore, ac redemptore suo, astu diaboli decepti magis congrua igni, quam venerationi, idola, arbores, & ligna pro Deo colebant. Propter enim ferocitatem gentis illius, vel ob terræ infæcunditatem omnes sacerdotes à prædicatione illius loci se subtraxerant, & nemo audebat in eodem loco verbum annunciare Domini, quo audito vir sanctus magis eorum miseratus errorem, quam de vitæ suæ periculo pertimescens, Aicharium Episcopum, qui tum Nouiomensis vrbis Cathedram regebat, adijt, eumque humiliter

liter postulauit, vt ad Regem Dagobertum quantocyus pergeret epistolasque ex iussu illius acciperet, &c. Quod ita factum est: percepta namque à Rege potestate, & ab Pontifice benedictione; illuc vir Dei Amandus perrexit intrepidus. quo cum eorum miserijs condolens Christo auspice peruenisset, vehementerque illorum vesaniam redarguere cœpisset, maligno spiritu redacti, multis iniurijs, & suppliciorum generibus sanctum virum non erubuerunt afficere, quemque, & iam persæpe diu tormẽtatum lymphaticis gurgitibus dimerserunt; quę omnia sanctus vir, veluti cælitus sibi essent collata, cum alacritate suscepit, magna æquanimiter tolerans sæculi aduersa, ob futuræ vitæ præmia, illud Apostoli habens ante oculos mentis: Non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram quæ reuelabitur in nobis gloriam; Diabolo tandem, Domino opitulante, cum suis cultoribus triumphato, Cœnobium inibi, ob amorem Domini, construxit in excelsi montis latere. Est autem mons situs inter flumina Scaldis & Legiæ, vbi vetustissimum fanum fuit, in quo ex antiquorum more Gẽtilium, à stulto rusticorum populo, Mercurius colebatur. Contriuit ergo idolum, subuertit aram, succidit lucos, atq; ipsum locum dedicauit in honore Principis Apostolorum Petri, cui Blandinium indidit vocabulum, quia blanditijs animos ferocis populi inibi deliniuit, sacrique baptismatis vnda consecrauit. Aggregauit etiam inibi Monachorum cateruam, quam docuit ancillari Christo, iuxta Sanctissimi Benedicti regulam. Villas quoque & prædia, quas Reges & Reginæ, pluresque Illustres Viri, ei venerationis gratiâ impendere studuerant, Principi Apostolorum Petro donari præcepit; atque pignora Sanctorum, quæ à Martino Papa impetrauerat, ibi dimisit, cui

Quidam & Mineruam hic cultã asserunt. Primum est omniũ Cœnobiorũ, ab eodẽ S. Patre Amãdo vbilibet fundatorum, ait Chronographus Blãdiniensis.

cui etiam præfecit patrem nomine Florbertum, anno DC. XVIII. ſagacis ingenij virum. Cœptum eſt autem hoc opus ab anno Dominicæ Incarnationis DC. X. ſub die Calendarum Octobrium, indictione prima, qui erat annus præfati Regis Dagoberti XIV. Pontificante ſedem Romanæ Eccleſiæ anno v. Beatiſſimo Papa Martino, Aicarij Epiſcopi Nouiomenſis anno vii. Rexit autem Beatiſſimus Amandus hoc Cœnobium in perſona propria à fundatione vſque ad annum DC. XVIII. vna cum Capella Gandenſi, quæ poſteà Sancti Bauonis nuncupabatur. Ita Chronographus Blandinienſis.

Etiam Sigebertus in Chronico fundationis Blandinij ad annum Chriſti ſexcenteſimum decimum meminit, cum biennio ante in Caſtro Gandæ Eccleſiam ædificatam commemoraſſet, circumferuntur & hi vulgares verſiculi:

In ſexcenieno deno fundauit Amandus
Anno Blandinium, patronum dans ibi Petrum,
Rexit Florbertus, dotauit Rex Dagobertus.

Blandinium autem montem, in quo à B. Amando Monaſterium S. Petri fundatum eſt, quidam à Blandino Belgico Rege etiam dictum putant, qui Belgis inuiſus, ad hunc locum inter Scaldin & Legiam confugiens, ciuitatem iſtic condidit, cum fano Mineruæ, quam Blandiniam appellauit. Ita Chronicon Blandinienſe, & M. Varnewicus in ſuis Antiquitatum Belgicarum libris. Lubet & hic commemorare verſiculos, de eiuſde morigine monaſterij, olim in D. Petri legi ſolitos:

Hic hic ſiſte tuum gradum viator,
Sunt quæ viſa oculos tuos morentur.
Olim dum Dagobertus optimorum
Regum non minimus teneret arcem,

Sexcen-

Sexcentesimus annus, atque denus
Christi qui fuerat secutus ortum.
Illo Gandam adiens Amandus vrbem,
Talem, dante Deo, tulit triumphum.
Mons inter fluuios duos leuatur,
Quos Scaldim, & Legiam vocat vetustas,
Hic gens rustica, gens profana, & excors
Numen Mercurij colens, Amandi
Suasu Pontificis renata Christo est.
Ac à blanditijs, quibus rebellem
Demulsit populum, loco remansit
Nomen blandinium, remansit istud
Diuo Cœnobium Petro dicatum,
In quo nominis huius ille quintus
Abbas magnificus Gerardus orbi
Quinto Cæsare Carolo imperante
Liquit mnemosynon sui fauoris.

Decora huius Cœnobij vniuersim recensere longum, ac singularis paginæ opus foret: pauca quædam attingam, inter quæ illud primum, quod ad annum Domini 1462. sub Abbate Philippo Conrandi octo integra diuorum corpora Blandiniensis Ecclesia possederit. Fuerunt illi, Sanctus Gudwalus, Bertulfus, Amelberga virgo, Ausbertus, Florbertus, Wulframnus, Wandregisilus, Winwalocus; fuerunt & istic duo corpora de societate vndecim millium virginum. alia quoque Sanctorum pignora eodē anno recenset liber manu Gazophylacis sacri conscriptus ad VI. diem Augusti, qui etiamnum in Blandinio asseruatur. Sunt autem hæc:

De ossibus B. Ioannis Baptistæ. De ossibus B. Petri Apostoli, mandibula videlicet cum dente, & parte digiti. De ossibus B. Pauli. De vestimentis Domini cum ab

Herode ei illuditur. De ſpinea Corona Domini. De capillis, veſtimentis, ac cingulo B. Mariæ Virginis. De oſſibus B. Iacobi Apoſtoli fratris Domini. De Sancto Luca Euangeliſta. De Sãcto Andrea Apoſtolo. De S. Iacobo Apoſtolo. De Sancto Leuino Martyre, ac Pontifice patrono Gandauenſium. De Sancto Benedicto. De Sancto Nicolao Pontifice. De Sancto Chriſtophoro. De Sancto Eligio, Crux item argentea auro tecta, ac manu eiuſdem diui fabricata. De Sancto Dionyſio. De Brachio Sancti Georgij. De Brachio Sancti Leodegarij. Dens Sancti Remigij. De Sancta Margareta. De Sancta Catharina. Annulus Sancti Dunſtani ex auro puro. De Sancto Martino. Amando Gandauenſium Apoſtolo, ac Piato. De Sancto Laurentio Leuita Martyre. Has autem, & alias inſuper reliquias cum integris octo Sanctorum corporibus auro, gemmis, argento tectis, cum vaſis quoque ſacris, ac alia ſupellectile multa, ac ſumptuoſa impietas Caluiniſtarum pretio inhiantium nuper ad ann. 1578. diſſipauit: vnum tamen, ac præcipuum Blandinienſis Eccleſiæ diuino nutu ſupereſt ornamentum. Ingens nimirum portio ligni Sanctæ, ac viuificæ Crucis, quam Walterus quidam Conſtantinopoli redux Arnoldo Abbati (fuit hic circa annum Domini 1118 Cœnobij huius Præfectus) donauit. Illud ſacroſanctum redemptionis noſtræ inſtrumentum feſtis ſolemnibus in Blandinio populus Gandauenſis magno pietatis adfectu venerari conſueuit. Quod etiam, cum de eius veritate à quibuſdam dubitaretur, in ignem proiectum, intactum, illæſumque manſiſſe à Blãdinienſibus traditur. Superſunt & aliæ quædam in eadem Eccleſia ſpiritales Gazæ de Sancto Mauro, de Sancto Hilario, de Sancta Nurea, de ſocietate vndecim millium virginum.

Sacris

Sacris diuorum Lipſanis Principum hic ſepultorum monumenta ſuccedunt; quæ adeò hic frequentia, vt non immerito Blandinium Flandriæ Comitum Mauſolæum à quibuſdam appelletur. Quædam itaque è Chronico, ac alijs eiuſdem familiæ Archiuis adferemus.

Balduinus Ferreus primus Flandriæ Comes obijt Atrebati anno 879. corpus eius ſepultum eſt in Cœnobio Sancti Bertini in Sithiu, cor autem in Monaſterio Sancti Petri in Monte Blandinio. Eius tumulo elogium tale inſculptum:

Filius Audacri Balduinus Ferreus, olim
Fortis, & inuictis viribus iſte fuit, &c.
Ferreus eſt dictus: quod ſemper ferre ſolebat
Loricam, armatum ſemper habebat equum, &c.

De coniuge vero eius ita Ferreolus Locrius in Chronico. Balduino *Juditha* cõiunx duas proles maſculas dedit, Carolum, qui iuuenis interijt, & Balduinum cognomento Caluum, qui in paternum ſucceſſit imperium. Quando verò Iudithæ mori contigerit me latet; eſt interim certum, corpus eius Gandaui in Sancti Petri Monaſterio quieſcere tali epitaphio ornatum:

Regis Francorum Caroli ſum filia Regis
Nobilis illa Iudith, & ſpecioſa nimis.
Vxorem ſibi quam me ſumpſit Ferreus olim
Balduinus, Duce quo Flandria pacem habuit.
Gloria qui veterum mihi quondam magna meorum
Exſtitit, heu Carolum mors rapuit iuuenem!
Alter ſuccedens patri, regnauit & ipſe,
Tempore ſub longo mors rapit hunc ad eum.
Omnia deficiunt mortalia gaudia mundi,
Et ſub ſole nihil permanet hic ſtabile.

Princeps prima fui Flandrensis inclyta quondam,
Nunc sed in angusto contrahor hoc tumulo.
Iam mihi nil prosunt, vir, proles, patria diues,
Est mea sed fœdis vermibus esca caro.

Vide Locrium. *Balduinus Caluus* secundus Flandriæ Comes moritur Gandaui anno 918. quarto nonas Ianuarias. Extulit eum Elstrudis vxor, sepeliuitq; Blādinij in Sacello Virginis matris, vbi & ipsa morte obita, condi voluit. D. Bertini ædem in Sithiu aspernata, propterea quod fas non esset subire vlli eam mulieri. Amita hæc erat Ogmiæ Reginæ, vxoris Caroli Simplicis. Balduini habe epitaphium:

Qui legis hæc tu nosce quod hic tumulatus habetur
Marchio Balduinus culmen honestatis.
Regem traxit auum Carolum cognomine Caluum
Omnia magnificans moribus, & meritis.
Effulsit quarto Nonas quum sol Ianuari
Exuit hunc Dominus corporis exuuijs.

Elstrudis verò Elfredi Anglorum Regis filia obijt 929. septimo Idus Iunias. hoc ei Epitaphium:

Clara fui Elfredi generosi filia Regis
Elstrudis proprio nomine dicta meo.
Quæ dum præsentis vigui moderamine lucis,
Balduini thalamis vsa fui Domini.
Septenis Iunij dum fulsit in Idibus astrum,
Me pius ad superos euocat hinc Dominus.

Hæc Blandiniensibus Cœnobitis amplas donauit possessiones in Anglia in finibus Cantij, vnde tabulas habent anni 918. Ita Meyerus lib. 2. Annalium ad annum 929.

Arnulphus cognomento Magnus tertius Flandriæ Comes obijt anno Domini 964. sexto Kal. Aprilis. Iacet sepultus

pultus in Sacello Virginis matris iuxta patrem, cum Flandriæ annos ferè 47. gloriosè præfuisset. Eius epitaphium tale est:

Ius subiens mortis Arnulphus Marchio fortis,
Legerat hic requiem Iudicis ante diem.
Hic patre Balduino generatus Principe diuo,
Balduinum genuit, quem cito mors rapuit;
Laudis in exemplum statuens hoc nobile templum,
Huc VVandregiselum transtulit ille pium.
Ergo diu sospes patriam regit, & premit hostes,
Cui prece solamen lector adoptet, amen.
Optatam famulo Deus hic faciem det humato
Ordinis atque choro dexter componat in albo;
Ossa putrent humo, sed ouans flatus paradiso,
Obuiet huic Domino sociandus pacis asylo.

Anno 960. *Alisa* (alias Athela, seu Adela) Arnulphi Principis coniunx Brugis mortem oppetit XVI. Kal. Octobris, atque Blandinij in B. Virginis Sacello iuxta maritum tumulatur. Eius hoc epitaphium:

Coniunx Arnulphi decus hic sortita sepulcri
Non moritur meritis corpore facta cinis.
Personas orbas nam fouit vt altera Dorcas,
Cui pia consenuit gratia, quam habuit.
Sol: senas decimas præfert Octobris Idaas
Hora notans obitum quo petit hæc Dominum.
Exequijs Adulæ properantes quique vacate,
Vt pretio meriti culpa queat redimi.

Lutgardis filia Arnulphi Magni obijt 961. tertio Kal. Octobris in Sacello B. Mariæ iuxta patrem tumulata hoc epitaphio:

Mors minus optata, satis omnibus exstat amara,
Qua veniente vacat, quod sibi mundus amat.

Arnulphi proles tegit hic quà saxea moles,
Lutgardis dicta fuit, nupta puella ruit.
Quem prius Octobrem peteret quam scorpio solem,
Ternâ luce cadit, debita mortis agit.
Dic precor ista legens, Domino sit spiritus hærens:
Fulsit vt vnde fides, splendeat & requies.

Anno 988. (quibusdam 989.) Martij 30. *Arnulphus Iunior* Flandriæ Comes calidissimâ febri correptus immaturè ac inopinatò diem obit extremum, atque Gandaui ad B. Petri in Sacello Laurentiano sepelitur tali donatus epitaphio:

Inclytus Arnulfus Comes hic est carne sepultus,
Arnulfus magnus cuius habetur auus;
Hic nos ditauit, nec ab auo degenerauit,
Nam Camphin, Harnes, & bona plura dedit.
Martis terdenâ lux ibat Solis habenâ,
Cum pius hic Heros transijt ad superos,
Huius Rosella fuerat coniunx veneranda
Balduinum generans pignus auorum imitans.
Hunc Rex Iustorum socium fac esse tuorum,
Atque bonis cunctis gaudeat in Superis.
Terdenâ luce cum Martius esset in axe:
Corpus humo tradit, cum moriendo cadit.

Vide Locrium. Dicta *Rosella* Arnulfi vxor à mariti funere nuptias cum Roberto Capeto Francorum Rege iterauit, ac priore relicto nomine *Susanna* voluit vocari. Patrem habuit Berengarium tertium, stirpis Longobardicæ, Italiæ Regem: prolem vero Balduinum Barbatum ex thoro priore. Obijt M.III. VII. Kal. Februarij, ac iuxta tumulum Arnulfi prioris mariti sui iacet in eodem Sacello S. Laurentij. Epitaphium eius est tale:

Hoc

Hoc conditorio Regina Susanna quiescit,
Exspectans reditum iudicis atherei.
Occidit ante dies septem menses Ianuari,
Dans animam superis, ossaque terra tibi.

Anno 10009. moritur *Machtildis* Balduini tertij Flandriæ Comitis coniux, atque Arnulfi Iunioris mater, iacetque in Blandiniensi Monasterio iuxta B. Virginis altare cum eiusmodi epitaphio:

Si quis scire cupit, hoc cuius membra sepulcro
Claudantur: Claro colligat hoc titulo.
Machtildis quarta Flandrina est hac Comitissa,
Hermannique Ducis filia Saxonia.
Coniux Balduini Iuuenis, sed post Godofredi
Ardenna Comitis, atque Denhain Domini.
Legitimo sociata thoro fuit, & generauit
Tres illi natos pernitidos iuuenes,
Gofridum, & Gotelonem, Eteloneque iuncto,
Fortes, magnifici quique fuere viri.

Ita Locrius. Aliter tamē inquit Chronographus Blandiniensis. Moritur Machtildis vxor Balduini Iunioris Comitis Flandriæ, mater Arnulfi Iunioris, filia Hermanni Ducis Saxoniæ, sepelitur in Blandinio cum Godefrido posteriore marito in Sacello D. Laurentij.

Anno 1030. *Ogina* Balduini Pulcrobarbi coniux migrat è viuis, atque Gandaui ad S. Petri sepelitur in Sacello S. Laurentij. Epitaphium eius est hoc:

Præteriens miserere mei, qui vis misereri;
Atque mihi requiem tuque reposce piam.
Nona dies Martis me transtulit ante Kalendas
Ogina iuncta fui Balduino Domino.

Anno 1036. *Balduinus Pulcrobarbus* Flandriæ Comes, cum annos 48. imperasset, supremum vitæ diem 3. Kal.
Iunias

Iunias claudit, relicto hærede Balduino Lilano, atque Blandinij in Sacello Laurentiano iuxta patrem, & coniugem Oginam sub humili lapide sepelitur. Epitaphia hæc habet:

I.

Hoc tumulo tegitur Balduinus, maxima Regis
Arnulfi proles hoc tumulo tegitur.
Quem Susanna sibi genuit Regina superbum,
Edidit & puberem quem Susanna sibi.
Maximus Heroum Regali schemate prodit,
Vir virtute potens maximus Heroum.
Defensor fuerat, vel amator hic Monachorum,
Ecclesiæque Dei defensor fuerat.
Decessit medius trinas Iunij ante Kalendas:
He! He! cito nimium decessit medius.
Dicito præteriens: IESV miserere misélli;
Daque pius veniam, dicito præteriens.

II.

Iunius ante suas triduo cecidisse Kalendas
Balduinum deflet, quo patre mundus eget.
Ipse fuit Princeps Flandrorum siue Monarcha,
Inclytus, & fortis Regibus ortus auis.
Famâ præclarus, nulli pietate secundus;
Cuius opum nullus aut modus, aut numerus.
Nutriuit acies, inimicos terruit orbis,
Præualuit gladio, nec minus ingenio.
Cultor Iustitiæ, corrector legis iniquæ,
Defensor Patriæ, filius Ecclesiæ.
Sæuus, & immanis raptoribus, atque superbis,
Sed pius, ac mitis mitibus, atque pijs.
Pulcrè barbatus, oculis vagus, ore venustus,
Pollens ingenio, blandus & eloquio.

Plorantes

Plorantes igitur nos te bone Christe precamur
Defuncto famulo propitiare tuo.

Anno Domini 974. obijt *Balduinus*, qui & *Balzo* cognomento Breuis, filius Rodulphi Comitis Cameracensis, qui filius erat Balduini Calui Comitis Flandriæ; hic Monasterij Blandiniensis clarissimus exstitit benefactor, & ibidem in Sacello B. Mariæ Virginis sepultus iacet iuxta maiorum suorum monumenta.

Epitaphium Balzonis tale est:

Hic est Balzo situs famosâ laude potitus
Terror Papiæ, gloria militiæ:
Ense ducis secta ceruix, & classe reuecta
Hunc celebrem titulis fecerat in populis:
Disposuit caussa probitatis publica iura
Auctor Apostolicæ munificus fabricæ.
Exutus membris bis quartâ luce Nouembris
Viuat delitijs spiritus elysijs.
Petre poli custos, qui ponis in æthere iustos,
Fac vt & hic heros transeat ad superos.

Legitur & in membranaceo Codice Blandiniensi aliud eiusdem, quo præcipua viri magni facta recensentur.

Regni protector Dux armipotens velut Hector,
Dux celebris populo clauditur hoc tumulo.
Balzo nomen ei, qui iuncta vi speciei
Cunctis prænituit Flandria quos genuit. &c.

Steppo vir nobilis, relicto sæculo Monasticen amplexus in hoc Blandiniensi Cœnobio, suaque ei bona contulisse ex Epitaphio subsequente videtur. Obijt Kalendis Ianuarij, circa illa credo tempora, quibus Balzo defunctus est.

Epitaphium Stepponis tale legitur:

Contegit hoc bustum Stepponem stirpe venustum,
Sed titulis morum maiori laude decorum,
Cui probitas vitæ decus auxit stirpis auitæ;
Nam mundo spreto, se contulit, & sua Petro,
Petro Clementi cælos aperire potenti,
Veste sed indutum sacra, membrisque solutum
Prima dies Iani vitæ subduxit inani
Petri pro nutu victurum perpete vita.

Ludouicus Rex Germaniæ Arnulfi filius, vt quidam volunt, in monte Blandinio sepultus est. Ita Chronographus.

Stephanus natione Græcus, vt ex sequente patet Epitaphio, Leuita Sanctitate, ac Religione clarus fuit. Is peragratis multis orbis Christiani prouincijs, tandem habitu peregrini in Blandinio moritur, ac tumulatur.

Epitaphium Stephani Græci tale est:

Continet iste locus Stephani venerabile corpus.
Græcia quem genuit, condere non meruit.
Is Leuita gradu, probus ingenio, sacer actu,
Spem socians fidei spreuit amore Dei
Diuitias, notos, patriam, finesque remotos,
Et loca sacra pio sic peragrans studio.
Istuc diuino nutu tandem peregrino,
Defert Blandinium funeris obsequium.
Nox obeunte viro resplendens lumine miro
Signa dedit multum militis emeriti.
Adiuncta dena Iani cum luce nouena
Corpus humo cedit, spiritus astra petit.

Anno Domini 917. Adalbertus, qui Ecelinus Parisiensis, & postea Abbas siue Præpositus etiam Trunchiniensis, Balduini Calui Comitis Flandriæ filius nothus moritur,

moritur, & in Sacello B. Mariæ Virginis in Blandinio sepelitur.

Epitaphium Adalberti Parisiorum Episcopi tale olim legebatur:

Pausam membrorum Pastori Parisiorum
Hoc dat Adalberto summa Trias tumulo,
Hunc sic Balduinus generarat Marchio diuus
Filius Arnulfi par patre de parili;
Cum dat bis binas Februarius ire Kalendas,
Terrea deposuit, cælica promeruit.
Hanc tibi fundaui Trias alma, domumque dicaui,
Quâ pretium veniæ sunto preces animæ.

Quis ille *VVilhelmus Rex* fuerit, hactenus assequi non possum. Eum in Blandinio quoque tumulatum liber Epitaphiorum istic existens, admodum antiquus, & ante quatuor sæcula facile conscriptus, fidem facit.

Epitaphium Wilhelmi Regis:

Diuitijs multis sumens non vlla sepultis
Hic Gulielme vides quam sit habenda fides;
Caussa tuæ mortis totiens qui fortia fortis
Anxia sustinuit, parua sagitta fuit.
A quinta Christi natali concecidisti,
Iam poterant nouies isse ter octo dies.

Quidam *Anselmus Magister* alijs viris magnis in Blandinio sepultis in eodem Epitaphiorum libro coniungitur.

Epitaphium Anselmi Magistri tale est:

Dormit in hoc tumulo celeberrimus ille Magister
Anselmus, cui per diffusi climata mundi
Vndique notitiam contraxit, & vndique laudem
Sana fides, doctrina frequens, reuerentia morum,

Sermo placens, censura vigens, correctio dulcis,
Splendida vita, manus diffundens, actio cauta,
Consilium sapiens, mens sobria, prouida, clemens,
Qua viuens viguit comitetur gratiâ functum.

Anno 1030.XII.Kal. Iunias obijt *Gisila*, siue *Gisla*, soror Oginæ, quæ coniux fuit Balduini Barbati, in Sacello S. Laurentij tumulata iuxta sororem.

Epitaphium Gislæ fœminæ tale est:

Sit pius orator pro Gisla quisque viator,
Id quod promeruit corpore dum viguit.
Vixit in hac vita Petri velut illa Thabita
Proflua pauperibus, non modicis opibus.
Tertia dum primas lux fertur adire Calendas
Belligeri Martis Piscibus in geminis,
Terrenis obijt, mansuris viuere cœpit,
Cuius spiritui da Deus æthere frui.

In eodem Epitaphiorum libro recensetur & Illustris quædam, ac opulenta mulier Adeliua nomine in Blandinio sepulta. eius Epitaphium tale est:

Nobilitate tumes qui nobilis es locuplesue
Proh dolor! vt quid homo nobilitate tumes?
Quin moriare tibi, quid honor valet, & genus altum?
Sic nec opes prosunt, quin moriare tibi.
Hic Adeliua iaces reuerenda potentibus olim
Nunc cinis heu modicus! hic Adeliua iaces.
Stirpe celebris erat, virtute celebrior altâ,
Præpollens opibus, stirpe celebris erat.
Carne soluta graui, tunc luce superstite ternâ
Hic cecidit Februo, carne solutâ graui.

Isabella Caroli Quinti Cæsaris soror, & Philippi ex Ioanna Ferdinandi Regis Aragonum filia, (verba sunt

Chronici

Chronici Bland.) anno ætatis suæ decimo quarto, matrimonio coniuncta est Christierno Regi Daniæ, Suetiæ, Norwegiæ, &c. quæ cum dicto Rege ad has partes fugere coacta, duobus annis, & amplius resedit in opido Lirensi in Brabantia, & deinde cum præfato Rege, & liberis per opidum Gandense curru transitum faciens, transtulit se ad, & in Castrum Abbatis Monasterij Sancti Petri iuxta Gandauum, vulgo Zwinaerde, vbi etiam diem clausit extremum, prout ea patent per litteras testimoniales tenoris subsequentis.

Vniuersis, & singulis præsentes litteras testimoniales lecturis, & audituris. Ego Thomas Blanckaert Presbyter Iuris Licentiatus sacris Apostolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius publicus. Notum facio, verum fuisse, & esse, quod anno Domini 1525. mensis Decemb. die VI. post meridiem, Illustrissimi Principes Dominus Christiernus Rex, & Domina Isabella Regina, Danię, Suetiæ, & Norvvegiæ, coniuges, Castrum Reuerendi in Christo Patris D. Gerardi Abbatis Monasterij S. Petri iuxta opidum dictum Gandense, situm intra Parochiam Ecclesiæ de Zvvinaerde, vnà cum Dominis Principibus, videlicet Ioanne, Dorothea, & Christina liberis suis applicuerunt, quos quidem Regem, & Reginam, ac liberos vna cum tota eorum familia, antefatus Dominus Gerardus ibidem cum omni reuerentia, & hilaritate suscepit, tractauit, & tractare fecit, &c. ac post: Idem Reuerendus Pater Dominus Gerardus Abbas cum casula aurea, & alias iuxta decentiam dignitatis suæ, Missam pro anima dictæ Serenissimæ Dominæ Isabellæ Reginæ defunctæ, & omnium fidelium defunctorum animabus, cum Reuerendis Patribus, & Dominis Petro de Tronchinio Diacono, & Ioanne de Baudelo Subdiacono Mo-

nasteriorum Abbatibus, cum omni solemnitate celebrauit, & immediatè post oblationem ante fatorum Dominorum Regis, & Principis Ioannis ibidem factam, per quendam concionatorem, sermo, prout in talibus fieri est consuetum, ibidem factus fuit. quâ quidem Missâ sic solemniter celebrata, & decantatis commendationibus huiusmodi funus felicis recordationis Isabellæ Reginæ Daciæ, &c. cum solemnitatibus, & cerimonijs debitis in sepulchro ante maius altare ibidem constructo, decenter collatum fuit, cuius animæ propitietur Altissimus. Hoc illi epitaphium scriptum est à viro doctissimo Cornelio Sceppero, quod nunc in Ecclesia Blandiniensi æreis insculptum laminis legitur.

Serenissimæ Principi D. Isabellæ Daniæ, Sueciæ, Norweghiæ, Gotthorum, Sclauorum, Vandalorum Reginæ, Archiduci Austriæ, &c. Dominæ suæ Clementissimæ, Cornelius Duplicius Scepperus, perpetuum monumentum, anno 1526.

Quam cernis gelido recubantem marmore, lector;
Indutam eximijs ô Libithina tuis.
Cæsaris illa ego sum Caroli germana, sed orba
Iamdudum regnis Isaabella tribus.
Si genus inquiras, summo est è stemmate ductum,
Longus & è multis Regibus ordo scatet:
Si formam, potuit charo placuisse marito,
Quina cui soboles me pariente fuit.
Si vitam, vario, & multo est transacta labore,
Forsan in hac dices, quod quereremur erat.
Nondum lustra ferox Lachesis tua fecerat, & me
Traxit Hymen, patria de regione procul.
Atque dedit sociam Dano conuiuere Regi;
Cumque hoc, fortunam iussit vtramque pati.

Feci,

Feci, & quam dederat metem, Deus ipse, sequuta
Seruaui castos fœmina casta thoros.
Non me vlla sortes, non vlla pericula, nec vnquam
Flectere congestæ me potuere minæ.
Sum profugum comitata virum per mille labores,
Cumque hoc exilium quod tulit, ipsa tuli.
Se sæpe insomnes ducentem Cynthia noctes
Præterijt, lassis dum veheretur equis.
Sæpe etiam phœbus, turbatam vt mente videbat
Hæc, ait, à charo coniuge cura venit.
Denique si in casto labi queat vxor, amore
Hac plus, quam reliquâ labe, notanda fui.
Annoter ipsa licet, feci, & fecisse iuuabit,
Pertrahit ad superos me labor iste Deos.
Cætera quid, decus, & tituli, tot regna, tot vrbes
Depereunt, sola hæc gloria fixa manet.
Hæc cineres sequiturque meos, semperque sequetur,
Maior & ex istis gratia rebus erit:
Talibus in curis terna trieteride vixi,
Quarta laboranti meta suprema fuit.
Hospitio exceptam, & morientem Flandria vidit,
Heus quantum fatis detulit illa meis!
Nec mors hæc mihi dura foret, si Danica coniunx
Imperia, & magni regna teneret aui.
Si deserta suum sequerentur pignora patrem,
Si tegeret cineres Dania licta meos.
Ast frustra hæc mea vota fluunt, manet æthere in alto
Qui regit arbitrio, singula quæque suo:
Nunc præter, supero quicquid miramur in orbe,
Et simul est laudis, & rationis egens.
Quare age quisquis ades, vana hæc ludibria mundi,
Gaudiaque exemplo spernere disce meo.

Nil

Nil mihi nunc proaui, nec opes, nec ſtemmata proſunt,
Non ætas, & quæ forma pudica fuit.
Non fratres, quorum imperium terra omnis adorat,
Non Germanarum turba relicta trium.
Diſpar conditio longè eſt, vitaque, neciſque
Si qua fuit virtus, hæc modo ſola iuuat.

Aliud.

Dania me coluit, pulſam Germania vidit,
Primum ortum dederat terra Brabanta prius:
Nulla harum potuit morientem cernere, ſed quæ
Ganda habuit mentem, nunc quoque corpus habet.

Aliud.

Tempora ſi quæris, quæ me rapuere ſub vmbras
Accipe, & in memori ſcripta recondeſinu.
Pectore ſub medio Phœbum cernebat Aquarum,
Marſque horam tenuit, ſed Venus ipſa diem.

Cum autem Blandinienſe Sancti Petri monaſterium à Regibus Gallorum, ac Flandriæ Comitibus præcipuè dotatum ſit, ac olim, vt ante vidimus, multis eorundem Principum monumentis honoratum, illud inter alia totius Flandriæ primum ſub tutela eiuſdem Comitis, ac protectione conſtitutum eſt; vnde cum is ſe bonum, iuſtumque Principem futurum prouincialibus ſuis promiſit, mox etiam ſolemni ceremonia, ac iureiurando interpoſito fore ſe cuſtodem, aduocatum, ac patronum eiuſdem Cœnobij pollicetur, acceptoque ab Abbate gladio, vti Iuſtitiam, ac Religionem, ita huius etiam loci bona, ac priuilegia ſarta tecta ſe conſeruaturũ addicit. Quod autem varijs ante vicibus (vt ſuo loco dicetur) ab eiuſdem prouinciæ Principibus fuerat factitatum, inſigni pietate anno 1549. decima ſeptima Iulij fecit Philippus ſecundus Caroli Cæſaris filius in hæc verba:

Ego

Ego Philippus Dei gratia Princeps Hispaniæ, vtriusque Siciliæ, Hierusalem, &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundię, Comes Habsburgi, & Flandrię, promitto, & iuro, quod in aduentu meo, & successione huius patriæ, & Comitatus Flandriæ conseruabo, tamquam bonus, fidelis, & supremus Guardianus, siue Aduocatus, & Conseruator immediatus, bene, & fideliter cõtra, & erga cunctos, omnia priuilegia, libertates, francisias, vsus, consuetudines, bona, possessiones, personas, subditos, & familiares huius Ecclesiæ Sancti Petri in monte Blandinio à prædecessoribus meis fundatæ. Ita me Deus adiuuet, & omnes Sancti, quorum corpora hic quiescunt, omnesque Sancti Paradisi.

Contigit hoc sub Gerardo Culsbrouck Abbate eius nominis Quinto. Venit in Blandinium tum temporis Princeps ex Puttenhoue Dominio in Parochia S. Dionysij cum illustri suorum comitatu. adfuit Dux Albanus Ferdinandus Aluarus de Toledo gladium prę̨ferens, Antonius de Granuella Episcopus tum Atrebatensis, Philippus Nigri Præpositus Sanctæ Pharahildis Cancellarius aurei Velleris, & Viglius Præses, alijque Proceres magno numero.

Idem Carolus Philippi pater anno 1514. qui fuit Leonis decimi secundus, præstitit. Venit is ex pago de Swynaerde (Toparchia est Cœnobij Blandiniensis castrum habens ab Abbatibus eiusdem conditum) vbi cum suis Princeps pernoctauerat, vrbemque per portam, vulgo de Persellepoorte, ingressus, obuium habuit cum Sanctorum Reliquijs, & veste sacra Clerum Gandauensem,

ſem, Senatum, Ægidium Abbatem Sancti Bauonis, qui tum Epiſcopus erat. Roſenſis, inde in Blandinium digreſſo Abbas Ioannes cum ſuis adfuit, qui Principi ex equo deſcendenti, & in genua prouoluto ſignum viuificæ Crucis præbuit oſculandum, ac mox eum præeuntibus armorum Magiſtris in templum ducens, ſacriſque operatus, vbi pannum aureum, aureamque pecuniam ex more veteri Princeps obtulit, eum hæc verba prælocutus; *Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime*, gladio cinxit, ac ſolemni ceremonia precem hanc recitauit:

Deus Pater æternæ gloriæ, ſit adiutor, & protector tuus, & omnipotens benedicat tibi, preces tuas in cunctis exaudiat, & vitam tuam longitudine dierum adimpleat, domum tuam firmet, & gentem, populumque tuum in æternum conſeruet, & ſuper te ſanctificatio Chriſti floreat, & præmium æternæ beatitudinis tibi conferat qui viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum, Amen.

Quibus peractis, ſumptoque cum ſuis apud Abbatem prandio, Princeps, comitante eum à termino Dominij Sancti Petri Clero, Senatu, ac Decurionibus opificum Gandauenſium, ad Eccleſiam Sancti Ioannis Baptiſtæ profectus eſt. Vbi à Ioanne Alaertio hoc ei iuramentum vernaculo ſermone propoſitum:

Dat ſweerdy gherecht Heere ende Graue van Vlaenderen te zijne, ende datter toebehoort, de H. Kercke haer recht te houdene, ende doen houdene, t'Lant van Vlaenderen in vreden, in rechte, ende in Wette te houdene, ende te doen houdene, de Priuilegien, Vryheden, Coſtumen, Vſaigen, ende de rechten vande Stede van Ghendt te houdene, ende te doen houdene, Wedewen,

dewen, ende Weesen in rechte te houdene, ende te doen houdene, aerme, ende rijcke in rechte te houdene, ende te doen houdene, ende al te doene dat een gherecht Heere ende Graue van Vlaenderen schuldich is te doene. Alsoo moet u Godt helpen, ende alle Godts Heylighen.

In quę vbi Princeps iurauerat, populus vicissim fidem, ac obedientiam promisit. Fuere præsentes, Philippus Toparchus de Rauesteyn, Federicus Comes Palatinus, alijque plurimi Principes ac Magnates. Eius pietatem imitati in eandem formam iurarunt in Blandinio optimi, ac Religiosissimi Principes *Albertus, & Isabella,* Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, Comites Flandrię 28. Ianuarij anni sæcularis nuper elapsi.

Abbas Blandiniensis inter alios illustres titulos ab omni æuo Flandriæ Primas audijt, in omni quoque solemni ac publico, seu supplicationum, seu aliorum conuentuum actu, cum suis Monachis etiam præ Bauoniani Monasterij cœtu præeminentiam tenuit. Idem, prout ex Codice manuscripto, & anno 1555. per Gerardum Culsbrouck innouato constat, subsequentum Ecclesiarum Patronus, ac beneficiorum collator exstitit, & maximâ ex parte etiamnum existit.

Ecclesiæ sub patronatu Abbatis Sancti Petri in opido Gandauensi.

Ecclesia Sancti Ioannis Baptistę Parœcialis, olim primaria, nunc Sancti Bauonis Cathedralis, sub patronatu eiusdem Abbatis fuit. Olim in ea tres portiones Pastorales fuere. Capellaniæ in ea per eundem collatæ, ad altare SS. Apostolorum Petri, &

Pauli 8. Ad altare Sancti Ioannis Baptistæ 6. Ad altare Sancti Nicolai 4. Ad altare Sanctorum Leuini, & Bauonis 8. Ad altare Sanctæ Crucis 4. Ad altare Sancti Georgij 1. Ad altare Beatæ Mariæ in Crypta 6. Ad altare Sancti Iacobi 1. Ad altare Sanctæ Christinæ 3. Ad altare S. Blasij 2. & altera Castralis. Ad altare S. Catharinæ 3. Ad altare S. Martini 1. Ad altare S. Seruatij 5. Ad altare S. Danielis 1. Ad altare S. Annæ 3. Ad altare S. Mariæ Magdalenæ. Ad altare S. Germani 1. Ad altare S. Agathæ 2. Ad altare S. Huberti 2. Ad altare Annunciationis B. Mariæ in Bodio 2. Ad altare S. Iudoci 1. In Capella S. Catharinæ super Hoiam, quæ ab hac Ecclesia dependet, Capellaniæ 3. Conferebatur & custodia maior, item subcustodia, & scholastria.

In Ecclesia Sancti Nicolai Gandensis.

OLim duę portiones Pastorales fuere, earundem collator Abbas Bland. Ad altare S. Gerulfi Capellania 1. Ad altare S. Gangulfi 1. Capellania primæ missæ pleno iure confertur, item aliæ 5. quarum vna est ad altare S. Laurentij. Ad altare S. Barbaræ 1. Ad altare B. Marię retro chorum 5. Ad altare B. Mariæ Magdalenæ 4. Ad altare S. Annæ 3. Ad altare S. Eligij 2. Ad altare B. Marię in Bodio 8. Ad altare S. Amandi conferuntur pleno iure 2. Ad altare S. Nicolai, olim S. Nicasij, 1. Ad altare S. Crucis 1. Ad altare S. Laurentij pleno iure 1. Ad altare S. Ægidij 1. In domo Fratrum Tertij Ordinis S. Francisci, olim in de Velstraete, 1. In Capella S. Georgij, olim iuxta cœmiterium S. Nicolai, 1.

In

In Ecclesia B. Mariæ in Monte Blandinio iuxta Gandauum.

VNa portio Pastoralis. Capellaniæ ad altare B. Virginis retro chorum 3. Ad altare S. Nicasij 3. Ad altare S. Crucis 2. Ad altare S. Iacobi 2. Ad altare S. Spiritus 1. Ad altare S. Laurentij 1. Ad altare S. Martini 1. Ad altare S. Ioannis Baptistę 3. Ad altare S. Ioannis Euangelistæ 1. Ad altare S. Catharinæ 1. Ad altare B. Mariæ Magdalenæ 2. In Hospitali Egberti 1. pleno iure. Missa de requiem diebus Lunæ. Custodia eiusdem Ecclesię, & scholastria. In Capella S. Quintini missa Dominicalis.

In Ecclesia S. Iacobi Gandensis.

DVæ portiones Pastorales. Ad altare S. Iacobi 1. Ad altare S. Spiritus 1. Ad altare B. Mariæ in Bodio 8. Ad altare S. Antonij 2. Ad altare S. Cornelij 5. Ad altare SS. Iacobi & Christophori 1. Ad altare S. Ioannis Euangelistæ 1. Ad altare B. Mariæ retro chorum 5. Ad altare S. Laurentij 1. Ad altare S. Ægidij 1. In Hospitali S. Ioannis Euangelistæ 3. In domo Presbyterorum emeritorum 1. pleno iure. Custodia S. Iacobi.

In Ecclesia S. Michaelis Gandensis.

FVit sub patronatu Abbatis S. Bauonis, vti & Ecclesia S. Martini in Ackerghem, verum facta est permutatio harum Ecclesiarum 1540. ad instantiam Cæsaris Caroli Quinti ad Ecclesiam S. Ioannis Baptistę. Olim quinque portiones Pastorales fuere. duplex vna valebat

ducentis quadraginta libris Parisiensibus, aliæ CXX. Capellaniæ ad summum altare 2. Ad altare B. Mariæ Virginis 3. Ad altare S. Iuliani 1. Ad altare S. Crucis 3. Ad altare S. Michaelis 3. Ad altare B. Mariæ Magdalenæ 4. Ad altare S. Ægidij 1. Ad altare S. Bartholomæi 2. Ad altare S. Annæ 1. Ad altare S. Nicasij 2. Ad altare S. Spiritus 1. Ad altare S. Catharinæ 4. Custodia valebat 84. libris Parisiensibus. Infra limites eiusdem Parœciæ ad bonos Infantes 1. In sacello Piscatorum, nunc in aula Principis, 1. In Hospitali S. Catharinæ 2. In domo Filiarum Dei 1. In domo Sartorum 1. In mota Principis 2.

In Ecclesia Sancti Martini in Ackerghem.

CApellania ad summum altare vnita est 1571. Seminario Episcopali per Reuerendissimum Dominum Cornelium Iansenium primum Ecclesiæ Gandauensis Antistitem, virum eruditionis, & virtutum famâ immortalem. Custodia valebat XL. libras Paris. Infra limites Parœciæ eiusdem in Poortackere 2. In Hospitali S. Ioannis Euangelistæ 1. In domo Leprosorum 2. conferuntur pleno iure.

Sunt & alia quædam Gandaui loca sacra sub protectione, & tutela eiusdem Cœnobij posita; vti Collegium Societatis IESV, Monasterium fratrum Recollectorum, Beginagium minus, pauperes Clarissæ, Abbatia de Bodelo, Sorores D. Francisci ad Diui Ioannis, Residentia PP. Anglorum Societatis Iesu, Sorores S. Francisci ad D. Iacobi, Sacellum S. Catharinę, Monasterium Nourbosci, Diuites Clarissę, Patres Capucini, Virgines Carmelitanæ Excalceatæ, Virgines Benedictinæ Anglæ. Monasterium S. Georgij op het Sant, Mona-

sterium S. Barbaræ, vulgo Ioorijs Vranx, Sacellum Nautarum, & Textorum, Sacellum S. Quintini, omnia denique illa loca sacra, quæ in districtu Parœciarum SS. Ioannis Baptistæ, Iacobi, Nicolai, & B. Virginis in monte Blandinio sita sunt. in quibus nemo, vt indulta Pontificum variorum loquuntur, Capellam erigere, altare, vel templum condere, campanam ad res diuinas pulsare, Monasterium fundare, inconsulto, vel non consentiente Abbate Blandiniensi potest. Medium quoque eorum, quæ in ecclesijs SS. Iacobi, & Nicolai offeruntur, ac de tribus partes duę, eorum quæ in B. Virginis, Abbatię D. Petri cedunt. Pro ijs vero, quę in Ecclesia S. Ioannis Baptistæ eadem Abbatia recipere solębat, penditur nunc quotannis reditus octodecim renensum. Quæ omnia pænè sacra loca quotannis in festo Apostolorum Petri, & Pauli, & alias, dum diuina facit officia Abbas, aliquo munere altaribus sanctis oblato, auctoritatem, ac beneficium hoc agnoscunt.

Ecclesiæ extra opidum Gandauense.

IN Decanatu de Euerghem, & Gandensi Pastoratus de Desselberghe Capellania 1. item altera ad altare S. Danielis cum Custodia. Pastoratus de Saffelaere cum Custodia, Zwynaerde cum Custodia, Zeeuerghem cum Custodia, Westerem S. Dionysij, Afsnede cum Custodia, Baerle cum Custodia pleno iure, Mariekercke cum Custodia pleno iure, Louendeghem cum Custodia, ad altare B. Virginis 2.

In

In Decanatu VVasiæ.

TAmiſia B. Mariæ, & S. Petri duæ portiones olim Paſtorales. Ad altare S. Amelbergæ 1. Ad altare SS. Ioannis Baptiſtę, & Euangeliſtę 2. Ad altare S. Ægidij 1. Ad altare B. Marię Virginis 2. Ad altare S. Crucis 1. Ad altare S. Petri 4. In Hoſpitali Tamiſię ad S. Annæ 2. cum Cuſtodia. Kemſeke cum Cuſtodia, & Capellania 1. Kalloo cum Capellania 1. Kieldrecht cum Cuſtodia. Melſene cum Cuſtodia, ad altare S. Crucis 1. ad altare B. Margaretę 1. ad D. Nicolai ſeruitium. ad S. Trinitatis ſeruitium. Haeſdonck cum Cuſtodia, Capellania ad B. Virginis 1. Vracene, ad B. Virginis altare vna. ad S. Crucis altare 1. S. Ægidij Paſtoratus alternis vicibus cum Domino Epiſcopo Tornacenſi cum Cuſtodia, & Capellania ad altare S. Ægidij 1. ad B. Virginis 1. pleno iure, in Capella Ter Cluſen ſeruitium pleno iure.

In Decanatu Brugenſi.

ZEdelghem cum Cuſtodia.

In Decanatu Oudenburgenſi.

WAerſloo cum Cuſtodia, ad altare B. Mariæ Virginis 1. Keyhem cum Cuſtodia, Capellania ad altare B. Virginis 1. Leke ad B. Mariæ Virginis 3. cum Cuſtodia. Berſt cum Cuſtodia, ad altare B. Virginis 3. ad altare S. Nicolai 1. Schoore cum Cuſtodia, Stuuenſkercke cum Cuſtodia.

In Decanatu Ardenburgensi.

ECclesia S. Georgij in Oostburch. habet duas portiones, ad altare B. Virginis 1. in Hospitali 1. in Beginagio vna cum Custodia, & Scholastria. Groeda, alias Nieukercke, ad altare B. Virginis 1. ad altare S. Catharinæ 1. cum Custodia. Groeda, alias Mouskercke, cum Custodia, & Scholastria. Schoondyck ad B. Mariæ Virginis 2. cum Custodia. Gaternesse cum Capellania vna, & Custodia. Oostmankercke cum Custodia. Ecclesia S. Catharinæ. Ecclesia de Hamere. S. Nicolai Beernem. Watervliet cũ iure præsentationis Capellaniæ, & Custodia.

In Decanatu Cortracensi.

OYghem, ad B. Mariæ 1. cum Custodia. Desselghem cum Custodia. Beuere iuxta Harlebecam cum Custodia, ad S. Ioannis Baptistæ 1.

In Decanatu Aldenardensi.

OOteghem cum Custodia. Audeghem cum Custodia. Ansdeghem cum Custodia Castrali, quam confert Dominus temporalis loci. Eecke cum Custodia.

In Decanatu Helchiniensi.

AVelghem cum Custodia. est Capellania ibi castralis ad collationem Domini de Gruthuyse olim spectans. Alta ripa, siue Hautriue, cum Custodia. Bossuyt cum Custodia.

In Decanatu Tornacensi.

Hollain cum Custodia. Bruyelle cum Custodia.

In Decanatu Insulensi.

Caruin. Camphin cum Custodia. ad altare S. Annę 1. Armentieres cum Custodia. Werpes cum Custodia, & Schola.

In Diœcesi Atrebatensi.

Harnes. ad altare B. Mariæ 2. quarum vna pleno iure confertur. In Busco de Harnes 1. in honorem quinque vulnerum Christi, cum Custodia pleno iure. Armay cum Custodia. Loyson, Capellania in Castro de Wingles ad honorem S. Vedasti pleno iure.

In Diœcesi Morinensi.

Boesinghem cum Custodia, & Dominicali missa ante maiorem pleno iure. Terdinghem cum Custodia.

In Decanatu Alostano Archidiaconatus Bruxellensis Diœcesis olim Cameracensis.

Schelderode cum Custodia. est ibidem Capellania Castralis. Hilleghem cum Custodia. Merelbeke cum Custodia. Ad altare sancti Petri vna pleno iure. Munte cum Custodia. Leewerghem sancti Amandi cum Custodia. Lettelhoutem cum Custodia. Dickele cum Custodia pleno iure. Bottelaere cum Custodia. Ad altare B. Virginis 2. pleno iure.

In Decanatu Gerardimontano.

Fluerseghem cum Custodia. Ideghem pleno iure cum Custodia. Wonbrechteghem cum Custodia. Steenhuyse pleno iure. Smeerlebbe cum Custodia pleno iure.

In

In Decanatu Hallensi.

ELinghem iuxta Hallam, ad B. Virginis 1. pleno iure. Ad sancti Nicolai 1. pleno iure, cum Custodia pleno iure.

In Decanatu de Pamella.

MAterne sancti Martini pleno iure. Wieleghem cum appendentijs de Roosbeke ad S. Annæ 1. cum Custodia Bost pleno iure. Capellania ibidem castralis.

In Decanatu de Haspra Archidiaconatus Valencinensis.

DOuxie, ad S. Nicolai pleno iure cum Custodia. Noyelle cum Custodia pleno iure.

Sequuntur priuilegia, immunitates, aliaque beneficia quædam à Pontificibus, Regibus, ac Principibus Blandinio concessa.

Exemplar priuilegij Blandinio concessi à Martino Papa temporibus Dagoberti Regis, & S. Amandi.

M*Artinus* Episcopus vltimus seruorum Dei, omnibus Deum diligentibus salutem. De quotidiano sanctæ Matris Catholicæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ profectu, ac multiplicatione gaudere debemus, atque in vinea Domini pro mercede laboris operantibus auxilium ferre debemus; vnde notum fore volumus Sanctæ vniuersalis Ecclesiæ filijs tam præsentibus quam & fu-

 turis,

turis, qualiter sanctæ dilectionis nostræ filius Amandus cum consensu, & petitione charissimi filij nostri diuæ memoriæ Dagoberti Francorum Regis, siue filij eius Sigeberti priuilegium auctoritatis nostræ expetierit de quodam Cœnobio, quod ipse deliminatis Gentilium spurcitijs fundotenus extruxisse dignoscitur, cui nomen Blādinium indidit, quodque etiam ab ipso consecratum est in honore Beatissimi Apostolorum Principis Petri, Doctorisque gentium Pauli; situm inter decursum duorum fluminum, Scaldis, & Legiæ. Priuilegium quidem sanctæ auctoritatis nostræ, nostris, futurisque temporibus memorato loco indulgemus, ordinamus, atque firmamus de stabilitate ipsius loci, de villis, & facultatibus, de Ecclesijs, & Ecclesiarum decimis, siue familia, & de quibuscumque stipendijs specialiter inibi Deo seruientes, & Ecclesię ornamentorum, atque luminariorum, ac matriculariorum hospitum, atque pauperum, iuxta petitionem charorum nostrorum præcellentissimorum Regum Dagoberti, atque filij eius Sigeberti nostra Apostolica auctoritate stabilimus, corroboramus, & inconuulsa statuimus, decreuimus, atque, vt liceat, regulari Abbati Florberto ad pręsens inibi subrogato, vel constituto filio nostro Amando tam ipsi quam in reliquum futuris Abbatibus in vniuersis vtilitatibus loci diuino solatio, ita omnia disponere, & ordinare, absque vllius contradictione, vel refragatione, vt libere inuigilent mandatis Domini secundum Regulam sancti Benedicti. Si quis vero (quod non optamus) temerario ausu contra huius nostri priuilegij Apostolici publica scripta agere præsumpserit, reum se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, ac à sacratissimo corpore, & sanguine Domini Redemptoris nostri, IESV Christi alie-

nus

nus fiat, atque perinde in æterno examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco ius seruantibus, & de suis bonis locum ditantibus, sit pax Domini nostri Iesv Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Iudicem præmium æternæ pacis inueniant. Scriptum per manum Stephani notarij, & regionarij, & sacri scrinij Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Ianuario indictione secunda. Datum xiv. Kal. Februarij per manum Amandi Episcopi Theatrapi Sanctæ Sedis Apostolicæ.

Sequuntur & alia quædam priuilegia Blandiniensi Monasterio à Pontificibus, Regibus, Principibus, alijsq́; viris sacra, vel profana auctoritate pollentibus diuersis temporibus collata. Quorum tamen initia tantum, ac finem, ne in immensam molem opus excrescat, posuimus.

Priuilegium Paschalis Papæ secundi super libertate Ecclesiæ S. Petri sic incipit:

P*aschalis* Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Sigero Monasterij Blandiniensis Abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus & deuotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & vtilitas postulata vires indubitanter assumat. Postulauit siquidem nos dilectio tua, Cœnobio Sancti Petri Blandiniensis, cui Deo auctore præsides, Apostolicæ Sedis, &c. Definit vero sic: Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus sit pax Domini nostri Iesv Christi,

quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Scriptum per manum Ioannis Scriniarij regionarij, & Notarij sacri palatij. Datum Laterani per manum Ioannis S.R.E. Diaconi Cardinalis 3. Non. Aprilis indictione XI. incarnationis Dominicæ M.CIV. Pontificatus autem Domini Paschalis secundi anno quarto.

Priuilegium Innocentij Papæ Secundi de libertate eiusdem Ecclesiæ.

Vixit Gislebertus circa an. Domini M.C. XXXVI.

INnocentius Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Gisleberto, Monasterij Blandiniensis Abbati, eiusque successoribus in perpetuum. Apostolicæ auctoritati expedit religiosas personas diligere, & eorum loca piâ protectione munire, quodque graue eis est leuigare, & relaxare, vt ex indulta consolationis gratia in obsequio Dei promptiores existant. Ea propter præfatum Blandiniense Cœnobium sub solius B. Petri, & nostra ditione, atque protectione specialiter suscipimus, & perpetuo manere decernimus, vt nullus deinceps Episcopus præsumat de eiusdem Cœnobij reditibus, cartis, rebus, vel villis quolibet modo quidquam minuere, nec immissiones aliquas facere, nec audeat ibidem cathedram collocare, &c. nisi ab Abbate, & fratribus eiusdem loci fuerit rogatus, &c. Desinit vero sic: Hæc itaque constitutionis nostræ decreta auctoritate Dei, & vestra perpetua stabilitate, & sine aliqua constituimus refragatione seruari, nec à quoquam qualibet occasione immutari; seruanti sit pax, & benedictio, non seruanti, nisi resipuerit, perpetua maledictio. Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus. Ego Wilhelmus Prænestinus Episcopus. Ego

Ego Matthæus Albanensis Episcopus. Ego Guido indignus sacerdos. Ego Gerardus presbyter Cardinalis tit. S. Crucis in Hierusalem. Ego Lucas presbyter Card. tit. SS. Ioannis, & Pauli. Datum Pisis per manum Aimerici S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Cancellarij 4. Non. Iunij, Indict. XIII. incarnati Domini M. C. XXXVI. pontificatus Innocentij Papæ II. anno VI.

Priuilegium Innocentij Papæ Quarti de libertate Monasterij Sancti Petri Gandensis.

INnocentius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati Monasterij Sancti Petri Gandensis, eiusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ Religionis infringat. Eâ propter dilecti in Domino filij iustis vestris postulationibus clementer annuimus, & monasterium S. Petri Gandense, Tornacensis diœcesis, in quo estis diuino obsequio mancipati, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio comunimus, &c. Finit sic: Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus & hîc fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Signat. Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus. Ego Petrus tit. S. Marcell. presbyter Card. Ego Wilhelmus Basilicæ XII. Apostolorum presbyter Card. Ego Fr. Ioannes tit. S. Laur. in Lucina presbyter Card. Ego Fr. Hugo tit. S. Sab. presbyter Card. &c. Datum Lugduni

per

per manum M. Marini S. R. E. Vicecancellarij VII. Kal. Octobris Indict. V. Incarnationis Dominicæ anno M. CC. XLVI. Pontificatus vero Domini Innoc. Papæ quarti anno IV.

Priuilegium Gregorij Papæ, quo Abbati Blandiniensi, &c. conceditur, vt in Synodis extra prouinciam sui Monasterij habendis personaliter comparere non teneatur.

GRegorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs vniuersis Abbatibus Monasteriorum ordinis Sancti Benedicti in Remensi, & Senonensi prouincijs consistentium salutem, & Apostolicam benedictionem. Exigit vestræ deuotionis sinceritas, & religionis promeretur honestas, vt petitionibus vestris quantum cum Deo possumus fauorabiliter annuamus, &c. Nos igitur cupientes indemnitati vestræ, & monasteriorum prædictorum, discordijs, ac litibus, quæ exinde possint verisimiliter exoriri, præcauere, huiusmodi supplicationibus inclinati, volumus, & Apostolicâ vobis auctoritate concedimus, quod vos, seu successores vestri Abbates monasteriorum prædictorum, in Synodis huiusmodi, quas extra diœcesim, in quibus monasteria ipsa consistunt, contigerit celebrari, &c. dummodo per procuratores vestros idoneos alias legitime compareatis, personaliter comparere minimè teneamini, nec ad id à quoquam compelli possitis inuiti, non obstantibus præmissis per eosdem Episcopos oppositis, & omnibus alijs quæ idem prædecessor noster in dictis suis litteris voluit non obstare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi-

nam

nam nostræ voluntatis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Anenione II. Id. Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Priuilegium Alexandri Papæ, quo cauetur, ne quis intra fines parochiæ Monasterij S. Petri iuxta Gandauum sine consensu diœcesani, & Abbatis dicti loci Capellam seu Oratorium construere audeat.

ALexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui monasterij Sancti Petri Gandensis, Ordinis S. Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Deuotionis augmentum vobis Deo propitio prouenire confidimus, si super ijs quæ piè deposcitis nos beneuolos sentiatis. Hinc est quod nos vestris supplicationibus inclinati, ne quis intra fines parochiæ vestræ absque consensu diœcesani Episcopi, & vestro Capellam seu Oratorium de nouo construere audeat, &c. Datum Anagniæ 3. Kal. Febr. Pontificatus nostri anno sexto.

Priuilegium Domini Innocentij Papæ, quo religiosi Monasterij S. Petri poterant succedere in bonis parentum, exceptis feudalibus.

INnocentius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui monasterij Sancti Petri Gandensis,

densis, Ordinis B. Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Deuotionis vestræ precibus inclinati, vt possessiones, & alia bona mobilia, & immobilia, exceptis feudalibus, quæ liberas personas fratrum, ad vestrum monasterium mundi relicta vanitate volantium, & professionem facientium in eodem, si remansissent in sęculo ratione successionis, vel quocumque alio iusto titulo contigissent, petere, recipere, ac retinere liberè valeatis, auctoritate vobis præsentium indulgemus, &c. Datum Lugduni VI. Non. Octob. Pontificatus nostri anno sexto.

Priuilegium Honorij Papæ super eodem.

HOnorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui S. Petri Gandensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex parte vestra fuit nobis humiliter supplicatum, vt cum à nonnullis nobilibus, & alijs eius prouinciæ super receptione filiorum suorum monasterium vestrum sit nimium aggrauatum, & ad id per multorum precum instantiam sępius compellatur, in bonis parentum illorum, quos dictum monasterium de cætero intrare contigerit, &c. Datum Reate Idib. Nouembris Pontificatus nostri anno decimo.

Priuilegium Alexandri Papæ de beneficijs in pensionem non dandis.

ALexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui monasterij S. Petri Gandensis, Ordinis S. Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem,

tem, & Apostolicam benedictionem. Paci, & tranquillitati vestræ paternâ volentes in posterum sollicitudine prouidere, auctoritate vobis pręsentium indulgemus, vt ad receptionem, vel prouisionem alicuius in pensionibus, &c. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, se nouerit incursurum. Datum Viterbij xv. Kal. Ian. Pontificatus nostri anno tertio.

Priuilegium Alexandri Papæ, quo beneficiati sub S. Petro non possint grauari per officiarios Episcoporum in non notorijs.

ALexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Archidiacono, & ministralibus Episcoporum, in quorum iurisdictione Ecclesiæ S. Petri Gandensis consistunt, salutem, & Apostolicam benedictionem. Ea quæ ab alijs maioribus vestris sustinere non vultis, non decet vos qualibet occasione minoribus vestris inferre, &c. Datum Laterani v. Non. Martij.

Litteræ Nicolai Papæ, quibus reuocantur, & prohibentur distractiones, & alienationes bonorum Monasterij Sancti Petri.

NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Cameracensi & Tornacensi Officialibus, salutem, & Apostolicã benedictionem. Ad audientiam nostram peruenit, quod tã dilectus filius Philippus Abbas, & aliquæ singulares personæ ex dilectis filijs Cõuentus Monasterij S. Petri prope Gandauũ, Ord. S. Benedicti, diœcesis Tornacensis, quã eorum inibi prędecessores, qui fuerunt pro

tempore, decimas, terras, &c. Quod si non ambo ijs exequendis potueritis interesse; alter vestrum nihilominus exequatur. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, quarto Id. Augusti, Pontificatus nostri anno secundo. *Constantinus.*

Nicolai Papæ conseruatoria perpetua pro Monasterio S. Petri iuxta Gandauum.

NIcolaus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs S. Bartholomæi de Eechout Brugensis, & S. Gertrudis Louaniensis, Tornacensis, & Leodiensis diœcesis Monasteriorum Abbatibus, ac Decano Ecclesiæ Tornacensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Militanti Ecclesiæ licet immeriti disponente Domino præsidentes, circa curam Ecclesiarum, & Monasteriorum omnium solertiâ reddimur indefessâ solliciti, vt iuxta debitum Pastoralis officij eorum occurramus dispendijs, & profectibus diuina cooperante clementia salubriter intendamus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1450. decimo Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno quinto.

Priuilegium Calixti Papæ, quo Decanus Christianitatis, vt dicunt, Gandauensis poterat subdelegari Conseruator Priuilegiorum Monasterij Sancti Petri.

CAlixtus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Sancti Bartholomæi de Eechout Brugensis, & S. Gertru-

Gertrudis Louanienſis, Tornacenſis, & Leodienſis diœceſis Monaſteriorum Abbatibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Sacræ Religionis, quam dilecti filij Abbas, & conuentus Monaſterij Sancti Petri iuxta Gandauum, Ordinis S. Benedicti, Tornacenſis diœceſis, erga nos, & Romanam gerunt Eccleſiam, promeretur honeſtas, vt eorum humilibus, & honeſtis votis, quãtum cum Deo poſſumus, fauorabiliter annuamus. Dudum ſiquidem per felicis recordationis Nicolaum Papam V. prædeceſſorem noſtrum conqueſtione ipſorum Abbatis, & conuentus, percepto, quod nonnulli Archiepiſcopi, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1456. 3. Non. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Priuilegium Clementis Papæ, quo Abbas Sancti Petri poteſt vti mitra, annulo, & alijs pontificalibus, ac dare benedictionem ſolemnem in monaſterio ſuo, & Eccleſijs ſibi ſubditis poſt Miſſas, Veſperas, & Matutinas.

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilecto filio Gerardo electo Conuentus monaſterij S. Petri prope Gandauum, Ordinis S. Benedicti, Tornacenſis diœceſis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Expoſcit veſtræ deuotionis ſinceritas, & religionis promeretur honeſtas, vt tam vos, quos ſpeciali dilectione proſequimur, quam monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus, &c. Datum apud Bellicardum Arelatenſis diœceſis XVII. Kal. Octobris, Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Eiusdem Pontificis priuilegium, quo Abbas S. Petri potest benedicere altaria, & alias res ad diuinum officium in suo monasterio pertinentes.

CLemens Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Gerardo electo monasterij S. Petri prope Gãdauum, Ordinis S. Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Personam tuam nobis, & Apostolicæ Sedi deuotam paternâ beneuolentiâ attendentes, illa tibi lubenter concedimus, quæ tibi, & monasterio tuo salubriter cognoscimus expedire. Tuis itaque, &c. Datum apud Bellicardum Arelatensis diœcesis XVII. Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Indulgentia lx. dierum concessæ ijs qui diuinum officium alta voce cantatum, vel Dei verbum publice prædicatum audiunt in præsentia Abbatis Sancti Petri.

CLemens Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Gerardo electo monasterij Sancti Petri prope Gandauum, Ordinis Sancti Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Personam tuam nobis, & Apostolicæ Sedi deuotam tuis exigentibus meritis paterna beneuolentia attendentes, illa tibi lubenter concedimus, per quæ Christi fidelium animarum saluti valeat prouideri. Tuis itaque, &c. Datum apud Bellicardum Arelatensis diœcesis XVII. Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno decimo,

Confirmatio

Confirmatio compositionis per Alexandrum Papam inter Abbatem Sancti Petri prope Gandauum, & Presbyteros Gandauenses.

ALexander Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & fratribus S. Petri Gandensis salutem, & Apostolicam benedictionē. Commissa nobis officij cura exigit, & integritas rationis exposcit, vt ea quę concordia vel iudicio statuuntur, rata, & firma habentes, Apostolicæ curemus firmitatis robore communire. Audiuimus siquidem, quod cum inter vos, & Capellanos Ecclesiarum vestrarum, sancti Ioannis videlicet, sancti Nicolai, & sancti Iacobi in Gandauo super ijsdem Ecclesijs controuersia mota fuisset, &c. Datum Anagniæ 4. Non. Martij.

Confirmatio compositionis inter Abbatem, & Presbyteros Gandenses per D. Lucium Papam.

LVcius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Capitulo S. Petri de Gandauo salutem, & Apostolicā benedictionem. Cum inter vos, & Presbyteros, qui in Ecclesijs ipsius loci diuina officia exequuntur, per Venerabiles Fratres nostros Guillelmum Rhemensem Archiepiscopum, & Episcopum Tornacēsem quamdam compositionem, &c. Datum Velitij XVI. Kal. Maij.

Priuilegium Lucij Papæ de sepultura confratrum Sancti Petri & Sancti Gudwali.

LVcius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Gerardo Abbati, & fratribus Sancti Petri Gandensis salutem,

salutem, & Apostolicam benedictionem. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidium: ne fortè temeritatis cuiuslibet incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus, &c. Datum Veletri XII. Kal. Aprilis.

Confirmatio compositionis inter Abbatem Sancti Petri, & Canonicos Sanctæ Pharaildis Gandensis, per Honorium Papam edita.

HOnorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui Sancti Petri Gandensis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum à vobis petitur quod iustum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, vt id per solicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum, &c. Datum Laterani V. Nonas Martij, Pontificatus nostri anno nono.

Diploma Bonifacij Papæ, quo Fratres minores iubentur acquiescere compositioni factæ super sepulturis, iuxta tenorem certi instrumenti desuper confecti, &c.

BOnifacius Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Episcopo Tornacensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Petitio dilectorum filiorum Abbatis, & Conuentus monasterij Sancti Petri de Gandauo, Ordinis Sancti Benedicti, Sanctæ Mariæ, Sancti Ioannis,

Ioannis, &c. Datum Laterani xv. Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno primo.

Confirmatio compositionis factæ inter Religiosos Sancti Petri, & Fratres minores super sepulturis.

B*onifacius* Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui Monasterij Sancti Petri de Gandauo, Ordinis Sancti Benedicti, Sanctæ Mariæ, Sancti Ioannis, &c. Datum Laterani xv. Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno primo.

Diploma Gregorij Papæ super beneficijs à patronatu Sancti Petri Gandensis dependentibus.

G*regorius* Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ad ea quæ Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum beneficiorum statum prosperum respiciunt libenter intendimus, &, vt Ecclesiæ, & beneficia ipsa fœliciter gubernentur, fauorem beneuolum impartimur, &c. Datum Auenione VII. Idus Decembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Priuilegium Innocentij Papæ quarti, de beneficijs in pensionem non dandis.

I*nnocentius* Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati, & Conuentui Monasterij Sancti Petri Gandensis, Ordinis Sancti Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Paci & tranquillitati vestræ paterna volentes in posterum soli-

citudine prouidere, auctoritate vobis præsentium indulgemus, vt ad receptionem, vel prouisionem alicuius in pensionibus, &c. Datum Lugduni VII. Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno quarto.

Priuilegium eiusdem Innocentij Papæ quarti, de Telonio non soluendo.

INnocentius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs Abbati,& Couentui Monasterij S. Petri Gandensis, Ordinis S. Benedicti, Tornacensis diœcesis, salutem,& Apostolicam benedictionem. Solet annuere sedes Apostolica pijs votis, & honestis petentium precibus fauorem beneuolum impartiri; ea propter dilecti in Domino filij, &c. Datum Lugduni V. Idus Octobris, Pontificatus nostri anno quarto.

Vti autem Monasterium hoc à Summis Ecclesiæ Pontificibus magnis spiritualium donorum gratijs adauctum fuit, ita & ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, alijsque magnis in Rep. Christiana viris egregiè ornatum est.

Priuilegium Caroli Imperatoris, de donatione de Temseca, &c.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. *Carolus* Dei gratia Rex. Notum esse volumus omnibus Sanctæ Ecclesiæ fidelibus, ac nostris præsentibus scilicet, & futuris. Quia venerabilis vir Balduinus Abbas Monasterij, quod vocatur Blandinius, à Sancto Amando in vico Gandensi constructus, in honore Apostolorum SS. Petri & Pauli consecratus, & vbi modo corpus B. Amel-
bergæ

bergæ virginis quiescere dignoscitur, qualiter pro remedio animæ nostræ fratribus in eadem Ecclesia dignè Deo militantibus, vt aliquas res per auctoritatem præcepti nostri daremus, quod & ita fecimus. Dedimus præfatis Deo seruientibus in pago Wasiæ super fluuium Scaldæ, villam quæ vocatur Temseca, cum Ecclesia benè ornata, & in honore S. Mariæ, & S. Petri Apostolorum Principis consecrata, vbi S. Amelberga virgo gloriosa migrauit à sæculo ad Christum, &c. quæ vt pleniorem in Dei nomine obtineant vigorem, & à fidelibus S. Dei Ecclesiæ, ac nostris verius credatur, & diligentius conseruetur, de annulo nostro subterijcimus sigillari. Signum Caroli gloriosissimi Regis. Ildeboldus Notarius ad vicem Gosleni recognoui. Data Idus Aprilis, Indictione tertia, anno trigesimo, regnante Carolo gloriosissimo Rege. Actum Compendio Palatio Regis in Dei nomine fœliciter. Amen.

Præceptum Ludouici filij Caroli Calui datum per manum Arnulphi Magni Marchisij, & Gerardi Abbatis super restauratione aliquorum bonorum per violentiam Blandinio abstractorum.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, diuina præordinante gratia Francorum Rex *Ludouicus*. Si in diuinis cultibus operam dantes, Ecclesiam Dei ad summum sacræ Religionis statum sustollere conamur, ab ipso bonorum omnium remuneratore pro certo confidimus, fore nobis recompensandum. Igitur notum esse volumus omnibus Sanctę Dei Ecclesiæ fidelibus, præsenti-

ſentibus ſcilicet & futuris, quomodo noſtræ dignitatis adiens præſentiam Arnulphus Comes, & Marchio nobiliſſimus, noſterque conſanguineus clariſſimus nobis retulit dolendo, quoddam Cœnobium à Beatiſſimo Amando Præſule, ſub regulari Monachorum norma nobiliter, ſecus caſtrum Gandauum, ſuper Scaldis fluenta olim conſtructum fuiſſe, quod antiquitus vocabatur Blandinius, &c. Et vt hæc noſtrę corroborationis conceſſio pleniſſimum obtineat ſtabilitatis vigorem, manu propria ſubter eam firmauimus, & annuli noſtri impreſſione aſſignare iniuſſimus. Signum D. Ludouici glorioſiſſimi Regis. Oydilo Notarius ad vicem Artaldi Archiepiſcopi relegit, & ſubſcripſit. Actum Rhemis XIII. Kalend. Septembris, Indictione octaua, anno decimoquinto, regnante Ludouico Rege glorioſo.

Priuilegium Ottonis Imperatoris ſuper libertate poſſeſſionum in Dulciaco, & Crombruga in pago Brackbantenſi.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. *Otto* diuina fauente clementia Imperator Auguſtus. Quoniam Regiæ vel Imperatoriæ dignitatis officium eſſe conſtat, vt monaſterialia loca Deo, & Sanctis eius dicata, ob diuini cultus augmentum, nouis ſemper auctoribus roborentur: idcirco notum eſſe volumus omnium fidelium noſtrorum, tam præſentium quam futurorum, induſtriæ, qualiter venerabilis Abbas Womarus Blandinienſis Cœnobij noſtram adijt ſerenitatem, &c. Et vt hoc auctoritatis noſtræ pręceptum firmum, & ſtabile permaneat, hanc chartam conſcribi fecimus, quam & propria manu ſubtus firmauimus, annulique noſtri impreſſione

pressione signari iussimus. Signum D. Ottonis Magni, & Inuictissimi Imperatoris Augusti. Lindolphus Cancellarius ad vicem Wilhelmi Archicapellani recognoui. Datum XI. Kalend. Februarij, anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. LXVI. Indictione nona, anno regni D. Ottonis XXXI. Imperij vero quarto. Actum Traiecto in Dei nomine fœliciter. Amen.

Confirmatio Ottonis Secundi Imperatoris super libertate Ecclesiæ S. Petri.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. *Otto* superna fauente clementia Imperator Augustus. Cum magno munere misericordiæ Christi Ecclesiæ multiplicentur gaudio, dignum constat, vt solicitudine Regiæ clementiæ, spiritu Dei incitatæ, ne quid in rebus ipsius Ecclesiæ impacatum maneat, noua semper auctoritate roborentur: proinde nouerit omnium fidelium nostrorum industria, quia vir venerabilis Womarus Abbas ex Monasterio Blandinio, &c. Et vt hoc auctoritatis nostræ præceptum firmum, & stabile permaneat, hanc chartam conscribi iussimus, quam & propria manu subtus firmauimus, annullique nostri impressione signari iussimus. Signum D. Ottonis inuictissimi Imperatoris Augusti. Etbertus Cancellarius ad vicem Willigisi Archicapellani notaui. Datum 2. Kalend. Martij anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. LXXVII. Indictione quarta, anno quinto, regni Domini Ottonis XVI. Imperij nono.

Priuilegium Domini Ottonis Imperatoris, de remißione teloniorum.

IN nomine Domini Dei, & Saluatoris nostri IESV Christi. *Otto* diuina ordinante prouidentia Imperator Augustus. Quoniam superna dispensante gratia cæteris mortalibus videmur supereminere, oportet, vt cuius præcellimus munere, eius studeamus modis omnibus voluntati parere. Nam & ijs quibus nos scimus diuinitus præesse, debemus in quibuslibet necessitatibus prodesse, & iustis petitionibus seruorum Dei, quas suæ quietis, vel subsidij causa suggerere videntur, libenter obaudire, &c. Et vt hæc auctoritatis constitutio Domino protegente valeat finetenus inconuulsa permanere, &c. Signum Domini Ottonis inuictissimi Imperatoris Augusti. Egbertus Cancellarius ad vicem Walghisi Archicapellani notaui. Datum anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. LXXVII. Indictione IIII. anno V. Regni Domini Ottonis XVI. Imperij IX.

Confirmatio Conrardi Imperatoris super libertate bonorum, & possesionum Ecclesiæ S. Petri Gandensis.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. *Conrardus* gratia Dei Imperator Augustus. Quoniam Regiæ vel Imperatoriæ dignitatis officium esse constat, vt Monasteria vel loca Deo, & sanctis eius dicata, ob diuini cultus augmentum, nouis semper auctoribus roborentur. Hoc nobis procul dubio ad æternam beatitudinem, & totius Regni à Deo nobis commissi tutelam mansurum esse

esse credimus: si ea etiam nostris confirmamus edictis, sicut didiscimus ante nos fecisse fideles nostros Reges, & Imperatores, &c. Quisquis igitur contra nostræ huius præceptionis munimen (quòd minimè futurum credimus) aliquid sinistrum molitus fuerit, primo omnipotentis Dei iram incurrat, deinde omnium Sanctorum, & iudicio fidelium conuictus, reatus sui pœnam exsoluens. Centum auri libras coactus monasterio soluat, & quod illicitè tentauit, frustretur & inane fiat. Et vt firmius maneat, inconuulsumque seruetur, &c. Signum Domini Conrardi, &c. Cancellarius Burgardus vice Pardonis Archicapellani recognouit. Datum 4. Nonas Iulij anno Dominicæ Incarnationis M. XXXVI. Indictione IIII. anno autem Domini Conrardi secundi regnantis XII. Imperatoris vero X. Actum Nouiomago fœliciter. Amen.

Priuilegium Lotharij Regis Francorum de confirmatione iurium, & possessionum Blandiniensis Cœnobij.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. *Lotharius* Rex gratia Dei, &c. Si ea quæ fideles nostri pro statu, & vtilitate Ecclesiarum in locis sibi commissis statuerint nostris confirmamus edictis, hoc nobis procul dubio ad æternam beatitudinem, &c. Et vt firmius maneat inconuulsumque seruetur, &c. Signum Domini Lotharij Regis gloriosissimi. Gezo Cancellarius, &c. Actum Laudunij fœliciter.

Altera

Altera confirmatio iurium, &c. per eundem Lotharium.

IN nomine, &c. *Lotharius* gratia Dei Rex, &c. Si ea quæ fideles nostri pro statu, & vtilitate Ecclesiarum, &c. in locis sibi commissis statuerunt. Et vt firmius, &c. Hoc ei præceptum fieri iussimus, & annulo nostri Palatij superfirmantes iussimus insigniri. Signum Domini Lotharij. Gezo Notarius ad vicem Odelrici Archiepiscopi summique Cancellarij, &c. Actum tertio Nonas Maij regnante Domino Lothario anno XII. Indictione decima. Actum Nobiliaco fœliciter.

Simile priuilegium habetur datum, & confirmatum per Carolum Francorum Regem an. Domini M. CCCC. XL. & regni sui decimo nono.

Confirmatio iurium, & possessionum Blandiniensis Cœnobij per Dominum Henricum Francorum Regem facta.

IN nomine, &c. *Henricus* gratia Dei Rex, &c. Si ea quæ prædecessores nostri diuina ordinatione atque superna inspirante prouidentia pro statu S. Dei Ecclesiæ statuerunt, &c. Ego Balduinus Cancellarius relegendo subscripsi. Actum Corbeiæ anno Verbi Incarnati M. XXXVIII. & regni Henrici Regis VII.

Altera confirmatio iurium per eundem Regem.

IN nomine, &c. *Henricus* diuina fauente clementia Rex. Quoniam regiæ dignitatis officium esse constat,

vt Monasteria, &c. Signum Domini Henrici Tertij Regis inuictissimi, &c. Theodericus Cancellarius vice Pardonis Archicapellani recognouit. Datum v. Kalend Iunij, anno Dominicæ Incarnationis M. XL. Indictione octaua, anno autem Domini Henrici Regis Tertij, &c. Acta Leodi fœliciter. Amen.

Restitutio facta Blandinio per Arnulphum Comitem Flandriæ, &c.

ARnulphus, adminiculante superni Regis clementia, Marchisus sanctæ Ecclesiæ Dei fidelibus quocumque passim ordine Deo catholicè militantibus, &c. Legitur in Machabæorum libris diuinitus exaratis, &c. Actum Blandiniensi Cœnobio, regnante Ludouico anno sexto, filio Regis Caroli Reclausi, &c. Signum Arnulphi clementissimi Comitis atque Marchisi, &c. Transmari Episcopi, &c. Folberti Episcopi, &c.

Confirmatio iurium Monasterij S. Petri per Carolum Bonum Flandriæ Comitem.

CArolus Dei gratia Comes Flandriæ, & filius Regis Daciæ, vniuersis Ecclesiæ filijs tam præsentibus quam futuris in perpetuum. Cum diuina prouidentia, in cuius manu sunt omnium potestates, & iura regnorum, post decessum inclyti Comitis Balduini nepotis scilicet mei in Principatum Flandriæ me sublimasset, venerabilis, &, vt credimus, dilectus Deo, & hominibus Arnoldus Abbas S. Petri, &c. Vt autem hoc ratum permaneat, præsentem paginam, &c. Signum Caroli Comitis. S. Sygeri Castellani. S. Balduini de Alost, &c.

Actum Gandaui anno Domini M. C. XX. anno Principatus nostri primo.

Priuilegium Domini Theoderici Comitis Flandriæ, &c.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ego *Theodericus* Dei gratia Flandriæ Comes, considerans, & mente sæpius retractans nullam stabilitatem inesse præsentibus, perpendens quoque difficile esse Principatum terrenum sine peccatis atque offensis administrare. Per hoc maxime remissionẽ peccatorum meorum, & æternę fœlicitatis consortium, me adipisci posse existimaui, si S. Dei Ecclesiæ defenderem, & exaltarem libertatem, &c. Signum Theoderici Comitis. S. Iwanni de Alost, &c. Actum est hoc apud Gandauum anno Dominicæ Incarnationis M. C. XXXIII. &c.

Confirmatio iurium per eundem Theodericum Comitem facta.

IN nomine Patris, &c. *Theodericus* Dei gratia Flandrensium Comes, omnibus tam præsentibus quam futuris in perpetuum. Magnæ remunerationis meritum esse credimus apud altissimum, &c. Signum Theoderici Comitis. S. Rogeri Castellani Gandensis, &c. Actum Gandaui anno Domini M. C. LVI. &c.

Priuilegium eiusdem de immunitate teloniorum per Comitatum Flandriæ.

IN nomine, &c. Ego *Theodericus* Dei gratia, &c. Notum esse volo, quod Sygerus dilectus nobis Abbas S. Petri

Petri Gandensis ad nos venerit, &c. Signum Theoderici Comitis. S. Rogeri Castellani Gandensis, &c. Actum Gandaui M. C LVI. &c.

Confirmatio libertatis, & iurisdictionis Ecclesiæ S. Petri facta per Comites Flandriæ.

PHilippus quondam Regis Francorum filius Dux Burgundiæ, Comes Flandriæ, &c. Notum facimus vniuersis præsentibus pariter, & futuris nos vidisse litteras charissimorum prædecessorum nostrorum, &c. Datum Gandaui anno Domini M. CCC. LXXXV. mense Ianuario; sic signatum per Dominum Ducem I. vie.

Priuilegium Philippi Flandriæ Comitis, &c.

IN nomine Patris, &c. Ego *Philippus* Comes Flandriæ, & Viromandiæ, omnibus, &c. Notum esse volumus, &c. qualiter dilectus noster Hugo Abbas S. Petri Blandiniensis, &c. Actum Brugis anno Dominicæ Incarnationis M. C. LXXIIII.

Eiusdem priuilegium de Bannitis.

IN nomine Patris, &c. Ego *Philippus* Dei gratia Flandriæ Comes, omnibus tam futuris quam præsentibus notum fieri volumus, quod Dominus Gerardus dilectus noster Abbas sancti Petri multoties coram nobis querimoniam detulit, &c. Actum Gandaui anno Domini M. C. LXXX. Signum Rasonis de Gauere, &c.

Eiusdem constitutio de ijs qui de villa Gandensi se transferunt, & mansionem eligunt in villa S. Petri.

IN nomine Patris, &c. Ego *Philippus* Dei gratia Flandriæ, & Viromandiæ Comes, omnibus, &c. Abbas Girardus, & Monachi S. Petri Gandensis, nobis sæpe & grauiter sunt conquesti, &c. Signum Philippi Comitis. S. Rogeri Castellani. Actum Brugis, & confirmatum per manum Gerardi de Mecines Præpositi Insulensis anno Domini M. C. LXXXV. &c.

Donatio villæ de Desselberghe facta per Comitem VVichmannum, &c.

IN nomine Patris, &c. Cum omnipotentis Patris sapientia, eademque & virtus, & verbum Dei cuncta existentia constituit, &c. Actum publicè Blandinio Monasterio xv. Kal. Nouembris, anno Verbi incarnati D. CCCC. LXII. Signum ipsius *VVichmanni* Comitis qui hanc traditionem fecit, & illustrium virorum testimonio firmari petijt, &c.

Donatio villæ de Auelghem per Balduinum Comitem, & matrem eius Susannam Reginam.

IN nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. Cum omnis mundanæ creationis materies, &c. Signum Balduini Marchisi, & Susannæ Reginæ, qui hanc traditionem fecerunt, & firmari petierunt. Signum Framarici Te-

rouanen-

rouanensis Episcopi, &c. Actum in Gandauo in monte Blandinio anno Domini D. CCCC. LXXXVIII. Indictione prima, Kalend. Aprilis, anno regiminis Adalwini Abbatis tertio.

Donatio villæ de Holbein facta per Godefridum Comitem Flandriæ, & Dominam Machtildam eius vxorem.

CVm plurima salutis remedia constent larga deificæ pietatis miseratione prouisa, &c. Actum publicè in Cœnobio Blandinio XII. Kalend. Februarij, Indictione septima, anno XXVI. regni Lotharij inclyti Regis, & regiminis Domini Womari Abbatis XXVII. Signum Godefridi Comitis, & Machtildæ vxoris eius, &c.

Donatio villarum de Harnes, Annay, & Loyson facta per Arnulphum Iuniorem Comitem Flandriæ.

CVm plurima salutis remedia, &c. Actum publicè in Cœnobio Blandinio secundo Kalend. Aprilis, Indictione decima quinta, anno decimo nono regni inclyti Regis Lotharij, & regiminis Domini Abbatis Womari XX. Signum Arnulphi Iunioris Marchisi.

Donatio de VVater-vliet per Balduinum Flandriæ, & Hannoniæ Comitem.

IN nomine Patris, &c. Ego *Balduinus* Dei gratia Flandrię, & Hannoniæ Comes notum esse volo tam præsentibus quam futuris, quod terram in Water-vliet,

quam Henricus frater meus ex mea largitione liberè possedit, Ecclesiæ B. Petri Gandensis in eleemosynam; &c. Actum in Capella de Male anno ab Incarnatione Domini M. CC. XVIII. Kalend. Iunij.

Donatio de Ansdeghem per Rodgerum, &c.

IN nomine Patris, &c. Cum satis notæ traditioni teneatur hoc præsens sæculum æternaliter non habere susibstere, nec vitã hominis perpetualiter in eo manere, honestam eam vtilitatem Christiana sibi prouidet deuotio, &c. Actum publicè Gandaui in monte Blandinio tertio Kal. Iulij, &c. anno Verbi Incarnati D. CCCC. LX. Indictione octaua; Lotharij Regis anno sexto. Signum ipsius Rodgeri qui hanc traditionem fecit.

Donatio de Baerle per Ermboldum, &c.

IN nomine Patris, &c. Cum satis notæ traditioni teneatur, &c. Actum publicè Gandaui in monte Blandinio sub die Kalend. Nouembris, qui est dies venerationis omnium Sanctorum, anno videlicet Dominicæ Incarnationis M. XXVI. Indictione nona, Roberto Rege regnum Francorum honestè moderante, & Rodboldo Abbate memoratum Cœnobium regente. Signum ipsius Eremboldi qui hanc traditionem fecit, & firmari petijt. Prima ac antiquissima omnium donatio est, qua & fundatoris nomen promeruit, cum Rex *Dagobertus* dedit Sancto Amando villam de Adeghem, & alias terras, quæ in circuitu adiacent Monasterio Blandiniensi; quam villam, & quas terras præfatus Amandus dedit eidem Monasterio in perpetuum possidendas.

Hæc

Hæc ex Codice membranaceo msc. qui in Archiuis Blandiniensibus latet.

CAPVT II.

Catalogus, & vita Abbatum Blandiniensium.

SAnctus Florbertus, obijt 639. Sanctus Ioannes, 658. Baudemundus, 730. Ferrecus, 752. Hatta, 758. Cælestinus, 765. Ainardus, 839.

In membranaceo Codice Blandiniensi ante hunc Ainardum ponuntur & hi in margine:

Schoranus, 812. Folradus, 825. Linadus, & Canocus, post quem rectâ serie sequitur Robertus, 881. Sanctus Gerardus, 965. alij 959. Womarus, 982. Wido cognomento Sapiens, 986. Sanctus Adalwinus seu Odwinus, 995. Robuldus, 1042. Richardus 1044. Wichardus, 1068. Euerelmus, 1069. Folcardus, 1102. Sigerus, 1108. Ansboldus, 1115. Eremboldus, 1115. Arnoldus, 1132. Gislebertus, 1138. Sigerus secundus, 1159. Erembolddus secundus, 1159. Walterus, 1162. Hugo, 1180. Gerardus secundus, 1190. Hugo secundus, 1203. Hugo tertius, 1209. Arnoldus secundus, 1230. reliquit Abbatiam, obijt 1238. iterum Abbas. Theodoricus, 1233. Sigerus tertius, 1237. Arnoldus, idem cum priore, obijt, vt dixi, 1238. Robertus secundus de Velde, 1243. Robertus tertius de Camphin, 1245. Ioannes de Schalda secundus, 1270. Ægidius de Spelmaigen, 1272. Theodoricus de Ipra secundus, hic 1281. Abbatiam dimisit, & obijt 1284. Ioannes tertius Piscator, 1308. Balduinus de Lake, obijt in Hollein 1317. sepultus in Blandinio XVII. Kal. Aprileis. Fulco dictus Rycke, 1337. Magister Ioannes

nes dictus Pitthem de Gandauo, 1375. Balduinus secundus dictus de Grutere, 1384. Ioannes Rycke quartus, 1387. Gerardus tertius dictus de Munte, 1390. Gerardus quartus dictus de Leeuwaert, 1412. Magister Ioannes de Mayghem quintus, 1422. Buchardus de Munte, 1442. Ioannes Aesbyt sextus, 1443. Philippus Conraudi de Poligniaco, 1475. Philippus secundus eiusdem cognominis, 1490. Ioannes de Cauwerburch septimus, 1517. Gerardus Cuelsbrouck quintus, 1555. Franciscus ab Helfaut, 1567. Gislenus Temmerman, 1581. Lambertus Huberti, 1595. Federicus d'Yne electus, 1595. obijt 1599. Cornelius Columbanus Vranx, 1615. Ioachimus Arsenius Schayck.

S. Florbertus.

POstquam Beatissimus Pontifex *Amandus* rexerat hoc monasterium Blandiniense octo annis à sui exordio, præfecit ibidem cœnobialis viæ callem agonizantibus patrem nomine *Florbertum* exemplar sanctitatis, & totius Religionis speculum, atque sagacis ingenij virum, dignumque Deo Sacerdotem, quem ad vestigia sui & exemplis informauit, & admonitione ad plenum erudiuit. Merito ergo per omnia credi decet, quanti præconij vel sanctitatis hic Beatissimus Pater noster Abbas in conspectu Domini floruerit, quem & almus Pontifex Christi Amandus sibi Vicarium subrogauit, atque totius Gandensis territorij patrem siue rectorem præfecit, eiusque Apostolatu insigniuit. Interea longè lateque boni odoris sui fama percrebrescente, cœperunt multi illustres viri ad eum vndique confluere, & filios suos ad seruiendum Deo in Monasterio offerre. Sicque mater Sion dilatauit taber-

tabernacula sua, atque longos fecit funiculos suos. Suscepto autem regimine animarum, atque onere onerum, quanta vigilantia super custodiam Domini stabat diebus ac nôctibus, probat experientia exercitij, atque vis laboris sui. Nam omnis Gandensis natio, quæ antea non nouit nisi barbarum frendere, tunc cœpit Christi eloquia resonare, tantique patris institutione, atque Beatissimi Pontificis Amandi oratione, grex Apostolici ouilis, atque Cœnobij Blandiniensis magis magisque fructificabat in Domino. Et quia tunc temporis Dei cultor, Deique Sacerdos illis in locis perrarus habebatur, idcirco ipse magis magisque notus, & carus haberi cœpit. Itaque factum est, vt sub breui temporis spatio, ibidem seruorum honorabilis fieret congregatio, vt tamen cum reuerentia Sanctorum ad laudem Domini dicamus, hoc nunc tam oculis quam verbis attestari potest, dum eundem locum à Deo honoratum, & multorum Sanctorum pignoribus illustratum videas. Benedictus per omnia Deus, qui semper in Sanctis suis est mirabilis. Tempore huius Patris nostri Florberti, ad petitionem præcellentissimorum Regum Dagoberti, atque filij eius Sigeberti, Beatus Martinus Romanæ Sedis Pontifex confirmationis suæ auctoritatem interposuit, de stabilitate ipsius Monasterij Blandiniensis, de villis, & facultatibus, deque Ecclesijs & Ecclesiarum decimis, siue familia, & alijs rebus ad præfatum Monasterium spectantibus, quæ omnia constituit in libera dispositione Florberti Abbatis, quantum ipse, & sui successores cuncta disponeret, & ordinaret absque vllius contradictione vel refragratione, vt liberius Fratres inuigilent mandatis Domini secundum regulam Sancti Benedicti, quæ priuilegij arca sic incipit: Martinus Episcopus vltimus seruus seruorum

rum Dei, omnibus Deum diligentibus salutem. De quotidiano Sanctæ Matris Catholicæ, atque Apostolicę Ecclesiæ profectu, ac multiplicatione gaudere debemus, &c. Scriptum per manum Stephani Notarij, & Regionarij, & sacri scrinij Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Ianuario, indictione 2. Datum XIIII. Kalend. Febru. per manum Amandi Episcopi, & Bibliothecarij sanctæ Sedis Apostolicæ. Iuxta reliquias iam dicti Florberti titulus lapidi insculptus Græcè & Latinè repertus est, sequentia complectens verba: *Hic requiescit corpus Florberti Abbatis, discipuli, & ordinati Beati Amandi Episcopi.* Obijt, teste etiam Sigeberto, S. Florbertus anno 639.

Venerabilis Ioannes.

Exarchinis Cœnobij Blandiniensis.

Sanctissimo Pontifice Amando adhuc in carne viuente, sed non secundum carnem agonizante, tertius ab ipso in ordine regiminis huius Cœnobij Blandiniensis, Vir venerabilis *Ioannes* iuxta nominis sui etymologiam, gratia Dei plenus, subrogatur. Quem sol iustitiæ vero perfudit lumine, quem Dei gratia supernę benedictionis fœcundauit abundantia. Hic erat vir misericordiæ, in quo septiformis gratiæ donum diuinitus illuxit, cuius nomen in libro vitę cœlestis asscriptum est, cuius memoriale non delebitur in sæcula. In hoc viro Dei compertum est, quod homo homini præstat, huic aurei diuinæ sapientiæ fontes patuerunt, in quibus aurum ignitum probatum reperiens nimium locupletatur, atque inclytus valde factus est. Hic igitur se ipsum in honore, & sanctificatione possidens, vas Domini electum mundum, sanctum, temporibus *Lotharij* Regis iunioris in hoc tabernaculo Dei custos vasorum Domini efficitur.

tur. Cuius virtutum insignia, & laudabilis, imo imitabilis, religionis opinio adeò longè lateque mundum percrebruit, vt etiam sanctissimus atque celebertimus locus ab eo tum temporis *Ioannis Monasterium* vulgi ore cognominaretur. Et quoniam in celebratione laudis diuinæ sanctissimi operis sui decus semper sagax iterare studuit, etiam ab ignorãtibus cum memoria illius in benedictione recolitur in sæcula. Verum operæ pretium videtur succinctâ cognitione innotescere, qualiter in huius Cœnobij regimine diuina prudentia electus sit. Transfretato igitur ad cœlestia regna Sanctissimo Patre nostro Florberto Abbate, omnis Fratrum congregatio, in timore Dei collecta, in subrogando domui Dei dignum pastorem consilia ad communem vtilitatem pertractant. At maiores natu communis salutis vtilitati presago spiritu salubrius prouidẽtes, vtpote quos ætatis, sapientiæ, & gratiæ maturitas commendabat, cum, inquiunt, pijssima quondam à Deo collati, nunc autem, heu! ablati, pastoris educatione destituimur, cur rursus Pastoralis curæ custodiam super gregem Domini non conueniat consulere? Nobis autem prouidendum, sicque sancti Collegij nostri vtilitati collatæ diuinitus sapientiæ consultu est iuuandum, ne post cassæ penitudinis elogio contingat denotari, vel dehonestari. Optima ergo consultus nostri ratio est, super his Sanctissimi Patroni nostri atque Pontificis Amandi præsentiam visitatum iri, quatenus suæ sanctæ obeditionis, vel eruditionis filios non negligat, sed iam in primis auspicijs in domo Domini florentes, paterna consolatione visitet, atque magni consilij angelus nobis succurrat. Magnopere quidem nobis curandum, piumque ipsius patrocinium implorandum, ne pius Pater filiorum immemor, ma-

num miserendi subtrahat, sed ipse nostri Cœnobij, & sui tabernaculi, sibi quondam dilecti fasces paternè suscipiens; dum adhuc Reip. nostræ status ecclesiastica religione pollet, magisterio sanctitatis suæ ad meliora altius consurgat, fit vnanimus atque saluberrimus, afflante Sancto Spiritu, omnium consensus, atque ex omnibus electi mittuntur legati. Transmeato itaque itineris spatio, inuenerunt Virum Dei in oratorio Beati Andreæ Apostoli, cui fluuiolus ibidem decurrens Elnonis vocabulum dedit. Hic sanè vir Domini ea tempestate canos suos diuinæ contemplationis theoria fouebat, inediæ, algoris, vigiliarum patiens, vt modum humanitatis videretur excedere, vastumque animum diuinis exercitijs in Domino quotidiè recreans, iocundã sibi faciem Domini his verbis interpellat: *Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Itemque: *Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniens apparebo ante faciem tuã? Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini, quia elegi abiectus esse in domo Domini, magis quã habitare in tabernaculis peccatorum.* Rursumque: *Adimple ergo me Domine cum iocunditate cum facie tua, vt delectationes quæ sunt in dextera tua videam vsq; in finem.* His igitur & huiusmodi pauper Christi semper ianuam vitæ mendicãdo pulsans, atque in epulatione diuini obtutus semper suspirans, vltimæ vocationis suæ diem in præfato Cœnobio speciali prẹstolabatur gaudio, cuius angelicis obtutibus Fratres qui missi fuerant se præsentantes, Christũ in tanto patre manentem adorantes benedicunt. Dataque coram copia fandi; Sancte, inquiunt, pater, fideli Fratrum, filiorumq; tuorum legatione fungimur, qui nunc paternæ orbitatis mœrore affecti, consolationis tuæ reuelationem expetunt. Vir autem Sanctus destitutione gregis Dominici

com-

comperta pro tanti rectoris excessu, ea quæ sunt pro redemptione animarum Domino sacrificium immolabat. Quibusque id consolationis respōsum dedit: Animæquiores estote Fratres carissimi, quia Dominus seruum suum de ærumna ad gloriam, de luctu introduxit ad gaudium; vestrique, secundum diuitias misericordiæ suæ non immemor, vobisque per ipsum non deerit Pastor. At illi respondentes: Consolationis tuæ reuelationem benignè amplectimur (Pater Sancte) sed pro humanitatis affectu, atque orbitatis mœrore, sunt nobis lacrymæ rerum, & mentem mortalia tangunt. Nunc autem oculi omnium nostrum in te sperant, atque omnia nostra consilia, & subsidia te expetunt. Desideramus enim tui sancti magisterij formę imprimi, dulcique eruditione tua instrui; piumque tuum nobiscum deprecamur aduentum, vt, Blandinium dilectum tibi quondã tabernaculum, adeas visitatum. At ille: Præclara, inquit, res, & per magna filij charissimi, exercitatione eget assidua, & non modica. Sed quid, aut quantus ego, aut quæ in me gratia doctrinæ diuinæ? Si quid enim de me proficui esset, probabili vestro voto parere non ignorarer. Nũc autem tam mihi, quam vobis timeo. Iura, inquiunt, in te fidei, probitatis, industriæ & sapientiæ pollent, vt nil egregium præter cætera, nam res magna, & pręclara sanctitati & magnitudini tuæ cõgruit, doctrinę autem Catholicę atque Apostolicæ tanta iam parte per omnem Galliam emanat affluentia, vt iuxta cuiusdam Theosophi in ea, & elephas natet, & agnus ambulet. Testantur id sane Reges, Regumque Principes, tum Cœnobitæ quam plurimi, qui per te ad æternæ soliditatis littus Elephantum vice natantes tendunt. Testatur etiam vtriusque sexus multitudo, agnorum more ad vitæ pascua per te gra-

 dien-

dientes. Nil ita, sancte Pater, de te magnificum dici valet, quin id superet tua virtus. Omnia tibi Deo administrante suppetunt, solum tibi voluntas, atq; ne recusando excuses; sine vt filij à Patre impetrent postulata cum gratia, te nobis tam præesse, quam posteris nostris prodesse, magnę gratię lumẽ erit. Ad hęc venerãdus heros: Parcite, inquit, parcite senectuti iã fatigatę. Sufficiat hactenus Regi meo practico marte terras, & maria perlustrãdo militasse; nũc theorica quiete, senectutem transigere finite, iam iamq; Dominum Regemque meum vocantem me video; iam in eius conspectu gratias agens assisto; atque cum iam naturæ per mortem cedẽdum est, quorsum hinc abeundum est? Tandem hunc locum quietis meæ à Deo impetratum sciatis, quem me, quoad vixero, deserturum non spero, fixam in me Prophetici oraculi tenens sententiam dicentis; *Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.* Vos autem charissimi summa Saluatoris ope nitimini, nihilque in vobis quam iuncta beneuolentia, incorrupti mores, & quæ sanctæ delectationis vinculum est, charitas Dei resplendeat, vt dum vos bene merentes de se gratia Dei respexerit, diuitias auxilij sui copiosa vobis manu effundat, atque angeli, Deo in loco sancto habitante, dum vos in Deificis iugiter meditantes perspexerint, vos beatificando dicant: *Benedicti vos à Domino: qui fecit cælum & terram.* Sicque vltimę sortis vestræ horam, ad palmam diuinæ remunerationis coronabunt in sæcula sæculorum. Amen. At illi iucundissime: Sancte Pater, senectutis depone querelam, in qua & gratiosę ætatis prouectu quosque iuuenum, & animo forti atque vritute robusta transcendis virtutum gradibus. Vnde si apud diuinam mentem tuam id nobis pararetur, vt per te extincti Pastoris præsidia resurgerent, haud

medio-

mediocri dulcedine diuinis oblectaremur obsequijs: Nunc autem quia te, tuisque factis, & moribus dignum eligis negotium, terrenis scilicet occupationibus otium præbere, & amore sancti Spiritus diuinæ contemplationi operam dare; necesse est nos gratiam tui hac parte experiri, ne laxis isse nostri habenis regiminis à Deo dignis, & idoneis, ad minus dignos & idoneos transferantur. Antiquè dictum est; Maius dedecus esse parta amittere, quam omnino non parauisse. Locum tuis diuino fretus iuuamine parasti, parato consilia atque subsidia suggere; spei nostræ in te sitæ benigna paternitate consule, & ad vsum tam religionis quam Reip. nostræ tua constitutione, electione, & ordinatione Pastorem nobis prouide, qui paterna prouidentia, & vigilantia filijs tuis bene consulendo diuina prouideat & humana, quemque tam diu quam Christi vice iugiter amore & honore colamus. Quibus ad hæc venerabilis pater placido fudit pectore: Non ita, fratres mei charissimi, humanitate vel paternitate destitui videor, vt cari Blandinij prædulciumque filiorum vnquam immemor habear, aut vllius vnquam commodi in me eis claudatur beneficium, ita vt iuxta Psalmistæ vocem; Si oblitus fuero sui, obliuiscatur me dextera mea. Est quidam, quem tam præ ceteris specialius, quam carius amplector vnum, Ioannes nomine, iuxta quod parentes nominis præludebant, presagio gratiæ Dei vndique plenus; quem cum considero, mecumque vias eius reputo, magnam in me, non imminuendę religionis, de eo spem, & securitatem admitto, animo ad omnia quæ sunt agenda promptus, ætate robustus, virtute decorus, omnique morum probitate religiosissimè comptus. Hunc super custodiam gregis dominici nobiscum mittere idoneum,

neum adeoque vices, quas meæ fragilitati vultis imponere, meo loco vobiſcum ſtrenuè agens, iuſtè viuendo, vigilando, conſulendo, pulcherrimi Blandinij gloriam quoque gentium celebrem & decoram reddat. At illi: Fiat ſecundum verbum tuum Pater, inquiunt; dum cunctus noſtræ ſalutis conſultus in tuo ſancto reſpiciat patrocinio. Nil enim tuis præſidijs nobis melius, aut tuo conſultu iocundius. Erat prædictus Ioannes monaſterialiter, ac regulariter apprimè eruditus, ſtudio prudentiæ, & ſapientiæ adeò deditus, vt peritia proferendi noua, & vetera, in eo quam maximè polleret, vt iam non tam moraliter, quam naturaliter in his conſtare videretur. In cuius pectoris placito ſapientia ædificauit ſibi domum, quatuor Cardinalium virtutum columnis, per quadrigonum innixum, prudentiam fortitudini contemperans, iuſtitiam temperantiæ conformans; qua ſublatus quadriga cum quatuor illis animalibus ante, & retro oculatis, ſemper ad cœleſtia anhelando, petendo, tranſcendens Cherubim & Seraphim, præſentiam deſiderabat, cum ipſis plenitudinem ſcientiæ, atque notitiam myſteriorum Dei ſcire geſtiens. Tanta in eo fides, integritas, liberalitas, pietas, tantus beneuolentiæ, charitatiſque conſenſus, vt nil vltra. Huic exoptauit Deo annuente, atque commiſit ſuperbas Blandinienſis gloriæ faſces ſanctiſſimus Pater, atque Pontifex Amandus, eique dixit: Aggredere, fili chariſſime, vices Chriſti & Monaſterium, in quo primò labor meus fructificauit in Domino, diuinis excole inſtitutis, *confortare & eſto robuſtus*; exemplum ergo beatè viuendi ſubditis eſto; forma & ſtudium in te modeſtiæ honeſtatiſque reſplendeat, eſto manſuetudine ſuauis, ſeueritate grauis in corrigendo, & ignoſcendo diſertus;

caſtra

castra ęterni Regis terribili acie instrue, atq; in hostem dirige,vt bonũ certamen certando,cursum consummando, fidem seruando, cum eis insignis victoriæ palmas in terra viuentiũ Domino repręsentes; Apostolicæ quoq; admonitioni obaudiens, attende lectioni,exhortationi, & doctrinę, ne negligas gratiã,quę in te est,sed attende tibi, & doctrinę instans in illis.hoc enim faciẽs te securũ reddes,& subditis tibi salus erit:neq; debiliteris non absentia mei,quia respectu diuino abses,tibi semper adero præsens:caritas vero non loco non tempore excluditur. Memoria & desiderio tecũ semper ero, & spiritu meo in præcordijs meis de manè,& vespere vigilabo ad te. Sic Vener. Ioanni;fratribus autẽ,vt sub tãto Patre regul. institutis obtẽperarent,paternis monitis pia conuersatione concordarẽt; Abbatẽ Christi vice eis iam pręposituũ vera obedientiâ & sincerâ charitate inuicem pręuenirẽt Obtulit etiã eidem vener. Abbati Ioanni suæ sanctæ recordationis munus, munus omni sanctitate plenum, id est phylacteriũ,quod à S.MartinoPapa impetrauerat,& cucullã omni veneratione dignam,qua ipse pro pontificali cultu & honore indui solitus erat,cũ ad diuina mysteria celebrãda sese præsentaret,& pedũ pastorale incuruum, quod tempore deambulationis siue peregrinationis suæ portabat,his cũ sanctæ dilectionis alloquens dictis: Suscipe dulcissimũ diuinę gratię pignus,suprema institutoris tui monimẽta,quę tibi longũ nostri testẽtur amorem; quibus contra quoq; diabolicæ calliditatis pręmuniaris molimina,totius spiritualis nequitię demoliri queas machinamẽta;iamq; valeas,charissime,felix in perfectione, felicior in prouentione. Seruãtur autem hęc eadẽ munera in hac gloriosa Apostolici culminis Eccl.debito honore vsq; in hordiernum diem,vbi,mira omnipotentis Dei operãte clemẽtia,multi diuersa recipiunt sanitatũ remedia. Cęci illuminãtur,surdorumq; diu clausa spiramina

aperiuuntur, claudi curantur, leproſi mundantur, dæmones diuino imperio territi expellũtur. ſed quid multa? Quicunque cuiuſquam morbi peſte corruptus, fide integra venerit, mox diuina præueniente & ſubſequente gratiâ, optata potitus valetudine incolumis remeat ad propria. His igitur ſolemnibus munerum pignoribus, Pater Ioannes à Sancto Amando pignoratus, hanc auguſtam Sancti Blandinij ſubintrat aulam, atque diuinæ meditationis alumnos paternæ viſitationis affectat oſculis. In cuius aduentu vel occurſu, quantis, in gloriam ſummi Dei, filiorum affectio votis conſpirauerit, nullius leporis eloquentia ad plenum explanabit. Non tantus regalis triumphi ex hoſte palmam ferentis clamor cœlum aduſque tollit, quanta hic tacentis conſcientiæ vox aurea penetrans ſydera, æterni regis ſui oblectatione aures pulſauerit. Crederes ipſum aurei oris ſpeculum domini Amandi fundatoris ſui cœlitus emicuiſſe, aut patrem Florbertum opimis gaudentẽ ſpolijs, ad vitam de morte victorem remeaſſe. Nunc autem res ipſa monet, quam facile & paternus animus, & filiorum coaluerit affectus, & mutuo habita dilectione, quam breuiſſimè potero paucis abſoluam. In ipſo namque ſuſceptionis initio extemplo, & emeriti ſenes & coniurati in Chriſti Sacramenta tyrones, mutuæ dilectionis, & fraternæ ſocietatis conferunt dextras. Quorum qualiter ab inuicẽ pendebat anima, imo qualiter in omnibus vixit anima; vnius tamen atque ſolius ſanctæ charitatis notitiæ certum eſt, quæ eos amantiſſimè atque coniunctiſſimè ſuæ pulchritudinis glutino copulauit. Venerandus ergo Pater ſolemnis loci ſuſcepto regimine, ſtrenuum & induſtrium Dei militem in omnibus agebat, qui in virtutis inſtantia ſeſe conſtanter ſemper exer-

exercens, in incepto rigidè perdurauit proposito. Excelsa in corde humilitas, seuera in vultu grauitas, educator dominici gregis sollicitus, pastor Dei Ecclesiæ prouidus. Hic animarum salutem, gehennæ acerbitatem, patriæque cœlestis prædicare, vt magnus præco, nouit dulcedinem; qui à Beato Amando ita erat deductus, vt quo ad posset & liceret sanctissimi senis lateri minus abesset. Multa itaque ab eo prudenter disputata, multa quoque compendiosa commoditate dicta, memoriæ mandabat. Vnde cum sæpius in conuentu fratrum, charitatis impulsu, iocundè & affectuosè eius sanctitatem ruminaret, de absentia memorandæ atque sanctissimæ familiaritatis eius, & excellentis amicitiæ ab illo secum habitæ, ægra pij affectus mouit suspiria. Cuius mores, studia, doctrinarumque egregia semper quasi viua exempla, sibi præ oculis habuit, atque discipulis sagaciter intimanda proposuit. Cœpit namque tunc temporis totius Gandensis pagi territorium, quod primò Apostolicus Pater Amandus, veluti cœlestis agricola excoluit, & vomere verbi diuini exarauit, sub sanctissimo Patre atque successore suo Ioanne ramos germinis expandere, & fructus vitæ perpetuæ facere. Quem, cum nullum sanctitatis præteriret vestigium, sic in singulis virtutibus eminebat, quasi ceteras non haberet; cui tandem ad recompensandam laborum suorum remunerationem vltimam; imo salutiferam, Dominus immisit corporis molestiam, quatenus sæculi huius ærumnis erutus, tabernaculis frueretur iustorum. Pro cuius corporis destitutione, mox omnis sancta Gandensis siue Blandiniensis Ecclesia magna cœpit resolui molestia, tam hilaris de eius Deo digna remuneratione, quam mœsta de tanti Patris orbitatione. Ipse vero certaminis sui secu-

rus, oues suas, quibus tamen timebat, custodię Domini commendabat; oculis ac manibus diuinis semper in tentus, cum Domino indefesse agebat. Quot sunt dies mei, vt consoleris seruum tuum Domine ? ac deinde: Cor meum, & caro mea exultauerunt in te Deum viuum: quia concupiscit, & deficit anima mea in atria tua Domine. Immortalitatem autem viuifici sacramenti consecutus, atque pretiosam resolutus in mortem, eius anima sancta, ab omni neuo, vitro purior, siue lacte candidior, ab Angelis sanctis euecta est ante consessum Dei omnipotentis Patris. Obijt anno Dominicæ Incarnationis sexcentesimo quinquagesimo octauo, Regis Lotharij tertij anno IV. regiminis sui vero anno XX. sub die Nonarum Martiarum. Locus vero dormitionis ipsius à nobis penitus ignoratur, vtpote antiquitate neglectus, vel propter desolationem loci, qui, exulantibus monachis, ad nihilum redactus est; Carolo & Ragenfrido per duellum inter se discordantibus. De quo duello latius scribetur sub Abbate Cælestino.

Ita etiam Sigebertus in Chronico.

Baudemundus magnificæ sanctitatis (verba sunt Chronici Blandiniensis) vir, ordinante sanctissimo patre nostro Amando, defuncto S. Ioanne, Abbas huius monasterij tertius à Beato Florberto efficitur, anno videlicet Domini 658. Tempore huius Abbatis nostri Sanctissimus Pater noster Amandus vniuersæ carnis viam ingressus est, anno Incarnationis Domini nostri Iesu Christi 661. Inditione quarta, Epacta XV. Concurrente IV. termino XII. Kal. April. Pascha V. Kal. Aprileis, Luna vigesima prima, & an. Domini 571. Nonis Maij in prouincia Aquitanorum natus est. Vnde patet, iusto habito calculo, ab anno natiuitatis suæ, & obitus sui, in humanis beatum Amandum fuisse nonaginta annos. Scripsit idem

dem Baudemundus testamentum S. Amandi eiusdem viri iussu. Post Baudemundum verò regimen huius nostri Cœnobij suscepit

Ferrecus, anno videlicet 731. cuius ille nationis fuerit à nobis ignoratur. Sed multæ deuotæ personæ tradiderunt bona sua Monasterio sub isto Abbate. Ita idem Chronographus. Qui & addit, Baudemundum hunc cum Ferreco rexisse Monasterium hoc 95. annis.

Circa hæc tempora S. Eligius, Nouiomensis & Tornacensis Episcopus, prędicauit verbum Dei in Flandris; Blandinium amplificauit; Ecclesiam S. Martini Cortraci dedicauit; Brugis item, & Aldenburgi, Rodenburgi, & in Oostburg templa construxit. *Chron. Blandiniense.*

Anno verò incarnati Verbi 753. & anno septimo Regis Theodorici, mortuo Ferreco,

Hatta Abbas quintus cœpit regere hoc Cœnobium vna cum Cœnobio S. Vedasti. Sed priusquam Blandiniensis ordinaretur Abbas, Cœnobiũ D. Vedasti multis ante diebus eius paruit regimini, testante Meyero ac dicente: Hatta, Monachus quondam Gandensis, anno 690. factus est primus Abbas Cœnobij D. Vedasti Atrebatensis. Hoc eodem anno 752. quo Atta Abbas Blandiniensis ordinatus est, discordiam, ac tumultum Gandaui fuisse tradit Meyerus; atque in eo tumultu interfectum fuisse Hildebertum Abbatem Blandiniensem, eo quod prædicaret cultum imaginum, ac venerationem Sanctorum esse piam. quod nobis non fit verisimile, sed Abbatem Diui Bauonis fuisse magis probatur. Nam Ferrecus Abbas eodem anno mortuus est, & immediate Hatta in Blandinio successit. Præterea in vetustissimo Abbatum D. Bauonis catalogo, tum etiam in omnibus, Hildebertus eorum semper adnumeratur

Sub Constantino Copronymo.

Abbatibus, & in nullo apud nos quantumuis vetusto catalogo insertus, adhuc inuẽtus est. Rexit autem Hatta Abbas Cœnobium hoc annis quinque; itaque anno 758. humanæ naturæ debitum persoluit. Ita additamentum Chronici Bland. De eo tamen in hunc modum Locrius ex Chronico Vedastino: Anno 706. Hatta primus Vedastinorum Atrebatium Antistes, ob insignem prudentiam, raramq; pietatem, qua eo in loco annos quindecim coruscauit, etiam alterâ Blandiniensium, vnde accersitus fuerat, honoratur præfecturâ, dignus vel maioribus, nisi mors inexorabilis præclaros eius conatus interrupisset. *Idem mox:* Anno 710. Kalendis Februarijs Hatta Vedastini, & Gandensis Cœnobiorum Antistes è viuis tollitur, à suscepto D. Vedasti vigesimum primum, D. Petri quintum agens annum.

Eiectus est Cælestinus à Carolo Martello circa annum Domini 765. & obijt peregrinus Rotornaci. Post expulsionem Cælestini (ait Chronicon) Abbatis nostri, & Monachorũ dispersionẽ, bonorũq;

Cælestinus genere Scotus, sextus Ecclesiæ Blãdiniensis Abbas, defuncto Atta, cõstitutus est. Eam Abbatiam, ait Chronographus Bland. multis rexit diebus, vsque ad id tempus, quo dissensio inter Carolum & Ragenfridum facta est. Cum autem diu inter eosdem Principes grauis de regno pullulasset disceptatio, & quidam adhærerent Carolo, quidam verò Ragenfrido: contigit, vt in tali fieri solet negotio, quosdam susurrones, inuidia diaboli instigatos aduersus Abbatem memoratum *Cælestinum*, adire Principem Carolum; qui eum in multis falso accusantes, dixerunt nonnullas epistolarum scedulas trãsmisisse Ragenfrido, quæ sibi suoque regno forent nocituræ. Qua de re, multimoda accensus irâ, priuauit eum à cœnobiali monachorum caterua, ac de eadem, quâ morabatur, expulit prouincia; villas quoque quæ subiacebant dominio Monasterij Blandiniensis suos diuisit per vasallos absque reuerentia Dei. Monachi vero eiusdem

Monasterij

Monasterij Patris sui solatio destituti, omnique corporali subsidio penitus alienati, circum circa, velut oues sine Pastore, sunt dispersi. Ab illo tempore, vsque ad illud, quo diuæ memoriæ Rex Ludouicus, Caroli Imperatoris magni filius, sceptri imperialis adeptus est gubernacula, locus ille ad nihilum pænè est redactus, donec auxiliantibus Sancti Amandi præsulis eximij (in cælo tum videlicet existentis) vt piè credendum est, precibus surrexit in eodem Monasterio Abbas septimus nomine

Scoranus, qui, mortuo Cœlestino, à fratribus dispersis Abbas eligitur ac ordinatur. Iste Scoranus ac Ricolfus Episcopus res quasdam commutauerunt anno 768. Eodem anno obijt Rex Pipinus, cui successere Carolus & Carolomannus, & regnarunt simul annis tribus. Carolus Pipini filius anno 769. Aquitaniam & Vasconiam subegit; dehinc anno 788. Rex creatus est: deinde Romæ à Leone Papa Imperium suscepit anno 800. Saxbertus & Guntbertus dederunt Sancto Petro res suas *in Locuvirde & VVackinio* sub Scorano Abbate anno 791. Anno 803. Ratbertus dedit res suas Sancto Petro *in Turfitio cum mansionibus*. Ex his videmus nunquam defuisse seruis Dei viros pios vereque sapientes Christum, qui semper aliquid Christi fidelibus adijcerent, quo non solum reficeretur corpus, sed etiam mansiones dedisse, quibus hospitio acciperetur. Mortuus est autem Scoranus anno 812.

dissipationem, comperio, quendam Abbatem nomine Scoranũ Abbatiam hanc tenuisse in beneficiũ ann. 768. multosq; sub ipso res suas Monasterio, & B. Petro tradidisse, forte causa restitutionis. à Scoranus Constãtinum Copronymũ vidit, & Leonẽ quintum, &, qui cũ Carolo Magno imperiũ diuisit, Nicephorum.

Folradus Abbas octauus. Mortuo Scorano eligitur Abbas à fratribus in exilio degentibus vir insigni pietate, nomine Folradus. Hic anno 813. quo anno Carolus Magnus Pipini filius è vita migrauit, à Nicolao Papa priuilegium petijt & firmauit, cuius initium sic incipit: Exemplar priuilegij Nicolai Papæ dati temporibus Caroli-

roli Magni & Folradi Abbatis eius loci, &c. Priuilegium ipsum præter hoc imprimis continebat, ne Reges, seu Principes, aut eorum successores, alicui suorum laicorum siue clericorum, tametsi Reuerendæ personæ, præsumerent præfati Monasterij regimen committere, absque legitima fratrũ illius loci electione. Quod postea tamen (proh dolor!) sæpius fuisse factum constat; nimirum ab Ainardi Abbatis tempore, vsque ad tempora Gerardi Cellensis. Gero alodium suum, aliaque nonnulla dedit S. Petro anno DCCC.XIV. sub Abbate Folrado. Brunhardus item dedit S. Petro quicquid habuit *in Hildeghem* sub Folrado Abbate anno DCCC.XXV.

Karolus Magnus Romanorum Imperator, & Francorum Rex gloriosus, regno & imperio suo ampliato, & pacato statu Ecclesię sanctę & religiose ordinato, moritur & sepelitur Aquisgrani anno ætatis suæ 72. Is pro magnitudine operum cognominatus est Magnus. Cuius vitam Ainardus conscripsit.

Ainardus, qui, sicut antiquissimus Zorobabel (verba sunt Chronici) Israelitici populi Dux (inspirante Deo) cœpit cogitare, quomodo idem monasterium curæ suæ commissum, quantulacumque restauratione, quiuisset à destitutione releuare. Hæc itaque multis diebus illo meditante, tandem inspiratus diuina pietate, reddidit eidem loco quasdam res quæ sufficere possent XXIIII. Clericis, qui in eodem Cœnobio omni tempore famularentur Christo, eleemosynam illis libenti restituens animo, quæ in vsus Abbatum superiorum accipiebatur more incongruo, non attendentes illud dictum à Domino de Sacerdotibus: Peccata populi mei comederunt. Eleemosyna igitur, quæ datur à populo, sicut est animarum redemptio, ita nimirum accipientium perditio, nisi,

nisi multimodis precantum orationibus fuerit elaboratum, vt eorum, quorum acceperũt eleemosynas, remittantur peccata à Domino. Iam dictus igitur Ainardus, sapiente admodum vsus consilio, de omnibus quæ ad monasterium, quod regebat, iure pertinere videbantur, ex præcepto supra fati Ludouici Imperatoris per scripturæ seriem firmauit, eiusque annulo signauit.

Confirmatio Ludouici Imperatoris filij Caroli super libertate Ecclesiæ sancti Petri Gandensis.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Ludouicus diuina prouidentia Imperator Augustus. Si erga loca diuinis cultibus mancipata propter amorem Dei, ijsque, in eisdem locis sibi famulantibus, beneficia opportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis impendi non diffidimus; proindè nouerit omnium fidelium nostrorum, tam præsentium, quam & futurorum solertia, quia vir venerabilis Abbas Ainardus ex Monasterio Blandinio, quod est constructum in honore Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, quod est situm in pago Gandensi super fluuium Scaldem, obtulit obtutibus nostris immunitatem Domini & genitoris nostri Caroli, bonę memoriæ, pijssimi Augusti; in qua inuenimus insertum, qualiter idem genitor noster, & antecessores Reges præfatum monasterium, propter diuinum amorem, & reuerentiam diuini cultus, semper in plenissima defensione, & immunitatis tuitione habuissent. Ob firmitatem tamen rei postulauit nos prædictus Ainardus Abbas, vt eandem auctoritatem ob amorem Dei, & reuerentiam Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, nostra quoq; confirmaremus auctoritate;

ctoritate; cuius petitioni libenter acquieuimus, & hoc nostræ auctoritatis præceptum erga ipsum Monasterium fieri iussimus, per quod iussimus atque præcepimus, vt nullus fidelium nostrorum, vel quilibet ex iudiciaria prete, in Ecclesias aut loca, vel agros seu reliquas possessiones memorati Monasterij, quas moderno tempore, infra ditionem Imperij nostri, iuste, & rationabiliter possidet, vel ea quę deinceps à Catholicis viris eidem collata fuerint Monasterio, ad causas audiendas, aut feda vel tributa exigenda, aut mansiones, aut paratas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines eiusdem Monasterij, tam ingenuos quam seruos, super terram ipsius commanentes, iniuste distringendos, nec vllas redhibitiones, aut illicitas occasiones requirendas, nostris & futuris temporibus ingredi audeat, vel ea, quę supra memorata sunt, penitus exigere pręsumat. Sed liceat memorato Abbati, suisque successoribus, res prædicti Monasterij, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere, & quicquid fiscus exinde sperare poterit, totum nos pro æterna remuneratione præfato Monasterio concedimus in alimoniam pauperum, & stipendia seruorum ibidem Deo famulantium, perenniter proficiat in augmentum. Quatenus ipsos seruos Dei, qui ibidem Deo famulantur, pro nobis & coniuge, proleque nostra, atque stabilitate totius Imperij nostri à Deo nobis concessi atque conseruandi, iugiter Dominum exorare delectet. Et vt hæc auctoritas à fidelibus Sanctę Dei Ecclesiæ, ac nostris verius credatur, & diligentius conseruetur, manu propria subter firmauimus, & annuli nostri impressione signari iussimus.

Signum *Ludouici* Serenissimi Imperatoris. *Helizathar* recognoui, & notaui. Data IV. Nonas Iunias Christo propitio,

propitio, anno secundo Imperij Domini Ludouici pijssimi Augusti, Indictione VII. Actum Aquisgrani palatio Regio, in Dei nomine feliciter. Amen.

Normanni anno 838. Walachriam, insulam Zelandiæ, vastant, & tributum à Zelandrinis exigunt. *Chron. Bland.*

Normanni piratæ Dacorum Frisiam & Batauos populantur, & vsque ad Monasterium Sancti Bauonis, quod Gandauum dicitur, & ad Monasterium S. Mariæ, quod Altum dicitur, super ripam Leyæ debacchantes, eadem Monasteria destruxerunt, & incenderunt. *Chronicon Blandiniense.*

Liderici filius Engelramus, atque huius filius Odoacer, Forestarij Flandriæ, Abbatiam Monasterij Blandiniensis sibi seruabant, temporum conditione freti, qua plerique Principes decimas facultatesque Ecclesiarum vsurpabant; verum etiam successio fiebat facultatum Ecclesiæ ad eorum successores, ac omnium bonorum Ecclesiasticorum. Comites ipsi sese fecerunt hæredes; vnde non solum Comites, sed & Abbates dicti sunt. De his consule Meyerum, vbi ostendit Caluum Comitem, Abbatem Bertinicum sese facere volentem; quod etiam postea contigit: fuitque Abbas Bertinicus in ordine primus, & vicesimus, quamuis non tam Abbatis quam Comitis nomine omnia gubernaret, consenescente interim veteris monasticę vitę disciplina, abstractisq; bonis quibusdam, quæ in perpetuum dehinc mansere in Comitum potestate, vnde maximè adnitebantur Monachi (sed præcipuè Cœnobij Diui Bertini) ne Monasterij bona in prophani Principis deuenirent potestatem; asserentes, haud quaquam licere Comiti hæreditariè possidere sanctuarium Dei: Comites tamen aliquot non absque ratione, Ecclesiarum facultates possedisse

 videntur.

videntur. Nam Arnulphus Comes, paterque eius, & auus Balduinus Ferreus, multorum locorum altaria, ac decimas possederunt concessas sibi à Romanis Pontificibus propter expulsionem Wandalorum.

Normanni hiemarunt in Gandauo 880. *Chronicon Blandiniense*; alij in 883. annum id reijciunt. Hi omnia passim euastantes, sepulcrum tamen S. Leuini in Holtheym attingere verentur. Vide Cognatum in Historia Tornacensi.

Robertus Abbas vixit imperante Carolo Caluo, & peruenit vsque ad tempora Ludouici Balbi & Caroli Crassi.

Robertus Abbas decimus. Roberto hoc Cœnobium regente, Balduinus Ferreus, & Raymelinus, Episcopus Tornacensis, anno 870. (consentit Chronicon Sigeberti) corpus Amelbergæ virginis Christi ex Thamisia, hoc est (Temseke in terra Wasiensi) ad Cœnobium Blandiniense transtulerunt, anno Caroli Calui Regis Francorum tricesimo; confirmauitque Balduinus omnia bona, eiusque loci priuilegia. Quoniam hic mentio Amelbergæ virginis Christi facta est: consulto hic adscribenda videntur Iacobi Meyeri verba de ipsius morte tractantia; sic enim ille habet: Amelberga, virgo singularis exempli, anno 772. sexto Idus Iulias ad Thamisiam in agro Wasiensi decessit, hæc eius Gertrudis Mingellensis ex fratre neptis erat, Christiano atque Eua, vt tradunt, parentibus orta in Ardenna, nominaturque Domina Tamiensis, nunc Temsecam vocant. Obijt Abbas Robertus anno DCCC. LXXXII. & eodem anno Rodulphus Comes Monasterij curam suscepit.

Rodulphus Comes Cameracensis, *Adolphus Bonauensis Comes, & Balduinus cognomento Baltzo*, hi tres quoque Abbatiam Blandiniensem possederunt post mortē Roberti Abbatis, hoc est ab anno 882. vsque ad Gerardum Cellensem. Hoc in loco imprimis annotandum est, quod de

tribus

tribus istis parum admodum comperti habemus. Legimus quidem, illos, post Robertum Abbatē, sibi inuicem successisse; idque etiam quo tempore, sed quomodo sese gesserunt, aut quid fecerunt, nihil prorsus apud nos in scriptis (quod saltem sciamus) relictum est. Cæterum ex Genealogia Comitum Flandriȩ, certo scimus, Rodulphum Balduini Ferrei Comitis filium fuisse, Adolphum vero filium Balduini Calui Comitis: de tertio autem, nēpe Balduino, cognomento Baltzo, cuius fuerit filius, adhuc inuestigamus, præterea neque Comitem eum fuisse inuenimus.

Canonici deijciuntur ab Arnulpho Marchyso ac Comite, & Monachi in hunc locū sunt restituti anno 941. quibus Abbas præficitur Gerardus Cellēsis. Hunc locum tenuere Canonici C. & X. aut eo amplius an. Ne tamen hic Lectorem suspensum, ac de ordine modoque inquirentem, quomodo Canonici rursus facti sint Monachi, relinquamus, paucis hinc subijciemus, quâ ratione ac quomodo id contigerit. Chronicon Blandiniense sic habet:

Foelicibus studijs intentus Dominus Comes Arnulphus, nostræque paternitati consulens, Legatos misit ad Transmarum Nouiomensem Episcopum, cui indicauit quid agere vellet in portu Gādensi, ipsius Episcopi præsentiam ibi exposcens. Episcopus autem Regijs negotijs impeditus, misit Archidiaconum suum Bernaccum ipsius vice omnia acturum. Veniens enim vero Archidiaconus ad portum Gandensem anno Incarnationis Dominicȩ 941. Rege Ludouico regnāte anno sexto, octauo Kalend. Iulij, reperit ibi Dominum Marchysum Arnulphum Comitem inuictum, à quo honorificè susceptus est. Tunc vero vocatis ad se fratribus in Blandinio neg-

ligenter conuerſantibus, aiunt blandè ad illos hac oratione vſum: Audiuimus, Fratres, hoc Monaſterium eſſe conſtructum à Sancto Amando, & in honore Apoſtolorum Petri & Pauli dedicatum, vbi coadunauit Monachorum gregem & per multa exinde tempora Sancti Benedicti normam ſeruantes, ibi vixerunt. Dei autem amore locum volentes in priſtinum reſtituere ad deificum ſtatum, hortamur vos (non terrena dominatione, ſed ſincera charitate) vt depoſita veſte Canonicali, induamini Monachali, & ſeruiatis Deo ſoli. Quorum plurimi, ſalutis ſuæ ſpernentes monita, diſperſi ſunt paſſim per deuia, agentes diabolo immenſa gaudia: tunc (præterea iubente glorioſo Comite) Archidiaconus ordinauit ibi Monachos ſanctam religionem amantes, ac venerabilem genere, & ſanctitate illis præfecit Abbatem nomine Gerardum Cellenſem. De quo plura hic ſequuntur.

Gerardus Cellenſis Abbas XI. eius nominis primus. & primus Abbas poſt Canonicos fuit Arnulphus Magnus: eius tempore hortatu Tranſmari, Epiſcopi Nouiomenſis, Gandenſe Cœnobium, Normannica rabie euerſum, reædificauit; ſolitos ritus ac ceremonias inſtaurauit; Gerardumque Cellenſem magna virtute virum, Abbatem ibi conſtituit anno 937. Hæc eadem diuerſis in locis Meyerus repetit in ſua Chronica Flandrorum Comitum: atque hæc ſua ſcripta maximè conueniunt cum eo quod prædictum eſt; Canonicos noſtrum hunc locum obtinuiſſe centum & decem annis, aut eo amplius: nam ab an. 826. quo ſub Aynardi regimine viginti & quatuor Clerici conſtituti fuerant, vſque ad hoc tempus poſitum à Meyero, ſcilicet ad annum 937. anni ſupputantur centum & vndecim; neque fortaſſis hic diſcrepat

crepat ab alijs Scriptoribus Meyerus. Nam fieri poteſt, vt Gerardus Cellenſis anno 937. Abbas conſtitutus fuerit, dehinc confirmatus ab Arnulpho Marchyſo ac Comite anno 941. quo anno reparatum eſt religionis culmen, ſubmotique Monachi regulares ab Aynardo Abbate, regnante Ludouico Pio, quondã introducti. Tertio dehinc anno, hoc eſt 944. III. Nonas Septẽbris, corpora Diuorum Wandregiſili, Ausberti & Wulfranni ex Bononia, maritima Morinorũ vrbe, Gandauum ad Cœnobium Blandinienſe ab Arnulpho Comite trãſlata ſunt: leuatum ex ruinis, reſtitutumq; monaſterium, decimis ac poſſeſſionibus adeò locupletatum eſt hiſce temporibus, vt non abs re, Arnulphus Reparator Blandini, vocitatus ſit. Idem an. nongenteſimo xlv. expulit è Flandria Monachos, & quoſcumq; veterem viuendi normam recipere recuſantes. Fertur quoque, quod Arnulphus iſte per Gerardum Cellenſem, octodecim in ſuo principatu Benedictina Cœnobia reformauerit. Trãſmarus, Tornacenſis ſiue Nouiomenſis Epiſcopus, anno 947. Eccleſiam S. Petri, quæ eſt ſita in Caſtro Gandauo ſupra Scaldam & Legiam, liberam fecit, tempore Arnulphi Comitis, regnante vero Ludouico Rege anno duodecimo, & ipſius Epiſcopi anno epiſcopatus vndecimo, qui an. dehinc 949. humanæ naturæ debita ſoluiſſe dignoſcitur, vndecimo videlicet Calendas Aprilis. Hactenus Chronicon Bland. Ampliorem huius Sancti vitam in noſtro Flandriæ Hagiologio lector videre poterit.

EPITAPHIVM GERARDI CELLENSIS ABBATIS.

PRæteriens hic ſiſte gradum, lege flebile mortis
Carmen; inæquali claudicat ecce pede.

Petri

Petri nauiculam fragor ingens impulit, ipsum
Excutiens nautam dira procella rapit.
Gandauum patrem, personam Gallia claram
Perdidit, Ecclesiæ magna columna ruit.
Ardens & lucens simul est extincta lucerna,
Occubuit pastor optimus inter oues.
Abbas è medio Gerardus tollitur; orba
Patre suo Petri flebilis aula manet.
Vt decet, & Paulus docet, omnibus omnia factus
Enituit multis millibus vnus homo.
Quid moror? octauo Septembris transijt Idus
Sol nouus occasum sole ruente petit.

ALIVD DE EODEM.

QVod caro sit fœnum, flos fœni gloria carnis,
Pagina sancta docet, & Pater iste probat.
Vt fœnum viruit cum tempore veris in herba,
Et quasi flos fœni floruit eius honor.
Aruit hoc fœnum, flos eius decidit. Abbas
Gerardus viruit, floruit, aret, obit
Septembri quintas sol cum declinat ad vmbras
Spiritus è carnis carcere liber abit.

Monasteria ab Arnulfo Comite reformata recenset Meyerus: Blandiniense, Gandense, Tornacense, Marchianense, Hasnoniense, Ronnacense, Atrebatense, Turholtense, Woromholtense, Diui Richarij, D. Bertini, Diui Audomari, Diui Syluini, Diui Wulmari, Diui Amandi, D. Bertæ, Diuique Amati Duacensis. Gandense vero reformatum ex Iperio asserit Locrius ad annum 946.

VVom.re *VVomarus Abbas XII*, resignante Abbatiam Gerardo Cellensi,

Cellensi, ordinatur Abbas anno 953. ab Episcopo Folberto Cameraci. Atque hęc omnia latius patet ex ipsius Gerardi vita, quam descripsimus, in qua & habetur, Womarum hunc, benedictionem Rodulphi Episcopi accepisse. Itaque non videtur locus ille consentire nobis, qui dicimus, Cameraci fuisse ordinatum ab Episcopo Folberto Sub Abbate Womaro, Arnulphus Magnus huic Ecclesiæ restituit, quę prædecessorum suorum tempore inde abstracta fuerant. De quibus singulatim in charta, vulgo Ainardi Abbatis charta dicta, reperies. Dedit etiam prædictus Comes ex hæreditate propria vnum fiscum regium Harnes dictum, cum omnibus appenditijs suis, & Alaudis, Loyson quoque Ecclesiam in Wedinio cum terra ad supradictum fiscum respiciente. Anno dehinc 959 Blãdiniense Cœnobiũ ab Arnulpho Comite (narrat Chronicon Sigeberti id ad annũ 960.) in maiori elegantia est constructũ, opus mense Maio est inceptum. Anno 975. Gandaui in monte Blandinio Principis Apostolorum Petri templum (quod opus ab æuo inceptũ Arnulphus minor absoluerat) Adalbero Remorum Pontifex celebri ceremoniâ dedicauit; leuauitque pridie Kalend. Octobris corpus D. Florberti primi huius loci Antistitis, post annos circiter 338, quam vitam finierat. Rexit autem Womarus hoc Cœnobium annis xxix. ac ita pretiosâ morte vitam commutauit anno 982. iacetque sepultus in sacello D. Laurentio sacrato. De quo hoc sequens habetur Epitaphium:

gnante Ottone primo vixit vsque ad Ottonem alterum.

Hic Abbas vitæ VVomarus flamine cassus,
Tristia communis debita sortis ago.
Flebilis hic tumuli caris spectacula dedens,
Fratribus institui quos pia dum vigui.

Remigium senis quorum lustris venerandum
Per mandata Dei regia disposui.
Augusti dico bis ternis calce Kalendis
Officijs cessi luminis occidui:
Pro me vota patres insignia fundite dulces,
Qui legitis tumbam cum pietate meam.
Quo Deus altitonans, in cœli vertice regnans,
Cælicola donet ibi gaudia spiritui.

Guido, alias VVido, Sapiens Abbas XIII. Abbate Womaro defuncto anno 982. Abbas ordinatus est. Huic Benedictus Papa priuilegium dedit. Exemplar priuilegij Benedicti Papæ dati per manum Adalberonis Remorum Archiepiscopi, & Guidonis Abbatis, temporibus Lotharij Regis, in primis continebat quæ hic sequuntur: Voluit Benedictus Papa, vt omnes res mobiles, & immobiles de reditibus, terris, syluis, seruis, & ancillis, colonis, ædificijs, habitationibus, thesauris, & ornamentis, & quibuslibet pecunijs, quę iure proprietario ad nos spectare noscũtur, secure ipsius beneficio possideremus, & cuilibet auferendi quidquã ademit potestatem. Anno 985. Ermboldus Monachus Gandensis, hoc est, D. Bauonis, idem postea Abbas, reliquias diuorum Martyrum Pancratij, & Barbaræ ab vrbe Roma deportauit ad Gandense Cœnobium. Eodem anno Blandiniense Cœnobium bonis multis est auctũ, quæ Rosula vxor Principis assignauit pro animæ filiæ suę Mathildis salute. Guido Abbas mortis soluit debitum anno 986, eiusque hoc legitur Epitaphium:

Debita communis persoluens vltima sortis
Hoc lapidum VVido condior in tumulo.
Abbas qui lustro quondam non amplius vno
Immeritus rexi culmina Blandinij.

Sed

Sed quia mortalis lex aspera conditionis,
Proh dolor! iniustos comprimit atque pios.
Cum staret summo Septembris margine mensis,
Vltima viuendi munia deposui.
Quapropter titulum quisquis prospexeris istum,
Quem mihi prædulces apposuere patres;
Flebilibus monitus, flexus sub morte iacentis,
Pro me cunctando funde preces Domino.
Omnia prætereunt, Sancti super æthera viuunt
Omne per æuum.

Adalwinus Abbas XIV. successor Guidonis, vir erat summe eruditionis. Anno sequenti à quo vir iste pius Abbas ordinatus est, hoc est, anno 987. mortuo Ludouico Rege Francorum, cum Carolus Lotharingiæ Dux in eius locum esset successurus, Hugo Capetus, Hugonis Parisiorum Comitis filius, nepósque Roberti Andegauensis, Gallicorum procerum subnixus studijs, Carolum ipsum vinctum in custodiam coniecit, seque vi armorum Regem fecit. Ioannes Papa temporibus Hugonis Regis Francorum Adalwino priuilegium dedit, in quo plenissimè confirmantur omnia quæ in Pontificum Martini, Nicolai atque Benedicti priuilegijs continentur. Datum enim fuit decimo Kalend. Ianuarij, anno Pontificatus Domini nostri Ioannis Sanctissimi quintidecimi Papæ octauo, in mense XII. Indictione sexta. Vir Dei Adalvvinus diem clausit anno 995. eiusque hic sequitur Epitaphium:

Adalvvinus dictus Sanctus imperante Ottone 3. mortuus est.

Marmoris hac fossa, cuius sibi vendicat ossa,
Viuere dum licuit, vixit vti decuit:
Dictus Adalwinus Pater, & Rector genuinus
Blandinici solio montis in eximio.

Intus itemque foris, quanti foret ipse decoris,
Vltima sic doceant; cætera quo pateant.
Imperat euentum loculi stans ad monumentum,
Seu fuerat monitus ante dies obitus.
Inde monens fortes virtutis in arma cohortes
Inclyta bella gerant, ne quid ab hoste ferant.
Pridie dum tropicum lux Iunia tangeret astrum,
Scandens alta poli, liquerat ima soli.

Anno M. DC. XIII. in restauratione Monasterij reperta fuerunt ossa Abbatis infrascripti intra parietes sacelli Sancti Benedicti ab hæreticis demoliti anno M. D. LXXVIII. cum hac inscriptione:

Hic iacet Adalwinus Abbas & Sacerdos, qui obijt XVII. Kal. Iulij anno Domini CM. XCV. Rexit hanc Bland. Ecclesiam annis VII. *mensibus* VII. *Successit VVidoni Abbati.*

Hanc vero inscriptionem in ambitu à se structo renouari iussit, aureisq; litteris marmori insculpi R.D. Ioachimus Arsenius Scayck Abbas modernus.

Rotboldus Abbas imperante Henrico Bauarico primo vixit.

Rotboldus Abbas XV. adhuc superstes Abbatiã dimisit, & Richardus successit; sed quia Rotboldus diutius successore suo vixit, idcirco mortem Rotboldi post defunctum Richardum inuenies, eius tamen Epitaphium hoc in loco subijciemus.

Rotboldus fueram Monachus iam Blandiniensis,
Abbas officio, necue sacerdotio.
Elegi requiem Christi genitricis in æde,
Subueniat famulo quo pia virgo suo.
Paulùm siste gradum rogo te qui præteris omnis,
Atque preces pro me funde precor Domino.

Richardus Abbas imperãte Corrado Sueuo vixit.

Richardus Abbas XVI. anno Domini 1028. (secundum alios 29.) suscepit regimen Monasterij Blandiniensis, desijtque esse in viuis anno 1032. Rotboldus Abbas prędictus in ordine Abbas XV. qui Richardo Abbatiam di-

miserat, ita dimisisse videtur Abbatiam, vt si Richardus moreretur, ipse rursus haberetur pro Abbate, alioqui videretur vacasse Abbatia duobus annis. Nam Richardus mortuus est anno XXXII. dehinc anno XXXIV. Wichardus primùm Abbas ordinatus est. Scriptum siquidem de ipso ita habemus: Rotboldo Abbate senectute, & labore ingrauescente anno Verbi incarnati 1034. Indictione secunda in loco regiminis Wichardus Abbas subrogatur secundo Kalend. Iunij, Rotboldus vero Wichardo existente Abbate diem clausit an. Domini 1042.

Comes Balduinus, qui dictus est Barbatus, congregatis Marchisiæ suæ sanctorum corporibus, Bauonis, Wandregisili, Amandi, Vedasti, Bertini, Winnoci, Wulframni, Amelbergæ, Donatiani, Pharahildis, Walburgis, Landoaldi, Vincianæ, Ansberti cum alijs innumerabilibus Sanctorum reliquijs, quibus omnibus corpus Sancti Gerulfi, vtpote in Flandria nati, prælatum est, præsente Hugone Nouiomensi Episcopo, cum alijs pluribus Episcopis & Abbatibus, congregatis totius regni sui Primatibus apud Aldenardum, pacem ab omni populo coniuratam firmari fecit. Sigebertus in Chronico ad annum Christi 1030.

VVichardus Abbas XVII. ordinatus est anno 1034. vel, vt alij volunt, 35. Sub hoc Abbate facta est eleuatio, vel translatio secũda Sanctissimi Patris nostri Florberti Abbatis, pręsentibus & astantibus Fratribus Diui Bauonis; similiter eleuatio duarum Virginum & Martyrum, quas asseuerant ex sacro collegio vndecim millium Virginum Agrippinensis Coloniæ, sub Maximiano Imperatore martyrisatarum. Facta autem est hæc eleuatio XIII. Kal. Maij à Balduino, Ecclesiæ Nouiomagensis Episcopo siue Antistite, an. Verbi incarnati 1049. Henrici

VVichardus Henrico secũdo imperante vixit.

rici porro Regis anno XIV. in regimine vero memorato Episcopo Balduino religiosè agente anno quinto, & Domino Abbate Wichardo Blandiniense Cœnobium regente anno XV. Vide super his lectiones matutinales in ipsius Florberti elenationis officio apud Meyerum, idipsum etiam reperies. Exemplar priuilegij Leonis Noni Papæ dati temporibus Henrici Regis, & Domini Wichardi Abbatis, nihil continet quod in priuilegijs præmissis non habeatur, ac idcirco nihil inde descripsimus. Wichardus Abbas rebus humanis exemptus est anno 1058. de quo hunc in modum scriptum inuenimus Epitaphium:

Gloria Gandensis, decus aula Blandiniensis
En VVicharde iaces, inclyte Rector abes.
Mors tua turbatis heu qua confusio natis!
Qui decus in populo, nunc cinis in tumulo.
Qui legis, attendas has leges esse ferendas.
Quare dic moneo, Viue sepulte Deo.
Sol vbi ducendas sortitur Aprile Kalendas,
Viuere quem decuit, inuida mors rapuit.
Arbiter alme leua carnis lethalia iura,
Aspice natura Deitas quo nos rapit ista.
Ad meliora feras es potis ima,
Astra Poli donans, & loca diua
Æterno titulo sint modo nexa,
Ad tua, more nouo, fer quoque regna.
Anno milleno bis nono, bisque viceno
Quo carmen subijt, Rex Deus, iste obijt,
Abbas ferè sex quater annis.

Anno 1043. ad feretrum S. Gudwali in Blandinio quiescentis visa se inclinare imago Christi Domini crucifixi. idem contigit anno 1083.

Euerlinus

Euerlinus Abbas XVIII. mortuo Wichardo anno 1058. sequenti anno successit octauo Kalend. Februarij, quo gubernante Abbatiam, Lietbertus, Cameracensium Episcopus, anno 1064. fundauit Cameraci Monasterium sancti Sepulchri; anno autem praecedenti, hoc est, anno 1063. constructum est à Balduino Principe Monasterium Einhamense: illi attributum est Castellum Einham, eadem, qua ipse ab Hermanno Montensium Comite, acceperat libertate; fuitque ibi constitutus primus Abbas nomine Walterus, ex Cœnobio Diui Vedasti accitus. Anno 1066. Balduinus fundauit, ac aedificauit Insulis templum Principi Apostolorum Petro. Euerlinus Abbas vita defunctus est anno Domini 1069.

Euerlinus Henrico 3. imperante vixit.

Folcardus Abbas XIX. sequenti anno (postquam Euerlinus in fata concesserat) ordinatus est, anno videlicet 1070. quo regente Cœnobium, Vegericus (vel, vt alij volunt, Gedericus) Monachus Blandiniensis, pietate pariter & ingenio clarus, & loco natus honesto, multis per Flandriam & Brabantiam habitis concionibus, emendandis moribus plurimum attulit momenti, perfecitque, vt multi à sceleribus suis retracti converterentur ad pœnitentiam. Sed milites Geldulphum, Theobaldum, Emerlinum, Hargerum, Vwoldum ac Gerardum, ad Hunnonem Pontificem Agrippinensium misit pro criminum remissione, qui mox consilio eius reuersi ad Afflighem solitudinem, cellam eo loci construere cœperunt ac iuxta institutum Benedictinorum Monachorum viuere. Hoc initium erat Cœnobij Afflighemensis anno 1082. vel, vt verius credendum est, anno 1083. quod satis probant hi duo versiculi apud Afflighemenses vetustissimo monumento inscripti:

Folcardus imperante Henrico 3. vixit. Quasi stella matutina in medio nebulae effugandis obscuritatibus erroris apparuit, ait Sigebertus in Chronica ad annum Christi 1083.

Annus

Annus millenus octogenus quoque ternus
Dum fertur, locus hic principium reperit.

Locus est Brabantiæ, ditionis Flandriæ finitimus, à Gerardo Cameracensium Episcopo dedicatus. Creatus est in eo Abbas primus Fulgentius. Anno 1073. translatum est Blandinij corpus D. Bertulphi, cuius Beati viri vitam, veteri olim stilo descriptam, nouo scribendi studio percurrere fecit Folcardus Abbas iam prænominatus. Translatio item facta est Sancti Florberti primi Abbatis Blandiniensis per Ratbodum Episcopum anno 1077. secundũ alios, anno 1072. Folcardus Abbas, quum diu summa cum laude præfuisset, reddidit Abbatiam anno 1088. Interim tamen annales Præposituræ quondam de Elmare hunc in modum habent: Folcardus Abbas obijt anno 1005. XIV. Kal. Septembris, & Sigerus in Blandinio successit, sed in illo nostræ potius domus veriores Annales esse videntur.

Robertus Frisius an. 1062. cõtra Rikildẽ & filiũ eius Arnulphum, cum Philippo Rege Frãcorum maximo exercitu venientes proficiscitur ad Cassel. Ille vero aduersus tam vastam multitudinem multo pauciores, sed, vt rei euentus probauit, sibi validiores in arma produxit Gandenses, Wasienses, &c. *Chronicon Bland.* procedunt tandem hi non solum armis septi, sed etiam fide muniti, &c. causam suam regi cælorum committunt; denique conserto totis viribus prælio fit strages maxima de exercitu Regis, &c. victoria potiuntur Gandenses.

Sigerus 1. Abbas Henrico quarto imperante vixit.

Sigerus Abbas XX. ordinatus est anno 1088. octauo Kal. Octobris. Dehinc anno 1107. in militiam Christi accinctus est, & mense Iulio Hierosolymam proficiscitur; Blandiniense vero Monasterium curæ Ansboldi Præpositi committitur. Eodem anno Dunense Cœnobium

bium initium cœpit. Anno 1108. mense Augusto, nono Kal. Septembris, Abbas Sigerus ab Hierosolyma dum reuertitur, dissenteria laborans, apud Rhodum insulam mortuus sepelitur.

Tornacensis B. Mariæ Virginis processio inchoatur per Radbodū an. 1092. Eo quotannis magno numero, & Religione proficisci soliti Gandauenses. Vide Cognatum in Historia Tornacensi.

Eleuatio S. Florberti anno 1099. à Balduino Nouiomensi Episcopo.

Ansboldus Præpositus Abbas XXI. mortuo Sigero Abbate in itinere Hierosolymitano, ordinatus est, tertio videlicet nonas Ianuarij, à quo Sigerus mortuus est. Ansboldus Abbas in fata concessit anno 1115. cuius Epitaphium hic sequitur: *Ansbold. Præpositus Henr. V. imperante vixit.*

Nobile par patrum, timor & correctio fratrum,
Vir clari generis pars iacet hic cineris.
Blandinium rexit Ansboldus, & ad bona vexit
Patris habendo pium nomen & officium;
Vultu iucundus, probus actu, pectore mundus,
Quod decuit voluit, quod docuit voluit.
Dulcis egenorum spes & solamen eorum
Quæ Deus instituit, cautus eis tribuit.
Phrypeum sydus Aprilis quatuor Idus
Tecum sol tenuit, dum Pater iste obijt.

Eremboldus Abbas XXII. eodem anno, quo Abbas ordinatus est, in fata concessit, nimirum anno 1115. ac tale de eo extat Epitaphium: *Eremb. Henrico V. imperante vixit.*

Quem sic claudit humus, quia transiuit quasi fumus,
Penset par fumo, quod caro nunc sit humus.
Hunc sacri mores commendabant & honores,
Dum præ laude sui præfuit huic domui.

Erembolde cito tamen hoc tibi iure potito,
Rachel conferitur; dum Lia præripitur.
Scorpius ascendit cum sole, diemq́ rependit
Qua Lucas colitur dum pater hic moritur.

Arnoldus imperante Henrico V. vixit, viditq́ Lotharium.

Arnoldus Abbas XXIII. anno Domini 1117. Religionem ac vitam Monachorum renouauit in hoc Cœnobio. De ipso Meyerus in hunc modum scripsit: Reformatum Blandiniense Cœnobium, nouusque institutus est Abbas Arnulphus (siue, vt nos eum vocamus, Arnoldus) nomine, ad quem, pulsus sua sede, confugit Rodulphus, Abbas Diui Trudonis Taxandriensis, vir pius ac doctus, qui ad obitum vsque Frederici Leodiensis Episcopi Gandaui commoratus, contra ambitionem siue Simoniacam auaritiã libros septem, aliaque in historijs, ac poetica, industriæ suæ reliquit monumenta. Fuere autem Blandinij Reformatores, Balduinus Princeps & mater eius Clementia, cum Ioanne Morinorum Episcopo, ac Lamberto Abbate Bertinico. Hactenus Meyerus. Arnoldus Abbas diem suum clausit anno 1132. cuius Epitaphium tale habetur:

Norma futurorum, decus immortale priorum
Hic Arnulphe situs, publicus es gemitus.
En lacrymæ manant, nec cordis vulnera sanant;
Id tua nobilitas, id meruit probitas.
Abbas præclarus, celebris, durus & auaris,
Mitis erat, patiens, vtilis & sapiens.
Per te creuerunt, res nostræ non perierunt;
Per te Blandinio tradita Relligio.
Ornamentorum nouitas operosa tuorum
Hanc aulam tumulo, te decorat titulo.
Mauritij castra dum casa vehuntur ad astra
Lugendus nobis, inclyte Rector, obis.

Flos

Flos stirpis Iesse, nec quicquam possit obesse
Det florere tibi, te sociando sibi.

Hic Arnoldus anno 1127. (vti testatur in Chronico Sigebertus) cum Castellano Gandensi legatione functus est apud Regem Lotharium, Aquisgrani tunc agentem, nomine Comitis Morinorum, id est, Flandrorum, Karoli; nuntiauitque dominum suum Comitē subiectionem se ei facturum.

Eodem anno *Balduinus Gandensis* inter primos Flandriæ & Brabantiæ Principes sæculo renuntians tonsuratur, defunctusque, in templo Affligemi sepelitur. Sigebertus in Chronico.

Gislebertus Abbas XXIIII. quondam Abbas Einhamensis, anno 1132. ordinatur Abbas monasterij Blandiniensis. Per manus istius Gisleberti Abbatis translatio secunda Christi Virginis Amelbergæ facta est an. 1133. Gislebertus Abbas mortē vitam cōmutauit anno 1138. *Gislebertus Lothario imperante vixit.*

EPITAPHIVM.

Mente Gislebertus vigil & grauis, ore disertus,
Insignisque fide, clauditur hoc lapide.
Cuius si merita velit edere lingua perita,
Vincet materia qualibet ingenia.
Quicquid honestatis est, quicquid sobrietatis,
Egregiè coluit, nec minus edocuit.
Dulce decus Patrum, censura fuit pia Fratrum,
Doctrinæ speculum clarificans populum.
Gratia tantarum profluxit ei lacrymarum,
Orans vt fleret, flens etiam legeret.
Scorpius & Phœbus tribus emicuere diebus,
Cum tibi Blandinium lumen abit patrium.

Sigerus secundus, Abbas XXV. mortuo Gisleberto, eodem anno ordinatus est Abbas, quo regente Monaste- *Sigerus 2. sub Cor*

rado 2. vixit & Frederi. Aenobarbo.

rium anno incarnationis Dominicæ 1144. Indictione septima, in Flandria principante Theoderico, Ludouico Francis imperante, Domino Simone Nouiomensium atque Tornacensium Episcopatum administrante, Sigero quoque Ecclesiæ S. Petri Blandiniensis præsidente, Notholdus prædictæ Ecclesiæ monachus, cum licentia Abbatis Sigeri, assensuque Comitis Theoderici in Flandria, profectus ad locum, qui ex nomine riui ibi decurrentis Elmare dicitur, XVI. Cal. Aprilis excolere; & habitacula seruorum Dei vtilitati congrua ædificare cœpit, cum capella, quam Dei, & Sanctę Mariæ adiutorio, fideliumque eleemosynis consummans, primam in ea missam in Assumptione eiusdem gloriosæ Virginis decantauit. Quæ capella, post octodecim annos, igni cum cohærentibus ædificijs absumpta, ab Asserico Domini Notholdi successore, in maiorem elegantiam restituta est anno 1145. Simon, gratia Dei Nouiomensium atque Tornacensium Episcopus, monachis in loco Elmare dicto, propter riuulum nominis eiusdem ibi decurrentem, sub disciplina Abbatis Blandiniensis Cœnobij in laudem Reginæ Cœli, collectis & colligendis in honore S. Trinitatis & Beatæ Mariæ, & totius militiæ cœlestis, pro salute animæ suæ, & prædecessorum successorumque suorum concessit, vt quicquid boni ibidem sine offensa Canonum fieri posset, fiat, & cum pace vicinorum Sacerdotum. Anno 1146. facta est diuisio inter Episcopatum Nouiomensem & Tornacensem, & Anselmus fit Episcopus Tornacensis. Anno 1148. cœptum est Camberonense Monasterium, criptaque Gandensis Cœnobij ab Anselmo Episcopo dedicata. Sigerus 2. Abbas in viuis esse desijt anno Domini 1158, secundum alios verò, anno 1159. Meyerus pro Sige-

Sigero Odgerus posuit. Tanta est vbique scribentium diuersitas. Sequitur eius Epitaphium:

Hic iacet ille Pater Sigerus; quo moderante
Floruit ista domus, cumq; ruente ruit.
Ecclesiam, Fratres, pastor, Pater extulit, auxit
Ditibus hanc donis, hos prece, pane Deo.
Anguis & agnus erat acuens serpente columbam,
Incipiens, sapiens, & sine felle vafer.
Largus, auarus, egens, locuples, vix credere possis
Quotue, quibusúe modis prastiterat, sibi se
Subiectis parere parat, tumidis Datiano
Plus Datianus erat, plusque Nerone Nero:
Qui geminas in se cupiens reparare sorores,
Martha ministrando, mente Maria fuit.
Ergo Deus qui te, per te, quaque sunt etiam in te
Vixit, ei tecum viuere detur. Amen.

Eremboldus Abbas XXVI. nescio quo tandem fato acciderit: nam Eremboldus secundus eodem ordinationis suæ anno mortuus est, sicuti etiam Eremboldus primus mortuus est, ergo anno 1159. *Eremboldus 2. imperante Frederico Aenobarbo mortuus est.*

VValtherus Abbas XXVII. Mortuo Abbate Erembolde Waltherus successit. Waltherus Abbas diem suum clausit anno Domini 1163. De ipso hoc, quod sequitur, inuenimus Epitaphium: *VValtherus sub Frederico Aenobarbo mortuus est.*

Blandinio lacrymas moriens, VValthere, relinquis,
Qui vigil atque pugil, cautus & acer eras.
Hinc est quod toties Romam, Rhemosq; petisti,
Ne libertatem perderet aut reditus.
Palma domus Domini florens, ardensq; lucerna
Omnibus exemplum quod sequerentur eras,
Tu labrum speculis celatum, vosq; triturans,
Tu miseris, ægris, omnibus vnica spes.

 Quod

Quod te præuenit, te gratia tuta sequatur,
Ac de valle soli ducat ad alta poli.
Octauo moriens Idus Octobris obisti.
Sanctam transieris in Syon à Iberico.

Hugo primus imperante Frederico Aenobarbo mortuus est.

Hugo primus, Abbas XXVIII. anno 1163. in regimine Abbatiæ successit. Abbatis huius tempore, anno videlicet Domini 1171. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis martyrisatus est. Extant de nece sanctissimi viri versiculi hi:

Annus millenus centenus septuagenus
Primus erat, Primas corruit ense Thomas.
Quinta dies natalis erat, flos orbis ab orbe
Pellitur, & fructus incipit esse poli.

Dominus Hugo Abbas Abbatiam dimisit an. 1177. succedente Gerardo. Dehinc humanæ naturæ debita persoluit anno 1180.

Balduinus de Bocla, monachus Blandiniensis, vir religione conspicuus, Monasterium de Bodelo in Wasia auspicatur circa hæc tempora.

Gerardus secundus imperãte Frederico Aenobarbo mortuus est.

Gerardus secundus, Abbas XXIX. Resignante Abbatiam Hugone primo, Gerardus sui nominis secundus Abbas ordinatus anno 1177. Quo regente Cœnobium, Ludouicus Pius Francorum Rex obijt anno 1179. decimo Kal. Octob. Gerardus Abbas in viuis esse desijt an. 1190.

Hugo 2. imperãte Henrico sexto Frederici filio vixit

Hugo dictus Flandrensis Abbas XXX. sui nominis secundus, ordinatur Abbas an. Domini 1090. huius temporibus an. 1088. Monasteriũ Bodelo constructum est à Monacho quodam nostri Monasterij Blandiniensis nomine Balduinus de Boukele, qui monasteriũ egressus, ibidem solitariam vitam duxit. Anno 1198. Ordo Prędicatorum incepit, Abbas Hugo Abbatiã dimisit anno 1201. eique successit eius nominis Abbas Hugo Gandensis dictus.

Hugo

Hugo tertius dictus Gandensis, Abbas XXXI. Abbatiæ Blandiniensis suscepit onus anno 1201. Anno dehinc sequenti, Hugo secundus dictus Flandrensis, qui huic Hugoni Abbatiam dimiserat, diem clausit anno 1204. sexto Kal. Maij. Balduinus, Comes Flandriæ & Hannoniæ, Imperator constituitur Constantinopolitanus, & sequenti anno ipse Balduinus Imperator in prælio à perfidis Græcis capitur, illique successit Henricus frater eius. Dominus Hugo tertius Gandensis dictus morte vitam commutauit anno 1209.

Hugo tertius imperante Philippo Sueno vixit.

Arnoldus de Swynaerde Prior, fuit Abbas ordinatus anno 1209. Temporibus istius Arnoldi, Bertrannus quidam nomine, cum se Balduinum Constantinopolitanum Imperatorem & Comitem Flandriæ simulasset, pro suæ temeritatis audacia equis distractus & laqueo suspensus, interijt anno 1225. Abbas Arnoldus Abbatiam dimisit anno 1230. Qui duos sibi succedentes vidit, quibus defunctis, Arnoldus iste denuo Abbas ordinatus est, atque ideò ipsius mortem infrà annotabimus.

Arnoldus Prior Ottone quarto Frederico secundo Imperatoribus vixit.

Theodericus Abbas XXXIII. huius monasterij Monachus, & Abbas Gerardimontensis, nostri Cœnobij Blandiniensis suscepit regimen anno 1230. ac postea an. 1234. naturæ concessit.

Theodericus imperante Frederico secundo mortuus est.

Sigerus 3. Præpositus, *Abbas XXXIIII.* sui nominis tertius, statim, postquam Abbas electus est, migrauit ex hac vita, atque idcirco in nonnullis nostrorum Abbatum catalogis, non scribitur Sigerus Abbas, sed Sigerus electus.

Sigerus 3. Frederico secundo imperante mortuus est.

Arnoldus de Swynaerde Prior Abbas iteratò eligitur, estque in ordine Abbas XXXV. Superius iam vidimus, Arnoldum hunc anno 1230. Abbatiam dimisisse, atque nunc rursus anno 1237. eligi in Abbatem, in causa nimirum fuit subita succedentium suorum mors. Ipse quoque

Arnold. imperante Frederico 2 mortuus est.

quoque Arnoldus primo post secundam ordinationem suam anno in fata concessit; iacetque sepultus in sacello diui Dionysij. Inscriptio autem lapidis superposita eius sepulchro talis adhuc conspicitur, atque legitur: *Hic iacet Dompnus Arnoldus, dictus de Zwinaerde, Abbas Sancti Petri, qui obijt anno Domini* 1238. *cuius anima per misericordiam Domini requiescat in pace. Amen.* Deinde sequuntur duo isti versiculi :

Quisquis transieris per me, sta, perlege, plora,
Sum quod eris, vixique quod es, pro me, precor, ora.

Robertus de Velde imperãte Frederico 2. mortuus est.

Robertus de Velde, Præpositus quondam de Clusa, *Abbas XXXVI.* ordinatus est anno 1238. atque dehinc anno 1242. Abbatiam dimisit sexto nonas Maij; succedente Roberto de Camphin quarto Idus Maij.

Robertus de Camphin imperante Frederico 2. mortuus est.

Robertus de Camphin Abbas XXXVII. ordinatus est anno 1242. quarto Idus Maij. Hinc anno secundo Ioanna Comitissa Flandriæ obijt, & Margareta soror eius successit: atque hoc eodem anno 1244. renouata est Ecclesia Beatę Marię de Ellemaere, & in maiorem elegantiam restituta est à Domino Laurentio Monacho Sancti Petri, eiusdemque loci Præposito. Robertus de Camphin in fata concessit anno 1245. succedente Ioanne de Scalda. Eodem anno dedicata est Ecclesia de Ellemaere à Walthero Tornacensi Episcopo XVIII. Kal. Octobris.

Ioannes à Scalda in terregno, quod à Frederici morte ad Rodulphum vsque fuit, vixit.

Ioannes de Scalda Abbas XXXVIII. ordinatus est anno 1245. præfuitque huic Monasterio annis viginti & quatuor, ac ita rebus humanis exemptus est anno 1270. De hoc Vener. Domino hoc sequens habemus Epitaphium:

Anno ab incarnatione Iesu Christi M. CCLXX. III. Kal. Augusti, Apostolica Sede vacante, Ioanne de Adenghem sedi Tornacensi, Margareta filia Balduini Imperatoris Constantinopolitani, Flandriæ & Hannoniæ, præsidentibus,

Obijt

Obijt Ioannes de Scalda, qui præfuit huic Monasterio annis XXIV. *cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.*

Ægidius Spelmaelgen Abbas XXXIX. ordinatus est anno M. CC. LXX. & secundo post ordinationem suam anno è vita sublatus est. De eo subsequens extat Epitaphium:

Ægidius Spelmaelgen interregno illo, quod à Frederici morte ad Rodulphum vsq; fuit, vixit.

Ægidius venerandus apex, & nobile lumen
Istius Ecclesiæ fuit hic, cui fama superstes
Inferior meritis præconia soluet in æuum,
Ter quadringentis, & septuaginta duobus
Annis post Christum, iam sub luce secunda,
Hic obit, cura Patris, ac moderamine fretus
Mensibus hepta quater semel octo decemque diebus,
Quem loca suscipiant, vbi lux, vbi gaudia plena
Sunt, vbi vera salus, pax integra, vita perennis. Amen.

Theodericus de Ypra Abbas XL. Secundo anno, à quo Theodericus de Ypra Abbas ordinatus est, anno videlicet 1274. habito consilio à Gregorio Papa decimo Lugduni, multa ordinum genera deleta sunt; scilicet Fratres B. Mariæ Saxiti, alijque quam plurimi irreuerenter mendicantes. Hugo dictus de Oostburch, Præpositus de Elmare, obijt anno 1275. in profesto B. Petri ad vincula. Anno 1081. Theodericus Abbas Abbatiam dimisit, succedente Domino Ioanne Piscatore, iacetque sepultus ante ostium Sacelli S. Dionysij; & quamuis ipsius Theoderici mortem infra adhuc inuenies, eius tamen hoc loco subiecimus Epitaphium, quod lapidi insculptum habetur.

Theodericus Abbas Rodulpho imperante vixit.

Anno ab Incarnatione Domini M. CC. LXXXIV. octauo Idus Octobris obijt Theodericus de Ypra, quondam Abbas Sancti Petri Gandensis: cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

Ioannes Piscator Rodulpho imperāte vidit, sed & Adulphum & Albertū.

Ioannes Piscator Abbas XLI. Anno 1281. Theoderico de Ypra dimittente Abbatiam, Dominus Ioannes Piscator, Monachus huius loci & Cantor, Abbas ordinatus est; qui præfuit huic Monasterio annis viginti & sex, mensibus decem. Reddidit idem spiritum anno 1308. quod perspicuum est ex eius hic subiuncto Epitaphio:

Anno ab Incarnatione Iesu Christi M. CCC. VIII. quarto Kalend. Decembris, Pontificante Domino Clemente Papa quinto anno quarto, Guidone de Bononia Sedi Tornacensi, Roberto Comitatui Flandriæ, præsidentibus, obijt Ioannes dictus Piscator, qui præfuit huic Monasterio annis viginti sex, & mensibus decem; cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

Balduinus de Lake Henrico VII. imperante vixit, & Ludouico IV. Bauaro.

Balduinus de Lake Abbas XLII. vitam morte commutauit in Hollein pago Galliæ anno 1317. quinto Idus Martij, & sepultus est in Blandinio, in Sacello D. Dionysij, eiusque sepulturæ lapidi sequens insculptum habetur Epitaphium:

Anno milleno Domini ter C. quoque deno,
Iuncto septeno, scripto numero tibi pleno
Balduinus natus Ganda, de Lake vocatus,
Claustri Prælatus necnon fuit huius amatus.
Luce sub vndena Martis linquens aliena
Mundi cum pœna, sibi sit nunc cœlica cœna.
Hic humilis fuit atque scius, simplex & honestus,
Qui tumulis valde pius his iacet atque modestus.
Si pro peccatis quicquam meruit grauitatis,
Indulge gratis, & eum Deus adde Beatis.
Omnipotens flamen præsta cœleste iuuamen,
Mortis ad examen his qui dicent precor. Amen.

Fulcro Abbas sub Lu-

Fulcro de Ryke Abbas XLIII. In vetusto quodam catalogo Abbatum nostrorum, omnes Abbates præcedentes

tes hunc Fulcronem, nullo addito numero, ponuntur: solus hic Fulcro habet asscriptum numerum, quotus sit in ordine, nimirum Abbas xlviii. quum tamen, etiam si numeres omnes in eodem catalogo positos Abbates, solummodo sit Abbas xliii. sed illi fortassis annumerant (*quanquam non fuerant asscripti*) *quinque illos Comites, qui Abbatiam Canonicorum tempore possederunt*. De hoc ergo satis. Fuit enim Fulcro Abbas confirmatus, ac consecratus per Ioannem Papam vicesimum secundum, anno Domini 1320. ipso die Apostolorum Petri & Pauli. Huius Abbatis tempore anno 1322. Comes Ludouicus emit vrbem Mechliniam à Duce Geldriæ cum Ecclesia Leodina CLXX. milibus scutorum Franciæ. Fulcro Abbas diem suum clausit anno 1337. post decimum septimum regiminis sui annum. De eo tale habetur Epitaphium:

donico 4. Bauaro mortuus est.

Anno ab Incarnatione Iesu Christi 1337. tertio Nonas Martij, Pontificante Domino Benedicto Papa duodecimo anno quarto, Andrea de Florentia sedi Tornacensi, Ludouico Comitatui Flandriæ, præsidentibus, obijt Fulcro dictus de Rycke, qui præfuit annis septemdecim, & mensibus quatuor, cuius anima per misericordiam Dei requiescat in pace. Amen.

Per Ioannem Papam confirmatus fuit ipso die Apostolorum Petri & Pauli.

Magister Ioannes Pitthem de Gandauo Abbas XLIIII. ordinatus fuit anno 1337. Margareta filia primogenita Domini Ludouici Flandrensis, Niuernensis & Rethensis Comitis, ac vxoris suæ Margaretæ, filiæ Ioannis Ducis Brabantiæ, fuit de sacro fonte leuata, & propria manu baptizata apud Male, per Magistrum Ioannem Pitthem, Abbatem Monasterij S. Petri Gandensis, anno 1350. qui fuit annus Iubileus, decima quinta die mensis Aprilis.

M. Ioannes Pitthem imperante Ludouico 4. Bauaro vixit, peruenitq; ad Carolum quartum vsque.

lis. Anno 1342. Ecclesia de Elmaere, excepto choro, fuit facta per Magistrum Ioannem Pitthem. Venerabilis iste Dominus Ioannes Pitthem rebus humanis exemptus est anno 1375. quinto Idus Februarij, iacetque sepultus in sacello Beatæ Mariæ. Sepulchrum ipsius insigni lapide metallo cooperto obstructum est. Inscriptio autem talis est: *Hic requiescit pia memoria Ioannes Pitthem Abbas huius Monasterij, qui temporibus Ludouici patris, & filij, Comitum Flandriæ, eidem præfuit triginta septem annis, vndecim mensibus, & sexdecim diebus.* Hic refectorium ædificauit, Morum emit, Thesaurarium adornauit, multas eleemosynas & plura alia bona fecit, ac Ducissam Burgundiæ baptizauit; qui obijt anno vt supra. Anniuersarium ipsius celebratur prima feria post festum S. Ansberti.

Sub Gregorio vndecimo, Pontificatus sui anno primo, ad annum videlicet Christi 1371. hospitatur in Blandinio Simon S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Sixti, ad Reges Francorum & Angliç Nuntius, Ecclesiamque Blandiniensem indulgentijs ornat.

Balduinus de Grutere floruit imperãte Vencelao.

Balduinus de Grutere Abbas XLV. Fuit autem ordinatus Abbas anno Domini 1375. desijtque in viuis esse Valencenis anno Domini 1384. die XVIII. Februarij, estque sepultus apud Carthusienses Valencenis.

Ioannes de Rycke floruit imperante Vencelao.

Ioannes de Rycke Abbas XLVI. Mortuo Balduino de Grutere, Ioannes de Rycke Abbas constituitur: qui dehinc in fata concessit anno 1387. vltima Septembris; sepultus est in Sacello Diuæ Virginis, prope sepulchrum M. Ioannis Pitthem, sub ingenti lapide, cui nihil prorsus insculptum habetur; eius anniuersarium celebratur in feria post festum Diui Hieronymi.

Gerardus

Gerardus de Münte Abbas XLVII. illius nominis tertius,

tius, ordinatus est anno 1387. atque dehinc nona die Septembris anno 1390. *Parisijs (quo cum ceteris deputatis Flandria missus erat) diem clausit*, & huc allatus, sepelitur in hoc nostro Blandiniensi Cœnobio. Erat enim Gerardus iste, quum ordinaretur Abbas, Prior huius Monasterij, iussitque scribi Missalem librum summi altaris. *tertius imperāte Vencelao floruit.*

Gerardus Leeuwaert Abbas XLVIII. illius nominis quartus. Iste summa diligentia tutatus est libertatem Monasticam, atque, ob insignem eius virtutem, subsequentes versiculi fuerant compositi: *Gerardus Leeuvvaert Roberti vel Ruperti Imperio vixit.*

Ardua facta gere, Gerarde, nec infima quare;
Sic age, ne sine re nomen videaris habere.

Idem Gerardus naturæ concessit anno 1412. sepultus est in Sacello Christi Virginis Amelbergæ, celebraturque eius anniuersarium prima feria post festum Marci; Epitaphium illius, quod tumbæ suæ insculptum habetur, versibus rithmicis conscriptum est hunc in modum:

Leeuwaert Gerardus iacet hic non ad bona tardus,
Qui pralatura pracrat moderamine cura.
Annis cumque tribus bis decem subdere, quibus
Aspera multa tulit, claustri pro iure tuendo,
Atque refundauit nauem templi reparando,
Partim sic reficit Mare, Mars quod Pyrque peremit.
M. C. quater sex bis, Marci fit crastina tristis,
Huic claustro flenti tanto Pastore carenti:
Vt Filij lux detur cælestis quisque precetur.

Magister Ioannes Maeyghem Abbas XLIX. fuit ordinatus anno 1412. quo existente Abbate, Philippus, Dux Burgundiæ, & Comes futurus Flandriæ, in aduentu suo iucundo, iuramentum præstitit in hoc Monasterio in hunc *M. Ioannes Maeyghem Sigismundo imperāte vixit.*

hunc modum: *Nous Philippes iurons à garder comme bon & loyal gardien sans moyen, bien & loyaulment, contre tous & vers tous, tous les priuileges, libertéz, franchises, vsages, coustumes, biens, possessions, personnes, subjects & familiers de ceste Eglise de Sainct Pierre, au mont Blandin, fondée de noz predecesseurs Roys de Frãce. Ainsy Dieu nous veuille eyder, les Saincts, dont les corps reposent icy, eux & tous les Sainctz de Paradis.* Prędictus Abbas, Ioannes Mayeghem, mortis soluit debitum anno 1422. XVI. Martij; iacetque sepultus in sinistra parte chori prope ostium sacelli Diui Ioannis. Anniuersarium eius celebratur prima feria post festum D. Gertrudis.

Bussardus iste imperante Sigismundo vixit, sed & Albertũ & patrẽ Frederici 3. vidit.

Bussardus de Munte Abbas quinquagesimus, præfuit huic monasterio annis viginti: nam fuit ordinatus Abbas an. 1422. atque dehinc extremum obijt diem anno 1442. quarta die Aprilis. Sepultus est in sinistra parte chori prope ostium cœmiterij, eiusque anniuersarium celebratur quinta die Aprilis. Temporibus istius Abbatis, inundatione maris submersa est Præpositura de Ellemaere, cum multis alijs vicinis pagis, anno 1424. XIX. die Nouembris, in nocte Festiuitatis S. Elisabeth.

Ioannes Haesbyt imperante Frederico 3. mortuus est.

Ioannes Haesbyt Abbas LI. primo ordinationis suæ anno transacto, migrauit ex hac vita, anno videlicet 1443. vltima die Martij; iacetque sepultus in sinistra parte templi prope sacellum diui Ioannis. Eius anniuersarium celebratur vltima die Martij.

Philippus Conrault imperante Frederico 3. obijt.

Philippus Conrault Abbas LII. sui nominis primus, filius Ioannis & Stephanæ in hoc Monasterio sepultæ, oriundus de Poligmaco prope Arbosium, in Comitatu Burgundiæ, Abbas diligentia Philippi Comitis ordinatus est. Qui cùm diu summa cum laude Cœnobio præfuisset, resignauit Abbatiam nepoti suo Philippo Con-

Conrault, reseruatâ sibi annuâ pensione CCC. lib. g. Denique reseruato castro Zuinaerde, & primo in choro loco, in monasterio, si quando ipse diuinis ibi interesse vellet. Philippus iste sui nominis primus fato concessit anno 1475. XIII. die mensis Augusti, iacetque sepultus ante altare Diui Nicolai sub ingenti lapide absque aliqua inscriptione. Anniuersarium eius celebratur prima feria post octauam S. Laurentij.

Philippus Conrault Abbas LIII. & sui nominis secundus, prioris Philippi nepos. Vir iste præclarus erat, Abbasque ordinatus est; resignante Abbatiam Philippo Cõrault illius nominis primo, anno scilicet 1471. Huius viri effigies spectatur in tabula in sacello D. Mariæ summo artificio expressa. Philippus iste ex parte Principis in legationem missus fuit ad Regem Angliæ, deinde breui post reditum suum vita defunctus est anno 1490. iacetque humatus eodem tumulo, quo Philippus primus ipsius auunculus, sub magno lapide ante altare Diui Nicolai. Inter alia egregia suę gubernationis opera, auxit Bibliothecam Blandiniensem, quâ, ante nuperam Iconoclastæ rabiem, celebrior instructiorque vix vlla toto Belgio fuit. Codicibus illius manuscriptis magna ex parte emendatam lectionem veterum ac classicorum auctorum debemus.

Philippus secundus sub imperio Frederici 3. defunctus est.

Ioannes Cauwerburch Abbas LIIII. Venerabilis iste Dominus Ioannes Cauwerburch huius monasterij Præpositus erat cum eligeretur Abbas. Fuit autem oriundus loco **ter Laken** dicto, extra portam Gandensem, vulgo de **Heuerpoorte** vocatam: ipsa, in quibus Abbas efficitur, tempora planè turbulenta atque diffidijs vndique plena erat. Nam Maximilianus Imperator, quum tutor Philippi filij sui intendit fieri, Primatibus Flandriæ

Ioannes Cauvverburch Maximiliano imperante vixit.

driç in hoc minimè acquiescentibus, negotio infecto captiuus Brugis detinetur. Hæc vbi intellexisset Fredericus Maximiliani pater, in Flandriam festinat, quo filium liberet, ac de dissidio inter ipsos, quod rectius visum fuerit, statuat. Præter has temporum calamitates, fuere etiam huic Abbati Cauwerburch multa alia aduersa perferenda. Primo namque, Cardinales aliquot nihil non moliti sunt, quo nostra hac Blandiniensi potirentur Abbatia, redditibus Cœnobij magis inhiantes (vt nunc quoque sunt tempora) quam de ouibus sibi committẽdis solliciti. Istiusmodi igitur obstaculis præpeditus dictus Abbas annos in Abbatia quindecim non confirmatus sedit. Abbas iste Cauwerburch morsus à cane insano S. Hubertum inuisere cogitur, non sine periculo ac graui dispendio. Carolus Quintus Imperator Romanorum, huius Abbatis temporibus iuramentum præstitit ante summum altare in hoc Blandiniensi Monasterio, dehinc in templo Diui Ioannis anno 1514. quarta die Martij, quæ erat dies Dominica. Venerabilis Abbas Ioannes Cauwerburch extremum obijt anno 1517. octauo Idus Iunij, ipso die Trinitatis. Anniuersarium ipsius celebratur secunda feria post diem Animarum; iacetque sepultus in summo Choro circa finem, sub magno & pulcherrimo lapide, cui nulla inscriptio insculpta habetur. Ipsi autem de eo tale composuimus Epitaphium:

Lake me genuit, pagus prope mœnia Gandæ,
Et tumulo captum nunc Libitina tenet.
Blandinium rexi, & quæ tunc neglecta iacebant
Erexi, colui, viuere cum licuit.
Annis quingentis à Christo & mille peractis,
Adde decem & septem, mors inamœna rapit.

Ergo

Ergo quisquis ades, præsentem perlege tumbam,
Et quæso dicas, Viue beate Deo.

Gerardus Cuelsbrouck nominis sui quintus, Abbas in ordine LV. Si Comites annumeres, qui Abbatiã tenuere Canonicorum tempore, Abbas LX. Gerardus iste, venerabili viro Ioanne Cauwerburch prædecessore, ac nepote suo defuncto, Abbas canonice electus est in festo Beati Gudwali anno 1517. qui postea confirmatus est. Interim tamen *Episcopus Atrebatensis in pensionem annuam duo millia florenorum extorquet.* Locus hic postulare videtur, priusquam vltra progrediamur, pauca de huius Gerardi quinti origine, ac laudabili stirpe in medium adferre. Fuit igitur *Gerardus iste, Gerardo Cuelsbrouck, & Iudoca Damman nobilibus parentibus ortus in ciuitate Alostensi,* quam mater eius, instante die partus, accedere solebat, non satis tuta in pago te Lede dicto, propter frequentes hostium in Flandriam incursus. His ergo præmissis carptim, & vt quæque memoria digna videbuntur insignia eius facta, & opera prosequamur: nam singula describere superfluum fuerit. Quanta autem pietate ac labore vir iste pijssimus Ecclesiam rexerit, haud facile est memoratu, ita vt nihil illi ad exactam prudentiam defuisse videatur. Inter insignia illius opera, Crux sacra numerari potest, quod quantũ valeat opus ipsum palam ostendit. Tria deinde sedilia artificiosè ex lydio atque alabastro lapide sculpta, ferreum etiam opus, in quo Diuorum aliquot Reliquiæ quiescunt, tanta arte fabricatum, vt nullus sit qui artem non laudet, ac maximè admiretur. Iussit etiam fieri venerabilis Sacramenti ædiculam; Turrim à Philippo Conrault inceptam absoluit, Thesaurariam adeò locupletauit, vt antehac ita adornata fuerit nunquam; sed his finem impono: nam diffi-

Gerardus V. partẽ imperij Imperatoris Maximiliani vidit, & sub Carolo Quinto mortuus est.

difficile foret omnia ipsius facta describere: præsertim cum vix aliquid spectetur in toto monasterio, quod non aut reparauerit, aut à fundo extruxerit; omitto interim Pontes ab ipso in vsum Mercatorum magnis sumptibus factos. Principum aulas ingenita quadam prudentia, (quanquam tamen Primatibus foret gratissimus) semper abhorruit, satius esse ratus, commisso sibi gregi rectè consulere, quam apud vulgi aures magni Abbatis nomine personare. Anno 1522. (quo anno reformatum est Cœnobium Einhamense) Christiernus, Danorum Rex, profugus vna cum vxore sua Isaabella, Cęsaris Caroli sorore, in Zuinaerde honorifice acceptus est à Gerardo Abbate. Anno Domini 1537. Monachi D. Bauonis Canonici facti sunt: & anno dehinc 1540. Monasterium illorum dirutum est, ibique Castrum fieri iussit Carolus Quintus Imperator. Anno 1548. ipso die Agnetis secundo, crux sacra à quodam fure domestico Vincentio Woestine, furtim ablata est, atque disrupta. Cumque Vincentius iste adhuc in Monasterio esset, intelligeretque hoc factum suum nefarium omnibus palam esse, consternatus animo, arreptis crucis aliquot partibus (nam crucem disruptam in sua cella habebat) fugam fecit; quem quidam celeri gressu insecuti sunt, easque, quas secum habebat, crucis partes, in pago Eertvelde reddere coegerunt, ipsum vero dimiserunt. Crux ipsa, graui licet dispendio, breui postea reficitur. Anno 1549. XVII. Iulij. Philippus Hispaniarum Rex, Caroli Quinti filius, iuramentum præstitit in pręsentia Gerardi Abbatis ante summum altare hunc in modum: *Ego Philippus Dei gratia Princeps Hispaniarum, vtriusque Siciliæ; Hierusalem, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Comes Abspurgi & Flandriæ, &c. Promitto, quod in aduentu meo &*

& successione huius patriæ, & Comitatus Flandriæ, conseruabo tanquam bonus, fidelis & supremus Gardianus, siue Aduocatus & conseruator immediatus, bene & fideliter, contra & erga cunctos, omnia priuilegia, libertates, franchisias, vsus, consuetudines, bona, possessiones, personas, subditos & familiares huius Ecclesiæ S. Petri in monte Blandinio à prædecessoribus meis fundatæ. Ita me Deus adiuuet, & omnes Sancti; quorum corpora hic quiescũt, omnesq́; Sancti Paradisi. Actum anno 1549. XVIII. *Iulij, vt supra.*

Abbas Gerardus altaria vetusta totius ferme templi amouit, nouaque erexit; vt sunt, altare D. Laurentij, & S. Nicolai; item altare S. Trinitatis in altiori parte templi, vbi & alia duo Sacella constituit cum suis aris. Hæc autem omnia facta sunt circa annum millesimum quingentesimum quinquagesimum secundum, tertium & quartum: quo posteriori anno, videlicet LIV. inauratu, picturisque egregiè decoratum est ferreum opus, in quo Sanctorum corpora quiescunt. Eodem anno vetus altare, vbi matutinalis Missa in dies celebratur, amotum, nonnunquam erectum est ex marmore, & alabastro lapidibus, operis expensas D. Sigero Piscatore Priore soluente, qui paucis quoque ante diebus D. Dionysij Sacellum expensis proprijs pulchre decorauerat. Anno 1555. Abbas Gerardus opus nouum summi altaris, anno præcedenti ab eodem inceptum, absoluit, feretrumque Diui Bertulphi, vbi prius fuerat in vetusto altari, superponi iussit. Cumque magna ex parte argento spoliatum fuisset, denuo argento nouo conuestiri fecit, atque hoc opus omnium operum suorum (proh dolor!) postremum fuit. Nam circa huius operis finem Venerabilis Dominus Gerardus Cuelsbrouck, omnium Religiosorum exemplar vnicum, aliquot hebdomadibus

aduerſam valetudinem incredibili patientia pertulit; ac ſic tandem victus à morbo, animam reddidit anno 1555. decimo octauo Calendas Septembris, ſiue ipſo die Aſſumptionis Beatæ Mariæ, quæ erat dies Iouis, inter ſextam & ſeptimam horam pomeridianam, anno ætatis LXVII. imperante Carolo Quinto, & Henrico 2. Rege Franciæ exiſtente. Rexit autem laudabiliter monaſterium iſtud annis XXXVIII. menſibus duobus, diebus XIIII. iacetque ſepultus in choro inter ſummum altare & ædiculam venerabilis Sacramenti. De ipſo annua fit memoria in die Animarum. Nam ipſe adhuc ſuperſtes ordinauerat, vt in hac die officium diuinum paulo ſolemnius celebraretur, & eadem opera ſui memoriam fieri voluit. &, quo poſteris omnibus religioſis hoc ſuum inſtitutum manifeſtius foret, fundauit, vt cuilibet Religioſo darētur hoc eodem die ab infirmario ſex aſſes. iuuenibus vero in capitulo adhuc exiſtentibus, tres. A prima Monaſterij Blandinienſis fundatione, vſque ad mortē Gerardi quinti, anni ſunt DCCCC. XLV. menſes 11. dies XIIII. Ipſius hic ſequuntur Epitaphia.

Epitaphium D. Gerardi Cuelsbrouck quinti
Auctore Henrico Phileno.

CVius in hoc tumulo corpus ſit quaris inane,
Hic paucis elegis, docte viator, habes.
Natus Aloſtenſi patriâ, virtutibus olim
Ætate in tenera ſe dedit, atque ſacris.
Si genus ignoras, hic natus patre Gerardo
Cuelsbrouck, de patris nomine nomen habet.
Præſul Ioannes iuuenem ſic moribus aptè
Ornatum in ſacris complacuiſſe probat.

Nam-

Namque illum officijs donauit fortè duobus,
Vt vitam, fugiens otia, liber agat.
Hunc sua prouexit virtus, quæ non finit vnquam
Optima cultori præmia deesse suo.
Ergo cum Præsul prædictus fata subisset,
Abbatis meruit conciliare pedum.
Per varios casus, per multa pericula, functus
Hactenus est illo, cum pietate tamen.
Iustitiam coluit, magnos tulit atque labores,
Debita quo posset munia rite sequi.
Maiorem turrim perfecit vt ante Philippus
Cœperat, hoc fecit sumptibus innumeris.
Si qua minabatur subitam structura ruinam,
Restituit. virtus eius vbique patet.
Funditus extruxit quoque plurima. Sed quid? humari
Post mortem virtus, lector amice, nequit.
Circuitus quatuor, diuis & sacra Sacella,
Temporis attritu diruta, fecit opus.
Sunt queis magnificas iuuat ædes ponere in æuum:
Ædiculam statuit sed pius iste Deo.
Hic prope quem videas, multis conducere pontem
Fundauit saxis, publica semper amans.
Denique multa docent studiose hunc esse secutum,
Quæ populo multum profore quisque videt.
Plurima præterea palam testantur, amore
Quanto complexus sit sacra templa Dei.
Insigne hic quicquid, G. C. tribus, atque rosellis
Spectatur, meritis illius esse puta.
Ach quoties ventis agitata Ecclesia Sanctum
Vexauit, fortis sed stetit ille fide.
Qui libertates, & qui sua iura tenebat
Mordicus, Heroum quæ monumenta forent.

Hinc igitur speculum virtutis sumite Patres:
Sic ornate animum Relligione Dei.
Dicite nunc memores; O qui benefacta rependis,
Hunc requie æternâ da, Pater alme, frui.

Aliud eiusdem Abbatis Epitaphium eodem Auctore.

HAc cuicumque via est lege carmen triste Gerardi,
Abbas qui quintus nominis eius eram.
Nunc mœror hic tandem fatali sorte vocatus,
Qui Petri Cymbam fluctibus eripui;
Iactatamque diu seruaui, deinde petitos
Appulit in portus auspice recta Deo.
Nunc alijs committo regendam vrgente senecta,
Vermibus hanc carnem, doque animam superis.
Nunc Pater omnipotens hominum qui facta rependis,
Obsecro per Christum te miserere mei.

Aliud eiusdem D. Abbatis Epitaphium Henrico Costenoblio, prędicti quondam Abbatis Secretario, Auctore.

GErardus iacet hic quintus cognomine Cuelsbrouck.
Blandinij orba suum defleat aula patrem.
Quam pius & prudens, quam Relligionis alumnus,
Testantur vitæ splendida facta suæ.

Vita Francisci d'Helfault.

REuerendus Dominus Franciscus Dauroult, alias de Helfault, fuit huius Monasterij Abbas LVI. pręfuit autem annis vndecim, & mortuus est anno 1567. octauo Septembris, ipsa die Natiuitatis B. Mariæ, cuius cultor

cultor fuerat deuotissimus, & per quam obtinuisse precibus videbatur; vt ea die sub eius patrocinio vita defungeretur. Erat is Reuerendus Dominus ex prosapia præcipuę nobilitatis Artesiæ oriundus, vir omnium humanissimus; de quo dici solebat, quod quisquis cum illo ageret, ab eo non recederet nisi contentus, sibique congratulans, quod adeo humaniter fuisset exceptus. Huius humanitatis gratia, aliarumque virtutum, quibus exornatus erat, varijs Abbatialibus dignitatibus donatus fuit; siquidem quatuor Abbatias successiuè administrasse constat. Prima fuit in Licques, ordinis Præmonstratensis, secunda S. Ioannis prope Morinos, ordinis S. Benedicti, tertia S. Winnoci in Flandria, cui præfuit annis circiter duodceim, quo tempore ibidem multis iuuenibus habitum religionis dedit; quarta fuit hæc S. Petri, alijs & dignitate, & prouentu excellentior. Nec hic finis erat eius ad altiora promotionis; siquidem cum placuisset (quo Flandriæ, ac circumuicinis Prouincijs melius consuleretur) Summo Pontifici, & Regi nostro Philippo plures erigere Episcopatus, vt vitâ, studio, atque doctrinâ Episcoporum, in populo fides labascens firmaretur, perdita restitueretur, mores corrupti reformarentur. Inter alios, qui ad Episcopatus electi fuerant, fuit & hic Reuerendus Dominus à Rege denominatus primus Gandensis Episcopus: verum, vt erat humilis, & de se modestè sentiens, præscius, hanc prouinciam humeris etiam Angelorum formidandam, ea qua decuit modestia, à se reiecit; sicque in eius locum successit Iansenius, S. Theologię Doctor Louaniensis celeberrimus. Tēpore porro administrationis huius Monasterij, multa pręfatus Dominus, in commodum & vtilitatem huius domus, ac Templi ornatum præclara fecit,

fecit, ficuti ex monumentis conftitiffet, nifi ea Geufiorum (quibus religio eft, facra omnia prophanare ac perdere) impietas euertiffet. Tapetia tegendis Templi parietibus fummâ artis elegantiâ confici curauit, in ijs vita & peregrinatio SS. Apoftolorum Petri & Pauli expreffa, & verfibus doctis illuftrata. Fuit deinde ftudioforum hominum amantiffimus, ac ftudiorum fautor præcipuus, vt conftat ex collegio Gandenfi, Louanij eius liberalitate & opera erecto, tum ex auctis ftipendijs Doctorum, ibidem in Iure & Medicina publicè prælegentium. Etenim cum D. Carolo Imperatori Quinto confultum foret, pecuniam, quam hinc mutuo acceperat, relictam à R. Abbate Domino Gerardo de Cuelsbrouck, reftituere, receptam, eius fucceffor Dominus Francifcus de Helfault, in præfatos vfus pios extendit, fummam fcilicet viginti millium florenorum: ficque plenus bonorum operum, ac dierum, Deo, hominibufque gratus, ne videret lugubrem tragœdiam à Geufijs propediem excitandam, huiufque fui Monafterij omnimodam euerfionem, & miferandum fuorum filiorum exilium, animam Deo reddidit fexto Idus Septembris, anno qui fupra.

Secutus eft eum Dominus *Giflenus Temmerman*, & confecratus Abbas Blandinienfis anno 1570. fexta Augufti: fuere præfentes Einhamenfis & Trunchinienfis Abbates. Die fequente, quod longa hic confuetudine obferuatum, exequias Domini Francifci d'Helfault celebrauit. Sub hoc viro probo quantumuis, ac cordato extremam cladem paffa eft familia Blandinienfis. Obijt D. Giflenus feu animi mœrore, feu alijs ærumnis confectus Duaci exul, anno 1581. vigefima feptima Martij; ac fepultus eft in fuo Dominio de Harnes: Hæreticis

cis Caluinianis Blandiniensem Abbatiam tunc occupantibus.

Successit ei *D. Lambertus Huberti*, Vlissipone in Lusitania primum nominatus, dein Atrebati anno 1592. prima Dominica Aduentus consecratus. Vir fuit amans disciplinæ, ac seuerus morum corrector. Obijt quinta Nouembris 1595. Bruxellæ, cum, ad fontes Spadanos valetudinis recuperandæ caussâ profectus, Gandauum redire parat. Sepultus ante summum altare D. Virginis fuit in monte Blandinio; post translatus ad ambitum Meridionalem Cœnobij, quem strui iusserat, hoc Epitaphium habet:

Primus ab euerso templo furialibus armis
Huius qui tenuit sceptra pedumque soli,
Lambertus fuit Huberti, qui sparsa reduxit
Agmina Blandinij relligiosa Patrum.
Spirabat magnorum operum fundamina votis,
Resque reponendas ordine quasque suo.
En iacet ipse suæ structuræ parte; Tonantem
Factorum vt hæc sint apta precare loco.

D. Federicus d'Yne, electus postulatus, & installatus fuit Abbas Blandiniensis anno 1596. quinta Maij, ætatis suæ 56. postquam 32. annis Abbatem egisset in Maroles Cœnobio. Obijt Montibus Hannoniæ 16. Aprilis in vigilia Paschæ 1599.

Successor Lamberto seu Federico huic datus est *Cornelius Columbanus Vranx* Teneramundanus, S. Theologiç Licentiatus, Canonicus & Pœnitentiarius primum Ecclesiæ S. Bauonis, dein Monachus Blandiniensis, & ex Priore electus Abbas, & installatus anno 1597. vigesima Maij, ætatis suæ 63. per resignationem videlicet Federici antedicti, qui alioquin Superiorum iussu Abbatiam

De scriptis huius viri, librum 1. Scriptorũ Gãdauen. in nostra Flandria Bibliotheca vide.

batiam Mariçolensem deserere cogebatur. Vir candidus fuit Cornelius, & talos à vertice purus ad imos, doctus, pius, largus eleemosynarum donator; pauperum scholarium, pupillorum, ac viduarum amantissimus, in vijs suis simplex ac rectus; verum (vt verbo veritas innotescat) facilis nimium, & ab aliquibus minus probis, aut industrijs sæpenumero elusus. Consecratus verò fuit in Abbatem 25. Aprilis anno 1599. in pago de Swynaerde, per Reuerendum Gandauensis Ecclesiæ Antistitem Petrum Damantium, assistentibus Domino Iacobo Delrio Bodelonensi, & Francisco Scauteete Trunchiniensi Abbatibus, eodemque die solemniter ad Monasterium venit. Sub hoc, vt alibi diximus, Serenissimi Belgarum Principes, Albertus & Isabella, Archiduces Austriç, iuramentum, à Comitibus Flandriæ fieri solitum, præstitere. Tandem per annos aliquot datus est ei coadiutor, cum res Monasterij, per non satis exactam quorundam in œconomia rationem, diffluere videretur, Reuerendus admodum Dominus Ioachimus Arsenius Scayck Vltraiectinus. Qui sua industriâ ac sollicitudine, sensim æs alienum, quo domus illa grauabacur, difflauit, alijsque quibusdam eius familiæ malis occurrit. Decima quinta Augusti anno 1615. obijt Cornelius, annos natus 84. professus Monasticen 32. Sacerdos annis 55. Abbas ab electione 18. & sedem nactus 16. cum trimestri ac diebus 15. Sepultus est in ambitu iuxta Ecclesiæ ingressum. Hoc ei Epitaphium D. Cornelius à Marca scripsit:

Cornelius iacet hoc sub marmore Vranxius, annis
Obsitus, ingenio floridus, & meritis.
Candidus, & simplex, & prudens sensibus; at cui
Plus aliquid niueæ simplicitatis erat.

Desine,

Desine, qui miseris turbas hæc busta querelis;
Si vis inferias condere, da violas.

Anno 1610. Iubileum quinquagenarium sui nimirum Sacerdotij, millenarium item sui Monasterij à prima fundatione celebrauit idem Vranxius. Magno Præsulum illic, ac Magnatum considentium adplausu, dixit tum temporis Orationem Latinam de hoc argumento D. Cornelius à Marca.

Cornelio Columbano defuncto succedit itaque Reuerendus admodum Dominus *Ioachimus Arsenius Scayck*, ante coadiutor, vir doctrinâ, prudentiâ, virtutibus alijs, ac zelo Religionis conseruandę, tuendæque disciplinæ clarus. Die xi. Octobris anni 1615. in Dominio suo de Swynaerde consecratus, ac Abbatialibus Infulis vestitus fuit per Reuerēdum Dominum Henricum Franciscum vander Burch, Ecclesię Gandauensis Episcopum. Fuere pręsentes Gulielmus de Castillo Bodeloanus, & Leuinus Molinęus Trunchiniensis Abbates; venitque eadem die solemniter in Monasterium suum Arsenius: postridie persoluta sunt ex more iusta prædecessori eius Columbano. Orationem funebrem dixit D. Michael Snouc, pius eiusdem Monasterij Sacerdos, & vir eruditus. Viuit etiamnum prædictus Arsenius, & egregiâ sollicitudine Blandiniensi suæ familiæ præest, disciplinam instaurat, iura Cœnobij acribus animis tuetur, in ea denique incumbit, quæ nomini suo honorifica, ac commisso sibi gregi vtilia esse possunt. Collapsa passim ædificia, ac ruinam minitantia idem Arsenius restaurauit; Dormitorium vastum, cum antea dispersi agerent Monachi, cōstruxit ad annum 1616. cum parte ambitus illi attigua; quibus hoc anno duas alias partes opere magnifico adiunxit. Domum item Abbatialem ædificauit

uit anno 1619. cum eminente turricula; Ecclesiam quoque varijs ornamentis, cum antea satis exilia forent, domum supellectile honoratâ instruxit. Libros ad Bibliothecam insignem, cui locus in Septentrionali ambitus parte supernâ commodus, ac spatiosus destinatur, emit. Plura deniq; magnę molis, ac augustæ formæ, si Deus adspirauerit, ac vitam ei largitus fuerit longiorem, molitur ædificia. Sub hoc Abbate, & Sancti Benedicti Regula, nunc hi in Blandiniana domo Religiosi Deum colunt: Reuerendus Dominus Wandregisilus Wullius Prior, Dominus Maxæmilianus Houius, Basilius Blommaert, Amandus Geldolf, Lambertus Statius, Pastor Tamisiensis, Bertulfus Sooms, Placidus Damast, Pastor Ledanus, D. Gerardus Rym Prępositus, Florbertus Clericus, Pastor in Vracene, Gregorius Crombrugghe, Columbanus Comyn, Paulus Vilain, Anselmus Bacquaert, Pastor in Vurst, Petrus Bridoul, Iacobus Cornelius à Marca, vir pluribus editis ingenij monumentis, ac, frendente nequidquam inuidia, vnicum Blandiniensis Cœnobij decus, Cyprianus Heysse, Christianus van Ouerwale, Martinus vander Straeten, Ambrosius de Clercq, Bernardus Douez, Matthæus Clincquaert, Pastor in Steen-huyse, Placidus Heylinck, Maurus Boschman, Willebrordus Goetghebuer; hi omnes Sacerdotes: Benedictus vander Saren, Æmilianus Statius, Andreas van Ouerwale, Cælestinus Rym, Syluester Geldolf, Antonius Engranus, iuniores.

CAPVT

CAPVT III.

Monasterium Sancti Petri Gandensis, vulgò Sancti Bauonis, Abbatia Ordinis D. Benedicti.

SAnctus Amandus Traiecti ad Mosam, & idem Argentorati ad Rhenum Episcopus, illustris per Galliam Belgicam doctrinæ Euangelicæ præco exstitit; huic initia debent sua *Gandense seu Bauonicum*, Blandiniense, Elnonense, & Marchianense Cœnobia, cum opulenta, tum perantiqua. De prioris vtriusque institutione Philippus ab Eleemosyna, Abbas II. Cœnobij Bonæ Spei, Ordinis Præmonstratensis, apud Binchium Hannoniæ opidum, vir longè eruditissimus, & S. Bernardo Abbati Claræ-vallensi olim familiaris, sic scribit: Viam vniuersæ carnis ingrediente Lothario Rege, successor ei constituitur Dagobertus, sicut regiminis, sic virtutis, & pietatis paternæ strenuus imitator: quo regnante, B. Amandus, ab vrbe Roma regrediens, ministerium verbi, sicut assueuerat, cœpit diligentius exercere, & animarum lucra profectu diuini muneris operari. Huius rei gratia Gandauum progreditur, & sterilitatem gentis incredulæ fæcunditate diuini germinis satagit adimplere: hic, vt liberius securiusque possit in Euangelicæ sationis opus assurgere, interueniente Sanctæ recordationis Aichario Nouiomensi Pontifice, à præfato Rege suscepit epistolas, vt nullus verbum vitę, iugum fidei, sacramenta gratiæ detrectaret, sicque Regi cælesti, Rege militante terreno, velociter curreret sermo sanctus, & in exitium mortis, iugulumque diaboli duo gladij conuenirent; quia felix & iucunda est

In Historia vita S. Amandi, qua msc. extat Elnone & alibi.

communio, cum ad classicum militiæ spiritualis erigitur terrenæ satellitium dignitatis. Populus autem ille, sicut vbere glebæ, sic vbertate gratiæ sterilis, & ieiunus, fanatici erroris cultibus, & idolorum sacrificijs insistebat: sicque, instigante salutis aduersario, dura fronte & indomabili corde, pacis æternæ consilium respuebat, & salutaribus monitis ceruicoso reluctabatur adnisu. Satagebat nihilominus vir Domini studio pertinaci & iugi opera, vt in diuersoria mortis inductos, in regnum vitæ per gratiam sanctificationis educeret. Renitebatur impietas pietatis obsequijs,& ministrum vitę frequentibus ad mortẽ trahere moliebatur insidijs. Ille, spreta sui corporis morte, sæpenumero cæsus. affectus contumelijs,pulsatus iniurijs, opprobrijs lacessitus, frequenter præcipitatus in flumen, ab ipsis etiam mulierculis persecutionis iniuriam sustinebat. Fratres itaque, qui eum nimiâ deuincti caritate secuti fuerant, & in opere Dei præstabant familiare conturbernium, timore mortis, & inediæ squalore cõpulsi, fracti animo recesserunt,relicto eo ad propria remeantes. Ille ne quẽ grauaret,& vt sine sumptu poneret Euangeliũ, proprijs manibus laborabat,vnde viueret, & pro facultate ministraret necessitatem patientibus. Nihil est tam arduum,tamque difficile,quod non expugnet opera pertinax, & frequẽs lima complanet: maximè cum diligentiæ comes gratia suffragatur. Applauditur tandem laboribus sanctis: & Magnatibus ad fidem cum populo cõfluentibus, vir sanctus in virtute Dei confringit idola,templa destruit, altaria demolitur, cultũ miseræ superstitionis excludit,& abdicat deceptæ gentilitatis errores. Ad laudem igitur & gloriam nominis Dei, viuificæ Crucis erigitur triumphale vexillum, & mutato ritu pro fidelibus offeruntur hostiæ

Horrida, siluestris, inculta ijs temporibus maxima Flandriæ pars erat.

hostię salutares. Ædificatur in eodem loco fidelium sumptibus fabrica celebris, quę in Fidei domicilium solemnibus edita sacramentis, sub Apostolorum Principis honore & nomine, B. Amandi ministerio consecratur. Ita Philippus Abbas. Qua autem ratione ea res inceperit, ac quando, quibus denique incrementis fuerit promota, vt distinctius & enucleatius intelligamus, Chronicon eiusdem monasterij adducam, quod vti antiquissimum, ita singulari fide conscriptum est.

Anno 47. ante natiuitatem Domini nostri IESV CHRISTI, à Caio Iulio Cæsare Romanorum constructum nobile & famosum castrum super flumina Scaldis & Legiæ, vbi idem Scaldis Legiam recipit; cui à nomine suo Caio Ganda nomen impositum est. Is post subiugatam à se Britanniam, ante suum regressum versus Romam, in eo reliquit quosdam milites Romanos ad illud Castrum custodiendum. A quo quidem Castro, Ganda postmodum ciuitas Gandauensis nomen & originem sibi assumpsit; ita vt illud Castrum & vrbis & nominis initium fuerit: & cum postea ex illa vetustissima arce conditum sit insigne monasterium ordinis S. Benedicti, in honorem S. Bauonis, qui illic sanctissimè vixit, & in Domino obdormiuit. Monasterium Gandense, & S. Bauonis semper vocitatum fuit, denotando per hoc, potius illum locum D. Bauonis cum toto eiusdem districtu, & verius vocari Gandam, quam ipsam nunc ciuitatem, quæ ei solum adiacebat.

Chronicon Sancti Bauonis.

Ita illud.

Anno vero Domini nostri Iesu Christi 608. B. Amandus tam Deo, quam hominibus amabilis, ex nobilibus Aquitaniæ Prouinciæ parentibus oriundus, & per Gallias prędicationis gratiâ clarescens, inque dicto Castro Ganda primò verbum Dei prędicans, contriuit idolum

Mer-

Mercurij, & aram eius ſubuertit, & ibidem Eccleſiam conſtruxit. Ita Chronicon. Ex argenteo Mercurij ſimulacro conflata eſt imago pia Chriſti in Cruce pendentis ad iuſtam viri magnitudinem: quam ſe in D. Bauonis vidiſſe narrat Varnewicus. Fides eius rei penes auctorē ſit. Anno vero Domini 611. Eccleſia Gandæ ab incredulis deſtruitur. Anno Domini 613. Eccleſia Gandæ auctoritate Aicharij Nouiomenſis Epiſcopi, & Dagoberti Regis Francorum, per B. Amandum reformatur. Eodem tempore inſignis Pater Aloinus, qui & Bauo, ex Francorum genere ortus, Hasbaniæ Comes, & Auſtraſiorum Ducum hæres, Spiritu ſancto cor eius illuſtrante, S. Amandum in dicto Caſtro Gandæ adijt, inhianter cupiens eius ſanctâ prædicatione, & doctrinâ ſaluari. A quo, contemptis opibus, & honoribus ſæculi, Chriſti gloriam plenius edoctus, deinceps certâ animi deliberatione ſoli Chriſto crucifixo militare ipſe quoque ſtatuit; pecuniam autem & theſauros ſuos in pauperes diſtribuens, cæteras terras, ac prædia, quæ in Brabantinorum agro, alibique plurima poſſidebat, in pios vſus contulit, præclarumque hoc inter cætera Monaſterium apud Gandam, ad Scaldis, & Legię confluentiam, eodem B. Amando promotore, in honorem B. Petri Apoſtoli magnifice exſtruxit, egregieque dotauit, quod ab eo poſtea S. Bauonis nominatum eſt, creuitque in magnum Monaſterium.

Anno 616. Eccleſia Ganda dedicatur Idibus Nouembris, in honorem S. Petri Apoſtoli, à S. Amando Epiſcopo, qui Clericos Deo ſeruientes ibidem primo inſtituit, & S. Bauonem, omnibus ſuis pro Deo prius erogatis, tonſura Clericali inſigniuit.

Anno 618. S. Amandus in Eccleſia Ganda, quam opi-

bus præcipuè B. Bauonis fundauerat, amotis Clericis sæcularibus simul viuentibus, ob causam, quod ipsi à primæua sua sanctimonia degenerare ac licentius viuere inciperent, cateruam monachorum instituti Sancti Benedicti aggregauit ac collocauit, quibus Abbatem honorabilem virum nomine Florbertum, virtutibus & sancta religione decoratum, præfecit.

Anno Domini 629. Sanctus Bauo, per Sanctum Amandum, & venerabilem virum Abbatem Florbertum conuersus, postquam hominem nomine Adunum, in labore suæ cellæ defunctum, post trium horarum spatium ab inferni faucibus reuocasset, & palam vitæ reconsignasset, in eadem cella arctissima, in Cœnobio Gandæ fundata & constructa, sanctitatis exempla cunctis derelinquens, non sine admirabili multorum lamentatione, quinto Idus Nouembris, solitariè recluditur. Anno Domini DC.XXXI. appropinquante Beati Bauonis vitæ termino, Angelus Domini eum per visum in specie columbæ visitauit, totam ipsius cellulam mirâ odoris fragrantiâ replens; post hoc vero sanctæ Crucis signo, cui famulando mentem suam totus iniecerat, cœlitus sibi apparente, vinculis corporis absolui, & cum Christo esse cupiebat. Qui, post multiplices huius sæculi labores, corporisque macerationes, & diuersas Spiritus sancti visitationes, in Cœnobio Gandæ die primo Kalendarum Octobrium, animam corpore exutam, in manus Creatoris sui, lætantibus Angelorum choris, efflauit. Affuerunt autem in eius sacro transitu, Sanctissimus Amandus Episcopus, & venerabilis Abbas noster Sanctus Florbertus, cum venerando suorum Fratrum Gandensis Cœnobij collegio, nec non Domlinus Turholtensis Ecclesiæ Presbyter, ad prefatum San-

 ctum

ctum Bauonem Angelo comitante perductus. Apparuit autem felix ipsius anima in eius egressu salutari Beatissimę Gertrudi Virgini, Abbatissę Niuellensis Cœnobij, iubens sibi vestimenta ad sepeliendum corpus suum transmitti; quod & miraculosè factum est. Corpus miraculis coruscando, cum reuerentia, & condigno honore à Beato Amando Episcopo, & Venerabili Abbate Florberto, necnon Domlino presbytero, cum vtriusq; sexus ingenti mœrore, in cella reclusionis suæ, sita in Cœnobio Gandæ, Ecclesiasticæ traditur sepulturæ. Vulgatus de S. Bauone versiculus est:

Ante perit mundus, redeat quam Bauo secundus.

S. Leuinus Gandauensium quoque Apostolus, & Patronus carmen elegiacum in mortem S. Bauonis conscripsit: quod venerabili Florberto, primo Gandensis, & Blandiniensis Cœnobij Abbati, transmisit. Exstat etiamnum, & legitur in libro Officiorum SS. Ecclesiæ Gandauensis, qui Gandaui apud Gerardum Salensonium superiori sæculo editus est. Hodie, si Antistitum quispiam carmen scribat, aut Poetico stilo moduletur aliquid, à Theologis vapulet, & probrum ferè patitur. Adeò insulsa sunt hæc, & iniqua bonis artibus tempora: cum olim Patres, & Ecclesiæ Doctores præstantissimi quique, magnos se esse non posse sine his disciplinis putauerint; donec in sordes & barbariem posteriora sæcula defecerunt.

Eadem hæc in Chronico Blandiniensi leguntur.

Anno 633. Beatus Liuinus, genere Scotus, & Hiberniæ Archiepiscopus, Cœnobium Gandæ cum tribus discipulis sibi & Deo dilectis, decimo septimo Kalendas Augusti peregrè visitauit, ibique ab Abbate nostro Florberto, & deuotis Fratribus inibi commorantibus, caritatiuè & benignè hospitio susceptus est. Qui pridie Idus Nouem-

Nouembris in villa, quæ Eſcha vocatur, pro fide Chriſti martyriſatus, decollatur. Cum quo etiam nobilis matrona, nomine Craphaildis, cum Brictio infante, in fruſta, mactato capite, ſecatur. Beatus autem Martyr Liuinus, in ſepulchro nouo apud villam Holthem, Angelicis manibus præparato, à diſcipulis ſuis cum Brictio infante, decenter & honorificè, ſepulturæ traditur; Beatam quoque Craphaildem Chriſti martyrem ſeorſum, iuxta ſepulchrum Sancti Martyris Liuini, poſuerunt.

Anno vero 636. Beatus Landoaldus, in Eccleſia Romana Archipresbyter, & Cardinalis, à Beato Amando Epiſcopo in Eccleſia Tungrenſi, ſiue Traiectenſi, ſubſtituitur; vbi per nouem annos vices Pontificis, vſque ad tempus Sancti Remacli, decenter adminiſtrauit.

Anno 643. Sancta Vinciana virgo, ſoror Sancti Landoaldi, obijt in Wyntershoue, & ibidem à fratre ſuo ſepelitur.

Anno 645. Sanctus Wandregiſilus ædificauit Fontanellam, receptaculum & Cœnobium multorum Sanctorum; nec inuenio Monaſterium aliquod citra Alpes, in quo tot ſanctiſſimi viri deguerunt, ſicut in Fontanella; ædificauit & Fiſcannum Monaſterium hic Beatiſſimus, multorum miraculorum patrator; requieſcit in hoc Monaſterio noſtro Blandinienſi; prout infra dicetur ſub Abbate Gerardo.

Anno 646. Sanctus Landoaldus Epiſcopus, Archipresbyter & Cardinalis Sanctæ Romanę Eccleſiæ, obijt in Wyntershoue, & ibidem in Eccleſia Beati Petri, quam ædificauerat, & dedicauerat, decenter ſepelitur.

Anno Domini 813. totum Cœnobium Gandenſe caſuali incendio deſtruitur.

Anno 846. Hericus Abbas Gandenſis, incurſiones

Normannorum & Danorum metuens, corpus S. Bauonis, cum alijs multis reliquijs, ad S. Audomarum, quasi ad tutum locum, trāsportari fecit, & ipse vna cum suis Monachis eo fugit, tanquam ad tutiorē & munitiorem locum.

Anno 851. Normanni & Dani barbara crudelitate Gandauum, cum Cœnobijs Gandensi, Blandiniensi, ac Trunchiniensi, ferro & igni vastauerunt.

Anno 937. Arnulfus Magnus, Comes Flandriæ, hortatu venerabilis viri Transmari, Nouiomensis Episcopi, Cœnobium Gandense, tunc dirutum & deserto simile, restaurauit, & in melius reformauit, qui in eo virum illustrem S. Gerardum Broniensem Abbatem constituit, dicti Gandensis Cœnobij vigesimum Rectorem, virum eximię virtutis, qualem omnia illa tempora postulabāt.

Anno 946. Cœnobium Gandense cum congratulatione Fratrum à S. Gerardo Abbate reformatur, & in melius exaltatur.

Anno 956. Arnulfus Comes Flandrię multa Cœnobio Gandensi detraxit, quæ suæ diuisit nobilitati, vt in pago Cortracensi Elisachiam, Aldeghem & Holthem, in pago Melanthesij Sikelinas cum molis duabus & cambis duabus, in pago Tornacensi Fontaneiam, in pago Trecensi Colomam & Nielam, in pago Brachbatensi Merem, Craynham, Bellauicum, Burgennam, Milunam, Menskeym, Aingham, Badingam, Mortesela m & Masminam, in pago Flandrensi Bettinghem, Oltanam, Ostold, Adinghem, Rodenborch, Halkessandam, Lapsairam, Velthem, in pago Mempisco Gontrenghem, Caneghem, in pago Gandensi Haes, Houtorp, Husdine, Bergine, Waesmonasterium, Merendram.

Vide Meyerū in Annal. Anno 967. deprecatoribus Balduino Comite Cameracensi & Womaro Abbate Gandensi, cum multis alijs, confir-

confirmata & adprobata rursus sunt à Lothario Rege Gandensi Cœnobio vniuersa sua bona, & priuilegia.

Anno 974. Otto Imperator Romanus, eius nominis secundus, confirmauit possessiones Gandensis cœnobij, illique multa alia ab alijs ablata reddidit, & super his priuilegia, & priuilegiorum confirmationes dicto Cœnobio, cuius fraternitatis fratrum societatem adeptus fuerat, benignè concessit.

Anno 980. in Cœnobio S. Bauonis ædificatur nouum templum cum choro.

Anno Domini 1156. Hadrianus Quartus, diplomate dato, omne peculium S. Bauonis, sub protectione sedis Apostolicæ constitutum, declarat 3. Kal. Ianuarij Pontificatus sui anno tertio.

Anno 1161. Alexander Tertius ratam habet erectionem Altarium quorundam sub patronatu S. Bauonis: legitur & aliud eiusdem diploma, quo inter Abbatem S. Bauonis, & S. Petri Blandiniensis firmantur pacta, super patronatu & regimine parochiarum vtrique Abbatiæ subiacentium.

Anno 1181. Lucius Tertius confirmat canonicam concessionem factam ab Episcopo Tornacensi Abbati, & Capitulo D. Bauonis, personatus Altarium de Zela, Grimberga, &c.

Anno Domini 1185. Vrbanus Tertius diplomate dato mandat, vt Sacerdotes D. Michaelis Gandensis, de Eckerghem item, & Wondelghem obediant Abbati & fratribus S. Bauonis, secundũ formam indulgentiæ quam idem Papa fecit.

Anno 1188. Cælestinus Tertius concedit & mandat, vt Abbas S. Bauonis rebelles monachos per censuram coerceat.

Anno Domini 1195. Innocentius Tertius confirmat iuris patronatum Ecclesiæ de Bierulict, datum per Balduinum Constantinopolitanum Imperatorem Abbati S. Bauonis.

Anno 1214. ab Honorio Tertio confirmatur, & sub protectione Apostolica suscipitur libertas sæcularium exactionum in bonis à Philippo Comite monasterio S. Bauonis concessa.

Anno 1242. Innocentius Quartus confirmat omnes libertates, & immunitates à Romanis Pontificibus, prędecessoribus suis, exemptionum à Regibus, & Principibus monasterio S. Bauonis indultas.

Idem, diplomate dato Lugduni Pontificatus sui anno quinto, concedit, vt Abbas & conuentus S. Bauonis, exceptis feudalibus, petere & retinere possint successiones, quæ contigissent illis, si in sæculo mansissent.

Anno 1254. Alexander Quartus diplomate dato Viterbij xv. Kal. Ianuarij Pontificatus sui anno tertio, concedit, vt Abbas & conuentus S. Bauonis in parochijs ecclesiarum, in quibus ius habent patronatus, noualium decimas percipere possit, pro ea portione, qua in ijs veteres decimas recipiunt.

Idem diplomate dato Viterbij 3. Idus Aprilis Pontificatus sui anno quarto concedit, vt pellitis vestibus vicini mari in diuinis vti possint.

Idem diplomate dato Anagniæ 3. Kal. Decembris Pontificatus sui anno quinto cōfirmat exemptionem ab omni exactione sæculari, & teloneo per totum imperium concessa ab Henrico Romanorum Imperatore.

Idem diplomate dato Anagniæ 4. Kal. Decemb. Pontificatus sui anno quinto concedit, vt Monachi S. Bauonis coopertis capitibus interesse possint diuinis officijs

hiemali

hiemali tempore, & processionibus.

Anno 1262. Vrbanus Quartus diplomate dato Viterbij ad xv. Kal. Octobris Pontificatus sui anno primo iubet, vt intra septa monasterij perpetuis temporibus habeatur magister docens in sacra pagina. Nullum illo salubrius statutum fieri potest, at illo etiam eheu in multis locis nullum neglectius!

Anno Domini 1280. Martinus Quartus confirmat omnes libertates & immunitates à Romanis Pontificibus, Regibus ac Principibus monasterio S. Bauonis datas, x. Kal. Sept. Pontificatus sui anno primo apud vrbem Veterem. Eiusdem ad Abbatem & fratres S. Bauonis extat diploma Pontificatus sui anno tertio.

Anno 1286. Nicolaus Quartus, anno 1353. Innocentius Sextus, & anno 1390. Bonifacius Nonus varijs idem Monasterium priuilegijs honorant.

Innocentius sextus diplomate dato Auenione Idibus Februarij Pontificatus sui anno sexto, scribit ad Episcopum Cameracensem, vt Ecclesiam parochialem B. Mariæ Ardenburgensis in collegiatam & collegium Decani, & Canonicorum eueheat, ad petitionem Ludouici Comitis Flandriæ, Decanatu ad præsentationem & nominationem Abbatis, Canonicis quatuor ad nominationem eiusdem Comitis, reliquis ad plenariam dispositionem Abbatis relictis.

Anno 1379. Vrbanus Sextus, diplomate dato Romæ apud S. Petrum vi. Kal Iulij Pontificatus sui anno quarto, concedit Abbati S. Bauonis, vt mitra, annulo alijsque Pontificalibus ornamentis insignitus, solemnes benedictiones impertiatur.

Anno 1403. Clemens Sextus post eum Ioannes Vigesimus tertius, præter alia, indulget Abbati, vt quælibet

bet ad res sacras spectantia ornamenta possit benedicere, Bononiæ dato diplomate XVIII. Kalend. Sept. Pontificatus sui anno primo.

Anno 1415. Martinus Quintus, præter alia, concedit Abbati S. Bauonis, vt nouitios Monachos ad minores ordines promouere, vestes & vasa sacra, &c. benedicere valeat, diplomate dato Romæ 4. Kalend. Febr. Pontificatus sui anno duodecimo.

Anno 1430. Eugenius Quartus, anno 1477. Nicolaus Quintus, Calixtus item Tertius, Paulus Secundus, Innocentius Octauus, Iulius Secundus, & Leo Decimus, varijs monasterium S. Bauonis honorant gratijs & priuilegijs.

Anno 1526. Clemens Septimus, diplomate dato Romæ 6. Kalend. Nouembris, Pontificatus sui anno 3. concedit, vt Leuinus Abbas nouitios Monachos non solum ad minores ordines, sed ad subdiaconatum etiam promouere possit.

Varijs eandem Ecclesiam honorarunt priuilegijs suo quisque tempore Carolus Magnus, Ludouicus Pius Imperator, Caroli filius, Philippus, & Theodoricus Elsatij, Balduinus, Robertus, Carolus Bonus, Margareta, Ferdinandus, Thomas, Guido Flandriæ Comites, Philippus Dux Burgundiæ, Godefridus Dux Lotharingiæ, & Brabantię, Philippus Marchio Namurcensis, Ioannes Dux Lotharingiæ, Brabantiæ, & Limburgi, Philippus Lotharingiæ, Brabantiæ, & Limburgi Dux, Robertus Aduocatus Bethuniæ & Teneramundę Dominus, Sigerus & Hugo Castellani Gandauenses, è quibus familia Villana, quæ & eiusdem Cœnobij Aduocatiam habuit; denique Remensis Archiepiscopus, & Tornacensis Episcopus, alijque Reges, Præsules ac Magnates; quæ omnia,

nia, vt & alia eiusdem Monasterij ornamenta in manuscripto familiæ Bauonianæ Chronico, & Ecclesiæ Gandauensis archiuis (vbi plurima originalia diplomata latent, quorum aliqua Miræus etiam euulgauit) est inuenire.

CAPVT IV.

Abbates Bauoniani.

Sexcentis annis post Christum bisque quaternis,
Ecclesiam Ganda fundasti Præsul Amande,
Castro Gandauo, requiescit nunc vbi Bauo.

Ita passim in monumentis & parietibus olim monasterij.

Florbertus obijt 642. alij 639. vt Sigeb. in Chron.
Adalbertus 660.
Fulco 673.
Wilfridus 690.
Reyngerus 704.
Albericus 711.
Wilradus 728.
S. Hildebertus Martyr 752.
Egilfridus Episcopus 762.
Robertus 771.
Wericus 780.
Eynoldus 794.
Wenebaldus 809.
Briddo 816.
Eynardus 844.
Eynkericus 852.
Tasradus 877.
Radulphus 882.
Helias 895.
S. Gerardus 965.
Hugo 946.
Wolmarus 982.
Wido Leuita.
Odwinus 998.
Eremboldus 1017.
Othelboldus 1034.
Lidwinus 1035.
Rumoldus 1038.
Folbertus 1066.
Sigerus sua sponte cedit 1073.
Stephanus de Egmonda 1073.
Wichmannus 1076.
Adelrardus 1099.
Wulfricus 1131.
Euerdeus sponte sua cedit 1151.
Betto 1177.

Wilhelmus 1187.
Euerdeus 1206. sponte sua cedit.
Balduinus 1208. sponte sua cedit.
Eustatius 1213.
Henricus 1224.
Balduinus 1251.
Theodoricus 1270.
Ioannes sponte resignat 1296.
Walterus 1305. spõte resig.
Henricus 1306.
Walterus II. 1311.
Nicolaus 1320.
Gerelinus, dictus Borluut, obijt 1338.
Petrus spõte resignat 1343.
Ioannes II. 1349.
Ioannes III. 1394.
Walterus III. 1405.
Georgius 1418.
Wilhelmus II. 1460.
Iacobus 1470.
Ioannes IV. 1478.
Raphael 1508. Episcopus.
Ægidius 1517. Episcopus.
Leuinus 1535.
Lucas 1562.

Primus itaque hoc in Catalogo Bauoniensium Abbatum occurrit *Florbertus*, de quo eiusdem Monasterij Chronicon in hunc modum: Anno Domini 618. B. Amandus in Ecclesia Gandæ, amotis Clericis, cateruam Monachorum aggreganit, quibus præfecit Abbatem venerabilem virum nomine Florbertum, virtutibus & sanctâ religione decoratum. Anno vero 642. obijt venerabilis Florbertus primus Abbas Gandensis 8. Idus Octobris in præfato Cœnobio Gandensi, & ibidem ante altare S. Petri honorifice sepultus, per multa annorum curricula in eodem loco in pace requieuit.

Vide Molanum in Natalib. Sanctorũ Belgij ad primum diem Nouembris. Asserunt Blandinienses Florbertum in Blãdinio quieuisse.

Anno 633. S. Leuinus Episcopus in Brachbanto ab impijs occiditur. Sigebertus in Chronico.

Adalbertus vir Dei à B. Amando secundus Abbas Gandensis Cœnobij constitutus. Ita Chronicon. Florberti vitam ampliorem inter Abbates Blandinianos habes. Adalbertus vero, teste eodem Chronico, confirmationes

nes priuilegiorum Gandensis Cœnobij ab Eugenio Papa concessas obtinuit. Obijt 660. Kalend. Iulij.

Anno Domini 643. B. Vinciana virgo, soror S. Landoaldi, obijt in Wintershoue, & ibidem à fratre suo sepelitur.

Anno 646. S. Landoaldus Episcopus, Archipresbyter & Cardinalis S. Rom. Ecclesiæ, vt loquitur Chronicon, obijt in Wintershoue, & ibidem in Ecclesia S. Petri, quam ędificarat, & dedicauerat, decenter sepelitur.

Fulco Abbas successit Adalberto, & quarto Nonas Decembris anno 674. mortuus est.

Anno 661. B. Amandus Episcopus obijt in Elnone.

Anno vero 676. facta est eleuatio corporis S. Amandi Episcopi à B. Eligio, Nouiomensi & Tornacensi Antistite.

Fulconi successit *VVilfridus*, qui obijt anno 690. duodecimo Kalend. Octobris.

Anno 680. eleuatio Sanctissimi egregij Confessoris Christi Bauonis, multis miraculorum signis longe lateque per eum patratis, celebrata est magnificè in Cœnobio Gandensi à B. Eligio Nouiomensi Episcopo, & Wilfrido Abbate Kalend. Augusti.

Anno 693. Childesa Sancta dedit ad Ecclesiam S. Bauonis in Megmedonck res suas, in Fursito, in Henninga, & Hamma & d'Anceliaria.

Reynerus Abbas successit Wilfrido, qui obijt 704. Idibus Maij, eique successor datus

Albericus Abbas, qui obijt 711. 2. Nouembris, eique successit

VVaradus, qui diē clausit suum 728. 14. Kal. Ianuarij.

Anno 735. eleuatio prima SS. Landoaldi, Vincianæ, Amantij, Adriani & aliorum Sanctorum facta est in Ec-

 clesiā

clesia S. Petri de Wintershoue Kal. Septembris à S. Florberto dignæ memoriæ Leodiensi Episcopo, præ multitudine miraculorum, quæ ibidem fiebant, super illis diuinitus admonito.

Perperam hunc Meyerus Blandiniensem Abbatem dixit. Vide Molanũ in Natalibus 4. Aprilis.

Hildebertus successit Wilrado. Hic anno 752. cum Gandaui excitatus fuisset ciuilis motus propter Sanctorum imagines, multique eas, tãquam idololatriæ instrumenta, è templis & conspectu Christianorum reijciendas docerent, fortiter se fautoribus impijssimi Cæsaris Constantini, cognomento Copronymi, opposuit, piumque imaginum vsum, & cultum aduersus hęreticos non modo verbis eruditissimis, sed sanguinis etiam ac vitæ profusione confirmauit, cum à prædicti Imperatoris Consiliarijs ob eam causam interfectus fuerit, quam ob rem & inter beatos Martyres haud immerito relatus esse creditur.

Post Hildebertum vero *Egilfridus* 752. Leodiensis Episcopus per Stephanum Papam Abbas Cœnobij Gandauensis creatus est. Is anno 754. ab Vrbe Roma rediens, multas Reliquias Sanctorum Apostolorum & aliorum Sanctorum, deque Lotharingia corpus B. Pharahildis Deo dicatæ virginis secum detulit, & in Cęnobio Gandensi 16. Kal. Decembris decenter & honorificè collocauit. Obijt Egilfridus Episcopus Leodiensis & Abbas Gandensis cœnobij nonus anno 762. cui successit

Ita quoq; Sigebertus in Chronic.

Robertus, mortuus 771. quinto Kal. Februarij, habuit successorem

VVericum, siue Wedericum, cui anno 780. defuncto successit

Eynoldus, obijtque 794. Lidericus Comes Harlebecensis Comitatum Flandriæ suscepit, & primus factus Comes Flandriæ.

VVenebal-

VVenebaldus successit Eynoldo, in eius autem, anno 809. defuncti locum venit

Briddo, qui obijt 816. vndecimo Kal. Martij. post cuius mortem facta est fratrum dispersio in Angliam vsque ad creatum Eynardum in Abbatem.

Eynardus, Capellanus Ludouici pijssimi Imperatoris, & ante Caroli magni Imperatoris Cancellarius, fit anno 826. Abbas Gandensis Cœnobij. Is statim Cœnobium incendio deformatum restituit, vagosque Monachos in vnum reduxit, & anno 828. reliquias SS. Marcellini & Petri allatas ad suam Ecclesiam Gandauensem transmisit 5. Non. Iulij. Impetrauit etiã à Ludouico Imperatore approbationem priuilegiorum Cœnobij Gandensis, quæ antea pater eius Carolus ei concesserat, & alia priuilegia noua. Concessit quoque Liderico Harlebecensi, primo Flandriȩ saltuario (alij Odoacrum Liderici filium dicunt) licentiam venandi in silua S. Bauonis, quæ tunc Heynaerts Triest, nunc vero Loo nominatur, tali conditione, quod de omni venatione sua daret ipsi Abbati decimum ceruum siue bestiam. Obijt 8. Kal. Augusti anno 844.

Vide Locrium in vita Andoacri ad ann. 824.

De hoc Eynardo quidã vir eruditus & in patrijs Antiquitatibus egregiè versatus sic ait: Pace multorum dicam ego quod sentio; Eginarthum, seu, vt Hermannus Nuenarius variat, Eynardum, Archicancellarium Caroli Magni fuisse, floruisseque circa annum Domini 790. quo tempore vxorem duxerat nobilissimæ stirpis Germanam; nam & ipsȩ Germanus erat, vel, vt alii volunt, è Ducatu Styriæ qui tum Francis etiam parebat: quare ab opido Tergesto tum desolato, quid ni nomen acceperit, cum & Dominus illius fuisse tum videatur, vtpote in finibus suæ patriæ? Quia vero in dignitate amplissima

constitutus magnas opes cumularat, diuersis in prouincijs territoria, siluas, & allodia coemit; cum autem Gandaui frequentius cum Carolo Magno ageret (vt ipsemet fatetur in vita Caroli Magni, quam scripsit) siluam illam, vtpote iucundam & oportunam sibi, suo ære vindicauit. Hoc mihi pæne certum est, sed quod vxor sterilis esset, primum Abbatiam Salichstadiensem, medio inter Moguntiam & Herbipolim itinere, suis impensis exstruxit, & dotauit, dein dimissa dignitate, & sæculi vanitatibus, Gandensis Abbas à Ludouico, Caroli filio, factus est, ea potissimum de causa, quod multas in Flandria terras possideret, sic desolatum S. Bauonis Monasterium suo ære reædificaturus. Ita ille. Qui & Eynardum eius fuisse stirpis sentit; quæ nobilis & antiqua, Triest vocitata, nunc Gandaui floret.

Anno 842. eleuatio S. Leuini Archiepiscopi & Martyris egregij, & S. Brixij infantis facta est apud villam Holthem per Theodoricum Cameracēsem Episcopum.

Eynkericus successit Eynardo. Hic propter incursiones Normannorum, corpora SS. Bauonis & Pharahildis cum alijs reliquijs Sanctorum transtulit ad Castrum S. Audomari. obijt 852. Id. Iulij. Vide Locrium ad annū 846.

Anno 851. Normanni & Dani Monasterium S. Bauonis incenderunt & deuastarunt. Vide Locrium in Chronico ad annum eundem, qui Blandiniense & Trunchiniense asceteria ferro & igni vastata iungit.

Tasradus, alijs Tafridus, successit Eynkerico. Hic anno 853. cum suis Monachis, & corporibus Sanctorum, ac Reliquijs ex Castro D. Audomari terrore Normannorum Laudunum Clauatum, Galliæ ciuitatem, trāsfugit; cum animaduerteret se cum suis, ne quidem in S. Audomaro tutum fore, & tandem anno 867. obijt Lauduni

12.

12. Kalend. Aprilis, apud Nigellam, ibidem ſepultus.

Radulfus ſucceſſit Tafrado, à fratribus Gandenſis Cœnobij Abbas electus; quia dicti fratres in prædicta Nigella cauſſâ diſperſionis degebant. Obijt is 882. Lauduni, & in Monaſterio de Nigella ſepultus 6. Id. Auguſt.

Anno 880. Normanni hiemarunt in Gandauo.

Elias Abbas, à fratribus poſt hunc electus, obijt 895. quarto Id. Decemb. Lauduni in Eccleſia S. Vincentij ſepultus. Poſt cuius obitum magna exſtitit diſperſio Monachorum, quæ plus quam 40. annis durauit. Nam eo tempore à die aduentus Normannorum tanta fuit in Flandria calamitas, vt Monachi S. Bauonis totos propemodum centum annos exulare, perque diuerſas ciuitates, & regiones peregrinari cogerentur. Semper tamen corpus D. Bauonis aliorumque Sanctorum, ceu theſaurum longè omnium pretioſiſſimum, ſecum diligentiſſimè, ac religioſiſſimè circumferentes, eorum præſentiæ fiducia ſe tantis in miſerijs conſolabantur: & quanquam huc illuc incerti oberrare cogerentur, ſimul tamen ſemper & in commune, quantum licebat, viuebant, ſub vniuſque capitis obedientia ſeſe humiliter continebãt, ac ſimul atque Abbas ex humanis exceſſerat, alium ſtatim in eius locum, nihil obſtante exilio, eligebant.

S. Gerardus Cellenſis vir ſingularis exempli, idemque vnicum pietatis ornamentum, Bronienſis Cœnobij in Hannonia fundator, per Tranſmarum Epiſcopum Nouiomenſem, & Arnulphum Comitem Flandriæ fit Abbas vigeſimus Gandenſis Cœnobij; quod prius reſtaurauerat prædictus Comes Arnulfus. Qui ſtatim Monachos diſperſos ex Francia domum reuocauit vnà cum corpore D. Bauonis, & omnibus Reliquijs. Hic eſt ille D. Gerardus, cuius opera, ac meritis prædictus Comes Arnul-

Arnulfus, & vna Prælatus D. Bertini, ab acerbissimo dolore calculi miraculose liberatus fuit.

Anno 939. S. Bauo cum alijs Sanctorum pignoribus, & Reliquijs, de Lauduno ad Monasterium de Nigella translatus, ad arcem opidi sui cum septem Monachis ad Ecclesiam in nouo Castello constructam reportatur 13. Kalend. Octob. quia Cœnobium Gandæ nondum plenè restauratum fuerat.

Anno 940. aliquibus SS. Bauonis & Pharahildis Reliquijs in Ecclesia prædicta noui Castelli super ripam fluminis Legię sita, ad instantiam, & deuotam supplicationem Arnulfi, Comitis Flandrię, relictis tali conditione, quod Clerus pręfatæ Ecclesiæ, cum supradictis eorum Reliquijs annuam peregrinationē dicto Cœnobio Gandensi venerabiliter persolueret. SS. Bauonis & Pharahildis corpora cum alijs Sanctorum pignoribus à Sancto Gerardo Abbate Gandensi de supradicta noui Castelli Ecclesia, cum innumerabili multitudine populorum ad Cœnobium Gandense reportantur, & cum ingenti lætitia & tripudio ibidem decenter collocantur.

Anno 946. Cœnobium Gandense cum congregatione fratrum à Sancto Gerardo Abbate reædificatur, & in melius exaltatur.

Anno 947. Transmarus Episcopus, ad rogatum Arnulfi Comitis Flādrię, Ecclesiam S. Petri in Castro Ganda super Scaldim & Legiam sitam, quæ dicitur Cœnobium Gandæ, priuilegiauit, & liberam fecit.

Anno 957. Columbanus Abbas Hiberniensis vir sanctissimus inclusit se in cæmiterium Gandensis Cœnobij 4. Non. Februarij, sanctam ibidem ducens vitam.

An. 959. S Gerardus Broniensis Cœnobij fundator, quondam Abbas Cœnobij Gandensis (munus enim hoc

anno

anno 953. resignarat) vir Sanctissimus migrauit ad Dominum: & eodem anno Columbanus Abbas vir Sanctissimus, & Gandensis Ecclesię S. Bauonis Inclusus, in ipso Cœnobio Gandensi obijt; qui in crypta B. Mariæ ante altare B. Andreæ parum remotius sub arcu lapideo sepultus requiescit.

Anno 960. prima Capella in opido de Rodenburch dedicatur in honore B. Bauonis egregij Confessoris.

Hugo Abbas Gandensis Cœnobij 965. resignauit, & in eodem anno obijt; cui successit venerabilis vir

VVolmarus Abbas. Sub hoc, anno videlicet 980. corpora SS. Landoaldi Præsulis, & in Ecclesia Romana Archipresbyteri & Cardinalis, Amantij Archidiaconi, Adriani Martyris, ad Regem Hildricum sui internuntij, Vincianæ virginis, eiusdem S. Landoaldi sororis, & Landradæ virginis inclytæ Belisiēsis Abbatissę, de Wintershoue, Hasbanię vico, ad Gandensis Castri Cœnobiū, cum multa miraculorum gloria, sunt delata. Facultatem concedente Ioanne Romano Pontifice, Nodgero Leod. Episcopo & Othone II. Cæsare.

Anno 982. eleuatio S. Landoaldi sociorumque eius à Landulfo Nouiomensi Episcopo in Cœnobio Gandensi coram infinita populi multitudine solemniter celebrata est, Domino Wolmaro Abbate, qui hanc Sanctorum eleuationem Sanctissimam fieri diligentissimè procurabat, ibidem tum præsente; qui Wolmarus Abbas eodem anno obijt, cui

VVido Leuita successit. Eodem anno sponte sua etiam solutus, illi successor fuit Odwinus. De Widone sic Locr. ad annum 947. B Agittone, de quo iam diximus, è viuis erepto, Wido D. Gerardi nepos, consentiente Arnulfo Comite, Bertinici Asceterij xxv. Abbas consecratur; qui

promotus in Abbatem (iterum Iperius) iuuentutis suæ gaudia nimium sectabatur; quam ob rem fuit à B. Gerardo depositus, vixque Comes à. B. Gerardo obtinere potuit, vt eum permitteret ad alium locum promoueri: sed finaliter, insistente Comite, translatus est ad Abbatiam S Bauonis Gandensis.

Odvinus mortuus 998. XVI. Kal. Iulij. Sub hoc inchoatum est 985. in maiori excellentia maius ædificium Ecclesiæ & Chori Gandensis Cœnobij Kalend. Aprilis. Post illum venit

Erembaldus, qui 1003. VII. Kal. Maij inchoauit opus occidentale Gandensis Cœnobij; mortuus 1017. IX. Kal. Augusti, ibidem sepultus in crypta B. Mariæ in eminenti tumba.

Reliquiæ SS. Pancratij, & Barbaræ cum plurimis aliorum Sanctorum reliquijs de vrbe Roma per Ermboldum Abbatem ad Cœnobium Gandense sunt delatę.

Ita & Sigebertus in Chronico. Anno 1007. Cæsar Henricus summo, sed irrito conatu, Gandauum oppugnat.

Anno 1007. ad Cœnobium Gandense idem Eremboldus Abbas corpora SS. Leuini & Brixij infantis cum multis miraculorum insignibus statim à Cæsaris Henrici discessu transtulit ab Holthem, ad Gandense Cœnobium, maxima populi multitudine obuiam sibi concurrente.

Anno 1011. in Cœnobio Gandensi aduentus B. Macarij Peregrini, viri nobilissimi, & Antiochenæ Sedis Archiepiscopi.

Anno 1012. S. Macarius mortiferam Gandauensium pestem precibus, & lacrymis continuis redimens, eademque peste se diuinitus adfligi obtinens, in Cœnobio Gandensi 4. Idus Aprilis obijt sanctissimè,

&

& ibidem in crypta B. Mariæ ante altare S. Pauli Apostoli, miraculis plurimis coruscans, sepelitur honorificè.

Quidam nomine Bruno dedit Sancto Bauoni nouem marcas auri & pondus 18. denariorum continens, duos calices auri, patinas quinque marcas habentes, duas casulas, duas cappas, & duo pallia in refrigerium animæ suæ.

Othelboldus fit post mortem Eremboldi Abbas 26. anno 1019. & obijt 1034. Nonis Decembris. Post illum fuit

Lidwinus Atrebatensis, qui 1036. resignauit Abbatiam. Successit

Rumoldus Bergensis, qui 1038. deponitur, & in sequente anno *Folbertus* ordinatur.

Anno 1037. Balduinus Pius Comes Flandriæ, cum Adela vxore, Cœnobio D. Bauonis Gandensis multo amplissimas assignauit possessiones.

Anno 1066. Folbertus hic secundam translationem S. Bauonis fecit 7. Idus Martij.

Anno 1067. septimo Idus Maij facta est eleuatio S. Macarij in Cœnobio Gandensi à Balduino Nouiomensi, & Lietberto Cameracensi Episcopo, præsentibus Abbatibus pluribus & Monachis, cum Sanctorum suorum corporibus ex ipsorum Cœnobio ibidem secum allatis, præsentibus etiam Philippo Rege Franciæ, Balduino Comite Flandriæ, cum filio Balduino Montensi, alijsq; Principibus & Magnatibus quamplurimis, cum innumerabili vtriusque sexus populo ibidem tunc congregato. Aureo fulgore signum Sanctæ Crucis, ad declarandum B. Macarij meritum, cœlitus illustrauit sanctæ eleuationis locum. Officium Sanctorum Ecclesiæ Gandauensis. *Ita & Sigebertus in Chronico.*

Sigerus post Folbertum fuit Abbas. Hic 1073. sponte sua absoluitur, & *Stephanus* de Egmundis introducitur.

Anno 1072. Ecclesia parœcialis in Castro Gandensi sita, quę vulgariter appellatur Ecclesia S. Christi, dedicata est in honore S. Crucis Sanctiq; Bauonis, à Radbodo Nouiomensi Episcopo, Abbate Sigero hoc promouente.

Stephanus de Egmundis anno 1074. Reliquias diuersorum Sanctorum transtulit cum fratribus suis in Ecclesiam parœcialem S. Crucis, Sanctique Bauonis Gandensis supradictam, inibique in nouo scrinio ad hoc præparato decenter collocauit; postea 1076. ipse deponitur, & succedit

VVichmannus, qui anno 1092. deponitur, & *Adelardus* introducitur. Sub hoc translatio prima facta est Reliquiarum S. Leuini, Pancratij & Barbaræ. Obijt Adelardus 1099. VI. Non. Martij. Sub hoc Ecclesia S. Iacobi 1093. in Gandauo fundari cœpit.

Anno 1095. cum Roberto Flandrorum Comite ad bellum sacrũ profecti Balduinus, ictu lapidis ad Niceam cæsus, Gislebertus & Winemarus à Gandauo, eius fratres, Arnoldus item à Gandauo, Winemari filius, & Steppo eius gener.

VVulfricus Abbas obijt 1131. XI. Kal. Iulij. Successit *Euerdeus*. Sub hoc, videlicet 1138. inchoatum est occidentale opus maioris turris Gandensis Cœnobij prima die Martij. Hic 1151. sua sponte absoluitur.

Anno 1148. dedicatio cryptæ Cœnobij Gandensis facta est ab Anselmo Tornacensi Episcopo.

Betto succedit Euerdeo. Obijtq; 1177. III. Non. Nouẽb.

Anno 1156. reliquiæ parœcialis Ecclesiæ S. Crucis, Sanctique Bauonis Gandensis, translatæ sunt in die Palmarum de primo scrinio in secundum, à D. Gerardo Episcopo

piscopo Tornacensi, Cleri & populi multitudine copiosa ibidem confluente.

Theodericus Elsatius anno 1165. quartum in Palæstinam proficiscitur.

An. 1165. dedicatio oratorij, seu capellæ infirmorum Gādēsis Cœnobij celebrata est in honore S. Trinitatis.

Anno 1170. Philippus Flandriæ Comes S. Thomam Archiepiscopum Cantuariensem in Angliam vsque comitatur. Sigebertus in Chronico.

Anno 1171. translatio secunda S. Leuini facta est in Cœnobio Gandensi per Walterum Tornacensem Episcopum sub Bettone Abbate, qui ibidem tunc præsens existens, caput & corpus integrum B. Martyris Leuini, per manus præfati Episcopi ostensum, cum deuotione magna videre promeruit, & eodem anno aduentus Reliquiarum vndecim millium Virginum in præfatum Cœnobium Gandense, & corpus Eremboldi Abbatis Gandensis transfertur.

Anno 1177. S. Macarius Archiepiscopus de crypta super Sāctuarium, per Bettonem Abbatem transfertur.

Bettoni successit *Vilhelmus*, qui obijt 1187.

Anno 1179. facta est dedicatio Capellę, siue Oratorij S. Macarij, super Lauatorium per Euerardum Tornacensem Episcopum.

Anno 1194. odio, vt ait Meyerus, exitiabili inter se digladiantur Gandenses.

Anno 1195. xi. Kal. Iulij dedicata est Ecclesia in Cœmiterio Gandensi à Stephano Tornacensi Episcopo, in honore S. Dei Genitricis Marię, S. Thomę Apostoli, & Stephani protomartyris, Sanctarum Agnetis, Catharinę, & Margaretæ virginum, tempore Euerdei Abbatis, Gerulfi Monachi, & ibidem Capellani.

Anno 1190. Elsatius Flandriæ Comes, paratis Gandaui, quæ ad sacrum bellum erant necessaria, Machtildi vxori principatus gubernationem tradit. Locrius.

Euerdeus secundus Abbas Gandensis sponte sua 1206. absoluitur. Successit

Guido Remensis Archiepiscopus, Gandaui moritur & sepelitur 1205. Miræus.

Balduinus natus de Ponteraue, qui anno 1208. etiam absoluitur. Successit

Eustatius quadragesimus in ordine Abbas, natus de Herheym, quod nunc dicitur opidum Gandensis Castri. Anno 1214. grauissimum Gandaui, Brugis ac Ipris incendium, flammâ non domos solum numerosas, sed homines quoque populante.

Henricus secundus, natus de Herdenburch, successit, obijtque 1224. quarto Non. Nouembris. Successit

Balduinus secundus filius Balduini Aduocati S. Bauonis. Is bona dicti cœnobij plurimum augmentauit, & ædificia magna construxit. obijt 1251. Idibus Octobris. Teste Harduyno in Analectis huius cœnobij, titulus ei fuit: Heer Baudewyn Borluyt Abt byder gratie Godts vander kercke van S. Baefs 1250.

Anno 1255. Sanctus Ludouicus Gallorū Rex Gandauū venit ad redimendos de Cæsare Margareta liberos. Meyerus

Anno 1244. Reliquiæ parœcialis Ecclesiæ S. Crucis & S. Bauonis Gandensis, superius iterato nominatæ, de secundo scrinio in tertium 8. Idus Nou. sunt repositæ per D. Abbatem Balduinum & Sigerum priorem, & quam plures eiusdem cœnobij Monachos, & Theobaldum eiusdem Ecclesiæ parœcialis Presbyterum.

Thomas Flandriæ Comes, suscepto contra Brabantos bello, Bruxellam obsidet ac subigit, Henricum Ducem Louaniensem cum Godofredo eius fratre captiuū Gandauum deducit anno 1242. Vide Locrium.

Theodoricus de Maldeghem, vir bene litteratus, & honestus, successit Balduino. obijt 1262. prid. Id. Augusti. Hic anno 1258. condolens, venerabilem virum Florbertum primum ipsius Cœnobij Abbatem, pedibus transeuntium ibidem irreuerenter conculcari, consultis Fratribus quadam die matutinis dictis, ipsisque Abbate & fratribus albis indutis, stolisque decoratis, cum reuerentia eiusdem Florberti sepulchrum, sublato sarcophago cum ipsius Epitaphio insculpto, aperiri fecit: ibidē corpus eiusdem Florberti cum albo lapide marmoreo eius capiti superposito, hisque verbis insculpto inuenerunt: *Hic requiescit Florbertus Abbas Gandensis Cœnobij. obijt octauo Idus Octobris.* Huius autem sepulturæ locus olim erat ante maius altare S. Petri à B. Amando consecratum, qui locus nunc est iuxta Chorum versus conuentum sub arcu lapideo, vbi aqua benedicta à fidelibus populis suscipitur. Leuato autem ipsius corpore de prædicto suæ sepulturæ loco, aquaque abluto, ossa ipsius in arca plumbea decenter, & honorifice incluserunt, & in muro ante Capellam S. Benedicti cum supradicto lapide marmoreo, prout adhuc patet, venerabiliter posuerunt. D. Hugone de Hoestbrouck, Priore S. Petri in Blandinio, cum tribus Monachis suis fratribus ibidem præsente.

Anno 1274. signabatur moneta Flandrica Gandaui, & Alosti, Hainonica, Valentianis. Locrius.

Anno 1278 prolatū Gandaui pomærium. Vid. Meyer.

Theodorico de Maldeghem successit *Ioannes Vromandt* natus de villa S. Bauonis, qui anno 1296. sponte sua resignauit. *Resignāte D. Theodorico 13 Abbate monasterij de Dunis succes-*

Anno 1275. Gandaui Castrum vetus, annuente Margareta Comite, à ciuibus opido adplicatur, eiusque fossæ

fossæ oppletæ, & lapidibus pauiatæ, viam prætereuntibus præbere occipiunt. Locrius.

Ioanni successit *VValterus* de Ardenburch, qui etiam 1306. sponte sua resignauit, & in eius locum ordinatus est eodem anno

Henricus Tertius dictus Piscator, qui eodem anno obijt, & eidem successit

VValterus Secundus, dictus de Roden. mortuus 1311. Kalend. Februarij. Successit

Nicolaus dictus Iuuenis. Obijt 1320. 5. Idus Ianuarij.

Anno 1322. statutum à Ludouico Niuernensi Flandriæ Comite, vt quicumque Prætor esset Gandensis, idem esset Prætor veteris quoque Burgi, territorij Alostensis, & quatuor officiorum. Meyerus.

Nicolao successit *Gerelinus* dictus Borluyt, vir venerabilis. Obijt 1338. Kalend. Iulij.

Guilielmus Wenemarius, Gandauensium Capitaneus, fortis homo vt gygas, & animosus valde Brugenses iuxta Donsam cædit 1326. Chronicon Blandiniense.

Anno 1336. portiones Reliquiarum Sanctorum Bauonis, & Pharahildis in Ecclesia noui Castelli, translatæ sunt de veteri scrinio in nouum, &c. Vide lib. 5. cap. 2.

Gandauenses Ludouicum Comitem Niuernensem contra Brugenses, Franconates, aliosque, quos populares vocabant, egregiè iuuant.

Petrus secundus de Albania, Monachus S Bertini, magister in Theologia, ordinatus est Abbas Gandensis cœnobij per Benedictum Pontificē duodecimum an. 1341.

An. 1326. Sigerus de Cortraco, & Hector Vilanus, ductores Gandauēsium, octingentos populares Brugenses inter Aldenardam & Cortracum cum 40. equitibus fun-

[Margin:] ...fit XIIII Dominus Thomas de Gādauo, qui Cameram Prioris & cellerarij & molēdinū aqua in Sando cōstruxit. Præfuit ann. XII. Huius tēpore mare limites suos egrediens in quatuor officijs terram de Sando occupauit. Chron. Dunense. Anno 1278. fit Abbas D. Bertini Galterus Bloc, patria Gandensis, qui magna præfuit cum laude, omnesq; Monachos ex nimia luxuria ad frugalitatem summa moderatione reduxit. Meyerus.

funditus delent. Solus Balduinus de Hanseghem letaliter vulneratus capitur.

Anno 1343. D. Petrus Abbas Gandensis Coenobij sponte sua resignauit in manus Domini Clementis Pontificis Sexti, per quem venerabilis vir,

Ioannes Secundus, dictus de Moro, fit Abbas. Is anno 1345. Indulgentias salutares in festiuitatibus SS. Bauonis, Liuini, Macarij, & Landoaldi in prędicto Coenobio Gandensi acquirendas, à Papa Clemente gratiosè impetrauit. Obijt Idibus Martij 1349.

Anno 1380. obsesso per Comitem Gandauo, Gandauenses, Ducibus Ioanne de Helst, Iacobo de Borst, & Simone Colpaert Gerardimontium profecti viam aperiunt, qua ex Hannonia Gandaũ annona venire possit; Ninouiam capiunt, & arcem vastant; Alostum obsident, & tandem sagittis igne pyrio rutilantibus incendunt, ac ciuibus Teneramundã fugientibus, vrbe tota potiuntur: muris deiectis, inde Teneramundam profecti, eruptionem hostium fortiter repellunt, ac in vrbem redire cõpellunt; cum alia parte exercitus Donsam capiũt; prędas Gandauum opulentas vehunt, ac currus annona plenos à matre Comitis ad castra missos intercipiunt, ac Gandam cum omni commeatu introducunt.

Successit *Ioannes* III. 1350. die Tiburtij & Valeriani, de S. Amando cognomento Fayta, Doctor in S. Theol. à Põtifice Clemente contra sectam Flagellatorum missus ante suam promotionem ab vniuersitate Parisiensi ad dictum D. Clementem sermones, & actus publicos in eius præsentia solemniter prędicauit & exercuit; quorũ virtute idem Pontifex dictam sectã annihilauit, pluresque alias legationes tam in ciuitate, & dioecesi Leodiensi, quam alibi, auctoritate Apostolica concessas ad debitum deduxit effectum. Qui quidẽ Ioannes resignauit prælaturam

turam suam in Septembri 1394. & obijt die 7. Februarij 1395. sepultus in capella S. Amandi.

Anno 1369. XIII. Kal. Iulij die Martis, Gandaui ad S. Bauonis maxima celebritate & magnificentia nuptię celebratæ sunt, inter Philippum Ducē Burgundę, fratrem Caroli Regis Francorum, & Margaretam filiam vnicam Ludouici Maleani Comitis Flandriæ, sacris operante Philippo Episcopo Tornacēsi. Vocatus ad nuptias Dux Brabantiæ Wenceslaus & Ioanna eius vxor, matertera sponsæ, cum alia maxima nobilium frequētia. Vide Locrium ad eundem annum.

Anno 1379. graues Gandaui tumultus. Vide Meyerū. Luxus Principis Maleani soluam Gandauensium liberalitatem sistit. Anno 1383. Princeps Maleanus moribū dus, seu pœnitentia,

Anno 1382. constituitur Philippus Arteueldius, Iacobi filius, Capitaneus Gandauensium cum summa rerum potestate. Sub eo alij ductores ordinum, Frācīscus Ackerman, Petrus de Bosce, Iacobus de Rijcke, Iacobus de Heyst, Raso de Voorde, viri fortes & strenui.

VValterus de Senzeles eligitur via Spiritus Sancti in profesto natiuitatis anno 1394. Diuæ Virginis. Obijt 1405. in die BB. Crispini & Crispiniani; sepultus in Capella S. Benedicti sub arcu lapideo.

Anno 1382. Matthæus Coolman, Nauarchus Gandauensium, arcem de Saeftingen obsidet, ac rem fortiter gerit. Circa hæc tempora tota fere Flandria in potestatem Gandauensium venit. Vide Meyerum.

Successit *Georgius* vander Zickele, filius Simonis Domini de Nazarette, & Weldene in Zeeuerghem. Obijt 1418. sepultus in Choro. Successit ei

Guilielmus secundus, dictus Bossuyt. Hic pluribus annis præfuit, & reditus Ecclesiæ mirabiliter augmentauit & ædificia excellenter in melius ampliauit. Ipse instituit Missam quotidianam celebrari ad altare SS. Vincianæ & Landradæ sub organis situm, quod ipse fundauit;

uit, & anno 1450. per Guilielmum Episcopum Sareptanum, vices gerentem Episcopi Tornacensis in spiritualibus, consecrari fecit. Missa debet celebrari sub summa Missa de Sanctis istius loci.

Anno 1488. malè inter Philippum Principem & Gandauenses conuenire incipit ob noua tributa. Vide Meyerum.

Anno 1452. Abbas Guilielmus multa patienter sustinuit pro libertate eiusdem Ecclesiæ conseruanda, tandem multis laboribus fatigatus Parisios se transtulit; ibidem naturæ soluit tributum, vbi honorifice in Ecclesia SS. Cosmæ & Damiani inhumatur sub arcu lapideo circa cornu summi altaris, anno 1460. decima Decembris.

Anno 1452. obsidetur à Gandauensibus Aldenarda.

Anno 1453. multis in locis fortiter feliciterque pugnarunt Gandauenses. Ad Gaueram tamen 10. Kalend. Augusti xv. aut xvi. cæsa eorundem millia. Meyerus.

Iacobus dictus de Bruxella introductus à Philippo Duce Burgundiæ, & Comite Flandriæ, obijt postea senio confectus anno 1474.

Anno 1477. Maria, Caroli Audacis ad Nanceum interempti proles vnica, atque ditionum omnium paternarum hæres Gandaui, cum Margareta Eboracensi nouerca annum agens vicesimum, Gallo tumultuante, subsidet: & eodem anno nubit Maxæmiliano Austrio. Guido quoque Brimæus, Imbercurij Toparcha, atque Megæ Comes, idemque aurei velleris Eques, Gandaui ab irata plebe captus, nequidquam ad laborante ad eius liberationem Maria Principe, capite multatur. Locrius.

Robertus à Lacu Gandauensis incohat Collegium Baccalaureorum vtriusq; Iuris in Academia Louaniensi

seu misericordiâ motus, omnia Gandauensibus remittit; ac pro illorum pace generum suum moriens orat, &c. Meyerus Captus à Turco Ioannes Burgundio, ope Flandrorum, ac præcipuè Gandauensium, liberatur. Vide Meyer. ad annũ 1396.

1483. ab alijs auctum nunc floret.

Iacobi successor *Ioannes dictus de Sicleers*, qui eius auunculus fuit, octo annis præfuit, & cessit Raphaeli de Marcatellis anno 1478. & obijt in fine Maij, sepultus in naui Ecclesiæ ante altare S. Ioannis anno 1488.

Filius nothus fuit Philippi Burgundiæ Ducis.

Raphael de Marcatellis, Licentiatus S. Theologię, primo conuentualis S. Petri Blandiniensis, illic etiam professus, sed pro tunc temporis Abbas S. Petri Aldenburgensis; & sic per Ioannem de Sicleers Abbas 58. Gandensis fuit. Brugis domum pulcram & aptam habitationi erexit. Hic anno 1478. consecratus est in Episcopum Rosensem. Obijt Brugis 3. Augusti in domo solitæ residentię anno 1508. Hic autem Episcopus Rosensis, propter dissensionem Episcopatus inter Dominum Ludouicum à Pot, & D. Petrum Quicke, admonitus à Rege Philippo patre moderni Imperatoris, tribus vicibus ordines sacros celebrauit; videlicet semel Insulis Sabbatho post S. Luciæ; secunda vice Gandaui in S. Ioannis; & tertia vice in monasterio suo S. Bauonis. Qui etiam sumptuosam Bibliothecam comparauit, prout adhuc in dies cõstat. Qui & resignauit Abbatiam suam in manibus Domini Ægidij Boele quondam sui Capellani.

Anno 1497. Robertus Briconetus 70. Vedastini monasterij in Atrebatibus Antistes pedum cum vita deposuit. Eius dignitatem excepit Iacobus de Kelles patria Gandauensis, non ignobili ortus prosapia; cuius electio ingens Ascetis gaudium produxit, quod ex grege proprio assumpto Præsule, externorum iugum effugissent. Vide Locrium.

Anno 1483 Margareta Philippi soror, annorum quatuor puella, Gandauo à Franciæ Regis Legatis educta in Gallias proficiscitur, quo, ex lege pacis anno superiore proclamatæ, in thalamum concederet cum Carolo Delphino. Vide Locrium.

Ægidius Boele de Teneramunda anno 1507. consecratus Antuerpiæ in Ecclesia S. Michaelis fuit à Domino Suffraganeo Cameracensi in festo decollationis S.

S. Ioannis. Is loca plurima antiquitate collapsa in melius restaurauit, videlicet cryptam in S. Bauone, domum Abbatialem extra ciuitatem in Loo Christi, & alia plura. Fuit & Episcopus Rosensis. Sub hoc Abbate Carolus V. fecit suum lætum introitum Gandaui, vt Comes Flandriæ. Obijt anno 1517. Feria tertia in Pascha circa horam sextam. Auro etiam decorauit feretrum S. Bauonis, & Sancti Macarij argento, & alia plura.

Anno 1512. verno tempore Carolus Philippum parentem imitatus (vide ad annum 1498.) Bruxellæ in ludicro Balistariorum certamine emissâ sagittâ, buxeam volucrem longiore pertica eminētem districto ictu deijcit, magna opidi lætitia & adplausu. Vide Locrium.

Anno 1517. eadem Feria tertia celebrata fuit Missa de S. Spiritu, & via Spiritus Sancti fuit electus Dominus *Leuinus Hugenoys* huius nominis primus, natus in S. Bauone, qui non curauit de Episcopatu Rosensi; quia non ambulauit in magnis, neque in mirabilibus super se; tum quia Episcopatus Rosensis tantum titulus est, sine profectu.

Anno 1530. nascitur Gandaui Maxæmilianus Vilain de Gandauo, Isseghemij, Comes, Raseghemij Baro, arcis S. Ioannis liber Toparchus, Calkenæ, Wetteræ, Masminiæ Dominus, Collator hæreditarius officiorum & beneficiorum Assenedæ & territorij Assenedani.

Lucas Munich per aliquot annos dicti Leuini coadiutor, vltimus Abbas S. Bauonis fuit. Hic fecit statuta Ecclesiæ S. Bauonis in primæua illius in Ecclesiam Collegiatam erectione, condita & edita anno 1537. Indictione decima, mensis vero Iulij die vltima

in profesto eleuationis S. Bauonis Pontificatus S S. D. N. Pauli Papæ 3. anno 3. Quo tempore, hoc sequenti titulo dictus Abbas Lucas est vsus:

Lucas permissione diuina Abbas Collegiatæ Ecclesiæ S. Bauonis Gandensis, Tornacensis diœcesis, Romanæ Ecclesiæ immediatè subiectæ.

Anno 1537. Decanus eiusdem Ecclesiæ erat Petrus Hueribloc, Ioannes Boele Cãtor, Iudocus de Lidekercke Thesaurarius, Daniel Duerman Scholasticus, Iudocus Arentius de Viuario, Laurentius Boele, Carolus Poucke, Ioannes Vtenhoue, Melchior de Dixmuda, Antonius Andries, Petrus Mariscal, Alexander van Vaernewijck, Martinus Huele, Antonius Daneels, Franciscus vander Gracht, Iacobus Damme, Guilielmus van Eecke, Liuinus de Dixmuda, Canonici S. Bauonis.

In Bullis, sub data Romæ apud S. Marcum 9. Kal. Augusti, Pontificatus Sanctissimi Domini nostri Pauli PP. 3. anno secundo; continetur, quod dictus Pontifex Paulus Tertius ad preces, & supplicationem, felicis memoriæ, Serenissimi Caroli quinti Romanorum Imperatoris semper Augusti, in Monasterio S. Bauonis, Ord. D. Benedicti, Tornacensis diœcesis, apud Gandauum sito, nomen & titulum monasterij, ac dignitatem Abbatialem & conuentualem, nec non ordinem eiusdem, omnemque statum, ac dependentias regulares, ac Prioratum, necnon S. Amandi, & in Papenloo Præposituras, ac thesaurariã, eleemosynariam, infirmariam, & hospitalariam, & pitantiariam, & alia officia, illorum qualitates, & denominationes antiquauit, & deleuit. Ita vt de cętero prioratus, prępositurę, thesauraria, eleemosynaria, infirmaria, hospitalaria, pitantiaria, & alia officia nominari, ac censeri non possint; ac singulas Monacho-

rum portiones, huiusmodi auctoritate Apostolicâ, perpetuo penitus, & omnino suppressit, & extinxit; & in Ecclesia Monastica D. Bauonis statum regularem in statum Canonicorum, & Presbyterorum, & Clericorum sæcularium commutauit, & ad statum sæcularium illum reduxit; ipsaque Ecclesia in sæcularem, & Collegiatam, ac in ea Capitulum sæculare, cum mensa capitulari, sigillo, & arca communibus, alijsque Collegialibus insignijs, necnon loco suppresso Abbatialis dignitatis; vnam Præposituram, quæ principalis pro vno Præposito sæculari, qui similem iurisdictionē, potestatem, auctoritatem, & præeminentiam, & quoad Pontificalem vsum, & exercitium, ac solemnis benedictionis elargitionem habeat, prout Abbas dicti Monasterij habere consueuerat, nec non loco Prioratus, vnum Decanatū pro vno Decano, & loco præpositatus vnā cantoriā pro vno Cantore, ac loco Thesaurariæ regularis, vnam thesaurariam secularem, pro vno Thesaurario, & loco præposituræ in Papingloo vnam Scholastriam; dignitates inibi principales, necnon viginti quatuor Canonicatus, & totidem præbendas, pro viginti quatuor Canonicis, qui cum Præposito, Decano, Cantore, Thesaurario & Scholastico præfatis, Capitulum ipsius Ecclesiæ faciant & constituāt, & qui omnes horas Canonicas, diurnas pariter ac nocturnas, ac Missas, & alia diuina officia, secundum vsum, ritum & obseruantiam Romanæ, seu Tornacensis Ecclesiæ, recitare possint, perpetuò erexit, & instituit, & bona dicti Monasterij dictæ nouæ Collegiatæ Ecclesiæ personatibus, & Canonicis attribuit, & assignauit.

Anno 1540. die 12. Maij translatum est Capitulum ex Monasterio olim S. Bauonis, ad Ecclesiam olim Parochia-

rochialem S. Ioannis, mutatâ prius inuocatione Sancti Ioannis, in inuocationem S. Bauonis.

Anno 1540. Antonius Lalainus, Montigniaci Dominus, primus Hoochstrati Comes à Cæsare Carolo V. declaratus, moritur Gandaui. Miræus.

Anno 1562. die 18. Ianuarij, stilo Gallicano, diem clausit extremum Reuerendus in Christo Pater D. Lucas Munich, qui præfuit annis 27. multa foris, & in vrbe splendida, ac sumptuosa construxit ædificia.

Anno 1562. eodem mense Ianuario, die vero 21. admissus est per procuratorem ad possessionem Præpositurae D. Viglius Aytanus de Zwichem, Præses Arcani Concilij.

Eodem mense celebratæ sunt exequiæ D. Lucæ Munich, & 3. Februarij sequentis solemniter inductus est D. Viglius in Ecclesiam suam Collegiatam S Bauonis.

Anno 1564. ipso festo Paschæ celebrauit D. Viglius Præpositus Matutinas, summum Sacrum, & Vesperas solemniter cum mitra.

Franciscus Nieulant Gandensis auspicatur Collegium, vulgò Gandense, nunc Vaulxianum, quia à Ioanne del Vaux dotatum 1593. in Academia Louaniensi.

Anno 1566. die 22. Augusti, Sectarij sectę Caluinisticæ infra vndecimam, & duodecimam noctis intrarunt Ecclesiam S. Bauonis Gandensis, & fregerunt omnes imagines, & altaria dictæ Ecclesiæ; occasione quorum de præcedenti Ecclesia corpora Sanctorum Bauonis, Liuini, Chrysogoni, Adriani, Landoaldi, Macarij, Idæ, Barbaræ, Vincianę, Landradæ, & Pharahildis translata fuerunt in Castrum nouum extructum tempore Caroli V. Imperatoris in Dominio S. Bauonis, & ibi fuerunt vsque ad septimum Octobris anno 1567, excepto B.

Leuini-

Leuini corpore, quod allatum fuit eodem anno in Iunio pridie translationis eiusdem, & collocata fuerunt, cum omni reuerentia, in Ecclesia Collegiata S. Bauonis, ad quam spectant.

An. 1577. VIII. Maij obijt Bruxellæ D. Vigilus Ayta Zwichenus, vir magnis in Repub. muneribus honoratus, aurei velleris Cancellarius, Sanctioris Concilij Præses; monumentisque litterarijs etiam clarus. Ad D. Bauonis sepultus est.

Elogium vide apud Miraũ, Valeriũ Andreã in Bibliotheca & alios.

Ita hactenus Chronicon & eius additamentum, quod mihi tradidit R. D. Gerardus de Nebra, Ecclesiæ Cathedralis Gandauensis Canonicus, vir legum, præsertim sacrarum, cognitione, ac virtute conspicuus.

Ecclesiæ Diuo Bauoni sacræ sunt, in primis Cathedralis Gandauensis, Ecclesia vna de Ardenburch, Mendonck, Vinderhoute, Zinghem, Vlierséle, Caneghem, Wilrick in Brabantia, & Bochaute: Cathedralis quoque Ecclesia Harlemensis in Hollandia. Olim in Litanijs illum etiam Tornacensis inuocauit.

CAPVT V.

Monasterium de Bodelo, Abbatia Ordinis Cisterciensis.

BAlduinus de Bocla Monachus Blandiniensis, vir admodum pius & religiosus, vitã Eremiticam in Wasia ducens, per reuelationem B. Mariæ Virginis cœpit ædificare Monasterium de Bodelo, anno à Natiuitate Domini M.C.XCVII. vitam eius ampliorem ex archiuis Bodelonensibus excerptam in nostro Flandriæ Hagiolo-

gio videbis. Sunt qui etymon Monasterio inditum arbitrentur, vel ab hoc Balduino primo eius auspice, vel ab illo, qui Flandriæ Hannonięque Comes, & Constantinopolitanus Imperator, fundi, in quo situm fuit, donator, ac præcipuus eiusdem Cœnobij benefactor fuit. Apud illos idem est Bodelo, quod Balduini laus, vel lucus. Socios sanctæ conuersationis Balduinus hos assumpsit; Gulielmum dictum Priorolum, Impinum primum Abbatem, Hugonem Magnum Monachum, Arnulfum de Elmara, Dominum Amelium extraneum Abbatem, Dominum Gerardum extraneum Abbatem, Eustatium Male, Lorinum de Lokeren & Fulconem. Hi post mortem Domini Balduini primi fundatoris gessere habitum S. Benedicti, ad annum vsque M. CC. XXXV. quo demum anno ad habitum Cisterciensem transiere.

Magister Balduinus de Insulis primus ab hac mutatione vestis Benedictinæ in Cisterciensem fuit Nouitius.

Dominus Theodoricus Secundus Abbas de Bodelo.

Dominus Iacobus.

D. Theodoricus.

D. Iacobus de Moneta V. Abbas S. Theolog. Baccalaureus.

D. Balduinus Broosche.

D. Ioannes Albus.

D. Ægidius Amicus.

D. Guilielmus Speliart.

D. Ioannes de Berlandia.

D. Iacobus de Moneta.

D. Gilbertus de Pape XII. Abbas de Bodelo.

D. Gu-

D. Gulielmus Pittim.

D. Gerardus de Zypa, S. Theol. Doctor. Hic relicta Abbatia fugit in Brabantiam, quod Clementi Antipapæ adhærere nollet; tametsi Philippus Audax 1393. Flandrorum Princeps, eum, vti & alios Præsules, ad illud inducere conaretur.

D. Goswinus de Vinea.
D. Petrus Scuttere.
D. Petrus Scoonart.
D. Daniel Militis.
D. Ioan. Blockscoemaker.
D. Leuinus Alti.
D. Guliel. van Wymersch.
D. Petrus de Eetuelde.
D. Guilielmus de Merica.

D. Ioannes van Deynse; ædificauit domum siue refugium Gandauense, vbi nunc monasterium.

D. Vincentius Impins xxv. Abbas de Bodelo; primus mitram gessit.

D. Iacobus Drayere.

D. Iacobus Delrio xxvii. Abbas fuit de Bodelo. Is per vim furibundam hæreticorum (ita in suo Ordinis Cisterciensis Fasciculo loquitur F. Chrysostomus Henriquez eiusdem instituti religiosus) destructo monasterio, post quadriennij exilium Coloniæ Agrippinæ peractũ, Gandauum reuersus, coemptis iuxta refugij sui domum in eadem ciuitate ædibus aliquot vicinioribus, claustrum ibidem cum dormitorio cõstruxit, ac fratribus, quorum ipse numerum nouo in monasterio, sub certa quadam, iuxta relictas sibi à Superioribus visitationis chartas, reformationis forma plurimum auxit, maximè necessaria domicilia, templo duntaxat excepto, viginti quinque annorum spatio, quo post reditum suum à supradicto Coloniensi exilio superuixit, ędificari curauit. Vir fuit pacificus, pauperum amans, ac largus eleemosynarum largitor, modestus ac humilis, suisque carus. Ædificauit anno

1599. ambitum, vt vocant, Monasterij, in quo SS. Patrum Benedicti, & Bernardi vitam imaginibus vitreis expressam licet intueri. Obijt maximo bonorum omnium, & Cœnobij sui dolore XXIII. mensis Martij CIↃ. IↃCX. cum vixisset annos LXXXVII. præfuisset annis XLVIII. mensibus tribus. Hoc Epitaphium ei à Maxæmiliano Vrientio scriptum est:

Elegantem sane & aspectu amœnam.

Abbatum exemplum, specimen venerabile morum,
Spes inopum, fidei splendor, honoris honor,
Et patriæ communis amor, verè aurea prisci
Vena boni, & riuus perpetis vber opus,
Delrius hic vita defecto humore quiescit:
Mens pia cælesti nectare læta fluit.

Successit ei Reuerēdus admodū Dominus Gulielmus Castillo XXVIII. Abbas de Bodelo, Ordinis sui honor. Is pomeria monasterij dilatauit, templum magnificum, & affabrè factum condidit; illud sedilibus, organo, imaginibus varijs, ab elegante manu pictis, etiam vestibus sacris, aliaque religiosa supellectile ampliter instruxit, & exornauit. Viuit etiamnum; magnaque animi prudentia, ac pietatis exemplo suos gubernat.

Reliquias nunc habet Ecclesia hæc. Octo videlicet capita de societate vndecim millium Virginum. Quæ Iacobus Delrio Coloniâ Gandauum aduexit. In summo Altari visitur imago Henrici van Balen, eximij apud Antuerpienses pictoris, in qua assumpta Virgo Deipara à Sacrosancta Trinitate coronatur. In dextro latere eiusdem manu depictus deponitur Christus è Cruce, in sinistro admonetur & conuertitur à S. Bernardo Gulielmus Aquitaniæ Dux. Visuntur & aliæ tres in eadem Ecclesia

clesia imagines admodum elegantes, prima Christi natiuitas manum ferè Eyckianam refert, altera à Iacobo Backerio pictore olim famoso delineata moribundum Ezechiam, & ab Isaia Propheta territum exhibet, tertia immani vastitate Christum cum duodecim Apostolis suis vltimò cænantem Palermianâ, vel Pourbuschianâ manu expressum repræsentat.

Varijs autem tum Pontificum tum sæcularium Principum immunitatibus ac priuilegijs decoratum, & eleemosynarum largitionibus ditatum fuit hoc monasteriũ.

Balduinus Flandriæ & Hannoniç Comes, ac Constantinopolitanus Imperator donat terram de Bodelo in Sinai pago Wasiæ, cum libertate à decimis. Actum in Capella S. Pharahildis in Gandauo anno 1200. mense Iulio, die octaua Kal. Augusti. Testes Gerardus Præpositus Brugensis, & Flandriæ Cancellarius, Sigerus Castellanus Gandẽsis, Daniel de Corteriaco, Ringerus de Praet, Simon de Vaernewijck.

Goswinus Episcopus Tornacensis confirmat donationem loci de Bodelo, & bonorum per Religiosos acquisitorum, & acquirendorum, Tornaci 1204 pridie Kal. Octobris, consecrationis suæ anno primo.

Walterus Episcopus Tornacensis donat decimas in Wasia 1253. Feria sexta ante festum BB. Apostolorum Simonis & Iudæ; ratum id habet Decanus, & Capitulum Ecclesiç Tornacensis eodem anno.

Archiua Cænobij, & authentica instrumẽta sic docent.

Stephanus Episcopus Tornacensis adprobat institutum Balduini de Bocla, illique curam secum commorantium committit 1203. Adprobat idem donationem Balduini Comitis eodem anno.

Wulfardus Miles, & Præco de Hulst, concedit Bodelonensibus omne ius, quod habet spectans ad suum

præconatum in terris, quas possident in Officio de Hulst, anno 1233. mense Decembri, in festo B. Luciæ Virginis.

Balduinus, filius Adelizæ de Zelzaten, donat omnem terram, quam habuit in Parochia de Steenlant, iacentem inter Ouden Steenlant, & Ecclesiam anno 1293. mense Iunio.

Philippus Elsatius Flandriæ Comes confirmat immunitatem à Theodorico Elsatio patre suo Cisterciensibus datam Furnis 1164.

Florentius Hollandiæ Comes immunitatem concedit à teloneo, &c. in terris suis, 1290. mense Iunio.

Matthias filius Iutæ de S. Bauone eximit Bodelonenses à teloneo apud S. Bauonem, 1240. mense Iunio.

Ioanna Flandriæ & Hannoniæ Comitissa concedit Monasterio de Bodelo exemptionem à winagijs, & teloneo per totam Flandriam, 1223. mense Martio.

Ferdinandus & Ioanna Flandriæ & Hannoniæ Principes idem faciunt 1232. mense Maio.

Idem facit Margareta Flandriæ Comitissa 1252. in mense Aprili.

Guido Comes Flandriæ & Marchio Namurcensis rata habet beneficia Margaretæ Bodelonensibus data anno 1270.

Gulielmus dominus de Dampetra sub sua protectione suscipit Monasterium de Bodelo anno 1240. mense Augusto.

Robertus Atrebatensis, Aduocatus Bethuniensis & Teneramundę dominus, eximit à teloneo Bodelonenses per dominium suum de Bethunia & Teneramunda 1228. mense Martio.

Theodoricus dominus de Beuerna Castellanus de Dixmu-

Dixmuda eiſdem concedit immunitatem vectigalis in villa de Axela. Actum in domo apud Beuernam anno Domini 1227. VI. Kal. Ianuarij.

Balduinus Flandriæ, & Hannoniæ Comes confirmat immunitates Ciſtercienſibus à Theodorico, & Philippo Elſatio datas. Actum Watanis 1197.

Honorius Papa anno 1296. menſe Auguſto iubet per vniuerſam Eccleſiam inuiolabiliter ſeruari priuilegia Ordini Ciſtercienſi data.

Gregorius Papa concedit ſepulturam ſæcularium in Eccleſijs Ordinis Ciſtercienſis, ſaluâ ſemper, vt ait, iuſtitia Eccleſiæ Parochialis. Datum Laterani 3. Id. Ianuarij Pontificatus ſui anno primo.

Ioanna Flandriæ, & Hannoniæ Comitiſſa circa annum 1218. multa confert Bodelonenſibus beneficia.

Beatrix de Lijſdonck pro ſalute animę ſuæ, & ſuorum, omnia ſua donat Bodelonenſibus anno 1305. menſe Auguſto.

Raſo de Gauera confirmat donationem, & locum de Bodelo 1205. menſe Iulio, ex parte Domini Comitis, & ex iure officij ſui XI. Kalend. Auguſti.

Ioannes Scoltetus de Lokerna donat Bodelonenſibus decimam iacentem in Sinai, & Waeſmonſter; quam Arnulphus de Saemſlacht adprobauit 1270. menſe Septembri.

Villa ſeu ciuitas Gandenſis vendit monaſterio de Bodelo locum refugij, ſub annuo cenſu quadraginta ſolidorum Flandrenſium in feſto S. Remigij ſoluendorum, anno 1259. in vigilia B. Mariæ Virginis.

Gregorius IX. concedit Abbatibus Ciſtercienſibus, & inter illos Bodelonenſi, vt ſi diœceſanus noluerit electum benedicere, ipſis liceat ab alijs benedictionem

accipere.

accipere. Datum Perusij VI. Id. Februarij Pontificatus sui anno octauo.

Facta est diuersis temporibus confirmatio bonorum, & in tutelam Principis susceptæ possessiones monasterij de Bodelo, per Guidonem Flandriæ Comitem, per Ludouicum Niuernensem, & Robertum Frisium, per Duces Burgundiç Ioannem, Philippum, & Carolum Audacem, per Philippum Regem Castellæ, Cęsaris Caroli quinti patrem, per Maxæmilianum etiam eiusdem Cæsaris auum.

Margareta quoque Flandriæ Comitissa adprobat vēditiones omnes bonorum factas monasterio de Bodelo 1252.

Clemens V. confirmat priuilegium, ne quis in Monasteria, Abbates, Fratres Ordinis Cisterciensis sententiā excommunicationis depromat; item ne Archiepiscopi, Episcopi, &c. Abbates benedictos, aut benedicendos cōtra Ordinis sui instituta facere professiones compellāt. Datum Auenione quarto Non. Sept. Pontificatus anno quarto.

Ioanna Flandriç & Hannoniç Princeps donat exemptionē telonei per vniuersam terram suam 1220. III. mensis Martij. Scripto adpendet sigillum, in quo ipsa equo insidet, & falconem habet in manu. Ab altera parte Leo Flandriæ, cum symbolo, Secretum meum mihi, visitur.

Gregorius IX. confirmat donationem factam per Walterum Episcopum Tornacensem decimarum Wasiæ, excepta tertia Garba. Perusij IX. Kal. Martij Pontificatus sui anno octauo.

Idem facit Innocentius Lugduni XI. Kal. Decembris Pontificatus sui anno V. atque iterum Lugduni III. Non. Ianuarij, anno sui Pontificatus sexto.

Nico-

Nicolaus Tertius confirmat omnia priuilegia, & immunitates Ordini Cisterciensi & Monasterio de Bodelo datas, exemptiones item sæcularium exactionum à suis prędecessoribus concessas, x. Kal. Octobris, Pontificatus sui anno secundo.

Idem facit Innocentius Quartus Laterani 6. Idus Februarij, Pontificatus sui anno primo.

Alexander Quartus confirmat immunitatem à solutione decimarum. Laterani xiv. Kal. Martij, Pontificatus sui anno secundo.

Confirmat idem immunitates alias, & exemptiones à suis prædecessoribus & Regibus concessas Monasterio de Bodelo. Viterbij x. Kal. Iunij, Pontificatus sui anno quarto.

Gregorius Nonus confirmat donationem decimarum de Assenede. Laterani vi. Id. Nouembris, Pontificatus sui anno primo.

Clemens Quintus confirmat omnes immunitates cōcessas Bodelonensibus. Auenione iv. Non. Sept. Pontificatus sui anno quarto. Idem facit Nicolaus Tertius. Romæ v. Kal. Decembris, Pontificatus sui anno primo. Idē facit Bonifacius Octauus. Laterani v. Id. Februarij, Pontificatus sui anno primo. Idem Gregorius x. Lugduni v. Idus Maij Pontificatus sui anno tertio. Idem prohibet ne exactionibus grauentur. Perusij vi. Idus Februarij, Pontificatus sui anno octauo.

Gregorius ix. varia dat eis priuilegia. Perusij 1235. Pontificatus sui anno octauo.

Vrbanus Sextus concedit eis indulgentias anni Iubilæi. Romæ vi. Idus Aprilis, Pontificatus sui anno vndecimo.

Innocentius concedit Bodelonensibus Monachis, vt

possint succedere in bona parentum, exceptis feudalibus. Lugduni IV. Idus Maij, Pontificatus sui anno tertio.

Idem non vult eos visitari aut corrigi ab alijs, quam per quos ab Abbatibus fuerit ordinatum. Lugduni XV. Kal. Septembris, Pontificatus sui anno quarto. Idem mandat, vt Decanus Sancti Pauli Leodiensis defendat ab omni iniuria Monachos Bodelonenses. Lugduni II. Kal. Septembris, Pontificatus sui anno quinto.

Hæc sunt quę in præsentiarum de insigni hoc monasterio commemoranda duximus. Excerpta pæne omnia ex diplomatis istic exstantibus, alijsque probæ fidei monumentis; quæ singulari cura per hos temporum motus seruata, inspicienda mihi tradidit vir doctus & Religiosus D. Iacobus vander Beke, Prior Waerseotanus, & D. Numannus eiusdem monasterij sacerdos.

CAPVT VI.

Trunchinium, vulgò Drongene, Ordinis Pramonstratensis Cœnobium.

Ex eiusdem Cœnobij monumentis msc. & Auberti Miræi Chronico Pramonstratensi.

PRimam huius loci Ecclesiam, in pago Mempisco super fluuium Legiam, Deiparæ Virgini sacram, à Sancto Basino Regulo, & Martyre constructam, & dotatam, B. Amandus Traiectensis Episcopus, & Gandauensium Apostolus, Collegio Canonicorum, siue (vt veteres loquebantur) Monasterio Clericorum in communi viuentium decorauit, circa annum Domini 633. Vbi ædificata est Ecclesia, Castellum ante fuerat.

Anno 883. Normanni hiemarunt in Gandauo; & Monasterium B. Mariæ, quod dicitur Trunchinium, destruxerunt, & incenderunt.

Anno

Anno vero 884. vt monumenta eiusdem monasterij habent, quod à Normannis dirutum erat, instauratum est à Balduino Caluo Flandriæ Comite, appellatumque Altum Monasterium in Trunchinio, & Canonicis operâ eiusdem Balduini Calui restitutis, factus est Præpositus Ioannes.

Anno 914. eleuatur S. Gerulphus Martyr in Merendra ab Eyrardo Nouiomensi seu Tornacensi Episcopo, & Balduino Caluo Comite VIII. Id. Octobris, & defertur ad monasterium S. Mariæ, quod dicitur Trunchinium, comitante coetu infinito fidelium populorum.

Anno 934. obijt Ioannes Præpositus Trunchiniensis, & Reynerus successit.

Anno 944. Trunchinium aduenîunt SS. Wandregisilus, Ansbertus, & Wulframnus, inde ab Arnulpho Comite in Blandinium translati.

Anno 951. obijt Reynerus Præpositus Trunchiniensis, cui successit Albertus, qui & Ascelinus, Parisiorum Episcopus.

Anno 977. obijt Albertus, qui & Ascelinus, Episcopus & Præpositus Trunchiniensis, cui successit Walterus.

Anno 1025. obijt Walterus, & Sindradus ei successit.

Anno 1027. sub Præposito Sindrado Balduinus Barbatus, Flandriæ Comes, cum vxore sua Ogina, obtulit Ecclesiæ B. Mariæ Trunchiniensi dentem S. Ioannis Baptistæ. Asserit Meyerus corrigisse hoc 1017.

Anno 1030. omnibus Reliquijs Sanctorum corporum Flandriæ Aldenardę adunatis pro pace coniuranda, S. Gerulphi Martyris, Bauonis, Amandi, Wandregisili, Vedasti, Bertini, Winoci, Donatiani, cum innumerabilibus aliorum Sãctorum Reliquijs, Comes Balduinus

Barbatus rogatus, cuius in ordine processionis Reliquiæ essent præferendę, constituit, pręsente Hugone Nouiomẽsi Episcopo, cum alijs pluribus Episcopis, Abbatibus, & regni sui Primoribus, S. Gerulphi Martyris, patriæ suæ indigenæ, Reliquias ante omnes honorabiliter deportari, & magnificè præponi.

Anno 1068. obijt Sindradus Præpositus, cui successit Folcardus.

Anno 1072. facta est translatio S. Gerulfi Martyris à Rabodone Tornacensi Episcopo.

Anno 1075. prosternitur orientale opus Trunchiniensis Cœnobij, & in maiore elegantia construitur à Folcardo Præposito.

Anno 1078. obijt Folcardus, & successit Fulco Gandensis Anno 1080. obijt Fulco, & successit Amandus presbyter.

Amando Præposito sponte sua deposito, electione Canonicorum anno 1087. constitutus est Præpositus Godezo.

Anno 1088. occidentale opus Trunchiniensis Ecclesiæ prosternitur, & in maiore elegantia construitur à Godozone Pręposito.

Anno 1090. VII. Kal. Martij facta est seditio inter seruos Stephani Canonici & homines Cononis Villici, & veniens Cono illos in captiuitatem duxit, frangens libertatem Ecclesiæ Trunchiniensis. Godozo Prępositus cum Canonicis Ecclesiam in banno posuit, donec Cono solueret captiuos; qui iratus restitit, & omnes Canonicos de domibus suis expellens, omnia bona eorum diripuit. Interea, scilicet in media Quadragesima, XI. Kal. Aprilis accensa est domus Godozonis Præpositi ab inimicis, & ex ea combustum est Monasterium S. Marię,

&

& tota villa. Tunc Cono, vltione diuina percussus, 5. Id. Aprilis, hoc est Feria quinta in Parasceue, subitâ morte perijt. Et lęti Canonici ad loca sua redierunt.

Balduinus Dominus Trunchinij, cum Flandrię Comite, in terram Sanctam profectus, obijt Niceæ 1111.

Anno 1108. Folcradis Sanctimonialis alodium suum ad honorem Dei & S. Marię Trunchiniensis, vt inde Canonici quoquo anno in die anniuersarij sui, hoc est 17. Kalend. Nouemb. quatuor solidos paratos habeant, deuotè donauit; deinde tres annos superstes feliciter obijt in via, rediens à Sancto Iacobo Apostolo, qui in Galicia quæritur.

Anno 1117. Godozo Præpositus obijt 8. Idus Maij, cui Meinardus, Gandensis Scholasticus, præcepto Balduini Comitis Flādriæ, in electione Fratrum successit.

Anno 1118. obijt Meinardus, cui filius eius Odgerus successit iussu Balduini Comitis.

Anno 1121. mittuntur Reliquiæ S. Crucis Ierosolyma Trunchinium.

Anno 1138. VI. Nonas Maij cessit Prępositurā Odgerus; & amotis Canonicis, Iwanus Comes Alostanus Præmonstratenses ex monasterio S. Martini Laudunensis euocauit, locūque eis attribuit, atque cum alijs multis Ducibus, Comitibus, necnō nobilibus ditauit. Obijt autem Iwanus in flore ætatis, & in Trunchiniensi monasterio anno 1144. est conditus. Ita Miræus. Obijsse vero illum 1138. annales domestici tradunt. Cuius hoc Epitaphium:

Quem spectas pario marmore gnauiter
Expressum celebri vase quiescere
Iwanum Comitem, &c.

Sequuntur nomina quorumdam, qui de Monasterio Trunchiniensi bene meriti sunt, & quorum pars aliqua in eodem sepulta.

GOswinus primus Abbas, Simon Episcopus Tornacensis, Lauretta vxor Iwani, filia Theodorici Comitis Flādriç, Theodoricus Aloftanus, Ivvani filius, Theodoricus Comes Flandriæ, præsente Milone Morinensi Episcopo, qui alias D. Iudoci in Nemore, alias Dompmartini primus Abbas; Svvanahildis vxor, Sybilla, filia Fulconis Regis Ierosolymitani, etiam Theodorici vxor, Gulielmus de Lidekercke, Ivvani nepos, anno 1138. &c.

Anno 1141. Innocentius Secundus, Pontificatus anno 12. Radulphus Castellanus, frater Ivvani cum vxo-
1143. re, quæ neptis erat Theodorici Comitis; Balduinus de Wasia, præsente D. Bernardo Abbate Clareuallensi, Eu-
1145. statius de Peteghem, frater Domini Gosvvini primi Abbatis.

Anno 1147. &c. Eugenius Tertius, anno Pontificatus 3. Anselmus Tornacensis Episcopus.

1154. Adrianus Quartus anno Pontificatus primo. Geral-
1160. dus Episcopus Tornacensis Philippus Comes Flandriæ,
1166. & Viromandiæ, filius Theodorici Comitis, Petrus Epi-
1173. scopus Cameracensis, Alardus Episcopus Cameracensis.
1177. Godefridus Lotaringiæ Dux, Henricus eius filius, Henricus de Halla, Henricus eius filius, Godefridus, Goswinus fratres, Godefridus Episcopus Traiectensis; ad Rhenum videlicet.

1197. Balduinus Comes Flandriæ, & Hannoniæ, nepos Philippi Comitis prædicti.

Raso

Raſo de Gauere, Claritia vxor, Raſo filius. 1200.
Maria vxor Balduini prædicti. 1201.
Beatrix Comitiſſa de Ghines, Gerardus Dominus de 1217.
Grimberges & Ninoue, Agnes vxor, Ludouicus de Erſeele.
Godefridus à Domo, Oppidanus Gandenſis, Walterus Dominus de Niuella. 1221.
Balduinus de Niuella, dictus Macer. Beatrix vxor. 1225.
Michael Comeſtabularius Flandriæ.
Gulielmus de Betunia, Dominus de Molembeka, & 1226.
Ponte Roardi, Eliſabeth eius vxor.
Ferdinandus & Ioanna Flandriæ, & Hannoniæ Co- 1227.
mites, Robertus Aduocatus Atrebatenſis, Dominus de Betunia, & Teneramunda.
Thomas Comes Flandriæ & Hannoniȩ, Ioanna vxor 1238.
eius.
Iuo Balliuus Gandenſis. 1239.
Margareta Comitiſſa Flandriæ & Hannoniæ. 1243.
Innocentius Quartus anno Pontificatus quinto. Iſa- 1248.
bella de Trunchinis, Sigerus de Cortraco, Alidis vxor.
Ioannes de Praet, Catarina eius vxor. 1255.
Alexander quartus anno Pontificatus 5. Henricus 1261.
Traiectenſis Epiſcopus, Oliuerius de Axele, Walte- 1263.
rus de Axele eius auunculus. Gerardus de Gandauo.
Guido Comes Flandriæ, & Marchio Namurcenſis. 1269.
Henricus Comes Luxemburgenſi, Rupenſis, Marchio 1271.
Arlonenſis.
Martinus Quartus anno Pontificatus 30. Robertus 1285.
Decanus de Bella, Raſo de Gauere D. de Lidekercke, Boelaere, & Breda, Gerardus van Weſemaele, Dominus Ormontij; vulgo Berghen op Zoom.
Robertus Comes Flandriæ. 1292.

Abbates

Abbates Trunchinienses.

PRimus fuit *Goswinus*, rexitque Ecclesiam Trunchiniensem ab anno 1137. vsque ad annum 1149.

Ioannes anno 1156. constitutus, obijt 1160.

VValterus obijt 1166.

Post hunc series quorundam Abbatum iniuriâ temporum & hæreticorum intercidit.

Sigerus Abbas electus circa annum 1235. obijt 1250.

Gerardus Abbas ab anno 1254. vsque ad annum 1263.

VValterus obijt 1273.

Gulielmus Abbas Trunchiniensis 1279.

M. Abbas obijt 1284.

Arnulphus Abbas obijt 1295.

Henricus Abbas obijt 1323.

Ramondus Abbas 1331.

Sigerus obijt anno 1366.

Ioannes Abbas, vt Meyerus habet Annalium Flandricorum scriptor, submersus ad portam Brugensem anno 1397.

Ioannes secundus obijt 1417.

Oliuerius Abbas obijt 1445. Magister artium & Medicinæ Licentiatus.

Ioannes Tertius obijt 1472.

Raso Goetghebuer obijt 1480.

Gualterus Boulyn obijt 1485.

Gulielmus obijt 1514. Vltimus hic fuit non mitratus.

Petrus de Block Gandensis obijt 1544. 19. Septemb.

Ægidius Baes obijt 1558. Nouam Trunchinij Ecclesiam à fundamentis erexit.

Leuinus Baes obijt 1584. 6. Maij, in D. Michaelis Ecclesia Parochiali Gandaui sepultus.

Is Trun- *Franciscus Scanteet* obijt 1602. ad negotia etiam reip. incum-

incumbens, in ciuitate Furnensi, conditus in Ecclesia D Nicolao sacra IV. Kal. Martij.

Francisco Scauteet successit *Leuinus Molinaus*, stirpis Euerwynianæ, vir multis laudibus insignis, in Oeconomia diligens, & industrius, qui assumptis in Ordinem viginti Religiosis Gandaui templum exstruxit, varijsque ornamentis decorauit, Claustrum insuper, & dormitorium ædificauit, sed & Trunchinij magnificam cōstruxit domum, quæ ipsi & alijs Religiosis excurrentibus præbet hospitium. Leuinum nuper eheu! miserabili fato defunctum secutus est R. D. Iacobus Goethals, Trunchiniensis ante Curio, & paucis mensibus eiusdem sui prædecessoris Coadiutor, vir egregius. Is Trunchinij loco, quo prius fuit, Monasterium restaurare cogitat: pijs eius conatibus adspiret Deus. Habuit olim Trunchinium corpora SS. Basini, Aldegundis eius filiæ, & Gerulfi Martyris: nunc post furores hęreticos superest cranium eiusdem Martyris, pars corporis S. Basini, ac dens S. Ioannis Baptistæ; quem, Meyero teste, olim Præposito Trunchiniensi donauit Balduinus Caluus, eiusdem Monasterij instaurator.

Ita Monasterij monumēta mihi tradita loquuntur.

ANTONII SANDERI ANTIQVITATVM GANDAVENSIVM LIBER QVINTVS.

CAPVT PRIMVM.

Ecclesia Cathedralis D. Bauonis, ante D. Ioannis Baptistæ, SS. Vedasti & Bauonis.

ECCLESIA D. Ioannis Baptistæ, nunc Cathedralis, & D. Bauoni sacra, vti dignitate ac splendore, ita vetustate cæteras Gandauenses antecellit. Olim non illius Diui solum, sed Deiparæ etiam Virginis, Bauonis quoque, & Vedasti titulum gessit. Eximia prorsus, augustaque eius fabrica est, splendidissimis quibusuis Europæ Basilicis comparanda, & si antrorsum ad triginta fortè pedes protendatur, anteferenda etiam. Nusquam arcta, humilis, obscura: sed vitrorum fulgore lucida, lætum introeuntibus adspectum præbet. Eam anno 941, Transmarus Episcopus legitur dedicasse. Cryptam amplitudine, sacellis, columnarum serie nulli toto Belgio secundam

candam Balduinus & Arnulphus Comites instruxere, alij id gentis Vilaniæ, seu à Gandauo, in Belgio, vt prioribus libris ostendimus, nobilissimę opus asserunt. Quidquid sit: Gerardus Vilanus à Gandauo, qui vxorem habuit Elisabetham, Comitis S. Pauli filiam, ingente sumptu restaurauit, ibidem conditus. Chorum altâ concameratione, augusta Sacellorum coronâ Senatus anno 1228. alij, vt Varnewicus, 1274. erexit. *Pronaon* stupendâ mole sub æuum Caroli Cæsaris adiectum. Fundamenta turris iacta 1462. vigesimâ sextâ Maij pridie Dominicæ Ascensionis per Abbatem Blandiniensem, huius olim Ecclesiæ patronum, Nicolao vander Zickele, & Ioanne Huysse Coss. Eidem imposita crux anno 1535. per Ioannem de Somere Architectum Gandauensem. Bis Comitia velleris aurei hac in Ecclesia celebrata sunt. Primum anno 1445. ab eius auctore Philippo Bono Burgundiæ Duce: in quibus, cum hactenus ea Ferijs B. Andreæ sacris habita fuissent, statutum est, vt deinceps non nisi secundâ Maij cogerentur, nec triennio frequentius. Creati equites, Alfonsus Rex Aragonum, Franco Borsaliensis Ostreuantij Comes, Reginaldus Bredenrodij Toparcha, Henricus Borsaliensis Veriensis Regulus, Ioannes Dominus du Ber, d'Auxy, Andreas Humierius, & alij. Rursus anno 1559. à Philippo Secundo Rege Catholico 25. Iulij, quæ postremæ vices eius solemnitatis in Belgio fuere, creati equites, Franciscus Secundus Galliæ Rex, Guido Baldus Dux Vrbinatium, Philippus Montmorenciacus Hachicurij Toparcha, Marcus Antonius Columna Dux Palianus, Balduinus Lannoyus Torcoingij regulus, Gulielmus Croius Marchio Rentiacus, Florentius Montmorenciacus Toparcha de Montigny, Philippus Comes de Li-

gne, Carolus Lannoius Princeps Sulmonensis, Antonius Lalanus Comes Hoochstratanus, & Ioachimus Nieuhausius Bohemiæ Cancellarius. In eadem Ecclesia anno sæculari bissextili 1500. Carolus eius nominis Quintus, post Romanorum Imperator, Nonis Martij sacro fonte ablutus est. Ceremonias eius rei, prout eas in Chronico suo describit Ferreolus Locrius, audire non iniucundum erit: Margareta Eboracensis Caroli Audacis vidua infantem vlnis gestauit. Eius dextrum latus claudebat Margareta Austriaca, Hispaniarum Principis vidua; quæ non ita dudum cum Ioanna puerpera ex Hispanijs redierat; sinistrum latus tenebat Carolus Croius, Chimay Princeps, qui infantem è sacro fonte suscepere, accedente quarto Ioanne Bergarum ad Scaldim Toparcha, Antonij primi Marchionis patre. Antistes Tornacensis baptismatis vndâ tinxit, Chimaius Caroli nomen dedit, in memoriam proaui, Caroli Audacis. Puero apud baptisterium septem munera donata fuere. Primũ, Ducatus Luxemburgensis à patre Philippo. II. galea argentea à Carolo Croio. III. aureus gladius à Toparcha Bergensi. IV. poculum aureum lapillis pretiosis plenum à Margareta Eboracensi. V. patera aurea margaritis, & vnionibus referta à Margareta Austriaca Philippi sorore, Caroli Quinti amita. VI. nauis argentea quinquaginta pōdo, omen futurarum opum, quas ei successoribusque naues, incognitis Insulis, ac terris repertis, essent aduecturæ. VII. Nouum testamentum ab Abbatibus, cum hac epigraphe: *Scrutamini Scripturas*. Ijs peractis, ter in populum aurea, atque argentea sparsa fuere missilia. Primum ab Archiduce patre, dein à Senatu Gādauensi, tertium à mercatore panni serici, vrbis Gandauensis ciue; qui ante ædes suas, qua infanti iter erat, scenam

ſcenam erexerat: in qua quinquaginta ſtabant viri, ſinguli ſingulis manibus ardentes tædas habentes. In medio conſpiciebatur filius eius, ac filia vnica, quæ prætereunti infanti vas aureum magni ponderis dono dabat. Addit Philippus Meyerus lib. 2. Annalium Flādriæ, & Arteſiæ, Martinū quendam ſummum artificem, ex funibus, & tenuiori aſſere viam in aere penſilem ſtupendæ altitudinis, à pyramide D. Nicolai, ad turrim vſque ciuicā perduxiſſe, omneſque ſpectatores in ſui admirationem perfecto opere rapuiſſe. Eam ardentibus plenam facibus fuiſſe Laurentius Surius in Commentario ſcribit. Ita Locrius. Nobilis eſt & hæc Eccleſia funeribus octo Principum, ait Gramaius; quatuor item Epiſcopi, Cornelius Ianſenius, Wilhelmus Damaſi Lindanus, Petrus Damantius, & Carolus Maſius; Viglius Zwichenus Præſes, & Abbas vltimus Diui Bauonis, Lucas Munich, alij denique, abſque numero, illuſtres viri hic tumulati ſunt. Ornamenta vero nunc huius ædis, cui hæreticus furor iniuriam intulerat, varia ſunt, ſacraque ſupellex, tum cleri, tum populi donatione, ſumptuoſa. Altare marmoreum in Choro etiam Patronos Eccleſiæ eleganter ſculptos exhibet; mox illi Rubeniana imago inſerenda, aliaque decora addenda ſunt. Picturæ etiam variæ à celebrioribus Belgij penecillis; vna præ omnibus micat, velut inter ignes luna minores. Triumphus Agni cæleſtis eſt, quem Ioannes & Hubertus ab Eyck, Pictorum coryphæi, Iuſto Vitio Domino de Pamele, Patricio Gandauenſi, pretium ſoluente, elaborarunt. De hac imagine Vrientius illud Epigramma ſcripſit:

Quos Deus ob vitium paradiſo exegit, Apelles
Eyckius, hos Vitij reddidit ære patres.

Arte, modoque pari pariter concurrere visi,
Æmulus hinc pictor, fictor & inde Deus.

Tam viuis ea coloribus primos humani generis parentes exhibet. Maximis orbis Principibus in ea quoque Ecclesia parentatum est, Henrico Octauo, Angliæ Regi socero, & Patri Carolo per Philippum Secundum, Regem Catholicum: huic verò per Clerum & senatum Gandauensem anno 1599. ac nuper per eosdem Alberto Pio Belgarum Principi, orante de heroicis viri virtutibus Georgio Chamberlino, eiusdem Ecclesiæ Decano. Vnica hæc olim opidi Gandauensis Ecclesia paroecialis fuit. A qua cæteræ DD. Nicolai, Iacobi, Michaelis minores, & vix aliud, quam eius partes, ac membra quędam dependebant. Parochus eam cum triginta octo subsidiarijs sacerdotibus procurabat. Ex paroeciali autem in collegiatam Cæsaris ac Pontificis auctoritate anno 1537. quo Carolus Croius Episcopus Tornacensis Monachos S. Benedicti Bauonianos, iam Canonicos factos, in eam duxit, & anno 1559. Paulo quarto Pontifice, in Cathedralem triginta duorum Canonicorum, quorum octo dignitatibus sunt annexi, mutata est. Pręfuere Cathedrę Gandauensi Cornelius Iansenius, Wilhelmus Damasi Lindanus, Petrus Damantius, Carolus Masius, Henricus Franciscus vander Burch, nunc Cameracenus Archipræsul, Iacobus Boonen, nunc Mechliniensis; quorum virtutes, & elogia partim à me in libris scriptorum Gandauensium, partim ab alijs fusè narrata sunt. Eam verò sedem hodie moderatur magna pietate, zelo, ac prudentia D. ANTONIVS TRIEST, vir nobili stirpe ortus, Brugensium ante pari cum laude Antistes. Fuit & Ioannes quidam vander West (cum sub

Vide Philippo Audace Dioecesis Tornacensis Clementi Antipapæ

tipapæ cum alijs ferè Flandris, Principis exemplo vel terrore flexis, adhæreret, Gandēses autem Vrbanum verum Pontificem seq uerētur, neque Tornacensium Antistiti ōrdinario suo obedire possent) electus Gandauensium Episcopus; sed is, reconciliata sedi Apostolicæ Cathedra Tornacensi, successores habuit nullos. Ad diœcesis verò huius amplitudinem quod attinet : ea vniuersim vrbes mœnibus instructas octo, ijsdem carentes duodecim, pagos sexaginta & centum complectitur, quæ omnia suis locis ac Geometrica dimensione distincta his inserenda diœcesios tabula docebit. Huius autē Ecclesię Præpositi, ac tres priores infulis etiam honorati fuere. *Lucas Munich* ante Abbas, qui obijt 1562. XVIII. Ianuarij. *Viglius Ayta de ZWichem*, Arcani Belgarum Concilij Pręses. Obijt is 1577. VIII. Maij. *Maxæmilianus de Morillon*. Erecta est autem noua Præpositura consentiente Cornelio Iansenio primo Gandauensis Ecclesiæ Episcopo, ad præsentationem Comitis Flādriæ. Itaque anno 1576. ad eam denominauit Philippus Rex *Buchonem ab Ayta*, nepotem Viglij, qui obijt 1599. XXXI. Octobris, secutusque est eundem *D. Adrianus Varaus* S. Th. Licentiatus, antea Gandauensis Ecclesiæ Archidiaconus, per denominationem Serenissimorum Archiducum Alberti & Isabellæ Comitum Flandriæ; qui possessionem cepit v. Februarij 1600. Viuit etiamnum vir bonus, & eruditus. Decani autem, qui sequuntur, fuere: *Petrus Henribloccq*. qui anno 1539. quinta Octobris obijt, ante Monachus fuerat, & Prior Bauonianus. *Ioannes Lobbel* è Canonico electus in Decanum 1544. *Ioannes de Maio* ante Cantor, Decretorum Doctor & Protonotarius Apostolicus. Obijt 1563. XX. Iunij. *Marcus Stercke* obijt 1578. *Clemēs Crabbeels*, qui designatus Episcopus Syluæducensis

Meyerū lib. 13. Annalium.

ſis permutauit cum Petro Damantio, qui cepit poſſeſſionem XXII. Ianuarij 1585. *Carolus Philippus de Rodoan* hunc ſecutus eſt, antea Cantor, poſt etiam Middelburgenſis in Walachria, & Brugenſis denique Epiſcopus, Abbas quoque Eynhamenſis, vir optimus, animique perquam liberalis, doctrinæ quoque, ac honeſtarum artium amantiſſimus. *Petrus Bernartius* S. Th. Licentiatus obijt 1613. quintâ Decembris; ante in vrbe Mechlinienſi parochus, Eccleſiaſtes egregius. Succeſſit *Franciſcus Delrio* Iuris vtriuſque Licentiatus, Officialis ante, & Archidiaconus, Epiſcopatus Gandauenſis etiam Vicarius generalis. Obijt is XXV. Auguſti 1617. eumque ſecutus eſt *D. Georgius Chamberlainus* Legum Licentiatus; etiamnum viuit, præſtanti virtute, & eruditione vir. Sub eo Canonici ſunt, *Gulielmus Arents*, Theologus egregius, Archidiaconus, vir priſco candore, vitæque integritate ſpectabilis; per annos aliquot eiuſdẽ Eccleſiæ Paſtor fuit. *Petrus van Eſch* Cantor, Melchior de Loquenghien Theſaurarius, *Gulielmus Vranx* Scholaſticus, *Antonius Smets* Theologus Archipresbyter, *Franciſcus Grimaldi*, *Carolus Baerdeloos*, *Philippus Syluius*, *Franciſcus Hille*, *Gerardus Nebra* Legum, & Iuris præſertim Pontificij, cognitione clarus, *Robertus Dennetieres*, *Iacobus Rycquaert*, *Franciſcus Ghiſtelles*, *Philippus de l'Eſpinoy*, *Elbertus Goethals*, *Ioannes Baptiſta Baert* Officialis, *Nicolaus Haudion*, *Lucas Ooms*, *Iuſtus Rycquius* Philologus, editis ſcriptis clarus, *Simon Kerchouius* itidem Philologus, ante Parochus, vir optimè de Gandauenſi Republ. meritus, *Gulielmus vander Meere*, *Franciſcus Cotrelles*, *Erneſtus Gerinx*, egregius Iuriſconſultus, *Michael de Vilain*, *Maxamilianus de VVoeſtyne*.

De Reliquijs vero, ſacriſque Cœnobij Sancti Bauonis,

uonis, & Ecclesiæ Cathedralis pignoribus non alia huc adducam, quam quæ nuper à Serenissimo, ac pijssimo Belgarum Principe Alberto rogatus, probâ fide conscripta ad eundem Principem retulit Dominus Georgius Chamberlainus, vt ante diximus, Gandēsis Ecclesię Decanus, & nunc Iprensium Episcopus designatus, in hæc verba:

SERENISSIMO PRINCIPI

ALBERTO

ARCHIDVCI AVSTRIÆ, DVCI BVRGVNDIÆ, &c.

COMITI FLANDRIÆ, &c.

Episcopus & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Gandauensis debita seruitutis, & orationis obsequia.

OLim post Normānicam deuastationem, Otginiam, Balduini Barbati Flandriæ Comitis vxorem, pietatis & doloris sensu commotam, catalogum Reliquiarum, quæ in Ecclesia S. Bauonis publicam direptionem euaserant, ab Othelboldo tunc Abbate petijsse, Ecclesiæ nostræ Annales referunt, Serenissime Princeps. Hunc deuotionis ardorem, post sexcētos annos, iure hæreditatis, cum regno ad Serenissimam Celsitudinem vestram, non descendisse, sed ad culmen ascendisse vidimus, cum nuperrimè simile de sacro dictæ Ecclesiæ thesauro Breuiarium, religiosa & digna Austriaco nomine deuotione petijsti, cui obtemperantes damus Serenissimę Celsitudini vestræ nomina Sanctorum, quo-

rum Reliquiæ in Ecclesia quondam regulari, nunc Cathedrali ciuitatis vestræ Gandauensis, religiosè asseruantur: plures habuimus, quas sacrilegæ manus, temporum calamitate subnixæ, & auaritia armatæ, surripuerunt; inter illas tamen, quas Dei benignitate adhuc possidemus, magnæ nobis est fælicitatis, de regali Principum nostrorum, & augusta prosapia reseruasse, vt continuata successione, vna eademque progenies, & regnet in terris, & triumphet in cœlis.

Corpus Sancti Macarij Episcopi & Confessoris.

MAcarius nobili genere in Armenia natus, discipulus fuit alterius Macarij senioris Patriarchæ Antiocheni, & eiusdem in dignitate successor: hic, resignato Episcopatu, patriam peregrinationis causa reliquit; dumque, post multa ab infidelibus passa (à quibus diuinitus liberatus fuit) latere cupit, per Germaniam in Flandriam, miraculorum gloria vbique celebris, descendit; vbi in monasterio Sancti Bauonis per annum circiter commoratus, dum populo pestifera lue laboranti succurrit, eodem malo corripitur, & anno millesimo duodecimo quarto Idus Aprilis ex hac vita migrauit, prædicens, se vltimum fore qui pestifero illo incendio moreretur: quod & accidit; vnde, grassante simili infectione, merito inuocatur. Huius Sancti opem sæpius Gandenses experti sunt, & nouissimè Montenses in Hānonia anno 1615. quod & publicis litteris testati sunt, & in gratam illius memoriam, Reliquias argenteo feretro exornarunt. Huius Sancti eleuatio facta est quinquaginta quinque annis post mortem, sub Balduino

Pio,

Pio, præsente filio Balduino Comite Hannoniæ, & Philippo Rege Franciæ.

Corpus Sancti Landoaldi Episcopi & Confessoris.

LAndoaldus patria Romanus, à Martino I. Pontifice Archipresbyter Rom. Ecclesię ordinatus; ab eodem cum Sancto Amando Episcopo Tongrensi in Galliam Belgicam missus, per nouem annos eiusdem Episcopatus administrator, ac Sancti Lamberti Episcopi & Martyris præceptor, miraculis & viuus & mortuus fuit illustris. Inter alia, Sãcto Lamberto puero prunas ardentes in linea, qua indutus erat, sacrata veste, quodam die adferre iussit, quas ille illæso sinu portauit. Obijt anno sexcentesimo quadragesimo sexto; sepultus in Wintershouen, Hasbanię pago, (possessionis monasterij Sancti Bauonis) in quo Ecclesiam extrui curauerat, ibidemque, post paucos annos, propter miraculorum euidentiam, è terra eleuatus: vnde post Normannicam vastationem, anno nongentesimo octuagesimo ad Monasterium Gandense translatus, & post duos annos sub Landulpho Episcopo Tornacensi iterũm solemniter fuit eleuatus, ac in Ecclesia ad publicam venerationem honorificè collocatus.

Corpus Sancti Brictij pueri Martyris.

FIlius fuit nobilis & religiosæ matronæ Craphaildis, quæ S. Liuinum Archiepiscopum Scotiæ & martyrem apud Escham, villam territorij Alostensis, hospitio suscepit: & dum S. Liuinum innocenter occisum con-

queritur, eodem die, quo dictus Sanctus, vna cum filio suo Brictio, immaniter trucidata est.

Corpus Sanctæ Vincianæ Virginis.

SAncta Vinciana Romana, Sancti Landoaldi soror, cum ipso ex Italia venit in Galliam Belgicam, circa annum sexcentesimum trigesimum tertium: post decē annos plena bonis operibus migrauit ad Dominum; sepulta in Wintershouen: & post trecentos triginta septē annos ad Ecclesiam Sancti Bauonis, concedente Ioanne XIV. Pontifice, & Othone II. Imperatore, solemniter cum alijs translata.

Corpus Sanctæ Pharaildis Virginis.

FIlia fuit Theodorici Lotharingiæ Ducis & Amelbergæ, filiæ sororis Pipini Principis; fratrem habuit materno ex latere Embertum Episcopum Cameracensem; sorores D. Gudulam & Reynildim: educata in pietate & Dei timore à Beata Gertrude sua cognata, quæ ipsam è sacro fonte leuauerat: maritum habuit, sed virginitatem seruauit; obijt nonagenaria; sepulta in Lotharingia, vnde anno septingentesimo quinquagesimo quarto, Agilfridis Episcopus Leodiensis, idemque à Stephano Papa creatus Abbas Sancti Bauonis, Roma veniens, corpus ad suam Ecclesiam Gandauensem attulit.

Corpus Sanctæ Landradæ Virginis.

GEnus duxit ab illis, qui olim in Gallia Maiores domus vocabantur; floruit tempore Martini primi Pontificis & Clodouęi Francorum Regis, cui & sanguine

guine fuit iuncta, filia (vt quidam tradunt) Caroli Martelli Brabantiæ ducis: hæc, spretis nuptijs, totam se pauperum seruitio, labori manuum, orationi & vigilijs dedit, postea intra domesticos parietes, se vnius cellulę clausit angustijs, donec concupitam Eremum, reclamantibus parentibus, ingressa, breue tugurium manu propria erexit, in quo admirandam in abstinentia, & continua aduersus dęmones lucta vitam transegit: tandem diuinitus admonita, in dicta solitudine Ecclesiam extruxit, quam S. Lambertus Leodiensis Episcopus in honorem beatissimæ Virginis Mariæ consecrauit, ibidemque ipsam Virginum Collegio præfecit, inter quas D. Amelbergam, Beatæ Gertrudis ex fratrè neptem, in pietate educauit: post mortem sepeliri voluit in Wintershouen, sed, obstante populi voto, Belisię in suo monasterio sepulta fuit, frustra renitente Sancto Lamberto; quare indicto triduano ieiunio, diuinam volũtatem inquirunt, & aperta tumba, corpus translatum, & Angelorum ministerio in Wintershouen sepultum reperiunt; inde anno nongentesimo octuagesimo ad Abbatiam Sancti Bauonis translatum.

Corpora Sanctorum Bauonis, qui feretro aureo ante Iconoclastiam clausus erat, & Liuini, & magna pars corporis Sanctæ Barbaræ Hæreticorum furore sunt sublata.

Porrò inter Sanctorum Reliquias, quæ adhuc in Ecclesia nostra extant, præcipuè numerãtur: Diuersæ portiones de ligno S. Crucis. Particula de capite S. Ioannis Baptistæ. De S. Stephano Protomartyre. De S. Iacobo. De S. Christophoro. De Brachio S. Blasij Episc. & Mart. De Brachio S. Iudoci. Aliquot capita de vndecim millibus Virginum.

Item exigua fragmenta de SS. Philippo, Bartholomæo, Matthæo, Marco, Laurentio, Clemente, Nicolao, Apollinare, Quintino, & alijs.

Hęc sunt, Serenissime Princeps, quę Caluinistarum impietati subtraximus, & pro tenuitate nostra pristino cultui restituere conamur: quod si de dictarum Reliquiarum portionibus aliqua, vel de statis & annuis sacrificijs deuotioni vestræ possumus subseruire; & sanctis cedet ad honoris augmentum, à tam religioso Principe venerari, & nobis ad immortalem gloriam, in Ecclesia, quam Principis Austrasij denominatio consecrat, quam Caroli Magni propago sanctificat, quam Caroli Quinti baptisma exornat, æternam nominis vestri memoriam celebrare.

CAPVT II.

Ecclesia Collegiata D. Pharahildis.

COllegiata B. Pharahildis Ecclesia, quæ nuper consensu Principum ad parochialem D. Nicolai migrauit, adnitente Flandrorum Comite Arnulfo, iuxta nouam arcem Comitis eiusdem, à Balduino Ferreo, vt Gramaius arbitratur, conditam, anno 912. strui cœpit, ac receptaculũ profugi à clade Normannica Cœnobij Bauoniani fuit; vnde cum ad antiquas sedes circa annum 940. Monachi redirent cum sacris Diuorum lipsanis: Arnulfus Marchio (verba sunt Chronici Bauonensis) Ecclesiam suam in nouo Castello ædificatam, cernens tantis pignoribus viduari, impetrauit à B. Gerardo Articulum S. Bauonis, & Reliquias B. Pharahildis: eâ videlicet lege, vt Ecclesię Clerus annuã peregrinationem ad D. Bauonis persolueret, quod multis sæculis factitatum

tum fuit. Fuit hæc Ecclesia domesticorum Comitis & incolarum atrij Palatini ab antiquo Curialis, & ad seruandas eorundem præcipuè Diuorum Reliquias, in ea Clericos cum Pręposito, in Canonicale Collegium haud multo post euectos, idem Arnulphus Marchio instituit. In translatione porrò harum Reliquiarum anno CIↃ. CLXXIII. facta, *exposcentibus Ecclesia Canonicis, Remleno, Azone, Fulcrone, Otgero, Meinardo per Folcardum Blandinij & Sigerum Gandensem Abbates. Testes adscripti Folcardus Castellanus & Lantbertus, eiusque frater Stephanus, cum copiosa vtriusque sexus multitudine, & duorum Cœnobiorum congregatione.* Anno etiam 1336. portiones Reliquiarum S. Bauonis, & Pharahildis in Ecclesia noui Castelli, nunc Comitis Castellani nominati, in nouo portu Gandensi super ripam fluminis Legię sita, & in honore Sanctorum prædictorum olim fundata, translatæ sunt de veteri scrinio in nouum per venerabilem Patrē Dominum Andream Episcopum Tornacensem, postea S. R. E. Cardinalem, præsente venerabili viro Magistro Ioanne de Portali, Archidiacono Tornacensi, ac plurimis alijs venerabilibus presbyteris diuersæ dignitatis, eiusdem Tornacensis Ecclesiæ Canonicis, nec non Religiosis etiam personis, D. Henrico de Muda Priore, & Balduino Borluyt Præposito Gandensis, Cœnobij reuerenter eo directis à venerabili viro D. Gerelino Borluyt, prædicti Cœnobij Abbate; qui prædictæ translationi interesse, à Domino Martino supradictæ Ecclesiæ Præposito, & eiusdem Ecclesię Canonicis diligenter requisitus fuerat, sed præ nimia infirmitate sua ibidem adesse non valuit. Aliam quoque translationem earundem Reliquiarum anno 1073. factam narrat idem Chronicon in hæc verba:

Anno

Anno 1073. portiones reliquiarum S. Bauonis, Sanctæque Pharahildis, à S. Gerardo Abbate Cœnobij Gandensis, Arnulpho magno Flandrensium Comiti gratiose dudum concessæ, in Ecclesia noui Castelli, super ripam fluminis Legiæ in fisco Gandensis Cœnobij sita, & in præfatorum SS. Bauonis & Pharahildis honorem olim fundata, translatę sunt per Radbodum Nouiomensem Episcopũ, pręsentibus Sigero Gandensi, & Folcardo Blandiniensi Abbatibus. Hanc tamen ego translationem eandem puto, quam 1173. factam ante legimus, ijdem enim istic nominantur Abbates Quam fuerit autem olim Principibus Flandriæ carum hoc D. Pharahildis Collegium, vel vnicum Philippi Boni anno 1459. xv. Decembris Bruxellæ datum Diploma ostendit. In eo enim Princeps ille, postquam de egregio prædecessorum suorum in eam Ecclesiam adfectu multa dixisset, eam cum omni suo peculio, in specialem tutelam, ac protectionem suam suscipit, immunem ab oneribus publicis declarat; omnibus denique sibi subditis mandat, vt eam in suis libertatibus ac priuilegijs foueant, ac tueantur. Cæterum huius Ecclesiæ monumenta vetustatis vltimo incendio, aliaque decora vltimis his bellorum tumultibus perierunt. Constat tamen opulẽta admodum & honorifica olim fuisse huius Ecclesię Sacerdotia; nunc terrarũ inundatione, alijsq; cladibus imminuta, ob venerabilẽ eiusdẽ instituti antiquitatẽ, Procerum munificentiam, Principumque fauorẽ, ac liberalitatẽ promerentur. Habet D. Pharahildis Ecclesia Præpositum, cum duodecim Canonicis, plures itidem Capellanos. Præpositos eius aliquot primæ famæ viros inuenio Ioannem Ghistellanum, Petrum Roberti Comitis Capellanum (Oratorij Principis præfectus is fuit) in

ea

ea Ecclesia Præpositus quoque fuit anno 1435. M. *Ioannes Cuelsbrouck*, Ducis Burgundiæ Consiliarius, & Orator; fuit & *Philippus Nigri*, aurei velleris Cancellarius, ac nuper *Leo Meyerus*, nunc ad D. Saluatoris Harlebecæ in pari dignitate constitutus, vir pijs in laudem Deiparæ Virginis orationibus; alijsque scriptis non incelebris: nunc eam habet dignitatem M. *Philippus Clerici* Gandauensis, vir facundiâ, ac eruditione præstans. Solent in hac Ecclesia, dum festum D. Pharahildis agitur, duo lapides ostendi panis formam habentes, quos olim panes veros fuisse, & in saxũ versos historijs proditum est.

CAPVT III.

Ecclesiæ Paræciales SS. Iacobi, Nicolai, & Michaelis Archangeli.

ECclesia D. Iacobi anno 1100. constructa fertur. Primum Capella fuit, à D. Ioannis Baptistæ, quæ vnica, vt ante diximus, opidi curialis erat, dependens. Ea incendio anni 1120. quo tota fere ciuitas conflagrauit, deformata, mox in curialem erecta est. Nunc capellas suas in ea, quarum aliquę elegantes admodum, pleraque vrbis opificia habent. Confraternitas est ibidem S. Barbaræ non incelebris. Ante iconoclastiam fuisse & illic præstantissimam opidi campanã narrat Varnewicus, *Lib. 4. cap. 51.* similem etiam venerabilis Eucharistiæ thecam. In summo altari imago Domini in Cruce pendentis visitur à manu admodum perita.

Circa eadem ferè tempora *Ecclesia D. Nicolai*, ad quam nuper S. Pharahildis commigrauit, condita est. Primitus etiam sacellum fuit, ab vnica S. Ioannis Baptistæ curiali

li dependens. E ruinis de Lotrijck, nominatissimæ in Brachbanto ciuitatis, circa annum Domini 960. à Gandauensibus occupatæ, constructam asserit Varnewicus: addens, Aldenardæ mænia, Arcem de Petinghem, in qua aliquot olim Flādriç Comites habitarunt, & alia deniq; plurima Gandauensis opidi ædificia ex ijsdem fuisse excitata. Ciuitatem Belgis, celeberrimam olim vrbem, regnique Belgici caput, eodem quo Lotryck fuisse loco, non sine plausibili eius rei argumento, idem opinatur. Incendium anni 1120. hæc etiam Ecclesia non euasit; vnde in curialem mox quoque erecta est. Confraternitas in ea B. Matris Annæ. Sumptuosum eidem nuper Ecclesiæ donauit Baptisterium D. Henricus Franciscus vander Burch, Cameracensis nunc Archipræsul, & ante Gandauensis Antistes; in ea quondam salutaribus vndis tinctus. Visitur & ibidem à Ioannis Iansenij penicillo imago S. Hieronymi, ad tubam iudicis Dei pauentis & erecti. Altera item S. Eligij in eiusdem Diui ara; ab ignota quidem manu, sed omnino laude & adspectu digna.

Ecclesia D. Michaelis, olim etiam Sacellum, ab Ackerghemiana curiali dependens fuit. Cum enim anno 941. Transmarus Episcopus hanc in vico suburbano designasset, ac postea vrbe auctâ huius limites latè intra portas excurrerent, necesse fuit Sacellum illud in communionem oneris assumere: quod incendijs annorū 1120. & 1128. item 1215. cum deformatum esset, per Colardum Cominæum, supremum Flandriç Prætorem, & Senatum Gandauensem noua turris anno 1440. incohata, & XL. post annos occidentalior pars templi adiecta est: Coss. Iudoco van Ghistele Equite, & Georgio vander Moere. Anno autem 1512. nouum opus pronai, & fasti-

gium

gium turris, quæ nunc visitur, auspicijs Leuini Pottelbergici, supremi Cæsaris Quæstoris, Domini de Vindenhoute, Merendre, & Wissenkerckæ; qui & aliter in eandem Ecclesiam beneficus fuit. Nunc piâ eiusdem Senatus populique Gandauensis liberalitate chorum ad Legiam vsque flumen protensum moliuntur. Hanc sub Cæsare Carolo habuisse viginti octo millia eorum, qui Paschalibus Ferijs sacra Synaxi pascerentur, in Commentarijs suis narrat Surius. Habuit & tres Curiones, Capellanias multas, quas, vt patronus, confert Abbas Blandiniensis. Confraternitas ibi nunc est celebris & deuota, Sanctæ Crucis, processio item in festis eiusdem, ac feria quinta in Cœna Domini per vicos eiusdem parochiæ, ad maiorem populi è Dominicâ passione fructum, expositæ nuper imagines, quæ procedentibus effusiones pretiosi sanguinis exhibent. Pars ibi quondam viuificæ Crucis fuit, de qua vide Cognatum in Historia Tornacensi lib. 3. cap. 57. De eadem & Chronicon S. Bauonis in hæc verba: *Anno 1187. decimotertio Kal. Februarij, in nouo Castello Gandensi aduentus venerandi ligni salutiferæ Crucis Dominicæ in Basilicam S. Michaelis Archangeli, tempore Philippi Flandriæ ac Viromandiæ Comitis, de partibus transmarinis miraculosè ibidem delati.* Reliquias nunc has ibi populus Gandauensis veneratur: portionem S. Crucis, quæ à Flinensi Abbatia, quo propter temporum motus ierat, Gandauum relata est, & aucta. Alteram viuificæ Crucis partem eidem Ecclesiæ dedit anno 1617. Serenissima Belgarum Domina Isabella Clara Eugenia, dum nomen suum cum marito gloriosæ memoriæ Alberto, S. Crucis Sodalitio, quod in eadem Ecclesia est, inscriberet. Imago in summo altari visitur elegantissima à Michaele Coxio. Habuit in eodem templo gens

Triestia monumentum: cuius hanc etiamnum epigraphen ibidem legimus:

Patritius consularis Eques auratus Nicolaus Triest, Dominus ab Auweghem, Equestris Ordinis viri clarissimi, Equitis aurati Nicolai Triest filius, eiusdemque nominis virorum illustrium, Equitum auratorum, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, sibi liberisque suis, posterisque eorum F.C. anno 1552. mense Ianuario.

Sepulcro etiam excepit hæc Ecclesia Arnoldum illum de Waesberghe, Rainutij Iurisconsulti filium, militem strenuum. Qui sub Alexandro Farnesio, Belgicæ Præfecto, à Caluinianis, extra portam Petersellicam, deprehensus, cum exigua ipse militum manu, & à maiore adorientium numero ferè non superatus, quum, commilitonibus partim cæsis, partim in fugam conuersis, diu solus aduersariorum impetum, Hercule ne quidem duos ferente animosior, sustinuisset; quod iuratam Religioni & Regi fidem mutare nollet, tostus lento igne, humanæ vitæ fabulam glorioso fine consummauit; inter immensos cruciatus frequenter illud protomartyris inclamans: *Domine ne statuas illis hoc peccatum*, Act. 7. & : *Dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt*: admirabile prorsus suæ constantiæ exemplum posteris reliquit.

CAPVT IV.

Ecclesiæ Parœciales S. Martini in Ackerghem, B. Mariæ Virginis, & S. Saluatoris.

ECclesiam S. Martini in Ackerghem, eodem quo D. Ioannis Baptistæ, anno videlicet 941. Transmarus Nouiomensis ac Tornacensis Episcopus dedicauit in suburbano

ſuburbano primum, poſt aliquot demum ſæcula vrbe clauſam. Eius pars Sacellum D. Michaelis olim fuit, vt præcedente capite diximus. Nupero hæreticorum furore, excepta turri, eam ſolo æquatam vidimus, nunc pia Senatus populique Gandauenſis liberalitate, ac diligentiâ D. Michaelis de Sachmoortere Theologi, iſtic Curionis, magnâ ex parte reſtaurata eſt. Fuit & pars illius Eccleſia nunc parœcialis de Wondelghem, ſeparata anno 1199. Gandaui apud S. Bauonem, per Stephanum Epiſcopum Tornacenſem in præſentia Euerdei Abbatis S. Bauonis. Proceſſio quotannis ibi, auſpicijs Reuerendi Domini Iacobi Boonē, Gandauenſis tum Epiſcopi, anno 1621. in honorem acerbiſſimæ paſſionis Dominicæ inſtituta, magna populi deuotione frequentatur, & ad pias meditationes de doloribus Chriſti habendas, imagines vicatim expoſitæ ſunt. Picturas in ea Eccleſia binas admiror; prima à Ioannis Ianſenij Gandauenſis penicillo S. Martinum pauperi dimidium pallij ſui dantem exhibet, munificentia œnopolarum Gandauenſium adornata; altera à Theodoro eſt, & natalitiam Chriſti noctem repræſentat, ab eodem Iacobo Boonen, viro liberaliſſimo, donata. Habet Reliquias de ligno S. Crucis, in cuius honorem iſtic ab antiquo confraternitas erecta, multis à Sancta Sede Apoſtolica indulgentijs ditata eſt, quas omnes Paulus Quintus Pontifex maximus diplomate ſuo dato Romę xvi. Maij 1614. anno Pontificatus ſui nono, ratas & ęternas eſſe voluit. Tertiâ quoque vniuſcuiusque menſis Dominicâ ſacrum de S. Cruce canitur; & in ſcriptis hoc præcipuè commendatur, vt ſæpius puro, nitidoque animo S. Synaxin ſumant, & eam, vbi poſſunt, ad ægros delatam comitentur.

Vide Chronicon.

De *Ecclesia B. Mariæ Virginis in monte Blandinio* hæc è monumentis eiusdem habeo, quæ mihi tradidit Reuerendus Dominus Cornelius de Somere, S. Th. Licentiatus, eius loci Pastor. In primis de origine nihil certum exstare, nisi quod traditione non vulgari asseratur, eo loco structam, vbi aliquando idolum Mercurij cultum fuit. Quod credi facile potest, cum solemne olim fuerit Christianis: ijs locis vero Deo eiusque sanctis Basilicas dedicare, vbi vana gentilium numina in honore fuerant. Cuius rei plurima nobis historiæ sacræ exempla præbent. Quidquid sit, hoc quod nunc videmus elegans, & augustum Virginis templum, in fundo licet Monasterij Blandiniensis, & sub eiusdem Præsulis tutela constitutum, Textores ante annos circiter quadringentos, qui circa ea tempora numero, & diuitijs in illo monte maxime floruerunt, ære collatitio ædificarunt. In illa Ecclesia olim, & nuper etiam, non pauca, ad aram præcipuè B. Virginis, contigere miracula, quorum aliqua tabulis in ea pendentibus expressa sunt. Visitur & elegans imago assumptæ in cælum Deiparæ. Quotannis etiā Dominica infra Assumptionem eiusdem, pia & solemnis instituitur supplicatio, & magnâ populi Gandauensis deuotione per dies nouem frequentatur, expositis per vias, ad ingem eorumdem meditationem, sacri Rosarij mysterijs. Ad Reliquias quod spectat, thecam olim habuit inauratā particulis vestium B. Virginis percelebrem: ea in summitate porticus theatralis, quam illa Ecclesia ante Iconoclastarum rabiem habuit splendidissimam, seruabatur, & in Vigilia Assumptionis eiusdem Virginis magna solemnitate deponebatur, in ara confraternitatis partheniæ collocanda. Confraternitates autem tres ab antiquo fuerunt. Prima Clericorum

ad

ad altare retro chorum, in quo imago Deiparæ miraculosa requiescit. Laicorum altera, cui præcipui quique olim inscripti. Tertia Laicorum quasi publicè pœnitentium, vnde & albis induuntur, quibus tamen id priuilegij fuit thecam supradictam, nunc eius loco imaginem B. Virginis, circumferre in solemni eius supplicatione.

Ecclesia S. Saluatoris iuxta D. Bauonis olim, titulum S. Christi habuit, eo nomine à Rabodone Episcopo in agro Transchaldano anno CIↃ. lxxII. donata, sed circa annum prioris sæculi quadragesimum, vt Carolinæ arci commodior locus esset, ibi destructa, in eum, quo nunc visitur, locum translata est, vbi olim Sacellum Dei patientis, vulgò **den noot Godts**/fuerat: quod annó 1452. exustum, rursus anno 1480. dedicatum est. Fabricam Cæsar suâ liberalitate promouit, quæ nunc præ cæteris in vrbe hac existentibus, nitore, imaginum adparatu, alijsque diuinæ rei ornamentis locupletata, studijs, zeloque nobilissimæ Virginis Magdalenæ de Trasegnies, iuxta ædem illam ab annis iam viginti & amplius (vt aiunt) Reclusæ, curâ quoque ac industriâ Viglij Breydelij, istic vigilantissimi Curionis, efflorescit. Confraternitas Gandauensium prima sub titulo & inuocatione Sanctissimi Deiparæ Sponsi Iosephi, magno Christianæ pietatis augmento, auspicijs optimorum Belgicæ Principum, Alberti & Isabellæ, anno M.DC.IV. instituta, & ab Apostolica Sede multis Indulgentijs dotata est. Illi multi Principes tum sacri, tum profani nomen dedere. Inter eos Maxæmilianus Dux Austriæ, Maxæm. II. Cæsaris filius, magnus ordinis Teutonici Magister, Elisabeth Borbonia, Henrici Quarti Gallorum Regis filia, MariaMedicea, eiusdem quondam vxor, Ludouici XIII. Gallo-

Gallorum Regis mater, Anna Maria, Ludouici eiusdem vxor; Lotarius Episcopus Treuirensis, Ferdinandus Elector Coloniensis, Maxæmilianus vtriusque Bauariæ Dux, Elisabeth vxor Principis Lotaringi, Wolfangus Wilhelmus Palatinus Dux Neoburgicus, Magdalena eius vxor, Federicus Cardinalis Borromæus Archiepiscopus Mediolanensis, Federicus Iselius S. R. E. Cardinalis Comes de Hohensolleren, Iacobus Boonen Archiepiscopus Mechliniensis, H. Franciscus vander Burch Archiepiscopus Cameracensis, alij è Gallia, Belgio, Lotaringia, Germania illustres viri, ac matronæ, cum pleraque Belgica nobilitate, & C. L. Monasterijs, quibus pagi & opida multa coniuncta sunt.

CAPVT V.

Collegium Societatis IESV.

Missio prima Patrum Societatis Iesv ad hanc vrbem fuit anno quingentesimo sexagesimo secundo supra millesimum. Venit tum temporis Gandauum P. Franciscus Costerus, vir virtute, scriptisque clarissimus, & per sacros Quadragesimæ dies in Monasterio Blandiniensi concionatus est. Missio dein luculentior fuit anno 1585. statim à Festo Paschæ, adnitētibus cumprimis Nobilibus viris Ioanne Bette, & Gerardo de Blasere. Eodem anno in Septembri cœpit residentia; & adfulgente spe nascentis Collegij, octo vel nouem Religiosi huc aduentarunt, quibus præfuit P. Ægidius Bauarius, vir optimè de eadem Societate apud Gandauenses meritus. Venit is in vrbem ære modico, ac pæne nullo instructus; cum enim non amplius quam asses quinque

quinque secum deferret (vt ex ore optimi candidissimique viri aliquando intellexi) fiduciâ tamen in Deum plenus, amplam familiam, magnique iam nominis Collegium auspicatus est. In tantum diuina bonitas, quæ multa olim hominum millia quinque panibus, vt Euangelica narrat historia, in deserto pauit, negotium promouere, cœptaque ad maiorem sui nominis gloriam, secundare dignata est. Empta igitur domus pro Collegio 1591. eodemque anno facta Collegij acceptatio XXII. Nouembris, adprobante eam Senatu. Anno verò sequente felicibus auspicijs apertus ludus litterarius prima die Quadragesimæ; solemnitatibus eius rei ad medium sacri illius temporis dilatis. Itaque pridie Id. Martij solemniter ea res peracta est, & in pleno virorum nobilium, ac eruditorum consessu, P. Antonius Haeck de liberali iuuentutis institutione orationem habuit elegantem. Anno demum 1605. Rectore R. P. Marco van Doorne, claro Societatis Iesu Theologo, cœptum ædificari Templum, quod anno 1621. ab Illustrissimo ac Reuerendissimo Gandauensium Episcopo Iacobo Boonen, nunc Mechliniensis Ecclesiæ Archipræsule, in honorem Sancti Leuini Pontificis, ac Martyris, Gandauensium Patroni, fuit dedicatum, existente eiusdem Collegij Rectore P. Andrea Peuernagio. In eo summum altare, quo vix augustius vllum tota Ganda adspicit, piè ac liberaliter nuper donauit Reuerendissimus Dominus Antonius Triest, eiusdem nunc Ecclesię Gandauensis Episcopus. Visitur in illo imago Christi Domini inter brachia Iosephi ab Arimathia eleganter à Gaspare de Crayere Antuerpiensi depicta. Anno denique 1623. regente Collegium eodem R. P. Marco van Doorne, peregregia domus cœpit ędificari, quam Scho-

lę erudiendę iuuentuti commodę, aliaque pijs Societatis Iesu exercitijs apta ædificia subsequentur. Viros doctrina præstantes, deque Ecclesia Dei bene meritos plures è Societate Iesu origine Gandauenses hodierna dies adspicit. Vita functi quidam, inter quos nuper P. Engelbertus Dollanderius, vir indefessæ lectionis; qui dum insignem de patria sua historiam, & SS. Henrici Cęsaris, & Cunegundis vxoris vitam meditatur, ante paucos menses in Germania ad superos euocatus est. Ab anno autem reparatę salutis 1591. Rectores huius exstitere Collegij RR.PP. Ægidius Bauarius, Ioannes Dauid, Iacobus de Bloys, Marcus van Doorne, Carolus Goswynus, Andreas Peuernage, iterum Marcus van Doorne, Otto Silius. Reliquias in Ecclesia Societatis veneratur populus Gandauensis, dentem S. Leuini, quatuor capita ex congregatione S. Vrsulę, de legione item Thebeorum. Etiam Roma ad hoc Collegium nuper aduenit corpus S. Rosæ, sed publico nondum cultui expositum. Sodalitates in eodem Collegio variæ pontificia auctoritate institutæ sunt, multisque spiritalibus gratijs dotatæ. Prima Ciuium coniugatorum, altera Ciuium cælibum, tertia Iuniorum non Scholariũ, quarta B. Virginis, quinta denique Sanctorum Angelorum.

Vide nostrum de Scriptoribus Flandriæ tractatum.

Patres Societatis Angli ad hanc vrbem venerunt anno 1621. circa Augustum, ac residentiam habent nõ procul ab arce noua Carolina, vulgò den Steendam. Primus eorum Superior fuit P. Michael Alfordus, alter ab eo Gulielmus Andersonus, tertius nunc præest Ioannes Nortonus, è Comitatu Cantiæ diœcesis Cantuariensis.

CAPVT VI.

Carthusia Gandauensis.

TItulum *Vallis regalis prope Gandauum* in veteribus libris habet; extrui cœpta ad annum CIƆ. CCC. XX. Ordini verò incorporata 1328. Fundator eius seu dotator præcipuus fuit Ioannes Willebartius Brugensis, ad D. Donatiani Canonicus; accessit priuatorum munificentia, ac pius etiam Ludouici Flandrorum Principis fauor, qui eam multis priuilegijs atque immunitatibus exornauit, prout è Diplomatis etiamnũ exstantibus liquet. Fuit autem primus huius loci Prior Michael Coelian. Qui cum esset in sæculo magnarum opum vir, ac prædiues, amore solitudinis incensus, mundo nuntium remisit, plurimaque è sua substantia domui contulit; cui demortuo successit Ioannes. Post quem dominus Gulielmus de Vaernewijck regimen suscepit, nepos nimirum generosi, ac nobilis viri D. Gulielmi de Vaernewijck, qui cum non haberet liberos, in gratiam nepotis sui, ait Miræus in Orig. Carthus. omnium bonorum suorum immobilium, quæ in Hasselt, hoc est insigne prædium non procul à Gandauo, sita sunt, Carthusianos Gandenses constituit hæredes: permotus, vt fertur, instinctu diuino, occasione nimirum virtutis, humilitatis & patientiæ laici cuiusdam eius conuentus, ex eorum genere quos Conuersos nuncupant. Qui cum quodam tempore spicas legeret, & fortè in proxime adiacentem agrum, qui prædicti nobilis erat, imprudens incidisset, illicque quasi in Conuentus sui fundo, nonnullas colligere aristas inciperet, Vaernewyckius id

conſpicatus, indignabundus actutum accurrit, hominique inſignem alapam infregit. Qui id patientiſſimè tolerans, veniam inſuper demiſſè precatur, ignoſci ſibi poſtulans, quod inſcius peccaſſet. Quo patientiæ exemplo ita commotus eſt animus generoſi viri, vt inſequenti nocte ſomnum haud quaquam capere potuerit; correptus nimirum horrore quodam terribili, adeo vt ſe illico exſpiraturum crederet. Vnde prima aurora Carthuſiam adiens, Priorem interpellat, exponit quid pridie cum laico crudeliter egerit, atque in pœnitudinis ſignum terras ſuas omnes Ordini ſuapte ſponte offert. Dein erat & aliud quoddam prædium Monaſterio propinquum, & domicilium alterius cuiuſdam viri nobilis, qui dum intempeſta nocte cum vxore in lecto decumberet, atque inde Carthuſianorum Fratrum (erat enim illorum Eccleſia vicina admodum) cantus exaudiret, ſingulari in Deum amore inflammatus: En, inquit, ad vxorem, quam alacriter boni iſti Religioſi diuinas concinunt laudes, cum interim nos molli decubantes lecto otioſi conquieſcimus. Quidni prædium hoc noſtrum viris iſtis Religioſis, cæleſtem in terris vitam degentibus, offerimus, quatenus nos aliquando ſecum recipiant in æterna tabernacula, cum ſint ciues Sanctorum, & domeſtici Dei. Dictum factũ, neque hic ſtetit res, quin & Gandauenſis Magiſtratus pia conuentualium conuerſatione inflammatus, ex ærario ſuo tres ibidem conſtruxit cellas, & complures alij vtriuſque ſexus poſſeſſiones ſuas, agros, ac prædia in Monaſterij eiuſdem vſum lubentes contulerunt. Floruere autem in inſigni hoc Cœnobio duo præſtanti eruditione viri; quorum vnus fuit Goſwinus de Beka, qui anno Domini 1417. Priorem ibidem egit, ac primum

Pro-

Prouinciæ visitatorem: alter verò Gulielmus Bibaucius, qui cum esset illius loci alumnus, ac præfectus, magnaque polleret rerum agendarum prudentia, tandem anno Domini M.D.XXI. in totius Ordinis Generalem est cooptatus. Splendidum olim iuxta mænia, & aquis vndique ferè cinctum Monasterium fuit Brugensi portæ vicinum: sed anno 1577. per Iconoclastas Caluinianos funditus euersum, & Monachi pulsi sunt. Redierunt tamen in vrbem anno 1584. & vbi quondam Fratres de pœnitentia institutum Tertij Ordinis Franciscanorum professi vixerant, sedem elegere. Ambitus augustus olim iuxta vrbem, ad 340. passus communes in quadro longus, in eo Cœnobio fuit. Reliquię nunc apud illos sunt duo capita de societate vndecim millium S. Vrsulæ; imagines elegantes, sed ab ignoto penicillo: vna B. Virginis cum S. Ludouico Francorum Rege, ac B. Margareta virgine & Martyre; altera eiusdem virginis cum Maria Magdalena, & Maria Ægyptiaca. Porrò Carthusiani à S. Brunone Coloniensi, qui Canonicus Remensis, ac Doctor Theologus Parisinus fuit, originem anno 1084. habent. Eos in epistola ad Fratres de Monte Dei sic laudat D. Bernardus: *Altissima est professio vestra; cælos transit, par Angelis est, Angelicæ similis puritati. Aliorum est Deo seruire; vestrum adhærere. Aliorum est Deum credere, scire, amare, reuereri; vestrum est sapere, intelligere, cognoscere, frui.* Profectò venerabile hoc in primis est institutum, quod iam annis amplius quingentis per singularem Dei gratiam in primæuo spiritu constitit, & in rigore salubris disciplinæ permansit. Qui autem in Carthusia Gandauensi, non sine euidentibus Innocentiæ & sanctitatis argumentis, hinc migrarunt, passim in Auctario suo ad Natales Molani notat Arnoldus Raissius Canonicus Duacensis.

CAPVT VII.

Cœnobium Dominicanorum, Cœnobium Carmelitarum.

Ex eiusdem loci msc. monumentis, Gramaio, & alijs.

VIuente B. Dominico Prædicatores, dono Sigeri Parys, domum obtinuerant valetudinario, iuxta D. Michaelis publico, quod mox in Bilokam migrauit, propinquam, idque ante annum 1221. Ferdinandus autem Comes impensè desiderãs è domo formari Cœnobium: valetudinarium quidem anno 1227. alio transtulit, domum autem & locum in vicino post decem ferè annos Monachis assignauit. Ita Gramaius. Inscriptio tamen domestica sic habet: *Anno Domini M. CC. XXVIII. hic Conuentus Fratrum Prædicatorum in Gandauo fundatus est per Illustrißimos Dominos Ferrandum Portugalensem, Flandriæ, & Hannoniæ Comitem, & eius conthoralem Ioannam, & per diligentiam D. VValteri Episcopi Tornacensis: ac templum quidem Cœnobij anno* 1240. *incohatum, dormitorium vero cum cænaculo anno* 1302. *perfectum.* Anno Domini 1473. Margareta, soror Eduardi Anglorum Regis, & vxor Caroli Burgundię Ducis, fundauit Ambitum cum Bibliotheca; quatuor item ferreis trabibus ingentem Ecclesiæ fabricam, quæ minitari ruinam videbatur, fulciuit, & varijs ad diuina celebranda officia ornamentis eandem Ecclesiam locupletauit. Templum latum est pedes lx. operis admirandi, nullis columnis innixum: ambitus siue claustrum duplex, quadratoque lapide constructa ad ripam Legiæ domus amplissima. Bibliothecam habuit insignem, omnique genere auctorum, ac manuscriptis præsertim codicibus refertam, quam cum cæteris lymphatica

phatica Iconoclastarum rabies anno 1579. dissipauit. Præter eos, quos sanctitate & doctrina conspicuos alibi memorauimus, membranaceus index, omnium hoc in cœnobio defunctorum nomina continens, hos etiam recenset. Primus eorum est, Frater Ioannes à Sledinga, in ea fortè villa natus, Prior Gandáuensis monasterij anno 1516. Frater Arnulphus à Sledinga Prior 1331. Frater Petrus Goethalsius, S. Th. Doctor, Prior anno 1345. Frater Ioannes à Moera Prior Prouincialis in Francia, Illustrissimo Flandriæ & Artesiæ Comiti à sacris confessionibus, ac prædicator generalis, 1393. Reuerendus Pater F. Iacobus, dictus de La, Episcopus quondam Gilbedensis, 1422. Frater Ioannes ex Curia, alias Vutenhoue, S. Th. Licentiatus, 1456. electus in Priorem, & confirmatus. Sub hoc Vicario generali 1466. confirmatur congregatio Hollandiæ per Fratrem Martialem Auriuelli, Ordinis Dominicani Magistrum generalem, eiusque conuocatio sub hoc Gandaui habita est. Obijt Prior Prouinciæ Francicæ: eius opera Conuentus reformatus, in vita regulari profecit. P. Gulielmus Vanasorius, Episcopus Sareptanus, trium Episcoporum Tornacensium Suffraganeus, in Basilica Sancti Petri in Vrbe Pœnitentiarius iuratus, anno 1475. F. Iacobus Weytsius, Magister in Theologia, etiã Prior Harlemẽsis, 1498. Frater Ioannes de Endouia, quondam Prior, Lector, Prædicator generalis, ac hæreticæ prauitatis inquisitor, 1537. Frater Paulus de Nerem, Lector, prauitatis hæreticæ inquisitor, Prior Bergensis, Iprensis, Gandensis, ac tandem totius inferioris Germaniæ Prior Prouincialis, Frater Paulus Coyanus Prouincialis, ac S. Theol. Doctor, 1583. Frater Antonius Ruyskeneltus, vir facundus fuit, & in suis ad populum cõcionibus valde gratus,

S. Th.

S. Th. Doctor, Prior item Monasterij Gandauensis, & Prior Prouincialis, 1601. Frater Leuinus Neytsius, S. Th. Doctor, 1604. Frater Nicolaus Neelsius, vir multis nominibus commendandus, in Theologia Magister, atque per annos 17. Prouinciæ Teutonicæ Prior Prouincialis; in Ambitu Monasterij 1601. sepultus hoc Epitaphium habet:

Morte obita, & varijs duri languoribus aui
Hic Nicolaus Neelsius,
Ordinis Antistes huius, quam Belgica latè
De finibus tendit suis,
Compositus placida requiesco in pace, sepultum
Votis iuuate posteri.

Frater Eduardus Iansenius scripsit Rhetoricam pro sui potissimum Ordinis Tyronibus. De inuentione S. Crucis Comœdiam, alia item dramata, vti de Peccatore ad cor redeunte, Iustoque peruerso, de Infirmitatibus humanæ naturæ, &c.

In Ecclesia Fratrum Prędicatorum Gandaui duę sunt Confraternitates Apostolicâ auctoritate institutæ, magnisque gratijs, ac spiritalibus thesauris exornatæ; prima in honorem S. Rosarij, altera dulcissimi nominis IESV; quibus plerumque honoratiores ciues, ac nobilitas inscribi solet. De viris verò sanctitate in hoc Cœnobio claris, vide meum de Sanctis Flandriæ Hagiologium, ac Hyacinthum Choquetium in suo, de eiusdem Ordinis in Belgica Sanctis, libro, nuper Duaci apud Baltazarem Bellerum edito.

Altare summum in ea Ecclesia è marmore magnificum, ac sumptuosum donauit illustris ac generosus vir Iacobus de Bette Eques, variorum locorum Toparchus. Reliquias habent, spinas duas de Corona Domini, cum parte

parte viuificæ Crucis argento inserta. Illam à Maxæmiliano Cæsare Nicolaus Brugman eiusdem Ordinis, Episcopus, & Principi à sacris confessionibus, impetrauit. Habent & quidpiam de corpore S. Ioannis Baptistæ, S. Blasij Episcopi & Martyris, S. Annæ, S. Barbaræ virginis & Martyris, S. Apolloniæ, S. item Petri Martyris Dominicani lipsanon aliquod ad pellendas febres efficax. Comitia Ordinis, seu capitulum, vt aiunt, Prouinciale, hic, quam vllibi, frequentius celebrata, nominatim annis 1505. 1549. 1574. 1594. 1604. 1607. & ante annis 1331. 1376. 1410. alijsque interuallis. De viris in eo Cœnobio doctrinâ claris, vide nostrum de Scriptoribus Gandauensibus tractatum.

Carmelus Gandauensis.

SIgerus Archimandrita Cambronensis, à Giselberto Bouck mansuram quandam in Briela, iuxta Gandanum, obtinuerat, à cõsanguineo suo Hugone Castellano Gandensi, intra cuius dominium erat, in possessionem missus anno CIↃ. C.XXX. Interiecto tempore B. Abbas Cambronæ parum sibi ad vsum esse hunc fundum obseruãs, Fratribus de Monte Carmelo in Gandauo iam tum, sed ex conducto habitãtibus, transcripti auctoritatem faciente Gerardo Sottengemio, Castellano Gandensi, ad annum 1287. eum donauit, ac paulo post Cœnobium formari cœptum, quod Clemens & Alexãder, Romani Pontifices, suã in protectionẽ assumpsere. Verum enim vero locum hunc, & sedem primitiuam, commoditatis gratia, religiosi post deseruere, in eum, quem modo incolunt, commigrantes. A qua translatione elapsis C.LXXIX. an. id est an. Christi CIↃ.CCCC.LXVI.

mandato & cura R. P. Generalis Ioannis Soret, Religiosi nonnihil à prisca vitæ, & morum asperitate declinasse visi, in Ordinem redacti sunt, auctumque tam viris quam viribus Collegium, porticu, ædificijsque à fundamento exædificandis par fuit. Eodem anno Reliquias S. Alberti à Messanensibus in Sicilia impetrauit M. Adrianus vanden Eeuchoute, S. Theol. Doctor, ac Prior Gandauensis, è nobili ac antiqua familia natus; filius enim fuit Rolandi vanden Eeuchoute Angerelis, dicti de Grimberghe, nepos Domini Ægidij vãden Eeuchoute, dicti de Grimberghe, Abbatis S. Adriani Gerardimontensis à Pontifice consecrati, & mortui 1417. Fuit & in hoc Monasterio brachium B. Simonis Stock, quinti in ordine Generalis; quem veste sacra, quod Scapulare vocant, à Deipara Virgine donatum ferunt. Exemptionem huic loco concessit Ioannes Papa XXII. impetrante eam M. Gerardo de Bononia, primo eius Ordinis Parisiensi Doctore. Varijs etiam immunitatibus, & priuilegijs non Gandauense modo Cœnobium, sed vniuersum Ordinem Carmelitarum Clemens Papa Quartus anno 1292. decorauit. cum elargitione aliquarum spiritalium gratiarũ eum quoque Parochis commendauit Gandaui Ioannes Episcopus Tornacensis. Fuit & in hoc Monasterio de ligno Crucis, quod è Gerardimõtensi D. Adriani Abbatia allatum donauit Gandauensibus Religiosis vir illustris Gulielmus de Poppeto Eques, Dominus temporalis de Calce, Consiliarius Caroli Burgundionum Ducis. Præter eos, quos in libro Gandauensium scriptorũ recensemus, index domesticus in membrana scriptus, quem nobis eiusdem Cœnobij Prior Martinus Dhoogius, vir in politiore litteratura, & Theologia doctus, exhibuit, hos præ cæteris clariores habet.

habet. Primus occurrit Ioannes Heda Sacerdos, ac scriptor egregius, 1534. in Anglia; cuius tamen hactenus monumenta nulla videre potui. Sequitur Ægidius Richardus Doctor S. Theol. Romæ Lector Apostolicus in Sapientia, Procurator item generalis Ordinis in curia Romana; hac vita functus 1545. x. Octobris. Iacobus Gualterus Astronomus, qui cultrum fabricasse fertur, qui ferrum scinderet, 1535. Petrus Falco Sehoorissius vir doctissimus, ac prædicator Iubilæus, 1535. Leuinus Molinæus S. Th. Doctor Prior Gandensis & Valencenensis, 1541. M. Ioannes Meyerus S. Th. Doctor 1517. Iacobus item d'Assonuillæus S. Th. Doctor Cœnobijque Gandauensis Prior, 1517. Est in eius Monasterij Ecclesia imago Deiparæ Virginis in altari nomini eius sacro elegans admodũ, à Petri Pauli Rubenij manu; est & altera octo Euangelicarum beatitudinum ab ignota quidem, at minore neutiquam artificio elaborata. Reliquias habent hoc tempore, partem corporis B Alberti. Ante Iconoclasticos tumultus habuere eiusdem Diui brachium; de B. Simone Stock, partem quoque viuificæ Crucis. Est ibidem confraternitas Sancti Scapularis. Vestem illam, vt dixi, à Beatissima Virgine, post assiduas pro sui Ordinis necessitate subleuanda preces, accepit B. Simon Stock, sextus eiusdem instituti Generalis, sub Innocẽtio quarto. Olim, & nunc quoque, apud pios magno in pretio habita fuit, dederuntque ei nomen S. Ludouicus Galliæ Rex, Eduardus item primus Angliæ, Henricus Dux Lancastrius, Henricus Dux Northumbriæ; S. Angela, filia Raimundi Regis Bohemiæ, Ioannes Dux Britanniæ, Ioanna & Anna de Tholosa, nuper item pijssimi nostri Principes Albertus & Elisabeth, Porrò gratias illi spiritales concessere Ponti-

fices plures. Leo IIII. Adrianus II. Stephanus V. Sergius III. Ioannes X. Ioannes XI. Sergius IV. Innocentius IV. Clemens IV. Honorius IV. Benedictus XI. Gregorius VIII. Sixtus IV. Vrbanus VI. Quas omnes Gregorius XIII. & nuper Paulus Quintus, stabiles, ratasque esse voluerunt.

Est inter Gandauenses illustris, & antiqua familia de Baronaige; quæ vt in Ecclesiasticum ordinem mirè munifica, atque domesticis honoribus locuples semper fuit, ita quoque in Religiosorum Carmelitarum cœtum quam propēsa, quamque profusa extiterit archiua hæc, etiam Bruxellensia, & Antuerpiensia loquuntur. Gens è Flandria originem ducit (vtque fide Heraldorum archiuorumque Aldenardensium constat) vander Weede primum dicta; donec sub Duce Godefrido Bullonio, Ierosolimâ expugnata, Ioanni vander Weede militi Ierosolimitano nomen mutatum est, in cognomen Baronaige, armisque gentilitijs impositum est caput deuicti Saraceni; tum additi sunt duo gryphi, qui insignia ferrent, seu tenerent. Inserta est illustris hæc domus nobilioribus stirpibus Flandriæ, vt van Roo, Eyne, Escornez, Vichte, Vilain, Moues, Brimeu, Haerlebeke, Cortrosijn, Haricourt, Maldeghem, Sersanders, Halowijn, van Heurne, S. Omaers, Cabelliau, van Zickele, Embise, Vaernewijck; donec circa annum 1330. hostili ferro Flandrensem agrum depopulante, à Guidone Flandriæ Comite Dominus Ioannes de Baronaige miles Legatus mittitur ad Ioannem I. Ducem Brabantię: apud quem adeo gratiosus Orator extitit, vt, dissidio sopito, Dominam Catarinam de Waure, legitimam filiam sui fratris naturalis, in coniugem ei Dux dederit, simulque in dotem, peculiaribus priuilegijs, etiamnum conspicua

loca

loca Pamele, Perck & Elewijt. Quæ quidem Perck & Elewijt rectâ & masculinâ serie Dol. Guil. de Baronaige, Toparchus præterea de Herseaulx, & Oijcke, caput eiusce familiæ adeptus, dum hæc scribo, cælibem vitam in cęlestem commutauit; vnicam linquens sororem, hæredemque, Dominam Margaretam de Baronaige, quã duxit vir generosissimus Dominus Fredericus de Marselaer, Eques auratus, & Lauretanus, Toparchus de Loxem & Nederockerzeel, perantiquo Brabantum stemmate, nec solum fortunę, sed & animi & ingenij dotibus præstans. Is edidit lib. 2. de Legationibus; scripsit item Consilia & Conatus Illustrium. In Brabantia itaque per Ducem constituta Baronagijs sede, nobilissimarum rursus familiarum affinitates admisit, Waure, Bets, Steenhuyse, Edinghem, t'Serarts, Berchem, Ophem, Ligne, vanden Heetuelde, vander Meere, Boeuekercke, Dyue, Hinckaert, Marselaer. Anno 1623. Domina Cristina de Baronaige, dignissima Præsul Canonicarum Malbodiensium. Anno 1624. Dominus Gulielmus de Baronaige, eques Toparchus de Mouwe & Direndonck. Anno 1625. Dol. Renatus de Baronaige, Toparchus de Craynhem, Poddegem, & Fontenes, in fata concessere: & horum liberi cum prędicta hærede de Percq, quarto consanguinitatis gradu eundem proauum respiciunt. Verumenimuero etiam alijs in prouincijs sua luce & laude clari fuere isti Proceres. Sic apud Leodios Baronaige de Surleth, Baronaige de Fontaines, Baronaige de Hozemont. Et anno 1268. Arnoldus de Baronaige Dominus de Wezemael & Toparchus de Euurenhuys arbiter fuit inter Magnum Bertholdum Mechliniæ Dominum & Aleyden, Henrici Brabantiæ Ducis viduam. Dum hæc spreto, & in monaste-

rium protruso maiore natu, Ioannem secundo genitum eius Prouinciæ Ducem statuisset. Idemque Arnoldus anno 1269. tutor erat Gerardi de Roden. Patet ex historijs Brabanticis, & hic ex archiuis Cœnobij Sancti Bauonis. Anno 1292. Eustacius de Baronaige, miles Castellanus Ninouiæ. Vt liquet ex archiuis Monasterij de Beaupré. Non ita pridem etiam Baronaigij Toparchias de Moesike, Morsele, &c. possederunt, cumpluribusque functionum, iurium & locorum dignitatibus fuere conspicui. Sed non inhæreo.

CAPVT VIII.

Monasterium Augustinianorum, Fratrum Minorum, cum Patribus Capucinis.

AD Capucinos Patres quod attinet, ex epigraphe, quæ pro foribus huius est Cœnobij, patet, quo primum tempore, & quorum studio flos ille Christianæ religionis ac seuerioris disciplinę in hortulo Gandauensis Ecclesiæ plantatus sit. Illa autem est talis:

Anno Domini M.D.LXXXIX. sexto Idus Decembreis, Ioanne Bette & Francisco van VVijchuyse Coss. S. P. Q. G. hunc agrum publico ære coemptum cum ædificijs, Patribus Capucinis tum primum in hanc vrbem receptis, in Dei Opt. Max. Beatæque Mariæ Virginis, ac D. Francisci honorem habitationis ergo concessit.

Eorum aliquos hospitio ante exceperat R. D. Cornelius vander Hagen, Ecclesiæ Bauonianæ Canonicus, vir pius admodum ac eruditus. Capucinos verò generatim Alexander Farnesius, Parmæ ac Placentiæ Dux, Belgicæ Gubernator, primus in Belgium egregio sanè

zelo

zelo ex Italia euocauit. Qui postmodum, opitulante cælo, per præcipua earundem regionum opida sunt dispersi, cum maximo diuini honoris augmento.

Cœnobium Eremitarum Ordinis S. Augustini.

INtra limites Ackerghemij sacellum vetus fuit, sancto protomartyri Stephano inscriptum, & curiali Martinianæ obnoxium: circa quod ampliter habitantes Borlutij, è nobilitate Gandensi antiqua, Eremitis D. Augustini ædes suas in Cœnobium transformandas obtulerunt anno M. CC. XCVI. pridie Kalend. Augusti. factum probante Ioanne Neruiorum Antistite. Cumque sub annum M. CCC. L. à tribus sacrilegis, cum argentea quantiuis pretij theca, venerabile Christi corpus sublatum esset; inque prato confini depositum, sanguinolentum miraculose repertum, & ab Augustinianis adseruatum foret, sacra ciuium, titulo Sancti Cruoris, sodalitas instituta, ac Clementis etiam Octaui indulgentijs decorata est; supplicatio insuper votiua annuatim maximâ populi frequentiâ, & anno M.DC. IIII. ipsâ Belgarum Principe Elisabethâ, pijssimâ heroinâ, prosequente honorata. Templum ac Cœnobium (cęnaculo excepto, quod in nuptiale triclinium conuerterũt) ab Iconoclastis anno M. D. LXXX. profanatum, euersumque est, plateâ per medium deductâ. At restitutâ Regi & Religioni vrbe, Ioannes Cools Cœnobiarcha, ciuium eleemosynis adiutus, ambitum, dormitoriumque restituit, & nouissimè Senatus patrocinio templi fundamenta iacta sunt, lapides auspicales ponentibus Gulielmo de Coorenhuyse, Augustino de Hereera, Iacobo de l'Anglee, & Roberto Hellinio: id est,

Conci-

Concilij, Arcis, Opidi, & Senatus Præsidibus, die XXVIII. Martij. Annum Vrientius sic expressit:

DIVe ades AVgVstIne, tIbI noVa teMpLa strVVntVr,
HeLLInI & BLaserI ConsVLIs aVspICIIs.

Hactenus Gramaius. Idem verò nunc templum eadem populi ac Senatus Gorduni munificentia, cum ambitu, ædibus alijs, Scholisque humaniorum litterarum, quæ istic iam non absque magno patriæ iuuentutis bono docentur, ad fastigium surrexit. De huius autem Cœnobij exordijs eiusdem etiam loci monumenta audire nonnullum operæ pretium fuerit.

Ex monumentis Cœnobij Augustiniani.

Bonifacio eius nominis octauo, à Petro Barjona, Pontifice ducentesimo sedem Apostolicam moderante, Alberto Romanis imperante, vna etiam Comite Guidone, Dampetra Flandris principante, erectus est hic cultui diuino Conuentus Fratrum Eremitarum Ordinis S. Augustini Africani, Ioanne Vassonio, Tornacensi tunc Præsule gratissimo, id approbante, anno videlicet à sacro virgineo partu M.CC.XCIX. mensis Iulij nouissimâ luce. Lux illa increata creaturarum omnium creatrix nobis lucem perennem misericorditer donet. Amen. Ita domestica monumenta. Fuit D. Gedeon vander Gracht, Episcopus Castoriensis, in Archiepiscopatu Thebano, S. Th. Lector ac Prior huius Cœnobij ad annum 1535. Egregijs etiam huius monasterij viris meritò adnumeretur R. P. Ioannes Cools; is natus Louanij 1548. die 24. Nouembris, professus Middelburgi in Zelandia 1564. quondam Ordinis S. Augustini Prouincialis, sæpius visitator ac definitor, diuersisque in locis Prior, diuini verbi præco eximius, diuersis linguis, Latinâ, Teutonicâ, Hispanicâ, Gallicâ, vltra trigesies sexies Aduentū, & Quadragesimam prædicauit; Templi huius

noui

noui auctor & erector. Obijt an. 1612. Ianuarij XXIII. ætatis 63. professionis 46. Sacerdotij 39. Prioratus in Gandauensi Cœnobio 25. hoc monumentum habet:

Moriar, ne moriar.

Deo Opt. Max.

& R. P. F. Ioanni Cools, viro, quâ eloquentiâ, quâ virtute verè magno, templi huius & monasterij restitutori, professionis litterarum apud suos institutori, quem Belgica suspexerat, ordo Augustinianus Prouincialem, Ganda XXV. annis Priorem obseruarat, omnes coluerant religiosæ disciplinę patronum. Huic à vitæ & mortis Arbitro Louanij iusso nasci, &c. Gandaui denasci, &c. Præcessori suo hoc monumentum mœstus posuit Frater Henricus Lancelottus successor, cum Conuentu mœsto, &c.

Borlutios autem nobili vetustate conspicuos (vt è Gramaio ante audiuimus) potissimū fundatores habet. Quod ex antiquis Monasterij inscriptionibus anni M. CCC. XXI. &c. etiam patet. Cæterum vir nobilis & eruditus Adrianus Borlutius anno M. DC. XXI. cum fratre Francisco Borlutio, Bouclæ & alibi Toparcho, viro præstantissimo, alijsque gentis huius superstitibus, publicum eius rei testimonium, sic palam confitentibus Cœnobitis, impetrauit à Senatu Gandauensi, Philippo Seclinio Herpelghemio & Ioanne Baptista Rodoanio Equite Coss. nona die Iunij. Epitaphium hoc apud Augustinianos quondam habuit Ioannes Borlutius vir bello clarus:

Ioannes iacet hic, miles fortissimus olim,
De Borlunt dictus, nullo certamine victus.

Ex eodem monasterio est P. Ignatius Dyckerius, origine Gandauensis, vir moribus niueis, litterarum amans

& sciens, Theologus quoque ac Poeta, qui editis hactenus quibusdam, in commendationem pręsertim alienorum opusculorum, versibus inclaruit. Is nunc in Aquisgranensi sui instituti Cœnobio Priorē agit. Alios huius Monasterij viros doctrina celebres Catalogus meorum Gandauensium recenset. Imagines in templi pariete pendentes vidi nuper admodum elegantes, & antiquas, sed ab ignota manu. Eas vel Rogerij Bruxellensis, vel Ioannis Eyckij suspicari licet; in ijs natiuitas Christi, adoratio Magorum, & Resurrectio Domini artificio mirabili exprimuntur. Fieri iussę à maioribus Marci Laurini, Domini de Waterulict, viri eruditionis, ac illustratarum antiquitatum Romanarum fama clarissimi. Reliquias habent Augustiniani, de chlamyde S. Matris Teresæ, de spongia sanguinis Christi, de S. Carolo Borromęo; est & illic theca SS. Martyrum Vrsulæ, Thyrsi, & Gereonis.

Conuentus Gandauensis Fratrum Minorum.

FRanciscanorum non minus celebre, quam vetus Cœnobium, ante obitum D. Francisci in hoc opido cœpit, auspicijs Ferdinandi, & Margaretæ (ego Ioannam existimo) Flandriæ Comitum, ad annum redempti orbis 1225. vti Tornacensis historiæ libro quarto, cap. VII. signat Cognatus. Institit pro hac re apud Comitem Toparchus de Maceren, Eques in Flandria clarus. Itaq; licet in Lupara Parisijs captus teneretur Princeps, assentiente Rege, & Comite, cum vxore sua, locum illis ad habitandum, condendumque Monasterium concessit. Primum eius generis Franciscani fuere, qui Regulam S. Francisci vix vlla Pontificum indulgentia mitigatam tenuerunt; post Conuentuales, id est, eius conditionis fuisse

fuisse existimo, vt possessiones in communi habere potuerint. At eneruata lapsu temporum disciplina, iterum ad obseruantiæ normam venere, anno 1503. id est, à fundatione ducentesimo circiter octogesimo tertio. Quę obseruantię norma cum rursus bellorum ciuilium in Belgica motu diuturno, minore superiorum quorundam cura, alijsque de causis imminuta esset, ante paucos annos, alio missis, aut arctiorem vitæ Religiosæ semitam amplectentibus veteribus colonis, in eorum locum venere Patres Recollecti. Qui nunc insigni pietatis exemplo diuina istic agunt officia; & populum Gandauensem verbo Dei, ac salutaribus sacramentis iugiter pascunt. In quam rem optimus tunc Gandauensium, ac Reuerendissimus Antistes Iacobus Boonen, & Frater Petrus Marchantius, eiusdem Ordinis Religiosus, vir planè egregius, ac Theologus nulli secundus; qui primum eos huc adduxit, illisque præfuit, insigniter laborarunt. Paulò minus centum aliquando Fratres hic Conuentus habuit, & Lectores vtriusque Theologiæ binos; nunc vnus Theologiam, & alter Philosophiam docet, concionatores xxx. Templum, quod nuper ornatius, ac fidelium deuotioni aptius redditum est, Apostolorum Principibus, & sororibus Magdalenæ Marthæque conscribitur, appositè instituto Minorum respondentibus Patronis. Viros huius Cœnobij virtute, ac eruditione claros tibi noster Scriptorum Gandauensium Catalogus exhibebit. Sepulturæ locum hic elegerunt viri magni aliquot. Margareta in primis, Eduardi Anglorum Regis soror, Caroli Audacis vxor, Mechliniæ, anno 1503. defuncta, Cœnobiorum Gandensium eximia benefactrix; similiter Theodoricus Beuernensis, Dixmudæ Toparchus, & Maria eius filia, multi etiam è gente Wallia, Ste-

landa, Triestia, Bettica, Serſanderiaque viri primarij, ac matronę. Ex armis, quæ ibi conſpicua ſunt, bonam Cœnobij partem ſtruxiſſe videtur Dominus quiſpiam de Frennes, aurei velleris Eques, è familia Luxemburgica; quem eum fuiſſe exiſtimo, qui ante annos ferè centum Flandriæ Gubernator fuit. Bibliothecam habent inſtructam quidem ſatis, at non illi comparandam, quæ ante graſſatores Caluiniſtas luculenta admodum illic fuit. Imagines in Eccleſia binæ à Petri Pauli Rubenij manu, vna ſtigmatibus ſacris Franciſcum inurit: altera Magdalenam exhibet morientem. In ſummo altari varia Saluatoris myſteria cernuntur graphicè depicta; in D. Virginis, à Ioannis Ianſenij penicillo eadem Diua ab Angelo Gabriele Euangelium audit. Antequam verò hoc de Minoritis claudam, quod de ijs, & S. Dominici ſocijs Albertus Crantzius lib. 7. Metrop. cap. 42. narrat, adponere operæ pretium duxi: *Mirum*, inquit, *quâ celeritate diffuſi ſunt duo Ordines mendicantium per Chriſtianiſmum: volitabant Fratres de Prouincia in Prouinciam, de Ciuitate in Ciuitatem, nec quieſcebant; & erat expeditum illis iter, quando populus Chriſtianus facilè mouebatur, conſpecto feruore noua, & inauditæ religionis; quando paupertatis amore deſertis omnibus ſpontaneam mendicitatē Fratres obibant. Nihil erat tale auditum à ſæculo: & tamen quia vita eorum, & prædicatio erat conformis Chriſti Euangelio, non poterant Chriſti fideles reſiſtere tantæ deuotioni.* Hactenus ille. Certè quod de Chriſti fidelibus vniuerſim Crantzius dicit, bono iure de Rep. Gandauenſi aſſerere liceat. quæ, vti plurima eius in Ordines ab Apoſtolica Sede adprobatos teſtantur beneficia, tales Dei ſeruos ſingulari beneuolentiæ adfectu omni æuo complexa eſt, ijſdemque, cum publico ære, tum priuatis ciuium ſuorum eleemoſynis, tem-

pla

pla & domos magnificas vel in hodiernum vsque diem constrúxit. Reliquiæ apud Recollectos seruantur, duo corpora Martyrum Gorcomiensium, nondum tamen publicæ venerationi exposita; spina item de Corona Domini.

Martyrium trium Franciscanorum in Gandensi Monasterio sepultorum.

Sacrum V. Patris Petri Prus martyrium anno Domini 1571. IX. Nouembris.

PRimus qui ex sacro Franciscanorum sodalitio, (vt de alijs taceam innumeris, qui alios suorum certaminum scriptores nacti sunt) circa ipsa persecutionum Belgicarum exordia, in diras prędonum manus incidit, eximiæ fuit pietatis cultor vereque Euangelicæ innocentiæ sectator, perfectus B. Patris Francisci alumnus P. Petrus Prus, Insulis Flandriæ natus, magnæ vir eruditionis & Ecclesiastes facundus: qui ob virtutum merita, quibus mirè elucebat, Vicarij dignitatem in Conuentu Athensi, Hannoniensis Prouinciæ, fuerat consecutus. Hic cum mensis Septembris die 19. anno 1571. Atho Gandauum properaret, vt iniuncta sibi negotia cum R. P. Prouinciali suo Ministro ibidem existente pertractaret: circa horam sextam vespertinam, cum iam vesper ingrueret, intra primũ ab vrbe lapidem, vix aliquot extra mœnia, qui ex balista emitti possent, iactibus, à socio laico, quem itineris secum tunc comitem habebat, diuulsus ab impia hæreticorum pessimorum congregatione in insidijs latitante, incredibili quadam vesania fuit comprehensus; quanta autem truculentia mitissimum hunc

Ex tabulis Monasterij Gãdensis.

agnellum isti vespertini lupi tunc tractarint, horret animus dicere. Quidam namque illorum tam efferata mente sclopetum, quod in manibus tenebat, in eius caput illisit, donec tandem ictibus continuatis durissima illa ferrea machina in partes disrupta dissolueretur: nec furor cessat barbaricus, quin supra sinistri lateris costas graue illi vulnus infligerent, ac vulnera vulneribus superaddentes, alterum quoque, (quod ei maxime lethale fuit) tantis viribus intulerunt, vt gladius transuersaliter à pectore per obuersam partem pertransiret. Cumque verbera quæ prædicto sclopeto capiti Patris assiduè inferebantur, manibus capiti suprapositis, ne sibi cerebrum comminueretur, pius martyr conaretur auertere, ita erant manus illę sacræ lacerę, atque contusæ, vt in ijs, tota carne decussa, nihil præter neruos & ossa, horrendo cunctis spectaculo appareret. Quem cum iam animam exhalasse impij carnifices non dubitarent, fugam capescentes, seminecem Patrem reliquerunt solum; ab illo igitur crudelissimo vulnerationis loco, totus sacro vndique perfusus cruore, Deo illi miraculosè assistente, nec sine euidenti ductu Angelico, ad tuguriolum quoddam vicinum, haud procul à mola, reptando potius, quam incedendo, tandem peruenit; ibique fores sibi aperiri, & aliquam in tanta calamitate, ac necessitate miserationem exhiberi, eo quod pauper esset Frater Minorita, cum lugubri, ac maximè lamentabili qua poterat voce, humillimè ob amorem vulnerati pro nobis Christi supplicasset, in casulam illam à molitore alijsque admissus, cum pauperes illi saucio condolentes plurimumque illacrymantes, qualecumque poterant humanitatis studium curarent impendere, & sacrum religionis habitum, quo erat amictus, paululum à vulneri-

bus,

bus, quibus impactus erat, conarentur sequestrare, tam ingenti impetu vulnus illud pectorale sacrum ebulliuit sanguinem, vt tota illa ædicula eodem affatim consper- geretur; & sic inter officiosas pauperculorum manus Christi pauper laudes Deo læta mente, & facie persol- uens, suisque hospitibus benignas agens gratias, sine fi- ne deinceps victurus, & immortalem lauream Martyrij percepturus, spiritum exhalabat. Quod cum Fratribus eadem adhuc vespera fuisset à præfato molitore, pij Pa- tris pio hospite, denunciatum Gandaui, postridie accur- rentes, & sanctum corpus à sanie & tabo, non absque lacrymis & gemitibus, abluentes, summa qua fieri po- tuit veneratione à porta D. Leuini ad Conuentum vs- que processionaliter detulerunt, ipso V. Patre Iuliano de Quercu, cum tota Fratrum communitate, Clero vni- uerso, ac plebe Gandensi præsente, sacrumque funus comitante. quod ad Dei Opt. Max. honorem præsenti hoc loco honorificè est tumulatum.

Venerabilis admodum P. F. Francisci Penneman sanctum & illustre martyrium anno 1575.

DVm per annos singulos Hæretica in Belgio rabies incrudesceret, nec in persequendis Dei ministris Hæresiarcharum furor concepta odia vel tantillum re- laxaret, vt in dies magis magisque accenderetur, anno IV. à præfati Patris Petri Prus martyrio, qui ab incar- natione Christi fuit 1575. Gandaui fuit natus ho- norabilis Pater Frater Franciscus Penneman, (cuius quidem fratres atque nepotes etiamnum hic Gandaui superstites, Catholici omnes fortunæ splendidæ, nec infimæ familiæ) is ab ineunte ætate tantos in huma- nioribus

nioribus litteris fecerat progressus, vt iam sacerdos factus, inter sui instituti concionatores præclaros (quibus tunc adhuc Gandensis Conuentus & splendebat, & abundabat) esset planè collocandus. Siquidem in Theologico studio ita cęteros conabatur antecellere, vt quidquid nocturnis diurnisque studijs, atque vigilijs sibi eruditionis conciliasset, non tam sibi ipsi quam omnibus posteris totum id, quod ex Sanctorum Patrum fontibus suxerat, ex historiarum variarum lectione hauserat, propinare, in locos communes multis voluminibus conscriptos posteritati reliquerit; vir non disertissimus tantum atque doctissimus, sed, quod rarum esse in talibus solet, ita ab omni fastu alienus, vt vix à puerili innocentia videretur discrepare: cui nihilominus columbinæ simplicitati adiunctam habebat prudentiam admirandam; vt ob id Conuentui Franciscano, quod Slusis solet esse satis celebre, in pręfecturæ supremæ officio (quod Guardianatum nominare solemus) præficeretur. Hic cum ad pagum celeberrimum, Diuo Laurentio sacrum, verbum Dei pro more concionaturus proficiscitur, atque in ipso itinere pias precatiunculas recitaret, in rabidorum helluonum furiosas subito incidēs manus, ab ijsdem quonam sibi proficiscendi esset animus proteruè interrogatur. Qui cum ad prædicationis obeundum munus destinatum se esse humiliter asseruisset; atqui intulerunt pessimi illi homicidæ, cædi Patris inhiantes, Satis iam diu magica hac administratione hominisque dementatione præfunctus es, statimque virū multis pugnis verberibusque confectum in terram decutiunt: ex quibus vnus securi quadam guttur primum confodit, ac mox iugulum horrendum in modum amputauit, corpus vero defunctum in propinquam fossam præcipi-

præcipitarunt, in qua tantiſper iacuit inhumatum, & auibus feriſque expoſitum, donec poſt 5. à cæde diem, per pueros ouicularum cuſtodes inuentum, rumore diuulgato, magna omnium conſternatione Catholicorum, in præfati pagi templo ſepultum eſt.

Sequitur honorandi Fratris Gulielmi Olijs præclariſſimum certamen anno 1575. menſe Septembri.

BRugis ſplendidiſſima vrbe, & emporio totius quondam Europæ celeberrimo, vbi Conuentus eſt Fratrũ Minorum (quem vltra C. aliquando Fratres habuiſſe cõſtat) ſacerdos fuit nomine Gulielmus Olys, Religioſus plane pacificus, omnibuſque gratus, & amabilis. Qui ipſo iuuentutis flore, poſtquam in grauem morbum incidiſſet, obtenta à Superiore ſuo licentia, vt patriam terram poſſet inuiſere, ſi forte mutatione aeris priſtinã valetudinem recuperaret, rediens poſt aliqualem moram Gandauum, necdum valetudini plenè reſtitutus, cum ad proprium iam redire Brugenſem Conuentum decreuiſſet, opportune in ipſa porta, qua Gandauo Brugas iter eſt, tres quatuorue itineris inuenit comites, qui familiari ſuo colloquio ægro adhuc Patri pro vehiculo eſſent. Cumque mutuo colloquentes, nec quidquam aduerſi cogitantes, ad pagum quendam perueniſſent, nomine Cneſſelare, qui vltra itineris medium eſt, ter mille paſſus ab vrbe Brugenſi diſtantem: en ſubito diri aliquot latrones ex proximo nemore proſiliunt, qui omnibus alijs abire iuſſis, ſolum hunc pijſſimum Patrem comprehendunt, quem intra opacam ſyluam ſecum abducentes, veſte Religionis exutum, propria, quam ex inſtituti ſui ratione geſtabat, corda arbori cui-

dam immaniter alligarunt, ac multis sclopetorum, ac catapultarum expositionibus traijciunt. Quem cum plurimis glādibus tormentarijs confossum, adhuc nonnihil palpitantem cernerent, interiorem tuniculam exuunt, sicque nudo ab ipso occipitio totam dorsi spinam ad nates vsque (haud aliter quam in porcorum mactatione fieri solet) ita securibus diffindunt, vt omnia corporis penetralia intuentibus patescerent. Ex quo postea loco postquam tristis rumor interfecti Patris Gandauum aduolasset, corpus à Catholicis intra vrbem ad Leprosorum hospitale aduectum est, & inde non minore solemnitate, & lamentatione à Fratribus, inspiciēte tota vrbis multitudine, ad Conuentum delatum, & iuxta eiusdem Martyris Petri Prus corpus nouus & ipse Martyr tumulatus est.

His proinde tribus Martyribus, quos viuos & nouit, & amauit F. Franciscus Euerardus, amoris sempiternęque memoriæ præsens, licet rude, Epitaphium posuit anno 1601. secunda Augusti:

Hos tibi sinceræ fidei Deus optime testes
Flandria tres offert, Ganda duos sepelit.
Flandria conseruet semper pia dogmata Patrum,
Atque horum precibus Ganda Deo placeat.

Manibus proprijs sepeliuit Martyres hos Gandaui F. Petrus vanden Houe iubilarius laicus, qui etiamnum, dum hęc anno 1625. scribimus, in viuis existit. De his verò Martyribus vide latius Arnoldum Raissium in Auctario Molani, Thomam Bouchier, Franciscum Gonzagam in Historia prouinciæ Flandricæ parte tertia, & alios.

CAP.

CAPVT IX.

Bogardi, Domus Templi, Diues Leprosarium.

FRatres tertiæ Regulæ Franciſcanæ triplicis generis Gandaui fuerunt, Bogardi, Alexiani (de quibus alio loco) & Tertiarij: illi retro Franciſcanos iuxta Sant-portam, antiquis mœnibus vrbis attigui, congregati, Textores initio erant, & ſub Ioanne Diuionenſi regulam aſſumpſere, at iam dudum, quod Zepperenſi Capitulo non obnoxij licentius viuerent, extirpati ſunt. Tertiarij autem griſeis amicti, ſiue Fratres de Pœnitentia Ieſu Chriſti, inſtituta tertij Ordinis Franciſcanorum profeſſi, ex laicis in commune viuentibus cœperant Gandaui ſub annum M. CCC. IV. ſed cum ad inſignem redacti paucitatem, ad duos videlicet, eſſent, diſciplina inſuper flacceſcente, & peculio multum imminuto, minus vtiles cenſerentur, Regia & Pontificia auctoritate locus Carthuſianis anno 1584. aſſignatus eſt: cum prius hi per furores hæreticorum anni 1577. pulſi, ac ſuburbanum eorum Cœnobium ad flammas damnatum eſſet.

Sacellum Melitense, seu domus Templi, vulgò, het Tempel hof.

SAcellum Melitēse, seu domus Templi, cum particulari iurisdictione & immunitate ante annum 1180. fundata colligitur ex diplomatis dicti loci. Sequentibus enim illum annis Philippus Comes donationes varias, ad opus Templariorum factas, ratas habet, anno 1181. Gilberti de Niuella. Anno 1182. Wilhelmi Gouela, idque ad manus Theobaldi de Furnis, qui in Flandria Templariorum beneficia custodiebat. Item anno 1223. Comes terram apud Gandam intra, & extra clausurā, domui & Fratribus Sācti Tēpli assignat. An. 1271. Decanus B. Pharahildis collata ab Ægidio Vischero Canonico domui militiæ S. Templi confirmat. Arnoldus Abbas S. Petri, qui vixit anno 1209. fatetur nihil sibi iuris esse in terras ad meridiē dictæ domus iacentes. Item anno 1186. Amianus in partibus Cismarinis domus Templi minister decernitur Gandaui. Anno 1280. Gerardus vā Maelstede certa quædam assignat *Commendariæ, domum Templi in Flandria ad opus Tēpli de Saemslacht.* Ex quibus conuincitur, Templarios hos latè in Flandria diuites, in primis custodem beneficiorum in Cismarinis habuisse, sub quo Commendaria Flandriæ erat, & sub ea diuersa Templa seruantia nomen. Extirpatis porrò Templarijs, cum bona Melitensibus essent assignata, eis anno 1434. Synodus Basileensis Abbatem Bauonicum & Archidiaconum Cameracensem dedit conseruatores, rogatu Rocoaldi de Rochicourt Commendatoris Præceptoriæ Hannoniæ & Flandriæ.

Diues Leprosarium, vulgo, het Rycke Gasthuys.

INter omnia Gandauensia, Nosocomium hoc antiquissimum est, à bonorum prouentibus Diues appellatum, & sacro nomini D. Elisabethæ dedicatum; nam ab octo sæculis exstitisse ferunt. Illi Margareta frumentariam in foro Gandensi exactionem, sed consensum in id præbente eiusdem vrbis Senatu, indulsit. Olim lepra infectos vtriusque sexus admittere, eorumque curam exactam habere virgines istic constitutæ tenebantur; nunc cum vix vnus & alter eo morbo laborans in hoc ingreditur, ac frequenter etiam nullus ibi leprosus sit: cura tamen eorum vel alijs ibi relinquitur, vel aditus, quasi ea morbi species non sit, quæ istic locum habet, præcluditur. Vota & regulam certæ Religionis nondum habent, licet de Benedictina suscipienda iam agatur. Tantum olim, annitente Valtero Tornacensi Episcopo, circa annum 1424. ordinationibus quibusdam, ac statutis piè viuendi, & Episcopo suo obediendi, se obstrinxerunt. Opes, vt dixi, illis largæ sunt. Quarum potissima pars (cum à lepræ contagijs per Dei gratiam in Belgio sæculum nostrũ immune sit) bonorum ac grauium virorum iudicio, aut Cameræ pauperũ, aut nuper Gandaui institutis egentium puerorum scholis, aut alij cuipiam proposito temporibus his fructuoso, Regia ac Pontificia auctoritate, salubriter admodum impendatur. Satius enim esse, vt eo, quod paucorum alioquin hominum sumptibus tereretur, ac aliquando difflueret, multi necessitatem patientes alantur, nemo sanæ mentis negauerit.

CAPVT X.

Biloka Hospitale Sanctimonialibus Ordinis Cisterciensis attributum.

Ex monumentis eiusdem loci.

PEr Trunam Vtenhouiam, fœminam nobili loco natam, & per Fulconẽ eius fratrem, Ecclesiæ Insulensis Canonicum, incorruptæ conuersationis virum, ciues Gandauenses anno M.CCI. iuxta Prædicatores Nosocomiũ hoc, ad pauperum solatia, & ægrorum, præcipuè huius vrbis, receptaculum, inchoatum fuit fundatumque partim proprijs, partim etiam hospitalis vetusti bonis, quod in parœcia S. Nicolai situm, vulgo Wittocx vocabatur, ac incendio, alijsque casibus collapsum, suis opibus se restaurare nõ poterat. Domũ itaq; ipsa suam, cum ijs quæ adhærebant, quam iuxta D. Michaelis Ecclesiam possidebat, in pium hunc vsum contulit. Quod Christianę liberalitatis exemplũ cum plures, collata etiam aliqua suarum facultatum portione, sequerentur, ac illud ab omnibus passim approbari institutum videret Episcopus Tornacensis, idem Ferdinando, ac Ioannæ eius coniugi, Flandrię Hannoniæque tũ Principibus, commendauit. Qui, eiusdem instinctu, videntes locum huic proposito iuxta D. Michaelis minus idoneum, omnẽ illum tractum extra cupam vsque ad Turre portam, quæ vulgò Leprosorũ vocabatur, vrbi adiacentem, ac Biloka nominatum, Hospitali constituendo donauerunt. Sacellũ itaque istic ac Nosocomium, aliaque multa, quæ in hanc rem necessaria videbantur ædificia, fundatorũ opibus, curaque, & auspicijs piorum illorum Principum, constructa sunt. Prior verò illa do-

mus,quæ iuxta D. Michaelis erat, vsui Fratrum Prędicatorum est applicata, atque anno M. CC. XXVI. facta translatio supellectilis & ęgrorum à D. Michaelis ad Bilokam, siue portum Mariæ, vbi ab eadem Truna & Fulcone eius fratre Cœnobium Monialiũ Ordinis Cisterciensis, antedicto opitulante Episcopo, est ædificatũ nõ sine multis immunitatibus ac priuilegijs. Biennio autẽ post, F. Robertus Abbas Clareuallẽsis Abbati de Bodelo scripserat, vt, cũ opus esset, è Monasterio Noui Bosci tot in hoc nostrũ Moniales induceret, quot expedire iudicaret, & easdẽ suo regimini subijceret. Igitur vigiliâ Assumptionis B. Mariæ anno insequente primũ istic celebrari cœpit officiũ, omniaq; eiusdẽ Nosocomij bona Abbatię Monialium & dispensationi earundem relicta sũt. Verum cum paulò post non pauci quererentur, non æquam fieri eorũdem bonorum dispensationem, ac plura, quam par esset, adiungi impẽdique monasterio, subtrahi vero hospitali, ad instantiam Principis, ac multorum ciuium Gandauensium, anno 1237. facta est per Episcopum Tornacensem, Abbatem Claræ-vallensem, S. Bauonis & alios bonorum diuisio, constitutumque, vt cum tam paucis Monialibus ac sororibus, quam decenter fieri posset, secundum Ordinem Cisterciensem septem horarum Canonicarum ibidem officium fieret. Quæ autem hactenus dictam Monialium societatem, cum titulo Abbatissæ rexerunt, hic sequuntur:

D. Elisabeth Vtenhoue, cognata fundatricis, electa 1230. obijt 1249. D. Maria Vtenhoue, soror primæ Abbatissæ, obijt 3. Nouembris 1285. D. Elisabeth de Sancto Bauone obijt 1298. D. Maria de Sancto Ioanne obijt 1306. D. Maria de Poperode obijt 1323. D. Iuta vander Mude 1329. D. Margareta vanden Berghe

ghe obijt 1363. D. Anaſtaſia Spapen obijt 1366. D. Catarina van Maſſeme obijt 1384. D. Bela Serſimoens obijt 1423. D. Agata Serſimoens obijt 1433. D. Agata Serſanders obijt 1465. D. Gertrudis van Pottellis, pia admodum & Religioſa mulier, de qua lege Hagiologium meum Flandriæ, 1472. D. Catarina van Keerberghe obijt 1490. D. Maria Skerels obijt 1530. D. Ioſyna van Kuenincdonck 1557. D. Agnes van Loudenhoue obijt 1581. D. Anna de Blaſere 1587. D. Eliſabeth van Temſeke 1612. D. Anna van Crombrugghe 1616. D. Leuina Dhooghe, etiamnum viuit, mulier cordata & pia, ſuaſque pacificè, & prudenter regit.

De Fulcone autem, præcipuo huius, cum ſorore ſua, Noſocomij fundatore operæ pretium ſit audire Chronographum noſtrum Meyerum ad annum 1210. Is in hunc modum loquitur: Fulco patriâ Gandenſis percelebri vir ſapientia, qui cum nullis poſſet modis impelli à Iacobo Vitriacenſi, Innocentij Legato, vt expeditionem (in Albigenſes hereticos) pro more concionaretur, idoneum ſe eſſe negans, ſubito, ſeu vindice irato numine, grauiſſima correptus eſt hemorrhoide: quam viginti quatuor per annos tam forti infractoque tulit animo, vt Chriſtum Seruatorem ante mortem videre, vt aiunt, diemque obitus præſcire meruerit.

Conditus eſt Fulco in medio templi; & hoc olim habuit Epitaphium: In hoc vicino Sacello B. Mariæ requieſcit Dominus Fulco Vtenhouius, qui ex hac luce migrauit anno Domini CIↃ. CC. XL. tertio Kal. Sept. Ad eius ſiniſtram vero pauſat venerabilis Domicella Truna Vtenhouia, eiuſdem Fulconis germana, quæ obijt anno Domini M. CC. XLII. 3. Kalend. Aprilis, qui fauore inclytorum Ferdinandi, & Ioannæ Flandriæ Comitum, inchoauerunt & fundarunt Hoſpitale & Monaſterium, vnicum

profecto,

profecto, atque supremum pauperum infirmorum solamen atque refugium. Requiescant in pace. Amen.

CAPVT XI.

Reclusoria, Nouus Boscus, S. Agnetis Cœnobium.

AB omni sæculari strepitu alieni, & diuinarum rerum contemplationi penitus addicti, Reclusos vocant, homines aliquot Gandaui viuunt. Ad Deiparæ in Blandinio vir vnus, cui Prælatus Blandiniensis necessaria præbet, ad D. Martini in Ackerghem alter; ad D. Saluatoris nobilissima virgo Magdalena Trasegniaca, Principum nostrorum honoraria quondam contubernalis, altera ad S. Quintini Sacellum, etiam in Blandinio; ac tertia iuxta Templariorum ædem.

Nouus Boscus.

CElebre Monialium Cisterciensis disciplinæ Cœnobium antiquitate Bilokam superat; ex illo enim ad annum 1227. Abbas Bodelonensis, iussu Roberti Clareuallensis, Abbatissam cum tribus virginibus in Bilokam introduxit. De eo sic domestica monumenta mihi tradita loquuntur:

An. ab Incarn. Domini M. CC. XV. quinto Kal. Maij inchoata est Abbatia B. Mariæ in Veteri Busco in Wasia.

Eodem anno XVII. Kal. Decembris primo celebrata sunt ibidem diuina.

Anno millesimo CC. XVIII. Oda electa est prima Abbatissa in eodem loco in vigilia Beatę Marię Magdalenæ, quæ rexit dictum Monasterium annis sex; qua regente prædictum Monasterium, obijt pię memoriæ Margareta prima Priorissa ibidem, & fundatrix eiusdem loci, quæ rexit Monasterium annis decem.

Anno millesimo CC. XXXV. 4. Kalend. Februarij Aleydis successit Cristinæ, quæ rexit monasterium annis XXII.

Anno millesimo CC. XLVI. V. Idus Nouembris primo celebrata sunt diuina in loco præsenti, qui dicitur Huesdene, iuxta Gandauum supra Scaldam.

Anno millesimo CC. XLVII. transtulit se Conuentus de Veteri Busco in locum superius memoratum, in vigilia natiuitatis Beatæ Mariæ, propter loci amœnitatem, aeris bonitatem, necnon & aluei commodum.

Anno millesimo CC. L. nono Kal. Nouembris obijt piæ memoriæ Aleydis Abbatissa; cui successit Dompna Agatha.

Anno millesimo ducentesimo LV. octauo Idus Februarij Agatha successit Aleydi, quæ rexit Monasteriū anno vno, & obijt anno Domini millesimo CC. LVII. pridie Kal. Aprilis; cui succefsit Maria.

Anno Domini millesimo CC. LXXXVIII. XIII. Kal. Septembris, obijt Dompna Maria quondam Abbatissa in hoc loco.

Anno Domini millesimo CC. XCVIII. obijt Dompna Maria, huius loci Abbatissa, quæ rexit dictum Monasterium XIX. annis & tribus mensibus; cui successit Dompna Agatha.

An. Domini millesimo CCC. XI. obijt Dompna Agatha Abbatissa; cui successit Dompna Auezoeta de vico Fullonum.

Dompna Agatha vander Volderstraete obijt anno M. CCC. . . . . ipso die Sancti Dionysij; quæ rexit XI. annis, XIII. hebdomadis & octo diebus; cui successit Maria Shaken.

An. Domini millesimo CCC. LV. ipso die Sancti Lu-

quæ obijt dicta Dompna Maria Sbaken, quæ rexit dictum Monasterium XXI. annis; cui successit Dompna Catharina Pytteus.

Obijt dicta Dompna Catharina Pytteus Abbatissa de Busco, quę rexit Monasterium per XI. annos & septem menses, cui successit Dompna Auezoeta Sgruters.

Anno Domini millesimo CCC. LXXX. obijt dicta Dompna Auezoeta Sgruters Abbatissa, quæ rexit hoc Monasterium laudabiliter V. annis & V. diebus; cui successit Dompna Elisabeth Militis.

Quæ Elisabeth Militis rexit istud Monasterium tribus annis, quatuor mensibus cum duobus diebus; cui successit Dompna Margareta Swolleslagers.

An. Domini millesimo CCC. XCIII. die tertia mensis Iulii obijt dicta Dompna Margareta Abbatissa decima huius Monasterij; quæ idem Monasterium rexit septem annis & sex mensibus; cui successit Dompna Odina de Pomerio.

Anno Domini millesimo CCCC. XVI. die XXIIII. mensis Ian. obijt dicta Dompna Odina de Pomerio Abbatissa vndecima; quæ istud Monasterium rexit XXIII. annis, sex mensibus & XXIII. diebus; cui successit Dompna Isabella de Brake.

Anno Domini millesimo CCCC. XXXII. XVII. Kal. Iunij obijt dicta Dompna Isabella de Brake XII. Abbatissa huius Monasterij; quæ solemniter rexit XV. annis, mensibus III. diebus XXIIII. cui successit Elisabeth ex Curia.

Anno Domini millesimo CCCC. LII. ipso die Purificationis Beatæ Mariæ obijt dicta D. Elisabeth ex Curia, XIII. Abbatissa huius solemnis Monasterij, in vita sua à Reuerendo Domino in Christo patre ac Domino, Do-

mino Nicolao Episcopo Sareptano consecrata, quæ rexit XX. annis, mensibus octo & decem diebus; cui succeßit Dompna Margareta ex Curia eius soror.

Anno M. CCCC.LXIV. Dominica prima Aduentus obijt Gandaui dicta Dompna Margareta ex Curia, in vita à Reuerendo in Christo Patre & Domino, Domino Philippo, Abbate Clareuallensi, consecrata, quæ hoc Monasterium rexit XII. annis, duobus mensibus, & tribus hebdomadis, cui succeßit Dompna Amelberga Brãdins.

Predicta Dompna Margareta Abbatissa decimaquarta sponte & libere resignauit ipso die Laurentij an. LXIV. ipsi Conuentui; & tunc per Conuentum electa fuit dicta Amelberga Brãdins, professa huius Monasterij, decima quinta Abbatissa; quę Monasterium suum tantùm rexit octo mensibus; cui succeßit Dompna Elisabeth de Moro.

Anno Domini M.CCCC. LXXV. obijt dicta Dompna Elisabeth de Moro, decima sexta Abbatissa huius loci; quæ rexit an. X. & mẽsibus X. cui succeßit Dompna Catharina van Bedruaen die XVII. Iunij anno LXXVI.

Anno Domini millesimo quingentesimo quinto obijt dicta Dompna Catharina van Bedruaen, decima septima Abbatissa huius Monasterij, ipso die Circũcisionis Domini; quæ rexit XXVIII. annis; cui succeßit Catharina Dammans.

Anno Domini millesimo CCCCC.XXXVII.XXX. mẽsis Octobris obijt venerabilis dicta Dompna Catharina Dammans (quam sæpenumero meis oculis vidi) huius loci Abbatissa decima octaua; quæ laudabiliter rexit XXXI. annis, mensibus decẽ, præter vnum diem.

Post dictam Abbatissam succeßit venerabilis & honorãda Dompna Dompna Elisabeth Cabelliau moderna

na Abbatissa, cui fideliter seruiui XI. annis, consecrata per Reuerendum Dominum ac Patrē D. Robertum de Clerck, Abbatem de Dunis, ipso die omnium SS. anno XXXVII. quæ prius fuit Coadiutrix duobus annis, decima nona Abbatissa huius Monasterij; quæ rexit Monasterium annis XXIX. mēsibus octo & septem diebus. Obijt anno M. D. LXVII. septima mensis Iulij. Post dictam Abbatissam eodem anno M. D. LXVII. successit reuerenda Domina Margareta Biese, vigesima huius loci Abbatissa, installata per Reuerendū in Christo Patrem ac Dominum Petrum Hellinck, Abbatem de Dunis, ipso die decollationis S. Ioannis Baptistæ. Hæc propter senium reliquit Abbatiam anno M. DC. III successitque Barbara Blancquaert, inducta per R. D. Abbatem Cambronensem, D. Robertum d'Ostelart, atque obijt anno M. DC. XIIII. in D. Andreę.

Post hanc venit Domina Margareta van Lummere, è nobili domo, inducta per R. D. Ioannem Farinart XV. Februarij 1615. præest etiamnum non sine virtutum, prudentię, ac regularis disciplinæ laude.

Otto Gereon Episcopus Cyrenensis, Coloniensis & Treuirensis Vicarius, diplomate ea de re dato, testatur partes Reliquiarum subsequentium in diuersis ac celebribus vrbis Coloniæ Ecclesijs reuerenter ac dudum asseruatas esse, & ad hoc Monasterium missas:

S. Sophiæ Virginis.	De S. Lamberto.
S. Blasij Martyris.	De socijs S. Gereonis.
S. Vincentij Martyris.	S. Petri Apostoli.
S. Mariani Martyris.	S. Sebastiani Martyris.
S. Brigidæ virginis & Martyris.	S. Margaretæ virginis & Martyris.
S. Huberti Episcopi.	S. Laurentij Martyris.

S. Constantiæ Virginis.
S. Lucæ Euangelistæ.
S. Leonardi.
S. Christophori.
S. Iacobi Apostoli.
S. Geronis Martyris.
S. Barnabæ Apostoli.
S. Adriani Martyris.
S. Andreæ Apostoli.
S. Damiani.
Magna pars corporis S. Gertrudis.
S. Seruatij Episcopi.
S. Eustachij Martyris.
De crinibus S. Agnetis.
S. Vrsulæ virginis & Martyris.
Alia de congregatione eiusdem.
S. Seueri Martyris.
S. Aaronis.

Hoc autem Monasterium opibus præcipuè duarum sororum, Margaretæ & Odę, ex familia, vt creditur, Vtēhouia, quæ Principi Ioannæ contubernales erant, fundatum est. Venerunt primo ad vrbem Moniales anno 1584. inde anno 1598. ad Hoiam, vbi anno 1603. Templum cum ædibus magnificis ædificarunt.

S. Agnetis Cœnobium.

S. *Agnetis Cœnobium*, quod Regulare est Sancti Augustini, ante duo fere sæcula coaluit. Liberę antea & exleges ibi Virgines fuerũt: donec an. CIↃ. CCCC. LII. Iunij septima meliusculè sibi cautum, ait Gramaius, æstimarunt, emisso ad pręscripta D. Augustini Religionis voto triplici, promouit harum conatus Margareta Comes, & anno eiusdem sæculi LXXII. primum Ecclesiæ lapidẽ posuit, vbi Ioannam Luxemburgicam, Comitis Sanpaulini filiam, anno 1478. cum pompa introduxit monastico habitu induendã. Ibi ante summũ altare lapis cupro tectus sic loquitur: Hic iacet sepulta Domina Iueta Rhijnis, filia Danielis, vidua Ghiselberti de Grutere, F.

re, F. Ghiſelberti, pręcipua fundatrix huius Monaſterij, quæ obijt anno Domini 1468. prima Maij. Orate pro anima. Celebris in eo Monaſterio puellularum, quæ bonos mores, & litteras iſtic edocentur, Schola eſt. Ante eam quadrato lapidi hoc inciſum: Reuerendus Dominus D. Ioannes Carondelet, Dei gratia Archiepiſcopus Panormitanus, huius ſcholæ fundator præcipuus. Reliquias habent, de corpore S. Agnetis, dentem S. Petri, de Spina Domini, de SS. Gereone, Dorothea, Hilaria. Præeſt nunc ſoror Anna Cabelliau, nobili loco nata; ſub qua, adnitente Domino Antonio Trieſt, Gandauenſi Antiſtite, ad reſtituendam firmandamque diſciplinam, admiſſum clauſtrum cum Romano officio; varia quoque Cœnobij ædificia conſtructa.

CAPVT XII.

Monaſterium Donzanum, Ooſteecloo, ter Haghen.

CVrthemenſes in Deynſa opidulo, tertio ab vrbe lapide, ad ripam Legiæ ſito ortæ, quo Agnetanæ tempore, Beginæ primum, mox Tertiariæ; demum exuſto aliquoties Cœnobiolo, an. 1427. Auguſtini Sectatrices ſe profeſſæ ſunt, Gandauumque profugæ an. 1501. Cœnobium coaptare cœperunt circa parochialem D. Martini in Ackerghem Templum: nuper elegans, aptumque earundem virginum inſtituto, auſpicijs venerabilis Domicellæ Alexandrinæ de Noyelles Prioris, ædificarunt; & hoc, quo ſcribimus, anno 1624. Monaſterij pomærium ingenti muro clauſum. Seruantur in eo Reliquiæ, Pixis de Treuirenſibus Martyribus, dono Religioſi Treuirenſis

iſtuc

istuc profugi, crux miraculosa, è radice rosæ in monte Caluariæ natæ, per Religiosos eiusdem Ordinis olim allata. Nunc præest pia, & religiosa Domina Catarina de Valcke, quam præcessit Isabella de Noyelles illustris familiæ virgo. Ad arctiorem disciplinæ obseruantiam, sub Iacobo Boonen, Antistite Gandauensi, claustrum admisere. De Donsanis verò Monialibus Simon Lalanus, Eques fortissimus, cum vxore sua, circa annum 1450. optimè meritus est. Ad diem decimam quintam Septembris aqua hic benedicitur, quæ dudum incorrupta manet, febribusque ac alijs languoribus pellendis vtilis esse perhibetur.

Oostreecloo.

ANte annos amplius trecentos in pago eiusdem nominis tertio ab vrbe lapide fuerunt; nuper verò Gandauum ob ciuiles turbas venere. Præest nunc Ioanna de Hertoghe mulier pia, & bono loco nata. Cuius etiam auspicijs templum, & alia quædam ędificata sunt. Moniales sunt ordinis Cisterciensis, & locum incolunt vulgò de Posterna, qui Ludouici Maleani, aliorumque quorundam Flandriæ Principũ olim fuit habitaculum.

Ter Haghen.

Ex domesticis monumentis msc.

EIusdem instituti, Cisterciensis nimirum, hoc est Coenobiũ, ac primitus coepit anno Domini M.CC.XX. auspicijs Margaretæ Flandrorum Dominæ iuxta Axellã in parochijs de Zuytdorpe, & Boostenblyde. Eodem anno facultatem ædificandi, & immunitatem, quâ vniuersus Cisterciensium ordo fruatur, concedit in suo patronatu

tronatu Walterus, Dominus Axellanus. Idem anno M. CC. XXXV. quantum in se erat, concessit liberam mobilium & immobilium bonorum possessionem. In Zuytdorpe annis circiter xxxv. habitarunt: sed cum ab inundatione maris continuum eis esset periculum, & rei quoque familiaris inopiâ laborarent, consentiente in id Abbate de Dunis, dispersæ sunt. An. M. CC. LXVIII. Iueta van Breyen, ciuis Gandauensis, prædium ipsis dedit in Parochia de Merelbeke, nomine Ledermerchs, ad ædificandum istic Monasterium. Donationem hanc anno M. CC. LXIX. confirmauit Guido Comes Flandriæ. Anno verò M. CC. LXXI. Gregorius Papa, & Capitulum generale Ordinis, Prælatus item ac Conuentus Blandiniensis, vtpote loci Patronus, ædificandi istic Monasterium facultatem dedere. Anno nihilominus M. CC. LXXII. mense Septembri, Margareta Flandrorum Comes iussit eas ad veterem locum redire; vtque illic permanerent, ducenta & quadraginta duo terræ iugera donauit. Quæ omnia cum post violentia maris mersisset, locum penitus nuper deseruerunt, & in vrbe Gandauo, piorum eleemosynis adiutæ, nouum Monasterium auspicatæ sunt. Cuius templum anno M. DC. XIII. Franciscus vander Burch, Archiepiscopus nunc Cameracenus, XXVII. Aprilis consecrauit. Prima Monasterium rexit Dompna Margareta de Vulbeke; altera fuit Aleydis de Lembeke, pia admodum & religiosa mulier; sub ea constructũ Templũ secundæ fundationis, consecratũ ab Episcopo Vltrajectino an. M. CCC. XXXVIII. in natiuitate S. Ioannis Baptistæ. obijt 1352. Septembris XV. Tertia fuit Adelisa van Euersbeke; obijt 1355. Septembris XVI. Quarta Aleydis de Moesbroeck; obijt peste eodem anno V. Octobris. Successit Catarina van Auensvoorde;

voorde; quæ res Monasterij auxit, obijtque x. Nouembris M. CCC. LXXII. dignitatem triennio ante mortem reliquit. Post illam venit Agatha van West; obijtque 1376. in nocte natalis Domini; successitque Margareta van West, ac præfuit annis XXXVII. defuncta 1414. Successit Margaretæ Catarina Maes. Edificauit Nosocomium, ac præfuit annis XXII. obijt 1436. Kal. Iunij. Venit post hanc Laurentia de Maldeghem; præfuitque annis XVI. extincta 1452. peste. Sepulta Gandaui in Biloka. Post illam Iacoba van Geldre: eodem morbo obijt 1452. Octobris XXVIII. Gandaui sepulta in Biloka. Sequitur Anastasia van Gistele; quæ obijt 1481. XXV. Decembris; & hanc Maria à S. Audomaro, quæ cum lepra tacta esset, munus reliquit, cum magno Monialium dolore: proba enim valde ac pia mulier erat. Obijt 1396. Februarij XVII. venitque in eius locum Beatrix van Buxstale; quæ obijt 1516. Kal. Nouembris, ante resignata dignitate, quam suscepit Iosyna Goosins, laudabilis vitæ mulier; præfuitque an. 25. obijt 1529. XXVIII. Decembris. Secuta est Barbara Rommelinx, strictioris disciplinæ obseruantissima. Præfuit annis 14. post hanc Amelberga Svos optima mulier; obijt 1572. XXV. Augusti. Successitque Ludouica Anchijn, quę motu metuque heresion fugit Audomaropolim, vixitque istic singularis fiduciæ in Deum, patientiæ, & aliarum virtutum exemplo. Obijt 1599. XX. Maij in die Ascensionis. Secuta est Gulielma van Boonem, præfuitque annis tribus; ac obijt 1603. Nouembris XXIV. post quam venit Maria van Houcke, etiam laudabilis vitæ mulier, proque instaurando Monasterio multum sollicita, humilis suiq; contemtrix, obijtque 1609. VI. Septemb. nunc denique præest Iosina de la Rouiere, mulier religioni, ac studijs pieta-

pietatis deditissima. Res Monasterij multum promouit, templum, & alia ædificia inchoata perfecit. Reliquiæ istic sunt, bina capita de congregatione S. Vrsulæ.

CAPVT XIII.

Monasterium Sanctæ Margaretæ, vulgo de Groenen Briele, Georgij Vranx, Galilæa.

MOniales Sanctę Margaretę vulgo Victorinæ nuncupantur, & D. Augustini Regulam sequuntur. Fundatorem habet Cœnobium hoc virum nobilem Simonem Mirabellium Equitem, Comitis Flandrię Consiliarium, ab Haele dictum, Dominum de Pereweys; vxor ei fuit Isabella soror naturalis Ludouici Flandriæ Comitis. Ad annum 1340. dedit is Monialibus domum amplissimam, vulgo, het Hof te Walle/ quam inhabitabāt, cum adiacente prato, vsque ad Liuiam. Sed cum anno 1368. Comes Ludouicus eum sibi locum vendicasset, censu annuo ducentarum librarum Parisiensium assignato, biennio post Viridis Briela, in quo nunc Cœnobium, à Ioanne Vilain, Domino S. Ioannis te Steene/ empta est: in eam itaque tunc Moniales migrauere. Plura eaque ingentia in easdem contulit beneficia Mirabellius; de ijs & optimè merita est familia Sersanderiorum.

Prima Cœnobij Abbatissa fuit Beatrix Vlaminex, ex Monasterio de Blydenberch iuxta Mechliniam tum sito. Consecrata fuit 6. Februarij 1374. præfuit annis 11. obijtque 2. Nouembris 1384. Eam secutæ sunt:

Elisabeth de Bolloe, ex eodem Monasterio de Blydenberch,

berch; præfuit an. 53. obijtque 1416. Maria Serſimoens obijt 1440. Barbara Sbackers obijt 1461. Catarina Shooghen obijt 1461. Georgia Lackens præfuit annis 30. obijt 1491. Margareta Serſanders præfuit annis 23. Sponte ante mortem ſe munere illo abdicauit; obijtque 1517. Bernardina Goetghebuer præfuit annis 28. obijt 1541. Catarina Lanckhals præfuit annis 23. defuncta 1564. Iacoba de Sainct Genois prȩfuit menſibus tribus; obijt 1564. Catarina van Steelant præfuit annis octo; obijt 1573. Leuina Vranx cum tribus annis præfuiſſet, exulare cum ſuis coacta eſt. Obijt Tornaci 1583. ſepulta in D. Brixij ante ædiculam venerabilis Sacramenti. Lucia vander Hare prȩfuit annis 25. Tornaco Gandauum, dedita Regi, & fidei Catholicæ ciuitate, cum 14. Religioſis venit; obijt 6. Iulij 1608. Iudoca de Loots prȩfuit annis tribus, obijt 18.... 1611. Maria Sturme, etiamnũ prȩeſt, mulier religionis obſeruans, curauit ȩdificari nouam Eccleſiam, geminumque ambitum. Eius Eccleſiæ lapis auſpicalis poſitus eſt 12. Sept. 1614. à Sereniſſimis Belgarum Principibus Alberto & Iſabella; conſecrata eſt 17. Iulij 1616. ab Henrico Franciſco vander Burch tunc Epiſcopo Gandauenſi, in honorem B. Mariæ Virginis Sanctorumque Victoris, Auguſtini, Fiacrij & Margaretæ.

5. Seprembris 1619. poſita ſunt fundamenta ampliſſimæ domus, quam 19. Decembris 1623. Abbatiſſa cœpit inhabitare. Anno 1624. adnitente Reuerendiſſimo Domino Antonio Trieſt, moderno Eccleſiæ Gandauenſis Epiſcopo, clauſtrum admiſere Moniales, cum alijs pijs, ac ſalubribus ordinationibus, atque ſtatutis.

Colitur in ea Eccleſia S. Fiacrius, eiuſque Diui meritis, ac interceſſione plures, præſertim iuuenculi, à varijs

rijs hactenus morbis liberati. Sunt inibi aliquæ eiusdem Diui Reliquiæ; item S. Margaretæ, quæ sæpe puerperis difficultatem patientibus profuere. Est & illic particula S. Crucis, SS. Vincentij, Sebastiani, ac Cypriani Episcopi & Martyris.

Georgij Vranæ

MOnasterium ab auctore suo nomen habet. Titulus ei, teste Gramaio, Sanctæ Barbaræ in Ierusalem: & exstant donationis litteræ anno M. CCCC. L. exaratæ. Prima ei præfuit Iacoba van Ottinghen. Reliquiæ in eo Cœnobio, de corpore S. Barbaræ, S. Laurentij, S. Margaretæ, de congregatione S. Vrsulæ, etiam ante nuperam imaginum demolitionem fuere.

Galilæa

MOnasterium earum, quæ D. Augustini quoque regulam sectantur, exordium habet anno 1433. fundatorque eius exstitit Ioannes Eggartius, ab Amstelodamo Batauorum. Is eodem anno Gandauum venit, & duas in eo loco filias Deo consecrauit. Casu exustum fuit idem Cœnobium anno 1515. Eiq; ad annum 1530 præfuit Catarina Burgunda, ac alias aliæ è præcipua Flandrorum nobilitate, ac è gente Halowinia, Leburgica, Pratana virgines Monasticen professæ. Reliquias habent, Spinam de Corona Domini, ob quam fundatum sacrum singulis Ferijs sextis. Ibidem sepultus cum filiabus suis fundator. Claustrum nuper restituit P. Antonius van Beereghem, Prior Viridis vallis iuxta Bruxellam in Brabantia.

CAPVT XIV.

Diuites Clarissæ, Doricele, Domus S. Georgij.

DIuitum, vt vulgo aiunt, Clarissarum Monasterium primitus extra opidi muros opibus Gulielmi de Hameida, & vxoris in Aureo Prato conditum fuit circa annum Domini M. CC. XXXIV. per turbas ciuiles nuper desolatum. Et Moniales fugere compulsæ, tandem Gandauo Religioni, & Regi dedito, ad vrbem venere, mitiorem S. Francisci Regulam ex dispensatione Vrbani Pontificis habent, vnde & Vrbanistæ vocantur. Prima præfuit seu vxor, seu filia fundatoris, Agata de Hameyda, annis XXV. Secunda titulo Abbatissæ Geila vanden Kerchoue annis XXXIV. Tertia Maria vanden Putte annis XXV. post eam Margareta van Wallekene annis VI. Maria vanden Putte annis 2. Margareta Cabelliau annis XXV. Sequuntur Catarina de Rycke, Agata Annoens, Maria van Herzele, Margareta vanden Meere, Margareta van Neuele, Elisabeth Goetghebuer, Anna vander Zype, Catarina vãder Hameyden, Margareta Vijls, Elisabeth Heymans, Ioanna vander Bare, Clara Matrahies, Leuina van Morslede annis XL. Agnes Lyxsalx annis XXV. Elisabeth de Baenst annis V. Adriana van Waelwijck annis VII. Barbara Lyuaert: quæ nunc præest egregia & præstantis animi mulier; Catarina de Salas, empto fundo, in quo nunc Cœnobium, anno 1613. Septembris 17. in platea S. Leuini, auspicijs Serenissimorum Principum Alberti & Isabellæ fundamenta Templi posuit; ædesque post magnificas construxit, & variam supellectilem parauit.

Mona-

Monasterium de Doricele.

ABbatia est Ordinis Cisterciensis, & ante tumultus Belgicos etiam extra vrbem fuit in pago de Euerghem, sub cura Abbatis de Bodelo, ab annis aliquot in vrbem migrarunt, & iuxta D. Saluatoris nunc sedem habent. Origo tria sæcula superat.

Monasterium, quod domus S. Georgij, vulgò *S. Ioorijs huys*, vocitatur, prima rexit soror Margareta de Lathem, quę obijt anno 1516. quinta Septembris. Regulam S. Augustini istic Moniales seruãt: à Maxæmiliano Cęsare anno 1505. fundationem habent, & hospitalis S. Georgij, quod Cœnobio attiguum est, & ad Gildam eiusdem Diui Gandaui celebrem spectat, curam gerunt.

CAPVT XV.

Pauperes Clarissæ, virgines Annunciatæ, virgines Teresanæ, virgines Benedictinæ.

RIgidiorem S. Frãcisci regulam secutæ sorores, vulgo pauperes Clarissę, fundatrices habent Helenam & Barbaram, è gente Halowina nobiles domicellas. Monasterium est in hanc vsque diem ab optima disciplina & numeroso vestalium cœtu commendatissimum. Ab annis etiam sexaginta, teste Varnewico lib. 4. cap. 49. seueritate disciplinæ cætera quæ Gandaui erant anteibat. Sepulta est hic B. Coleta virgo, ex Burgundis oriunda, sanctitate clarissima. Quæ & ibidem obijt anno 1447. Ossa verò eius eleuata, ac ligneo, clausa feretro, an. 1492. annoque 1536. cum in numerum Beatorũ relata esset, plumbeo, & Capella per Nicolaum Episco-

Epiſcopum Sareptanum nomini eius dicata. Chlamys, veſtis, corda eiuſdem virginis ibi ſunt; tria item capita ex congregatione S. Vrſulę, quorum primum S. Odiliç; item de corpore S. Mauricij. Nuper in illud ſacro veſtiendæ habitu, à Sereniſſima Belgarum Principe Iſabella, ductæ virgines Emerenciana de Hamal, & Maria à S. Aldegonde.

Tereſanæ.

TEreſanæ Virgines à B. Tereſa admirabili ſanctitate fœmina ſic appellatæ, Regulam Carmelitarum olim quidem ab Alberto Ieroſolymorum Patriarcha ſcriptam, ſed ab Innocentio Quarto Pontifice maximo anno 1248. modicum temperatam, & ſub ipſo temperamento pro primitiuâ habitam ſequuntur. Quodque de Tereſa ipſa, initioque Carmeliticæ reſtaurationis Miræus ait pręf. Orig. Tereſ. tam cupide in hanc vſque diem amplexantur, vt primęuam illam obſeruationem, quæ Innocentij mitigationem anteceſſit, ſi non ſuperent, certè ęquent. Nata eſt autem B. Tereſa Abulę, quod eſt Caſtellæ opidum, nobili in primis apud Hiſpanos claraque gente Ahumada & Cepeda, anno ſuperioris ſęculi quinto decimo v. Kal. Aprileis pridie feſti S. Bartoldi, familię olim Carmelitanę ſodalis. A parẽtibus ſummâ curâ diligentiaque educata, vna cum lacte ea virtutis ſemina imbibit, quę per omnem ętatem adheſerunt. Annos viginti & menſes ſeptem nata, Carmelitanas inter Moniales Abulæ in patria nomen dedit in Cœnobio eius vrbis primario, quod *Incarnationis* vulgo nuncupant. Poſt vitæ auſterioris cupida, inde, Superiorum permiſſu, cum ſodalibus aliquot digreſſa, nouum Abulæ Monaſterium, S. Ioſephi cognomento nobile,

bile, excitauit; in eoque primam, vt vocant, Regulam, quam Albertus, vt diximus, Patriarcha concinnauit, exactè seruari voluit, atque præcepit. Huius instar plurima postmodum cum Virginum tum virorum Cœnobia apud Hispanos, B. Teresa procurante, sunt exædificata, Gregorio XIII. & Sixto V. Romanis ex ordine Pontificibus adprobantibus. Pium hoc institutum exinde Italia, Gallia Celtica & Belgica, atque ipsa etiam India vtraque, Orientalis & Occidentalis, aliæque Christiani orbis Prouinciæ auide sunt amplexæ. Beata porrò Teresa vitæ stadio sanctissimè decursò, libris asceticis plurimis, Deo inspirante, conscriptis; rebus denique domi forisque præclarè, ac fortiter gestis, Albæ in Hispania, quod regni Castellæ est opidum, diœcesis Salmanticensis, Ducatus titulo insigne, anno salutis M. D. LXXXII. ætatis LXVIII. pijssimè in Domino obdormiuit. Sacrum eius corpus ibidem honorificè est conditum, quod hodieque incorruptum, non sine miraculo, odorem spirat suauissimum, oleumque stillat saluberrimum, totâ inspectante, atque obstupescente Hispania. Ne cui autem ista minus credibilia videantur, moneo similia legi de S. Catharina virgine & Martyre Alexandrina, deque S. Walburga virgine Britanna, Eychtadij in Germania quiescente, alijsque. De Teresa autem virgine qui plura desiderat, adeat is Franciscum Ribera, Societatis Iesu Theologum, Didacum Iepesium, Episcopum Turiasonensem, quorum vterque virgini à sacris confessionibus fuit, Ioannem à Iesu Maria, Calagurritanum, Franciscum Pamgarolam, aliosque. Qui omnes copiose vitam, & miracula eiusdem Diuæ scripsere. Cæterũ, Teresanas Gandauum duxit anno 1612. quæ & etiamnũ præest, soror Eleono-

ra à S. Bernardo, pia & industria mulier, quæ ab Alberto & Isabella Serenissimis Belgarum Principibus, optime in familiam Teresanam adfectis, è Gallia in Belgiũ cum M. Anna de Iesu, & Beatrice à Conceptione, alijsque virginibus quatuor primum euocata est. Eius etiam opera eiusdem instituti alia Montibus Hannoniæ, Louanij & Mechliniæ Cœnobia excitata sunt. Anno 1623. ipso præsentatæ Virginis festo, Serenissima Princeps Isabella, Alberti Pij vidua, in hoc Cœnobium è suis nobiles aliquot virgines duxit, decenti adparatu ac splendido pioque populi, ac Senatus Gandauensis adplausu. Earum nomina erant, Domina Magdalena de Conflans, soror Marchionis de S. Remy, nunc soror Magdalena à S. Elisabeth, D. Maria de Noyelles, hæres & primogenita Comitis de Noyelles, nunc soror Maria à S. Ioanne, D. Maria de Halewijn, è nobili Flandrorum familia, nunc soror Maria à S. Ioseph, D. Catharina Barea, filia Antonij de Barea, qui portui Gandauensi præfuit; nunc soror Catharina de Christo. Ab elegantibus penicillis variæ in earum Sacello visuntur imagines.

Virgines Annunciatæ.

DVxit Annunciatas Gandauum Frater Petrus Marchantius Theologus Recollectus, alio à me loco nominatus, anno 1624. festo D. Antonio Eremitæ sacro, curantibus in primis Fratre Andrea à Soto, Minoritâ Hispano, qui nuper Serenissimæ Belgarum Dominæ Elisabethæ à sacris confessionibus fuit, & Gregorio de Breydel Presbytero, Ecclesiæ D. Michaelis Gandaui Parocho. Conuentus nomen S. Catharinæ habet, & locum accepere, vbi nuper Griseæ D. Francisci sorores, è regio-

ne

ne Cœnobij Dominicani, agebant, petente id sorore Catharina Steuenin cum nouem alijs Religiosis; quæ omnes strictiorem hanc viuendi normam amplexæ sunt. Prima, quæ etiamnum præest, Louanio venit, Mater Ancilla, vt dicunt, Maria de Smet, cum tribus professis virginibus, vnaque laica. Religiosa hæc mulier est, cuius etiam studio varijs in locis eiusdem instituti Monasteria, vt Traiecti ad Mosam, Bruxellæ, Venlonij, Niuellę, Antuerpiæ, & Namurci condita. Primum aduentantes egregie iuuit Georgius della Faille, veteris Burgi Prętor, & Horatius Bretel Italus, ciuis nunc Gandauensis. Est in earum Ecclesia confraternitas septem Dolorum B. Mariæ Virginis, à Philippo patre Caroli Quinti Cæsaris instituta, de qua libellum vide nuper à Georgio Coluenerio, Duacensi Cancellario, editũ. Habent verò Annunciatę originem suam à B. Ioanna Valesia Bituricensi, Ludouici XI. Gallorum Regis filia, Caroli Octaui sorore, ac Ludouici XII. itidem Galliæ Regis coniuge. Quæ viri lege soluta sacrum hunc Ordinem prima instituit.

Benedictinæ.

B*Enedictinæ virgines* Anglæ nobili fere loco natæ, Gandauum venere anno 1624. mense Ianuario. Duxit eas venerabilis Domina Lucia Knathvull, è Comitatu Cãtię, Diœcesis Cantuariensis, oriunda. Empta ab illis domus in platea, vulgò Sauaenstraete; quam nunc, donec de commodiore loco prospectum sit, inhabitant, & in ea sacello adornato magnâ decentiâ & pietate diuina officia peragunt. Conuentus titulo immaculatę Conceptionis Virginis Deiparę honoratur.

CAPVT XVI.

Monasterium Eeclonianum, Alexiani, Sorores Nigræ, Sorores Grisea S. Iacobi, item S. Ioannis, ac Magdaleniana.

EEclonianę S. Francisci regulam, sed mitiorem sectatę, veste cineritij coloris induuntur, iuxta Santportam (vbi olim Legatis ad Principem Flandrię missis hospitium erat, vnde hodie nomen manet) nunc agunt flumine clausæ. Primum Eecloniæ in Diœcesi Brugensi habitarunt, at inde turbis ciuilibus actæ, Monasterioque funditus euerso Gandauum venerunt.

Alexiani

GAndaui eorum, qui peste laborant, curam habent; item funera curant, vitaque functos sepeliunt. Pia hęc omnia & misericordiæ plena sunt opera. Ciuem tamen à suæ sortis hominibus sepeliri, meo iudicio, decētius sit, ac honorificentius; minus etiam Reip. onerosum: nam merces gestantibus his danda. Olim ex Fratribus communis vitæ fuerunt; at anno 1459. Nouembris XIV. Regulam S. Francisci, molliorem videlicet, assumpsere, & factum Pius Pontifex probauit. Sunt apud eos, non insalubri Reip. statuto, & vtinam plures sæpenumero id promeriti in eis claudantur! Sunt, inquam, pro acolastis, discolis, filijs proteruis ac immorigeris, nulliusque frugis hominibus ergastula: quibus aliqui aliquando inclusi suæ contumaciæ pœnas dedere; sunt & pro

pro amentibus ac insanis. Ædificia habent splendida, ac sacellum, cuius primum lapidē anno 1480. positum inuenio. In vetustis iuxta Turholtanam portā opidi mœnibus habitant, & eorundem fossa, quam nunc de Hautleye vocant, cinguntur.

Sorores Nigræ

ITa ab habitu vocitantur, quem gerunt, non procul ab æde Dominicana degentes, Regulam S. Augustini, & statuta quædam Episcopalia amplectuntur. Ægris ac peste laborantibus inseruiunt; quos & in domum suam recipere quandoque coguntur. Earum initium non inueni: ante annum tamen 1470. hic exstiterunt. In earum Ecclesia, quæ Sodalibus D. Vrsulæ sacra est, hæ exponuntur Reliquiæ, de sepulcro Domini, de Beata Maria Magdalena, de Innocentibus pueris, de Beato Ioanne Chrysostomo, de sepulcro Beatæ Catharinæ virginis & Martyris. Anno 1514. qui Leonis decimi fuit secundus, ad supplicationem nobilis viri Francisci de Mastaing, magni Gandauensium Prætoris, ijs qui certis quibusdam festis hanc inuiserent, & iuuarent ædiculam, indulgentias centum dierum, Paulus Ostiensis, Dominicus Portuensis, Iacobus Albanensis, & Franciscus Tiburtinus Episcopi S.R.E. Cardinales concessere.

Griseæ S. Iacobi

QVem ortum habeant, ex domestica inscriptione constat; ea talis est: *Illustrißima & potentißima Princeps Isabella, filia Ioannis Portugalliæ, & Algarbiorū Regis, coniux illustrissimi, ac potentißimi Principis Philippi Dei gratia*

Ducis Burgundiæ, &c. Comitis Flandriæ, &c. fundauit hoc Monasterium in honorem Dei omnipotentis, ac S. Francisci M. CCCC. LXII: sexta Aprilis. Reliquiæ ibi sunt, caput de societate S. Vrsulæ, pars item S. Mauritij.

Sorores Grisea S. Ioannis,

QVæ mitiorem quoque Regulam S. Francisci profitentur, Mariam de Burgundia, eiusdem Principis naturalem, filiam fundatricem ferè habent. Nihilominus huius ętate antiquiores sunt, & ante trecentos quinquaginta annos in Outbriela, iuxta Carolinam arcem, habitasse feruntur. Virgines in eo Conuentu fuerunt è nobilitate primaria, Margareta de Heule Religiosa annis 72. obijt 1522. Maij 23. Philipota vander Gracht Religiosa an. 68. obijt in Octobri 1544. & aliæ. Reliquias habent de societate Vrsulana, de Corona Spinea, de S. Blasio, de S. Stephano, de S. Cruce.

Magdalenianæ,

ABiuratâ lubricitate, pœnitentes, etiam olim apud Gandauenses fuere; nunc exspirarunt: earumque peculium, Pontificio, Regioque consensu, alijs Reip. vsibus adplicatum.

ANTO-

ANTONII SANDERI ANTIQVITATVM GANDAVENSIVM LIBER SEXTVS.

CAPVT I.

Hoſpitale Hebbrecht, Hoſpitale S. Iacobi, Domus Amentium S. Ioannis.

HOſpitale Hebbrecht ſub auctoritate, & patrocinio Abbatis Blandinienſis poſitum, ſuę fundationis auctorem, Ioannem Hebbrecht nomine præfert. Hoc auctori characteribus ferè attritis in eodem ſupereſt Epitaphium: Anno Domini 1327. in craſtino B. Mariæ Virginis . . . . dictus de Tannijs. Orate pro eo. Ægris, egenis, ac peregrinis ſeruit.

Hoſpitale S. Iacobi.

DOmus ſiue Hoſpitale S. Iacobi certam nobis ſui originem non tradit. Aluntur in eo triginta tres, tam viri, quam mulieres; qui ſingulis menſibus binos tritici

tritici modios accipiunt, & asses per septimanam viginti & vnum. Sub tutela Prætoris, vtriusque Consulis, &. Suppraetoris est; beneficium tamen à Principe confertur. Ferialibus illic festisque diebus fit sacrum per Dominicanos, excipiuntur & hospitio peregrini.

Domus Amentium S. Ioannis in Foro porcario, vulgò S. Ians huys.

VTriusque sexus mente captos ergastulis suis claudit. Mulierum curam Moniales, D. Augustini Regulam secutæ, habent; virorum Fratres quidam solebant laxioris instituti. Ad tutelam spectat Senatus Gandauensis, sine cuius consensu, nemo intromittitur: is etiam quotannis rationes expensarum audit. Habet Ecclesiam, in qua res diuina quotidie peragitur, D. Ioanni Baptistę sacram, vnde & locus nomen accepit. Locum admodum vetustum esse vel ipsa ædificia indicant, & ante tempora Ferdinandi Portugallensis fuisse etiam certum. Aluntur & in ea duodecim mulieres seniculæ, olim cum facultates maiores erant, duplo plures. Media autem quibus illi sustentantur, qui mentis sunt impotes, pleraque Resp. Gandauensis cōcessit. Fuit & primitus Hospitale vrbis, in quo & ægri curabantur, & peregrini admittebantur; Cæterum illuc primum ante ducentos sexaginta annos venere Moniales; quæ cum antea sedem haberent iuxta Ninouiam, Flandriæ vrbem, bellis istic sæuientibus in hunc locum commigrarunt.

CAP.

CAPVT II.

Domus Orphanorum ad Santportam, Gerontotropheia S. Catharinæ, VVenemarij, Poortackere, ad portam Brugenſem, Domus ad angulum Ramæ.

ORphanotropheion, quod nunc ad Santportam cum hac inſcriptione;

Commodiſsima hac Orphanorum domus ære publico in bonum publicum empta prid. Kal. Nouemb. anno M. DC.V. Roberto Hellinio VVaſſenhonio, & Ludouico Blaſerio Idewallio Coſſ.

olim ad angulum Ramæ vico Burgenſi fuit. Aluntur & in eo publicis ſumptibus mente ac cerebro debiles. Illi adiacere Pœdotropheion bonorum infantium aſſerit Gramaius; illud tamen ego hactenus quæſitum non inuenio.

Gerontocomeion D. Catharinæ

DOmibus ac præbendis inſtructum, ſitum eſt loco **op de Craenleye**/vulgariter nuncupato. Earum ſex ab Ingelberto Immerzelio, Vicecomite Aloſtano, totidemque à Nicolao Serſanderio, & pari numero à Cornelio Pottelbergico, & Ioanne Stelando, vt conferantur, & prouentus ab eis, eorumque hæredibus, vt gubernentur, ſententia anni 1571. decretum eſt. Probabile eſt itaque ab eorum maioribus id fundatum.

VVenemarij Gerontotropheion

MVlierculis ætate confectis seruit: fundatorē suum nomine præfert Gulielmum Wenemaer 1322. Consulem Gandauensem, virum nobilem ac bello strenuum; eius vxor in viduitate hic egenis se mancipauit, teste eius ibidem Epitaphio ad annum 1590. renouato. Aluntur autem XVI. mulierculæ, quæ aliquam, vt admittantur, Religiosarum istic existentium sanguine debent attingere. Curam domus & prouentuum habent hi, qui fundatoribus stirpe proximi sunt. Interemptus est autem Wilhelmus Wenemarius à Roberto Casletano ad pontem Rechelanum iuxta Donsam, dum fortissimè pro Gandauensibus pugnat, quinta Iulij anno 1325. Vxor Margareta Sbrune virum secuta est 1352. in Septembri, prout ibidem annotatur.

Gerontotropheion de Poortackere

A Varnewica gente nobili & vetusta luculenter dotatum est. octo vetulas alit sub tutela D. Alberti. Sacellum D. Dionysio dedicatum, vbi primos egisse aiunt Minoritas.

Hospitale ad portam Brugensem

D. Ioannis vocitatum, à Ioanna Flandriæ Comite, Ferdinandi Portugallensis vxore, quæ mulier in similia pietatis instituta admodum liberalis fuit, originem habet. Aluntur in eo vetulæ, quæ rem diuinam istic festis & Dominicis diebus quoque audiunt. Ad Hospi-

Hospitale vero quod attinet, quod ad angulum Ramæ vico Burgensi fuit, ad Santportam translatum est. Remansit nihilominus Sacellum, in quo sacris diebus, magno vicinorum commodo, missa legitur.

CAPVT III.

Seminarium Episcopatus Gandauensis, Camera Pauperum Reip. Gandauensis; Schola Pauperum Iuuenculorum vtriusque sexus.

Gerardus de Gãdauo, seu Villanus, Sigeri Castellani Gandẽsis filius, Hugonis Castellani frater, qui, Lindano asserẽte, lib. 3. c. 3. de Teneramõda, idem à quibusdã esse creditur, qui Maurus appellatus est, quiq; se etiã diabolum inscripsit; ædes habuit Gandaui ad flumen Scaldim, quæ etiam Meyero ad annum 1342. Petra Gerardi diaboli vocitatæ sunt; hæ ad annum Domini millesimum quadringentesimum vigesimum nonum mutatæ sunt in Scholam Fratrum Ordinis Diui Hieronymi, florentissimum quondam Gymnasium. Vbi melioris vitæ & eruditionis (ait de se Lindanus) rudimenta hausi, sub doctissimis viris, Audomaro de Vischere, Iudoco & Simone, patre & filio, Kerchouijs. Turris inibi est quadrato opere, cuius meridianum latus magna parte cauum est, vt sæpe iniecto lapide, vel signo expertus sum. Cauum illud ocream vocant. De hac quoque turri longa inter populares fabula est, à dæmone structam, quod figmentum ex dicto Gerardi agnomine trahi peritioribus non est obscurum. Eam itaque domum per annos amplius centum Hieronymiani Fratres inhabitarunt,

Alius à Diabolo Maurus, vide quæ lib. 5. attulimus, vbi de Castellanis Gandauensibus agitur.

tarunt, & in ea litteras humaniores cum magno iuuentutis patriæ bono docuerunt. De eis generatim Miræum in Chronico loquentem audire hic non abs re fuerit. Ordo, inquit, vitæ communis à Gerardo Teutonico institutus, & à Gregorio XI. approbatus est anno 1376. sub Regula S. Augustini. Fratres eius, seu vitę communis clerici, à Germania nostra inferiore primi litteras humaniores excitarunt, & plurima olim, eaque celeberrima (vt hodie Patres Societatis Iesu) per Galliam Belgicam, Germaniamque Gymnasia habuere; in his Dauentriense, Swollēse, Druso Burgense, Vltraiectense, Groningense, & Gaudanum apud Batauos & Frisios; Bruxellense, Siluiducense, & Machliniense in Brabantia; Gādense, Gerardimontense, & Winocibergense in Flandria; Nouiomagense in Geldria; Embricense & Vesaliense apud Cliuios, Leodicense item, Cameracense, Coloniense, aliaque alibi. Hodie ferè omnia temporum iniquitate desierunt, aut alijs Religiosis hominibus sunt adtributa Fuere autem inter Fratres plurimi cum vitæ sanctitate, tum doctrina illustres: quorum res gestas Thomas Kempensis, ipsorum discipulus, ad posteros transmisit. Inter eos qui scriptis sibi famam pepererunt, Gerardus Zutphanius scriptor Asceticus, Gabriel Biel Theologus Tubingensis, Christianus Massæus Chronographus, & Georgius Macropedius Comœdus ac Philologus, eminent. Ex eorum verò scholis plurimi scriptis itidem illustres viri; vt ex Dauentriensi Thomas Kempensis, Alexander Hegius, Desiderius Erasmus & Ioannes Murmellius; ex Embricensi Matthæus & Tilmannus Bredenbachij; ex Nouiomagensi Petrus Canisius & Busæi fratres; ex Vltraiectensi Cornelius Valerius, Henricus Cuyckius, Franciscus Hareus & Henricus Sedulius,

ex

ex Winocibergensi Ioannes Despauterius, ex Siluiducensi Ioannes Nemius, Simon Verepæus, Christophorus Vladeraccus, alijque alibi prodierunt. Inter Fratres porrò alij Hieronymiani, alij Gregoriani nuncupabantur: sed quo discrimine nondum certò comperi. Hactenus ille. Inter Hieronymianos vero Gandenses duo Ægidij memorantur, qui circa an. 1480. Domui Fratrum Gandauensi præfuerunt; sepulti etiam in eiusdem scholæ Ecclesia cum hac epigraphe.

Ægidios lapis iste duos operit reuerendos,
Condignos longa posteritate coli,
Vt potuit quisque, domui prodesse sategit:
Et Templum hoc, opibus struxit vterque suis.
Alter in hac Rector quartus fuit ade, sed alter
Oeconomus Frattum tempore quisque suo.

Cæterum Hieronymianis Gãdensibus alij post scholarum Magistri successere, ac ijs denique cessare iussis, lectio nuper Theologica, auctoritate Antistitis & Capituli Gandauensis, substituta est; cuius nunc alumni partim Duacum, partim Louanium non insalubri consilio missi, sacris istic litteris imbuuntur, & Episcopatum hunc, cui obnoxij sunt, mox, vti pastorali functioni erunt idonei, adiuuabunt.

Camera Pauperum, vulgò de Aerme Camer.

NVlla nobis è Christi disciplina, sacrisque litteris virtus commendatior subuentione ac misericordijs pauperum, refocillatione ac solatijs egenorum esse debet. Itaque si in rem vllam, in hanc præcipuè curam Resp. Christiana debet incumbere, vt ciuibus saltem suis, ac inquilinis egestate pressis ciuitas vnaquæque

prospiciat. Ea propter magnam mihi laudem promereri Ganda videtur, quod inter præclara maiorum instituta, hoc illi semper præcipuum fuerit, egenos publicis opibus tueri, ac eorum necessitatibus annua certaque eleemosynarum elargitione occurrere. Præter illas enim eleemosynas, quas ære vicatim & in concionibus collecto, ex prouentibus item mensarum, quæ in parœcialibus Ecclesijs sunt, in millia quatuor pauperum impendit, Cameram pauperum habet, dotatam quidem hactenus luculente, sed dotatione luculentiori maxime dignam. Ea constituta est Gandaui anno 1533. Nicolao Triest Equite, & Antonio vander Vichte Coss. Ædes nunc curiæ Senatorum vicinas habet. Curatores eius aliquot, quotannis credo, aut vnoquoque biennio, è nobilitate, ac ciuibus honoratioribus assumuntur. Rationes accepti & expensi Prætor cum Senatoribus audit, quorum iussu Quæstor vrbis quotannis etiam ex ærario publico in pijssimos hos vsus aliquot impendit millia.

Anno 1563. Nicolao Triest Equite Domino de Auweghem, & Iacobo Bette Domino de Angerellis Coss. lego apud Varnewicum, qui eidem tunc Cameræ præfectus erat, plusquam tria millia Flandrensium librarum fuisse erogata. Nunc maior in singulos annos summa venit. Quam aliqua vtinam portione augeant illi, ac desipiant minus, qui pessimo sæculi exemplo, ac magno animarum suarum malo, re ac opibus adfluentes, in luxũ, ganeam, fastum, pompam aliasque sordidas vanitates, ac mille dedecora quotidie prolab[illegible]

Schole

Scholæ Pauperum vtriusque sexus.

VT è vicinarum vrbium similibus scholis clarissimè videmus, institutum hoc Pauperum erudiendorum Reip. proficuum admodum est, & salutare; de eo itaque Gandaui etiam promouendo quidã circa annum 1620. præcipuè cogitare cœperunt, per quos cum necessitas eius rei, ac fructus inde manaturi Illustrissimis & Reuerendissimis Dominis, Iacobo Boonen, & Henrico vander Burch Cameracensi Archiepiscopo, expositi essent, ab ijsdem iunctim millia florenorum octo accepere; cui eleemosynæ cum accessisset liberalitas Reuerendissimi Domini Antonij Triest, moderni Gandauensium Antistitis, quæ mille quadringentos contulit, aliorum item varia tam Clericorum, quam laicorum munificentia, tandem donationum summa vltra vigesies mille, & octingentos florenos creuit. Anno itaque 1621. Philippo Seclynio Domino de Herpelghem, & Ioanne de Vos Domino de Herlebaut Coss. rem curante Carolo à Burgundia, Ordinis Sancti Iacobi Equite, Barone de Wacqueri, magno Gandauensium Prætore, constituti Scholarum præfecti, Consulum alter Ioannes de Vos; Ioannes Stalins Senator, Martinus van Houte Dominus de Philippines, & Ioannes du Pers ciuis mercator. Ad instantiam quoque eorundem Archiepiscoporum, pro sequiore puellularum sexu empta domus inde Onderstraete, quam ante annos aliquot Claranæ virgines mitioris regulę inhabitarant. Pro masculis quoque emptæ ædes, ac omnis ille fere locus, quẽ olim Bogardi Tertiæ Regulæ S. Frãcisci sectatores, apud Sãtportã occuparũt. Intrarũt puellę domum suam 25. Nouem. eiusdem anni, die S. Catharinæ virgini, ac Martyri sacrã, ac paulo post ad felix rei auspicium, festo sanctorum Innocentium

in D. Iacobi res diuina ſolemniter peracta eſt, cui Magiſtratus vrbis, Paſtores item Parœcialium Eccleſiarum, pauperum denique Præfecti, cum ipſis aliquot pauperibus puellis, vniformi veſte indutis, præſentes adſtitere. Vtinam inſtitutum hoc, verba præcedentia iterum vſurpabo, aliquâ bonorum ſuorum portione augeāt illi; ac deſipiant minus, qui peſſimo ſæculi exemplo, ac magno animarum ſuarum malo, re ac opibus adfluētes, in luxum, ganeam, faſtum, pompam, aliaſque ſordidas vanitates, ac mille dedecora quotidiè prolabuntur.

CAPVT IV.

Beginagium maius, Beginagium minus.

BEgginæ virgines, quarum apud Belgas plurimi hodieque pij Conuentus perdurant, à S. Begga, Pipini Landenſis (quem primum Ducem Brabantiæ nuncupāt) filia, & S. Gertrudis ſorore, nomen & inſtitutum accepiſſe nonnulli exiſtimant. Habuit autem Begga coniugem Anſigiſum, quo defuncto Romam religionis ergò ſe contulit, indeque reuerſa, ſe & ſua Deo mancipans, Andennæ ad Moſam fluuium, in agro Namurcenſi, baſilicas ſeptē in honorem VII. Baſilicarum Romanarum exſtruxit, ibidemque anno 686. Virginum Monaſterium excitauit, ac dotauit; quod nobiliū hodie Canonicarum Virginum Collegiū, quibus vt & alijs paſſim apud Belgas, ac Germanos, Virginibus Canonicis illuſtri loco natis, itemque Begginis ad nuptias tranſuolare licet. Obijt porrò S. Begga an. 689. teſte Sigeberto in Chronico, Martyrologij Romani tabulis ad diem 17. Decembris adſcri-

adſcripta. Alij tamē Begginas Lāberto Begio, pio Sacerdoti, qui an. 1170. apud Leodicēſes floruit, initia ſua debere arbitrātur. Ægidius certè Leodicenſis Aureæ vallis Monachus, atq; hiſtoricus Leodicenſis, ipſum velut auctorem prædicare videtur. Temporibus, inquit, Radulfi Epiſcopi Leodicenſis, cùm ſimoniacis erroribus irretita teneretur Legia, & ijſdē contaminata fuiſſet, ſuſcitauit Deus ſpiritum ſancti cuiuſdam viri Sacerdotis, & Religioſi, qui Lambertus le Begue de S. Chriſtophoro dicebatur: cuius cognomine mulieres & puellæ, quæ caſtè viuere proponūt, Beguines Gallicè cognominātur, quia ipſe primus exſtitit, qui eis propoſitū caſtitatis verbo, & exemplo prædicauit. Vt vt ſit, pij ac religioſi inſtituti auctor, & princeps S. Begga habeatur licet: eiuſdē vero inſtaurator ac propagator Lambertus Begius prædicetur. Ita de his in Chronico Miræus. De ijs vero qui plura volet, legat Iacobum de Vitriaco, tractatu de Virginibus, Thomam Cantipratam de bis mille Virginibus Niuigellenſibus, Ioannis Molani Natales Belgicos, & Federici Lumnij plenum de hiſce rebus Commentariū. Igitur ad Gandauenſes eiuſdem inſtituti æmulas vt veniamus, illæ quæ ad Hoiam habitant, Beginagium titulo Deiparæ inſignitum habent: quod extra portas opidi cœpit anno 1234. auſpicijs Ioannæ Comitis Flandriæ, quibus anno 1260. permiſit Epiſcopus Sacellū ſtruerēt; Patronos habet primos Senatorū: alterum porro titulo D. Eliſabethæ eandēComitem agnoſcit fundatricē; Mecænates autē, & Aduocatos Blandinienſem & Bauonienſem Abbates, dictante id ſententia an. 1531. II. Maij data. Adſeruantur hic Reliquiæ S. Blaſij, & caput è ſodalibus Vrſulanis. Vtrumq; nunc vti numero incolentium, ita viuendi honeſtate & diſciplina, per Dei gratiam, viget.

CAPVT V.

Publica quædam vrbis Sacella SS. Catharinæ, Mauri, Georgij, Eligij, Quintini, Nautarum, Textorum, Fullonum.

VEtuſtatis eſt vltimæ, inquit Gramaius, *Sacellum D. Catharinæ*, tribus ciuium Sodalitijs, & olim ſupplicatione votiuâ annali ornatum. Ad commoditatem ciuium remotius à Curiali ſua D. Ioannis habitãtium ſtructum, & à Guidone Legato S. Sedis indulgentijs anno 1203. locupletatum. Fit in eo Dominicis Feſtiſque diebus ſacrum, & ad populum concio quoque habetur.

S. Mauri Sacellum.

SAncti Mauri Sacellum à Ioanne Abbate S. Mauri, ex Anglia profugo, in Brielæ pratis ſtructum, vt fama tenet. Guidonianũ auctorem ſuum Comitem, & tutelarem præfert; fuit circa palatium. Alia Diuarum Barbaræ, & Annæ quando cœperint, non conſtat. Georgianum autem à Sodalitio ciuium eiuſdem tituli ſtructum anno 1499. & dicatum anno 1505. Virginibus in vicino per Maxæmilianum Cæſarem collocatis permiſſum, ſub Trunchinienſium, ait Gramaius, patrocinio.

Sacellum S. Eligij.

SAcellum S. Eligij non procul à Petra Comitis ſtructũ aliquot ſæcula præ ſe ferre videtur; Feſtis & Dominicis diebus in eo res diuina fit, & per Patres Societatis Ieſu magno Gordunæ iuuentutis bono Catechiſmus nunc explicatur.

S. Quin-

S. Quintini Sacellum.

SAncti Quintini Sacellum in colle montis Blandinij, & Abbatiæ Blandiniensi obnoxium, à Reclusorio, quod illic etiam nunc est, ante tria sæcula, auspicijs Arnoldi de Swynarda volunt inchoatum.

Sacellum Nautarum.

SAcellum & Gerontocomeion Nautarum ab aliquot quoque sæculis Gandaui fuit. Extāt eiusdem dotationes aliquot, & memoriæ in saxis ac laminis parieti affixis, ann. 1423. item 1458. & 1529. exprimentes.

Capella Textorum.

CApella Textorum cum adiunctis ædibus, in quibus senio, vel paupertate grauati aliquot eius gētis viri aluntur, Gādenses alias vt magnitudine, ita antiquitate ferè superat: legitur de ea ad ann. 1328. fuit & Hospitale circa ædem D. Gregorij collapsum nunc vetustate, aut vitio Curatorum, sed de cuius initio nihil datum est cognoscere.

Sacellum Fullonum.

SAcellum Fullonum (nunc in Ecclesiam PP. Capucinorum transijt) olim ab eorundem opificio cōditum, & egregiè à Philippo Burgundiæ Duce dotatū fuit. Res diuina quotidie peragi solebat, festis quoque ac Dominicis diebus cantari sacrum cum laudibus vespertinis; haberi denique concio per Fratres Minoritas. Decem ex opificio Gandenses alebantur, quatuor einsdem præfecti locum tuebantur, & cum prætore ac Senatu Gandauensi beneficia conferebant.

CAPVT VI.

Gildæ siue Sodalitia SS. Georgij, Sebastiani, Antonij, Michaelis.

GIlda siue Sodalitium Gandense Arcubalistariorum S. Georgij primatum in Flādria tenet, fuitq; ab omni euo ea Sodalitas Principibus cara, ab ijs quoq; priuilegijs ac muneribus varijs adfecta; illi inscriptus Ferdinandus, Caroli Cæsaris frater, an. 1519. Psittacū deiaculatus est. Domus ampla & magnifica sub eodē Cęsare, circa quam regnorū eius insignia quoque visuntur, cōstructa porticū habet cęruleo lapide stratam ad passus 110. longā, è regione ædis Prætoriæ; cuius altera pars capitolio Gādauēsi attigua est. Honoratiores inscripti Sodalitio ciues, Festis pręcipuè diebus, re diuinâ peractâ, in ea se exercere soliti; habet & Hospitale iuxta Monasteriū, vulgo S. Jooris huys, vbi nulla quoque fieri Monialis potest, nisi prius huic sodalitati dederit nomen. Olim & altera Gādaui eiusdem instituti Sodalitas fuit, hæc autem ætate multum superior, mirum in modum à Carolo Audace, Principe bellicoso, & militarium exercitiorum amantissimo, promata fuit; Maxemilianus quoq; Cęsar, vt ex diplomate eius constat, eā singulari adfectu prosecutus est; quod à suis ab antiquo, vt ait, prædecessoribus factitatū quoque fuisse asseuerat. Illam itaq; an. 1512. in tutelam ac protectionem suam peculiarem suscipit. In eius etiam sacello singulis Dominicis res diuina peragitur. Olim sex quotidie sacra celebrari solebant, anniuersaria fieri quoque pro ijs, qui de ordine bene meriti erant, alia etiā officia Ecclesiæ, & musico quidem concentu. Cæterū cum illi quispiam inscribitur, munus ferè aliquod eidem, sed

ſed poſthumum, quod à morte videlicet illius, qui addicit, præſtandum eſt, polliceri ſolet. Illuſtria & alta nomina in Cod. Don. recenſentur, inter ea ſunt, Maxæmilianus Imperator, Margareta Caroli Burgundi vxor, Adolfus Cliuenſis Dominus de Raueſteyn, Philippus Cliuenſis D. de Raueſteyn, Engelbertus Naſſauius D. de Vianen & Breda, Philippus à Burgundia D. de Beueren, Ioannes à Cruninghen D. de Pamele, Ioannes à Traſegnies Capitaneus Hanoniæ, Antonius de Luxemburgo Comes de Rouſſye, Arnoldus ab Horne D. de Gaeſbeke, Chriſtophorus Marchio de Baden, Balduinus Inſulanus D. de Louendeghem, Ioannes Mommorenciacus de Neuele, Carolus de Croy Princeps Chimacenſis, Iudocus Giſtellanus, Ioannes Herzelenſis, Adrianus Vilanus à Gandauo D. de Lidekercke, Ioannes de Stauele D. de Iſeghem, Antonius Roulin magnus Hannoniæ Prætor, Ioannes à Gruthuyſe, Walterus vander Gracht, Iudocus Blondel D. de Pamele, Iacobus Halewinus D. de Roosbeke, Antonius Brabantiæ nothus D. de Crubeke, Georgius à Scornaca D. de Muelebeke, Ludouicus à Prato, dictus de Moerkercke, ſupremus Flandriæ Prætor, Colardus de Halewyn D. de Boeſinghen, Iudocus de Halewyn, Carolus de Halewyn Capitaneus Dunkerckanus, Ioannes Ghiſtellanus D. vander Moten, Walramus de Bredenrode, Adrianus van Gruninghem, Antonius de Maſtaing D. de Machelen, Franciſcus de Maſtaing D. de Maſſemen, Antonius Burgundiæ nothus Comes de la Roche en Ardenne, Ioannes van Heurne Eques, Franciſcus van Heurne, Ioannes vander Gracht D. de Scardau, Richardus Vtenhouius Ægidij filius, Ioannes de Beaufort, Iacobus D. vander Vichte, Simon Bette D. de Bottele, Carolus van Wedergraet,
 Philip-

Philippus Rex Castellæ, Caroli Cęsaris pater, Ferdinandus Philippi filius, Caroli Cæsaris frater, Florentius ab Iselsteyn, Henricus Comes à Nassau Dominus de Breda, Iacobus de Luxemburgo Comes de Gaure, qui trinis continuo vicibus psittacum deiaculatus, anno 1524. Cęsar, & iterum huius Gildæ Rex fuit. Vincentius à Swanenburch, Hermannus à Lichtensteyn, Iacobus Carondelet Oeconomus Archiducis Philippi, Ioannes de Grutere, Antonius de Helfaut Eques,

Philippus Secundus Hispaniarum Rex, Lamoraldus Comes Egmondanus, Philippus Mommorenciacus Comes de Hornes, Ioannes Marchio Bergensis, Philippus à S. Aldegonde Dominus de Noircarmes, Florentius Montmorenciacus, Dominus de Montigny,

Georgius Comes de Ligne, Carolus de Grutere Dominus de Wallebeke, Nicolaus de Rymerswale Dominus de Lodycke, Ferdinandus de la Barre Magnus Flandriæ, & Gandauensium Prætor, Leuinus vanden Brande Dominus de Morsele, Becelaere, Iudocus de Woestyne, Henricus à Coorenhuyse, Ioannes van Coudenhoue, Nicolaus d'Aubremont Dominus de Fresnes, Petrus Lanchals Dominus de Pottere, Olsene, Maxæmilianus de Borsele, Maxæmilianus de Vilain Dominus de Rassengien, Ioannes de Baenst, Philibertus Zelandiæ Burgrauius, Iacobus de Cortewyle, Gulielmus Borlutius, Iacobus Triest, Carolus de Claerhout Dominus d'Ardoye.

Albertus & Elisabeth Serenissimi Belgarum Principes, Philippus Princeps Arenbergicus Dux Arscotanus, Rodericus Ninus Lasso de la Vega, Comes d'Anjouer, Magnus Principum Oeconomus,

Maria vidua Hungariæ, Cæsaris Caroli soror, Isabella

la Cæsaris soror, Regina Daniæ. Inscripti & Ecclesiæ Præsules, Antonius Triest Gandauensium Episcopus, Petrus Damantius, Gislenus Temmermannus Abbas Blandiniensis, Ægidius Baes Abbas Trunchiniensis, Viglius Zwichemus Præses, Præpositus Bauonianus, Franciscus Helfaut Abbas Blandiniensis, Hugo d'Engien Abbas Eenamensis, alijque plures viri, quà dignitate, quà genere conspicui.

Cęterum Gildæ seu Confraternitates illæ sub patrocinio, & titulis Sanctorũ quorumdã institutæ, ad honesta iucundaque ciuium exercitia, ad concordiam eorundem, & mutuum amorem, ad Reip. contra vim aduersantem præsidium, ad religionis denique tutelam plurimum valent, vt à Politicarum rerum scriptoribus rectè notatur.

Gilda seu Collegium S. Sebastiani

DOmum habet elegantem in Hippodromo, campum ad ducentos & amplius passus longum; illum à Meridie flumen, ab Aquilone murus claudit, iaculationi, & exercitijs eius Sodalitij aptissimum, varijsq; arboribus consitum. Cœpta domus ædificari anno 1548. Carolo Vtenhouio Domino de Markem, & Ioanne vanden Eechoute Coss. Gildam institutam circa annum Domini M. CCC. auctoritate sua mox comprobauit Ludouicus Maleanus Flandrorum Comes. Gubernatur autem primũ ab eo, qui psittacum, quem quotannis in conspicuo ponere solent sagitta deijciendum, deiaculatus est, & ab ea re nomen Regis habet, Decano item supremo, exin Decano alio, & sedecim prouisoribus. Ab illo Rege Prætor etiam constituitur, cui ius mulctandi illos, qui contrarium quidpiam statutis huius Societatis,

cietatis, & ordini iaculationis admiſere. Vnoquoque ſexennio ſupremus eligitur Societatis Decanus, eoque nunc officio fungitur vir nobilis, & Reip. noſtræ amantiſſimus Iacobus Borlutius Schonberghæ Toparchus, Bauoniani quoque Dominij Prætor, à quo hæc habemus. Sub illo Decanus Laurentius vander Haghen, cui ius conſtituendi quoque ordinis illius ſcribam perpetuo manentem, is nunc eſt Laurentius à Foreſto, vir bono loco natus, Euſebij à Foreſto filius. Supremus autem Decanus, & alius ſub eo à prouiſoribus eligitur, qui & ipſi quotannis, ad arbitrium Regis, ſupremi, & alterius Decani innouãtur. Ordo hic per vniuerſam Flandriã ſupremus eſt; mulctare etiã poteſt alias eius nominis Gildas, ſi quando abſq; conſenſu huius deiaculari pſittacum prçſumpſerint: ea autem venia tabulis à ſcriba datis conceditur. Rex per biẽnium ab oneribus publicis liber eſt. Si quis antẽ trina vice continuâ auẽ deiecerit, Cęſar appellatur, & per omnem vitam eam immunitatem habet.

Anno 1300. Gilda hæc apud Merchten ſeptem cantharos argenteos iaculationis præmium accepit; eodem item anno cantharum argenteum in Caſtello de Peteghem, & ſeptem alios Hulſti.

Anno 1560. profecti Wacquenium cum labaro D. Sebaſtiani imaginem habente (locus eſt is totâ Flandriâ amœniſſimus, & Comitatus titulo nunc inſignis) quadringenti Sodales cum equis quingentis, omnes rubrâ byſſo induti. Duxit eos Adolphus à Burgundia, eius loci Dominus, & præmia iaculationi iſtic propoſita Gandauum retulere.

Anno 1618. quinta Auguſti Sereniſſimi Belgarum Principes, Albertus & Iſabella, Sodalitio nomina ſua inſcribentes, idem inſigni cantharo deaurato donauerunt.

Collegium

Collegium seu Gilda S. Antonij.

PRimum consensu Senatus, ad petitionem Petri de Moerloose, Architecti Gandauensis, Ioannis Ghiselmi, & aliorum quorundã ciuium instituta circa annum Domini millesimũ quadringentesimũ octogesimum nonum XIV. Maij. Eius rei diploma habent Collegæ sigillo vrbis manuque publici Tabellionis notatum. Sclopo præcipuè se exercent. eam tum varijs priuilegijs honorauit idem Senatus. Confirmata verò postmodum fuit huius Gildæ institutio, & amplioribus aucta priuilegijs per Carolum Hispaniarum tum Principem, & Flandriæ Comitem; vt è diplomate in hanc rem concesso XIX. Aprilis M. D.XV. anni post Pascha patet. Signauit & appendit Cæsaris sigillum Secretarius Verde rue.

Alia eidem Gildę statuta priuilegiaq; concessit Senatus Gandauensis anno millesimo quingentesimo vigesimo nono Kal. Febr. Signauit vrbis Secretarius Vriendt.

Alia item XIII. Martij anno 1537. Signauit vrbis Secretarius Ioannes vander Haghen. Alia quoque Philippus Secundus Hispaniarum Rex Catholicus XXIII. Octobris anno 1562. Bruxellæ. Signauit Vlierden.

Quæ omnia denique confirmata, multumque aucta fuere per Serenissimos nuper Belgarum Principes, Albertum & Isabellam, anno 1611. XVII. Ianuarij, qui Collegij Patrono sacer est: vt è litteris eius rei in Sanctiore Concilio Bruxellis datis constat.

Collegium seu Gilda S. Michaelis Archangeli.

VT hæc Gandaui Gilda institueretur sub titulo, & patrocinijs B. Michaelis Archangeli, apud Principem primi institere Petrus van Hoorebeke, Petrus Boschaert, Petrus Commelin & Ioannes Ryckaert, ciues

 omnes

omnes Gandauenses. Eorum caussam suscepit Iacobus van Zeueren, in Comitio Flandriȩ tum Aduocatus, nunc Principis ibidem Procurator generalis. Eius itaque rei concessum diploma XXVI. Martij anno 1613. varijs instructum priuilegijs, & vniuersim in viginti articulos distinctum. Illo permittitur, vt eidem Gildȩ centum inscribantur ciues, & à solitis tutandæ ciuitatis excubijs immunes sint. Primus eius Collegij supremus Decanus fuit Philibertus Rym, priscâ vir familiâ natus, Toparchus de Bellem, &c. Decanus inferior Petrus Boschart. Secundus fuit collegij Decanus supremus, Gulielmus de Blasere Dominus de Hellebusch, & sub illo Petrus Romanus, nunc præest Franciscus Borlutus Dominus de Boucle, cum Ghiselberto van Campt, & alijs Gildæ curatoribus. Accessit diplomati Principis, constitutio Senatus Gandauensis 66. articulis distincta 19. Aprilis anno 1616. Sacellum habet in Ecclesia Parœciali D. Nicolai. Collegȩ pugiles sunt, & gladiatoriam exercent.

CAPVT VII.

Aula Principis, Castellum nouum, Pontes vrbis.

AVla Principis olim gentis Serfanderiæ, & antea vander Moere (quȩ à Gandauensi, seu Villana originem ducit) domus fuit; **Sanders Wal** vulgo dicta: emit eam anno 1368. à Simone Mirabello Ludouicus Comes, ac ipse, posterique eius aliquot inhabitarunt. Natus in ea Principum verus Princeps Carolus Quintus Imperator, cuius augustæ etiamnum cunæ istic visuntur. Intranti occurrit pons sublicius, ingressus vides aream tribus inædificatam lateribus, Sacellum quoque cum editiore turricula; cuius olim fastigium vitro tectum fuit. Ex aduerso atria, alibi Gynecæum, & seriatim cubicula, quæ trecenta esse feruntur, sed illa

illæ specie magis, quam spatio sunt commendanda. Auxit domum hanc Philippus Bonus Burgundiæ Dux, Philippus etiam Castellæ Rex, ac nuper Albertus. Circundata muris est 1499. In vicino Leones aluntur, non tam memoriæ Caroli Quinti, hic nati, aut maiestati vrbis in Belgio primariæ, ait Gramaius, quam antiquitatis merito. Misit anno 1535. cum Tuneti in Africa Cæsar esset, Leones quatuor & Leænam, quos Gādauum Dominicus Houckius, Petri filius, ciuis Gandauensis adduxit. Fuerunt & multis ante sæculis Gandaui Leones, & à temporibus quidem Elsatiorum Comitum eos ibidem habitos fuisse opinatur Gramaius, quos Flādriæ insignibus Leonem primo insculpentes, Gandauenses idipsum primos imitatos scribit; ęquum ratos, Flandriæ caput eundem cum Flandria vultum ostentare, & rei memoriam regijque splendoris monumentum fouere. Ita ille.

Nouum Caroli Cæsaris Castellum,

VBi S. Bauonis Monasterium erat, anno 1540. auspicalem eodem Principe ponente lapidem, constructum est. Pręsidiarijs ex fisco regio stipendium consignatur, & præficitur ex Hispanica ferè nobilitate vir primarius. Quales in primis Mondragonius, Salinas, Augustinus Dherrera, Ferdinandus de Giron, Ludouicus del Villar, Ioannes d'Aranda, viri bellica virtute spectabiles fuere: nunc eidem præest Dominus Gaspar de Valdes Eques Ordinis S. Iacobi, Regi Catholico à Consilijs belli, Baro de Herdesem, vir fide ac prudentia clarus.

Pontes Gandenses.

VTi Gandauum præ cæteris Europæ ciuitatibus magna fluentium aquarum abundantia irriguum est, ita plurimis quoque pontibus, per quos eadem flumina

ſuperari poſſint, nobilitatur. Eorum aliquos, quorum origines inuenire potui, in medium adducam, tantæ pleroſque magnitudinis, vt quod lib. 1. cap. 3. commemoraui, ſub illis holcadibus, ſeu nauibus altis, quas vulgò pleyten vocant, tranſitus ſit. Primus occurrit is, qui non procul à Petra Comitis & area D. Pharahildis ſitus, vernaculo ſermone de Hooftbrugge vocatur, quod iſthic ciuibus id promeritis ceruix præcidi ſoleat, eum perantiquum eſſe, & ante ſæcula aliquot ſaxo ſtratum gemina illi impoſita ſtatua ſatis declarat, in quarum altera, quæ filium caput patri amputare volentem exhibet, & in cuius manu (quod non ſine numine Diuum eueniſſe Gandaui creditur) enſis ſubito ruptus eſt, hæc inſcriptio legitur balteo inſculpta:

Ae Gandt le Enfandt frape ſou pere ſe taet deſnu,
Mais ſe heppe rompe, ſi graece de Dieu.

Pectori verò eiuſdem impreſſum:

Dits de wettelichede der Stede van Gendt
Die boets hem die hier is ontrent.

Contingit ea res ad annum Chriſti 1371. Ioanne Willeuaert, & Iacobo vanRaueſchot Coſſ. Illo etiam antiquior eſt pons ille Macello vicinus, vulgò **s'Grauenbrugghe** dictus, qui à triginta nouem viris inchoatus, ad annum 1318. Coſſ. Gulielmo Wenemario & Ioanne van Coyghem perfectus eſt. Ad annum vero 1542. impoſitæ illi quaternæ ædiculæ, quæ hodie ibi viſuntur. Pons ille, qui Legiæ ſuperpoſitus, à D. Michaele, quod eius nempe templo vicinus ſit, nomen habens fundatur 1406. Coſſ. Petro Serſimoens, & Ioanne van Vaernewyck. Pons, vulgò **de Veebrugge**/à pecore olim iſtic venum exponi ſolito nominatus, ſaxo ſtratus eſt 1424. Iunij 24. Ioanne Serſanders, & Wilhelmo Vtenhoue Coſſ. Pons qui poſticum videt domus furioſorum factus è lapide

pide anno 1534. Coss. Ghyselberto de Grutere, & Ægidio de Baenst. Pons, qui vulgo De Minnemen brugghe audit, inchoatus 1563. Coss. Nicolao Triest Equite Auweghemio, & Iacobo Bets D. d'Angerellis. Ad annum 1415. cataractæ, & pons, vulgo De vijf Windtgaten / vbi ab alto Scaldi ad inferiorem lapsus est, instaurãtur Stephano Liedekerckio, & Claudio Damman Coss. Cataractæ vero ad rubram turrim albi lapidis pauimento stratæ anno 1421. Ioanne Serfanders, & Balduino de Grutere Coss. delatus tum solemni supplicatione per easdem, cum alijs Diuorum Reliquijs, S. Liuinus Gandauensium Patronus. Pons apud forum, vulgo Den Hoparst / ante Ligneus fuerat, fit marmoreus 1424. Ioanne Serfanders & Wilhelmo Vtenhoue Coss. Alius vero apud Recollectos, Gandauensium omnium amplissimus, 1500. Nicolao vander Moere & Ioanne de Grutere Coss. ligneus verõ apud Posternam factus è lapide 1516. Richardo Vtenhouio Equite, & Ioanne Serfanders Coss. Is vero, qui iuxta locum, vulgo Den Wynaert / quo olim appellere vina solebant, 1526. Philippo de Grutere Equite, & Liuino Donaes Coss. Pauimentum turrium, vernaculè Het Cuypgat / solido saxo fundatum 1479. Coss. Adriano de Rauelchot Equite, & Adriano Vilain Equite, perque illud eodem anno religiosè cum alijs SS. Reliquijs delatus etiam D. Liuinus. Pontis verò illi vicini, qui antea quoque ligneus fuerat, lapis auspicalis positus an. 1558. Coss. Nicolao Triest Equite D. d'Auweghem & Ioanne Salaert Equite, vti ad ostium nouæ Fossæ, quæ in Oceanum Gandauo fluit, quod vulgo Het Sas vocatur, auspicia cœpere 1560. per illustrem virum Adulphum à Burgundia, Magnum opidi Gandauensis Prætorem, Coss. Carolo ab Ideghem D. de Wiese, & Iudoco à Brakele. Anno denique 1563.

Nicolao Triest Equite Auweghemio, & Iacobo Bette Coss. dextrum Legiæ latus, ad quod frumentariæ naues appellere, & exonerari solent, quadrato lapide stratum est, ac ita constitutum, vt facili negotio frumenta aliæque merces efferri in vrbem, vel nauigijs condi possint. Aliorum initia variè quæsita non inueni.

CAPVT VIII.

Domus de Rauesteyn, VVacquē, Fiennes, Lidekercke, S. Bauonis, Mōs Pietatis, Domus peste infectis deputata.

NOn procul ab æde S. Michaelis domus hæc opere splendido ædificata cernitur, vulgò het hof van Rauesteyn audit. Ad Cliuiæ Ducem nuper, nūc ad eos spectat, qui bonorum eius Principis hæredes sunt; fuit ante nuperos bellorum motus præ foribus Bacchi statua ad vmbilicum vsque ex albo marmore sculpta, cum mammis muliebribus, & cornua fronte gerens; sic enim apud veteres depingi solebat. Eam Dominus de Rauesteyn in Italiam profectus, Genuâ Gandauum aduexerat. *Domum de VVacquen* nunc Carolus à Burgundia, eius loci Comes, incolit, quam & magna parte auxit, dum splendidum ei nuper magnificumque ædificium coniunxit, varioque imaginum ornatu à pręcipuis huius æui penicillis decorauit. In ea anno 1556. Cæsarem Carolum lectica vectum hospitio excepit Adolphus à Burgundia Dominus de Wacquen, Catthem, Capelle, Zelandiæ Gubernator, ac Primas nobilium eius Insulæ, magnus tum temporis Gandauensium Prætor, classisque in Hispaniam anno 1552. euntis præfectus, etiam maris Belgici aliquando Architalassus. *Domus Toparchorum de Fiennes* Borlutios olim habuit possessores, ab ijs familia Luxemburgica emit, heroesque eius gentis aliquot, cum Flandrorum

drorum Comes Gandaui præcipuè ageret, in ea habitarunt. Excepit & hoſpitio Philippum ſecundum Hiſpaniarum & Indiarum Regem Catholicum; nunc titulo emptionis ad della Faillios venit, à quibus incolitur. *Lidekerckana Domus* à Proceribus eius familiæ condita eſt ante annos fere centum, ſed opere viſitur adhuc imperfecto, nulli alioquin præcedentium ceſſura; eam nunc poſſidet Comes de Boſſu. *Domus Sancti Bauonis* propria Gandauenſium Epiſcoporum eſt, ab iiſq; inhabitatur. Primo eam ſtruere cœpit Lucas Munich, vltimus Bauoniani Cœnobij Abbas, quædam adiunxit Viglius Pręſes. Eam quoq; hoſpitio ſuo nobilitarunt anno nuper ſæculari, & alias Albertus & Eliſabeth Belgarũ Dynaſtę.

Mons Pietatis

IN pleriſque Belgij Ciuitatibus auctoritate Sereniſſimorum Principum inſtitutus, etiam Gãdaui 1622. locum accepit, abactis fæneratoribus, per quorum auaritiam populus in neceſſitate conſtitutus, immitibus ante vſuris premebatur. Is egentibus pecuniam præbet pignore accepto, ac quamuis ei ſupra ſortem non modicum adcreſcat lucrum, per eum tamen (cum vix aliter publicæ neceſſitati, ac frequenti ciuium indigentiæ occurri poſſit) minora populus ſentit onera, quæ etiam ſenſim minuentur, & tandem quoq; paſſim nulla erunt, cum prouentibus eorundem Montium, ac ædificijs ex lucro nunc naſcente conſtitutis, laboribus quoque eorum, qui in hac re occupantur, aliiſque ineuitabilibus ſumptibus proſpectum erit. Hoc interim lucrum vſuram non eſſe, grauium, ac magnorum Theologorum ſententia, cui tuto acquieſcere poſſimus, declaratum eſt.

Hoſpitale ſeu Domus contage laborantium, curâ publicâ aliquando ad ripam Liniæ, ſeu veteris potius ad mœnia foſſæ apud Alexianos fuit; nunc circa confluentem

tem Scaldis, vulgò by Wintgaten dictam, an. CIↃ. IↃ. XCIIX. ſumptu Reip. tranſlata. Ædes laborantibus commodas, hortũ, aquas, ac aerem purum & apertum habet.

FINIS.

IN LIBROS ANTIQVITATVM GANDAVENSIVM ANTONII SANDERI V. CL.

Gaudebat merita SANDERVS nomine fama,
Quà patet augusto Belgica læta ſinu.
Nec minus immenſum pulcerrima Ganda per orbem,
Vibrabat rutilas celſa per aſtra faces.
At modo cum doctis vulgatur plena tabellis,
Et notat Auſonius ſacra, profana ſtilus:
Adcreſcit geminum decus hic, quando alter ab illo
Alterius ſumit lumine lumen honos.

Iacobus Bruſegemius Medicus Gandauenſis.

APPROBATIO.

Patriam non amare, inhumanum: in ea peregrinum eſſe, indecorum: alia quauis præterquam ſua noſſe, cum inutile, tum inciuile. Hoc Flandros ſuos, & præſertim Gandauenſes, dedocet curioſo hoc & vario eruta antiquitatis monumento Antonius Sanderus. *Cuius multiplices in re literaria conatus, cum varia alia, tum hoc in primis Opus teſtatur. Quod quia nihil Romanæ & Apoſtolicæ doctrinæ aut bonis moribus diſſonum complectitur, prælo dignum cenſui Bruxell. VIII. Kal. Nouemb. CIↃ. IↃC. XXVI.*

Ioannes Baptiſta Stratius
Prot. Apoſt. Lib. Cenſor.